P U B.

TERENTIUS

A K

M. ANTONIO MURETO EMENDATUS.

Et argumentis in singulas fabulas & scenas illustratus.

Denno ex collatione optimorum exemplarium emendatissime excusus.

Accessit Index vocum antiquarum apud

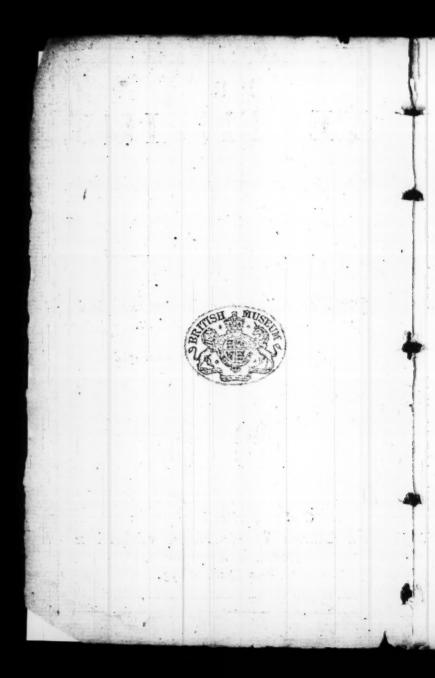

· b. 11.

CANTABRIGIA:

Ex Officina Joannis Hayes, celeberrimæ Academiæ Typographi. Anno Dom. 1673.

TERENTII PUB.

VITA EX

ELIO DONATO

UB TERENTIUS Afer, Carthagine natus servivit Roma Terentio Lucano Senatori: á quo obingenium & formam, non institutus modo liberaliter, fed & mature eft manumiffus. Quidam caprum effe existimant : quod fieri nullo modo potuiffe Fenestella docer, com in fine fecundi belli Pu-

nici, & ante initium tertii natus fit, & mortuus. Nec, fi à Numidis, aut Getulis captus fit, ad ducem Romanum pervenire potutifet, nullo commercio inter Italicos & Afros nifi post deletam Carthaginem, copto. Hic cum multis nobilibus familiariter vixit, fed maxime cum Scipione Africano, & cum Lalio : quibus etiam corporis gratia conciliatus existimatur; quod & ipsum Fenestella arguit, contendens utroque majorem natu fuiffe : quamvis & Cornelius Nepos aquales omnes fuiffe tradat, & Porcius suspicionem de confue-

tudine per hæc faciat :

Dum la sciviam nobilium, & fuco far laudes petit, Dum Africani voci divine inbiat avidis auribus, Dum ad Furium fe canitare, & Lalium pulcbrum putat, Dum fe amari ab bifce credit, crebro in Albanum rapi. Ob florem et atis fue, ad fummam inopiam redactus eft. Itaque è conspect u omnium abiit Graciam in terram ultimam. Mortnus eft in Stympbali Arcadie oppido: nil Publins Scipio profuit, nibil ei Lalius, nil Farius ; Tres per idem tempus qui agitabant nobiles facillime. Eorum ille opera ne domum quidem babuit conductitiam, Saltem ut effet, quo referret obitum domini fervulus.

Scripfit Comædias fex : ex quibus primam Andriam com adilibus daret, juffus ante Cacilio recitare, ad conantem cum veniffet, dictus eft initium quidem fabule, quod erat contemptiore vestitu, subsellio luxta lectulum residens, legisse: post paucos verò versus, invitatus ut accumberer, conaffe una, deinde catera percurriffe, non fine magna Cacilii admiratione : & hanc autem, & quing; reliquas aqualiter populo probavit. Quamvis Volcatius de enumeratione omnium ità

feribit ;

Sumetur Hecyra fexta ex bis fabula,

Eunuchus quidem bis aca eft, meruitque pretium, quantum nulla antea cujufquam comædia, id eft, coo millia nummum. Propterea fumma quoq; titulo adferibitur. Nam Adelphorum principium Var-

PUB. TERENTII

ro etiam prafert principio Menandri. Non obscura fama eft, adjutum Perentium in scriptis à Lalio & Scipione, quibufeum familiariter vivit; Eandem iple auxit : nunguam enim, nifi leviter, fe tutari conatur : ut in Prologo Adelphorum :

Nam quod isti dicunt malevoli, bominis nobiles Hung adjutare, affidueque una feribere; Quod illi maledictum vebemens exiftimant : Eam laudem bie ducit maximam ; cum illis placet, Qui vobis univerfis, & populo placent: Quorum opera in bello, in otio, in negotio, Suo quifque tempore ufus eft fine superbia.

Videtur autem fe levius defendiffe, quia fciebat, Lalio & Scipioni non ingratam effe hanc opinionem : que tamen magis, & dique ad posteriora tempora valuit, Q. Memmius in oratione pro fe aic : P. Africanus qui à Terentio personam mutuatus, que domi luserat ipse, nomine illius in Icenam detulit. Nepos autore certo comperifie fe ait, C. Lalium quondam in Puteolano Calendis Martiis admonitum ab uxore, temporius ut discumberet, petiife ob ea, ne interpellaretur : ferius tandem ingreffum triclinium, dixiffe, non fæpe in feribendo magis successisse fibi : deinde rogatum ut scripta illa proferret, pronuntiaffe versus qui funt in Heauton.

Sati' pol proterve me Syri promissa buc induzerunt. Santra Terentium existimat, si modo in scribenda adjutoribus indiguerir, non tam Scipione & Laliouti potuife, qui tunc adolescentuli fuere, quam Sulpitio Gallo, homine docto, & qui consularibus Iudis initium fecerit fabularum dandarum: vel Q. Fabio Labsone, & M. Popilio, consulari utroque ac poeta. Ideo ipium non juvenes defignaffe, qui fe adjuviffe dicerentur; fed viros, quorum operam & in bello, & in otio, & in negotio populus fit expertus. Post editas Comædias nondum quintum atq; trigefimum egreffus annum,causa evizandz opinionis, qua videbatur aliena pro luis edere, seu percipiendi Gracorum inftituta, amoresque quos perinde exprimeret in scriptis, egreffus urbe eft, neq; amplius redit. De morte ejus Volcatius tradit:

Sed ut Afer fex populo edidit Comædias, Iter bine in Afiam fecit : navim cum femel Confcendit, vifus nunquam eft : fle vita vacat.

Q. Confetius redeuntem è Gracia petiiffe in mari dicit cum centum & octo fabulis conversis e Menandro. Cateri mortuum effe in Arcadia Stymphalo, five Leucadia, tradunt, Cn. Cornelio Dolabel-12, & M. Fulvio Nobiliore Consulibus, morbo implicitum acri, doloreactedio amiffarum fabularum, quas in navi premiferat, ac fimul fabularum quas novas fecerat. Fuiffe dicitur mediocri Ratura, gracili corpore, colore fusco. Reliquir filiam, que equiti Romano nupfit. Item hortulos viginti jugerum, via Appia, ad Martis villam : quo magis miror Porcium fcribere : -Nil Publius

Scipio profuit, nibil ei Lalius, nil Furius,

Tres per idem tempus qui agitabant nobiles facillime.

VITA.

Eorum ille opera ne domum quidem babuit conductitiam : Saltem ut effet, quò referre: obit um domini fervulus.

Hune Afranius quidem omnibus comicis præfert, scribens in Compicalibus: Terentio non similem dices quempiam. Volcatius autem non solum Navio, & Plauto, & Cacilio, sed Licinio quoque postponit. Cicero in Limone hacenus laudat;

> Tu quoque, qui solus le Ho sermone Terenti, Conversum, expressímque Latina voce Menandrum In medio populi sedatis vocibus essers, Quicquid come loquens, acomnia dulcia dicens, Item C. Cæsar.

Tu quoque tu in summis, 8 dimidiate Menander, Poneris & merito, puri sermonis amator. Lenibus atque utinam scriptis adjuncta foret vis Comica, ut equato virtus polleret bonure Cum Gracis, neque in has despectus parte jaceres: Unum boc maceror, & dolco tibi deesse Terenti.

Hze Suetonius Tranquillus, nam duos Terentios Poetas suisse scribit Metius: quorum alter Fregellanus suerit Terentius Libo; alter Libertinus Terentius, Afer patria, de quo nunc loquimur, Scipionis sabulas edidisse Terentium, Valgius in Astzone ait:

He que vocantur fabule, cujus funt? Non bas, qui jura populis recenfens dabat Summo bonore affectus, fecit fabules?

Duz ab Apollidoro translatz esse dicuntur comico, Phormio & Heeyra: quatuor relique à Menandro; ex quibus magno successu, & pretiosteri Eunuchus: Hecyra se exclusa, vix acia est.

ANDRIÆ PERSONÆ

Earumque interpretatio.

Simo, senex, son is out, à simo naso.

Sosia, libertus, son is out, à conservatione & salure.

Daves, servus, gentile nomen, à suois, gente servili.

Mysis, ancilla, etiam gentile.

Pamphilus, adolescens, il maniques vis av, il mairas estar, id est, omnibus charus, aut omnium amicus, adversus nemini. Charinas, adolescens, gratiosum nomen, and the talescens.

Byrrhia, servus, και το πυίρο, id est, rubens, seu rubicundus, mutato π in β.

Lesbia.

Losbin, obstettix, gentile.

Glyceriam, Chremetis filia, &m me phonepae, à dulcedine.

Chromes, senex, vel à xpipm mau, quod est enixè expuere, vel porius soro in xpopuenous hinnitus: fludio enim alendi equos Athenienses maxime delectabantur.

Crito, hospes, ATT TE xerts.

Drome, lorarius, Son is Jests, id eft, curfu.

Aique bi fabula funt interlocutores : reliquarum

per sonarum tantum mentio fit.
Archillis, ancilla, doro the appue, vel verius, appuble doro the arger, id eft, segnitie, sive ut alibi reperitur, Achylis, Phrygiam fignificar

Chigfis meretrix, à xplos, id eft, auro.

Niceraiss adolescens : à voto victoriæ nomen habere videtur. Pafibula, eadem quæ Glycerium, sor in nam bund'all, id eft, omnibus confulens.

ANTONII MURETI IN M. ANDRIAM TERENTII ARGUMENTUM.

Hremes & Phania fratres Athenienfes fuerunt : corum Chremes profecturus in Afiam, Pasibulam filiolam quam tum unicam babebat, fratris fidei credidit : profesto ed, contingit ut in Græcia magni bellorum motus excitarentur: quos fugiens Phania, cum impofità fecu in navim puella, ad fratrem iter cepiffet, vi tempeftatis fratta navi, apud Andrum in fulam ejeltus eft:ibi applicat fe ad Andrium quendam bominem hand magna in re, à quo tamen benigne buanitérque exceptus, non ita mulid poft moritur. Hofpes Andrius relitta apud fe puella, commutat nomen, & pro PasibulaGlycerin nominatzeumgs per aliquot annes cam cum Alia Chryfide, pari utramq; fludio educaffet, decedit ipfe quoq; de vita. Chryfis, que fe & orbam & inopem videret, abrepta fecum Glycerio, Asbenas navigat, ubi cum aliquandin vitam lana telaq; tolerafet, ad po-Aremum adole fcentum blanditiis & pollicitationibus victa, queftum corpere facere incepit. Ventitabat ad eam inter ceteros Pamphilus Simonis filius, probus, & liberali preditus ingenio adolescens, qui non Chrysidis ille quidem, fed ipfius G'ycerii mirifico quodam amore percuffus, primus, foli fas

folufq; cum ea rem habuit, fidemq; jam gravidæ dedit, tam fibi nxorem fore. Sufceperat & poftea Chremes aliam filiam, Philumenam nomine, edmas (jam enim nubilis erat) Pampbilo, bona adole fcentis impulfue fama, collocare cupiebat. Quid multa? ultro ad Simonem venit, cum eo negetium conficit:infcio Pamphilo, de communi fenum fententia, faciendis nuptiis conffituitur dies. Adhuc bec erant, cum Chryfis moritur:ibi primum Simo de filii amore cognovis;na cum ambo una in funus prodiiffent, accidit, ut pofità in ignem Chryfide, Glycerium fe, præ doloris impatientia, eodem conjectura videretur. Accurrit Pampbilus, edma; mediam amplexus, ita con folari capit, ut plurimas minimeg; dubias totim rei fignificationes daret:itaq; venit ad Simonem pofiridie Chremes, conditionem renunciat, comperîsse se Pampbilum peregrina illam babere in uxoris loco, ne feins ex fe natam effe cam, quam ita contumeliæ causa peregrinam nominaret: gaudere,ea re intellecta, Pamphilus; dolere contra ac ringi Simo: advenit interea dies, qui nuptin initio fuerat præffitutus. Simo,veteratoria quadam calliditate, simulandas sibi, ad pertentandum filii animum, nuptios ft aruit; boc cogitans, fi abnueret filius, veram fibi objurgandi illius caufam fore, qua ad eum diem nulla fais justa fuerat: fin annueret, facile fe quod vellet à Chremete imperraturum, atq; ità vera nuptias, dies adjuvantibus, factum iri. Prateriens igitur apud forum, fecuro jam & nibil tale metuenti filie, Pampbile, inquit, abi domum, ac deos comprecare; uxor tibi ducenda hodie est. Hoc dicto velut improvifo quodam jaculo fauciatus adolefcens, quid ageret, aut quid confilit caperet, ne sciebat: cum ad en Davus, vafro admodum ac versuso ingenio seruus, animadversa fenis aftutia, accurrit. Erat tum una cum Pamphilo Chavinus qui adolescens miro quoda amore Philumena incensus, frustra sape tentatis illius nuptiis ad poffremum audito cam co die nuptiarum Pamphilo, in fummam desperationem adductus, eum orabat, fi fe falvum vel- . let, ut veleam no duceret, vel falie nuptis dies gliquot produceret, Pamphilus eum sua quidem causa bono effe animo, atq; omnia ad impediendas nuptia moliri jubebat : fe, quantum in fe effet, effecturum,ea ut ne dereiur fibi. Adveniens, ut dixi, Davus, Charinum fam fei plenumabire ad ambiendos senis amicos juber; deinde seorsu Pamphilo conjecturas fum aperit, perfnadetque, ut patri dicat, fe paratum effe uxorem ducere : nam eo pacto, inquit, & patriomnem jurgandioccasionem precideris, & non erit tamen verendum, ne nuptie fiant:nunquam enim Chremes tibis femel repudiato, filiam fuam iterum commiffurus eft. Hec ita de fervi confilio acta, longe aliter cecidere, ac putabantur : exorat enim Chremetem Simozita res in verarum nuptiarum diferimen adducitur. Forte eo ip fo die Glycerium, exactis temporibus, puerum peperit: eum puerum Davus, cum aliter nuption difturbare non poffet, pro foribus adium Simonia ab ancilla collocandum curas:iu eum cum indiciffer Chremes, & è Pamphilo natum effe cognoffet, rurfam abducit animit à nuptits. Turbe maxime concitantur, donec advenit Crito Andrius, qui, quod Chryfidi genere poximus fuiffet ad cernendam illius bæreditatem Atbenos venerat:ejus anterventa Chremes filiam agnoscit:ita summa omnium latitià, Charino Philumena, Glycerium Pampbilo nubit. AN.

ANDRIÆ Argumentum, SULP. APOLLINARI

AUTORE

Sororem falso creditam meretricula,
Scenere Andria, Glyceriu vitiat Panphilus:
Gravidaque facta, dat fidem uxorem sibi
Fore hanc: nam aliam pater ei desponderat,
Gnatam Chremetis: atque, ut amorem comperit,
Simulat futuras nuptias, cupiens, suus
Quid haberet animi filius, cognoscere,
Davi suasu non repugnat Pamphilus
Sed ex Glycerio natum ut vidit puerulum
Chremes, recusat nuptias, generum abdicat:
Mox filiam Glycerium insperato agnitam,
Dat Pamphilo hanc, aliam Charino conjugem.

ANDRIA TERENTII.

ACTA LUDIS MEGALENSIBUS, M. FULVIO ET M. GLABRIONE ÆDILIBUS CURULIB. EGERUNT L. AMBIVIUS TURPIO, L. ATTILIUS PRÆNESTINUS. MODOS FECIT FLACCUS, CLAUDII F. TIBIIS PARIB. DEXTRIS, ET SINISTRIS. ET EST TOTA GRÆCA EDITA M. MARCELLO ET. C. SULPITIO COSS.

PROLOGUS.

Prologus hic relativus est, quando maledida in adversarium regeruntur, Exordium, cogi se ad respondendum adversario.

Iambici trimetri.

Octa, cum primum animum ad scribendu appulit;
Id sibi negati credidit solum dari,
Populo ut placerent, quas seciset sabulas.
Verum aliter evenire multo intelligit:
Alamin prologis scribundu operam abutitur,

Non qui argumentum narret, fed qui malevoli Veteris poeta malediftis re fpondeat Nunc, quam rem vitio dent, quafo animum advortite. Menander fecit Andriam, & Perinthiam ; Qui utrampis recte norit, ambas noverit; Non ita funt diffimili argumento; fed tamen Diffimili oratione funt facta, ac fylo. Quaconvenêre, in Andriam ex Perinthia Fatetur tranftuliffi, atque ufum pro fuis. Il ifti vituperant factum, atque in eo disputant, Contaminari non decere fabulas. Ficiunt na intelligendo, se nibil intelligant. Qui cum hune accufant, Navium, Plaitium, Ennium Accufant, quos bic mofter autores babet : Quorum amulari exoptat negligentiam Potitis quam iftorum obseuram diligentiam. Debine ut quiefcant, porre mones, & definant

Maledicere, malefacta ne noscant sua.
Favete, adeste aquo animo, O rem cognoscite,
Us pernoscatie, ecquid reliquem si spei,
Posthac quas faciet de integro Comadias,
Specanda, an exigenda sint volu prius.

ACT. I. SCENA I.

Arg. Simo narrat liberto primum honestam filii vitam, deinde amatoriam; ad postremum etiam aperit, quo confilio se daturum illi uxorem simulare statuerit.

> Jambici trimetri. Simo, Sosia.

Si. T 70s ifthec intro auferte: abite. Sofia Adeldum: pauci to volo. So. didum puta. Nempe ut curentur relle hæc. Si. immo aliud. So. quid eft, Quod tibi men ars efficere bec poffit amplises ? Si. Nibil if hac opus ef arte ad hanc rem quam paro : Sed in, quas femper in te intellexi fitas. Fide & taciturnitate, So. expecto quid velu: Si. Ego postquam te emi à pareulo, ut semper tibi Apud me justa & clemens fuerit fervitm, Scis : fect, è fervo ut effes liberten mibi. Propteren quod ferviebas liberaliter Quod habui, summum pretium, persolvi tibi. So. In memoria babeo. Si. hand muzo faltum. So. gaudeo. Si tibi quid feci, aut facio, quod placeat. Simo 3 03 Id gratum fuiffe advorfum to; habes gratiam. Sed mi hoc moleftum oft : nam ifthæs C) Mmemoratis Quafi exprobatio eft immemoris benefici. Quin to uno verbo dis. Quid eft, quod me velis ? Si. Ita faciam. Hoc primum in hac re pradico tibi, Quas credis effe bas, non funt vera nuptia. So. Cur simulas igitur? Si. rem omnem à principio audies, Es patto & gnati vitam, & confilium meum Cognofces, & quid facere in hac re te velim. Nam is poftquam exceffit ex ephebis, Sofia, Liberius vivendi fuit poteftas : nam anten Que feire poffer, aut ingenium nofcere,

Dum

G

S

C

E

C

S

H

A

 H_{i}

Ve

D

14

D

A

Dum atas, metm, magifter, probibebant ? So. itd eft. Si Quod plerique omnes faciunt adolescentuli. Ut animum ad aliquod ftudium adjungant, aut equos Alere, aut canes ad venandum, aut ad Philosophos: Horum nibil ille egregie præter cætera Studebat, & tamen omnia hær mediocriter. Gaudebam. So. non injuria : nam id arbitror Adprime, in vita effe utile, ut NE QUID nimus Si. Sic vita erat : facile omnes perferre, ac pati, Cum quibus erat cumq; und, its fefe dedere, Ecrum obfequi ftudiis, adver for nomini Nunquam praponens fe alin, ita facillime Sine invidia invenias laudem, & amicos pares. So. Sapienter vitam inftituit : namq; hoc tempare OBSEQUIUM amisos, veritas odium parita Si, Interia mulier quadam abbinc triennium Ex Andro comigravit hac vicinia, Inopia, & cognatorum negligentia Coalta, egregia forma, atq; atate integra. So Hei! versor, ne quid Andria opportet mali. Si. Primum hac pudice vitam, parce ac duriter Agebat, land ac tela viltum quaritans. Sed, poffquan amans acceffit pretium pollicent, Unm, & item alter (ITA ut ingenium eft omnium Hominum, à labore proclive ad libidinem) Accepit conditionem, detri quaftum occepit. Qui tum illam amabant, forte, itd ut fir, filium Perduxêre illuc ferum, ut und effet, meum. Egomet continuò mesum, Certe captu eft, Habet, Observabam mani illorum servuios Venientes, ut abeuntes : rogitabam, Hem fuer, Die fodes, qui biri Chryfidem habuit ? nam Andrei Illi id erat nomen. So. teneo. Si. Phadrum, aut Cliniam Dicebant aut Niceratum : sam hi tres tum finul Amabant. Ebo! quid Pamphilus ? quid ? fymbolum Dedit, conavit: gaudebam. Item alio die Quarebam : comperiebam nihil ad Pamphilum Quie. 4

Q uicquam attinere, enimverd (pellatum fatis. Put abam, & magnum exemplum continentia. Mam qui cum ingeniu conflict atur ejufmodi Meque commovesur animus in care tamen. Cum id mibi placebat, tum uno ore omnes omnia Bona dicere, & laud tre fortunas meas, Qui gnatum haberem tali inginie praditum. Quid verbis opus eft ? has fama impulsus Chromes Ultro ad me venit, unicam gnatam fuam Cum dote fumma filio uxorem ut darem. Placuit : despondi : bis supris dictes eft dies. So. Quid obfat, cur non vera fiant ? Si. Audies ? Fere in diebus paucis, quibus bec alta funt, Ch yfis vicina hac morisur, So. o factum bene! Beafti: metur à Chryfide. Sim. ibi sum filim Cum illi, qui amabant Chryfidem, und aderat frequens, Curabat und funus, triffis interim, Monnunquam conlacrumabat : placuit tum id mihi. Sic cogitabam : hem! his parua con uetudinis Causa mortem hujus tom fert familiariter : Quid, fi ipfe amallet ? quid mibi bic faciet patri ? Hac ego putabam effe omnia humani ingens Manjuetiquo animi officia. Quid multis merer ? Egomet quoque ejus causa in funm prodeo, Nibil fuspicans estam mali. So. bem ! quid eft ? Si, fcies? Effertur : imm. interea inter mulieres Qua ibi aderant, forte unam adspicio adolescentulam, Forma. So. bona fortaffe. Si. S voltu, Sofia, Adeò modefto, adeò venufto, ut nibil supra. Quia tum mibi lamentari prater ceteras Vifa eft, & guis erat forma preter cateras Honefta, & liberali; accedo ad pediffequas; Que fit, rogo: Sororem effe aiunt Chryfidis. Percuffit illico animum, at at, boc illud of, Hincilla lacruma, bac illa mifericordia. So, Quam timeo, quor sum evadas ! Si. funes interim

Procedit :

In

A

Tu

M

N

Q

Si

In

Ne.

Ne

Si.

Pr

Sin

So

Si.

Ea

Et Ver

Sin

Ha Qu

Fac

M

ANDRIA:

Procedit : Seguimur : ad fepulcram venimus ? In ignem p fita eft a fletur. interea bæc foror, Quain dixi, ad flammam acceffit imprudentius Sati' cum periculo. Ibi tum exanimates Pamphilus Bene daffimulatum amorem, & celatum indicat : Accurrit; mediam mulierem completitur : Mea Glycerium, inquit, quid agu? cur te is perditum? Tum illa, ut confuetum facile amorem cerneres, Rejecit fe in eum flens quan familiariter. So. Quid au ? Si. redeo inde iratus, atque agre ferens Nec fatis ad objurgandum caufa. Diceret, Quid feci ? quid commerui, aut peccavi, pater ? Que fefe voluit in ignem ingicere, prohibui s Servavi. Honefta oratio eft. So. rette putas : Nam fi Ham objurges, with qui auxilium tulit, Quid facias illi, qui dederit damnum, aut malum? Si. Venit Chremes postridie ad me, clamitans, Indignum facine comperiffe, Pamphilum Pro uxore babere banc peregrinam. Ego illud fedulo Negare faltum : ille instat faltum. Denique Ita tum difcedo ab ille, ut qui fe filiam Neget daturum, So, non tu ibi gnatum? Si, ne bac quidem Saits Debemens caufa ad chjurgandum. So. qui, cedo ? Si. Tute ipfe bis rebos finem praferip'fti, pater ; Prope adeft, cum alieno more viveridum est mihi s Sine nunc meo me vivere interea modo. So. Qui igisur relict m of objurgandi locus? Si. Si propter amorem uxtrem nolit ducere, Ea primum ab illo animadvertenda injuria eft, Et nune id operam do ut per falfas nuptias Vera objurgandi caula fit, fi deneget : Simul, feeleratus Davus fi quid confilà Habet, ut confumat wunc cum nihil obfint doli : Quem ego credo manibus pedibu [93 obnixe omnia Falturum, magis id aded, mihi ut incommodet. Quam ut objequatur gnate. So. quapropter ? Si. rogas ? MALA mens, malon anin m ; quem quidem ego fi fenfero. Sid Sed quid opu'st verbis? sin eveniat, quod volo; In Pamphilo ut nil sit mora, restat Chremes, Qui mihi exorandmest: & spero confore.

Nunc tuum est officium, has bene ut ad simules nuptins, Perterrefacias Davum, observes filium,
Quid agat, quid cum illo consili captet. So. Sat est:
Curabo: eamm jam nunc intrò. Si. i pra, sequar.

Non dubium est, quin uxorem nolit silim:
Ità Davum modò timere sensi, ubi nuptias
Futuras esse audivit. Sed ipse exit foras.

ACT. I. SCENA II.

Arg. Filii amorem explorat pater: fimulat futuras nuptias: interminatur Davo pristrinum, fi quid fallaciz in ipsis conatus suerit nuptiis.

lambici senarii & octona ii, unus quaternarius, omnes acalectici.

Davus, Simo.

M'Irabar, boc fi fic abiret : & heri femper lenitas, Verebar, quor fum evaderet.

Qui post quam audier at non datum iri filio uxorem suo, Nunquam cuiquam nostrum verbum fecit, neq; id agrè tulità

S. At nanc faciet : neq; ut opinor, fine tuo magno malo.

D. Id voluis, nos sic opinantes duei falso gaudio, Sperantes jam amoto metu, interea oscisantes opprimi, Ut nè esses spatium cogitandi ad disturbandas nupitas :

Aftute. S. carnifen que loquitur ? D. herm eft, neq; prævideram. 8. Dave. D. hem! quid oft ? S. ehodum, ad me. D. quid his volt?

S. quid au? D. qua de re? S. rogas?

Meum gnatum rumar est amare, D. id populm surat scilicet.
S. Hoccine agu, an won? D. ego verò isthus, S. sed, mune ea mi

exquirere,
Iniqui patris est: nam, quod antebac fecit, nibil ad me attinet.
Dum tempus ad eam rem tulit, sivi animum ut expleret suum t.
Nunc bic dies aliam vitam adsert, alios mores postulat (vian
Debiuc postulo, sive aquum est, te oro, Dave, ut redeat jam in
D. Hoc quid sit? S. omnes qui amant graviter sibi dari uxoren
ferunt. (bum

D. Ita aiune. S. tum fiquis magistrum cepit ad earn rem impro. Ipsum animum agretum ad deteriorem partem plerung; applicat

D. No

2

E

M

D. Non hercle intellige. S. non ? bem! D. non : DAVUS fum, non Oedipim.

S. Nempe ergo aperte vis, que refant, me loqui. D. fane quidem.

S. Si fenfero hodie, quidquam in his te nupitis

Fallacia conari, quo fiant minus.

Aut velle in ea re ofendere, quam fis callidus,

Verberibus casumte in pristinum, Dave, dedam ufgs ad necem, Ea lege, atque omine, ut fi to inde exemerim,ego pro te molam. Quid ? hoc intellextin' ? an nondum etiam ne hoc quiden ?

D. immo callide.

nter-

uerit

ci.

ram.

vol: ?

et.

ea mi

trinet

14771 1

via.n

am In

plicat

, Mon

Ita aperte ipfam rem modo locutou : mihil circuitione u fou es, S. Ubivis facilius paffes fim, quam in bacre, me deludier. D. Bona verba qualo. S. irrides ? nibil me fallis, fed dico sibi, Ne temere facias, neque tu bos dicas tibi won pradictam, save.

ACTUS I. SCENA III.

Arg. In hac Scana deliberat Davus, velitne Pamphilo effe adjutor, an aufcultare feni,

Iambici oftonavii & fenarii.

Davus.

Nimvero, Dave, nibil locs of fegnitia, negne focordia, C Quantum intellexi modò fenis fententiam de nuptin : Que finon aftu providentur, m., aut berum peffundabunt. Nec quid agam, certum eft, Pamphilumne adjutem, and aufcultem feni.

St illum relinquo, ejes vita timeo : fin opitulor, hujes minas : Cui verba dare, difficile eft : primum jam de amore hos comperis : Me infenfet fervat, ne quam faciam in nuptit fallaciam. Si fenferit, perit : aut fi libitum fuerit, caufam ceperit

Quo jure, quaq; injuria pracipitem me in prifinum dabit.

Ad has mala hoc mihi accedit etiam : bac Andria. Sive ifta uxor, five amica est, gravida è Pamphilo oft:

Audireque corum est opera presium audaciam :

Nam inceptio eft amentium, hand amantium : Quicquid peperiffet, decreverunt tollere :

XOT en Et fingunt quandam inter fe nune fallaciam, bum Civem Atticam offe hanc. Fuit olim quidam fonen mpro Mercator : navem is fregit apad Andrum infulam : Is obits mortem : ibi tum bane ejettam, Chryfidis Patrem recepiffe orbam, parvam, Fabula, Mihi quidem non bercle fit verifimile.

Alqui ipfis commentum placet.

Sed Mylis ab ea egreditur. At ego hinc me ad forum, ut Conveniam Pamphilum, ye de hac re pater imprudente opprimat.

ACT, I. SCENA IV.

Arg. Narrat Myfis quamobrem a Glycerio exierit : & hic docet Terentius immoderatum vini ulum fugiendum ils elle qui feriis prafunt negotils. Nihil eft enim, quod rece agi ab ebrio possit, Trochaici, oftonarii, cataleffici.

Mysis, Archillis,

"Odivi, Archillis, jamdudum : Lesbiam adduci jubes, Sane pol illa temulenta eft mulier, & temeraria, Rec fati' digna, cui committas primo partu mulierem : Tamen cam adducam : importunitatem (pedate anicula : Qua comporrix ejm eft. Di date facultatem, obfeero, Huic pariundi, atq; illi in aliis petius peccandi locum. Sed quidnam Pamphilum examimatum video ? vereor quid fiet? Opperiar, ut feiam, num quidnam hac turba triftitie adferat. ACT. I. SCENA V.

Arg. Habet hac Icena Pamphili dolorem de nupriis : fidem datam Glycerio fervaturum pollicetur, vel invito, fi res exigat, patie. Iambici & trochaici oftonarii, varie mixti, binarius unus, quaternarii quatuor.

3

In

S

La

Ne

Egg Qu Qu

Ben

Pamphilus, Mysis.

I Occine eft humanum factum, aut inceptum ? beceine officiū M. Quid illud eft. P. Pro Deum atque bominum fidem! quid oft, finon bas con-

sumelia eft ? Dxorem decrerat dare fefe n ? hodie: nonne opertuit

Prafciffe me ante ? nonne print communicatum operiuit ?

M. Miferam me I quod verbum audio ? P. quid ? Chremes que denegaveras

Se commiffirum mihi gnatam fuam uxorem, mutavit id, Quoniam me immutatum videt ?

Itane obstinate operam dat, us me à Glycerio miserum abstrahat? (ego fum ? Coat Quod fi fit, perco funditu.

Adeon' hominem invenuftum effe, aut infelicem quenquam, ut Non Pro

Pro Deum atque bominum fidem ! mullon' ego Chremetis palto affinitatem effugere potero? quot modis Contempto, fpreton? facta, tranfacta omnia bem! Repudiatus repetor, quamobrem ? nifi fi id eft, quod fufpicor : Aliquid monftri alunt : ea quoniam nemini obtrudi poteft, Itar ad me M. oratio het me miferam exanimavit metu. P. Nam quid ego nunc dicam de patre ? ah! Tantamme rem tam negligenter agere ? prateriens modò Mihi apud forum, Uxor tibi ducenda eft Pamphile bodie, in-

quit; para. Abi domum. Id mihi vi fus eft dicere, Abi citò & faspende te.

Obfupui, confén' ullum me verbum poruiffe proloqui ?

Aut ullam caufam,ineptam faltem,falfam,iniquam? obmutui. Quod frego prins id resciffe, quid facerem, fi quis nunc me reget Aliquid facerem, ut hos ne facerem. Sed nunc primum quid exequar ?

Tot me impediunt cura, qua meum animum diver fe trabunt 3 A nor, mifericordia hujus nuptiarum follicitatio

Tum patris pudor, qui me tam leni paffin eft animo ufque adhuc Que meo cunque animo libitum est, facere: eine ego ut ad vorfer ? bei mibi!

Incertum eft quid agam. M. mifera timeo, hoc incertum quorfum accidat.

Sed nunc peropu' eft, aut hunc cum ipfa, aut me aliquid de illa advor (um bunc loqui.

Dam in dubio est animus, paulo momento hue illus impellitur. P. Quis hic loquitur? Mysis, salve. M. o falve Pamphile. P. quid agit ? M. rogas ?

Laborat è dolore: atque ex hoc misera sullicita of, diem Quia olimin hunc funt conftituta nuptiætum autem hec timet Ne deferas fe. P. hem! egone ifthuc conari queam ?

Ego propter me illam decipi miferam finam,

et ?

f.

am

ciū

095-

. 141

Prô

Que mibi fuum animum, atque omnem vitam credidit, Quam ego animo egregiè charain pro uxore habuerim? Bene, & padice ejm dottum, arque edottum, finam sat ? Coaltum egeftate ingenium immutarier ? m ?

Non faciam, M. baud vereor, fi in te folo fit fitum :

Sid

Sed vim ut queas ferre. P. adeon' me ignavum putas ? Adeon' porro ingratum, aut inhumanum, aut ferum, Us neque me confuetudo, neque amor, neque puder Commovent, neque commoneat, ut fer vem fidem? M. Unum hoc fcio, hanc meritam effe, ut memor effes fui. P. Memor effemt o Myfis, Mgfis! etiam nuns mihi Scriptailla dista funt in anime Chryfidis De Glycerio, Fam ferme moriens me vocats Acceffi, vos femota, nos foli: incipit; Mi Pamphile, hujus formam atque atatem videsa Nes clam te eft, quam illi utraque res inmiles Et ad pudicitiam, & ad tutandam rem fient. Qued ego per hanc te dextram oro, & ingenium tuum, Per tuam fidem, pérque huju folitudinem Te obtefter, ne abs te hanc fegreges, neu deferas: Si to in germani fratris dilexi loco, Sive has te folum femper fecit maxumi, Seu tibi morigera fuit in rebus omnibus, Te ifi virum do, amicum, tutorem, patrem: B.na noftra hæs tibi committo, & tuæ mando fidei. Hanc mibi in manum dat: mors continuò ipfam occupat. Accepi: acceptam fervabo. M. itd fpero quidem. P. Sed cur tu abu abilla? M. obstetricem accer fo. P. propera: Atque audin'? verbum unum cave de nuptio, Ne ad morbum hoc etiam. M. teneo.

ACTUS II. SCENA I.

Arg. Charinus intelligit Pamphilo nupturam Philumenam : idem rogat Pamphilum, ne ducat. Hic Charinus & Byrrhia fabula ad-Jicjuntur. ne spreta relinquatur Philumena.

Iambici senarii, & octonarii, & unus quaternarius : Item trochaici Iambicis permixii Charinus, Byrrhyia, Pamphilus,

Quid an, Byrrhia?

Datarne illa Pamphilo hodie nuptum? B. fic eft. C. qui Pro Seu, Byrrhia?

B. Apud forum modo de Davo audivi. C. va, væ misere mihi! Cun He animm in spe atque in timore usque ante hac attenten fuit Nu Ità, pofquam adempta fpes eft laffm, cur a confectm ftupet.

B. Quaso,

E

7

A

P.

Se

Si

Ve

B.

Ne

Ni

Pri

Ego

B

B. Que fo adepol, Charine, quoniam id fiert, quod vu, non pot-ft, Veli id qued poffit. C. nihil aliud, nifs Philumenam volo. B. Ab ! quanto fatim eft,te id operam dare,

Qui iftum amarem ex animo amoveas tuo, quam id loqui

Quo magis libido frustra incendatur tua?

C FACILE omnes cum valemus, relta confilia agrotis damus: Tu fi bie fis, aliter fentias . B. age, age, ut lubet. C. fed Pamphilum Video, omnia experiri certum oft prius quam pereo. B. quid hie

C. Ipfum hune orabo, bute supplicabo, amorem huis narrabo

manm:

Credo, impetrabo, ut aliquot faltem nuptiu prodat dies. Interes fiet aliquid, Spero. B.id aliquid nibil eft, C. Byrrhia, Quid tibi videtur? adcon' ad cumi B. quid nit fi mibil impetres, Ut te arbitretur fibi paratum mæchum, fi illam duxerit. C. Abi hine in malam rem eum suspicione ist bac, scelus, P. Charinum video, falve. C. o falve Pamphile: Ad te advenio, (pem, falutem, auxilium, confilium expetens.

P. Neque pol confilii locum habeo, neque auxilii copiam.

Sed ifthuc quidnam eft ? C. hodie uxorem duck ? P. aiunt C. Pamphile,

Si id facis, hodie postremum me vides. P. quid ita? C.hei mihi! Vereur dicere, huic dic, qua fo Byri hia. B ego dicam. P. quid eft? B. Sponfam bie tuam amat, P. na ifte hand meeum fentit chodam die mihi,

Num quid nam amplius tibi cum illa fuit, Charine ? C. ah!

Pamphile.

Nibil. P. quam vellem! C. nunc te per amicitiam, & per amorem objecto.

Principio ut ne ducas . P. dabo equidem operam. C. fed fi id non

potes,

em ad-

Aut tibinupia ha funt cordi. P. cordi? C. faltem aliquot dies qui Profer dum proficiscor aliquo ne videam. P. audi nunc jam: Ego, Charine, neutiquam officium effe liberi puto,

ibi! Cum is nil promereat, pofulare id gratia apponi fibi.

uit. Nuptias effagere ego ift as malo, quam tu adipifcier.

C. Reddidifti animum. P. nune, fi quid potes aut tu, aut hie Byrrbia, 250, FactFacite, fingite, invenite, efficite, qui detur tibi.

Ego id agam, mihi qui ne detur. C. fat habio. P. Davumoptume Videor bujus confilio freton fum, C. at tu bercle haud quidquam mihi. (bens.

Mifi ea qua mibil opus funt feiri: fugin' bine? B.ego wiro ac lu-

ACTUSII. SCENAII.

Arg. Davus, cum ex variis conjecturis & fignis comperiffet, nuptias non coharere, Pamphilum toto quarens oppido, exultat infolentius.

Tambici oftonarii cataleffici.

Dayus, Charinus, Pamphilus,

I boni, boni, quid porro! Sed ubi inveniam Pamphilum, Ot mettem in quo nuns eft adimam atque expleam animum gaudio?

C. Laten eft, ne scio quid P. nihil eft nondum hac rescivit mala. D. Quem ego nunc credo, fi jam audierit fibi paratas nuptias.

C. Audin' tu illum? D. toto me oppido exanimatam quarere. Sodubiquarame autquo nunc primumintonda? C.ceffas alloqui? D. Abro. P. Dave ades; refifte. D. qui homo eft, qui me ? 6

Pampbile.

Tripfum quaro. euge o Charine ambo opportuné: vos volo.

P. Dave, perii. D. quin tu boc audi. P.interii D.quid timeas, scio. C. Mea quidem berele certe in dubio vita eft. D. 5 tu quid, scio.

P. Nupria mihi. D. & id fcio. P. hodie. D. obtandis, tametft intelligo.

Id pavis, ne ducas tu illam : tu autem, ut ducas. C. rem tenes. P. Ifhus ipfam. D. arque ifthus ipfum, nil pericli eft;me vide.

P.Obfectot: quamprimam hoeme liber ami ferum metu. D.hem.

Libero uxorem tibi jam non dat Chremes. P. quê [cie? D. fcio.

Tum pater modò me prebendit: ait, tibi uxorem dare

Se hodie, item alia multa, que nunc non est narrandi lecon. Continuo ad te properan percurro ad forum, ut dicam tibi b.tc.

Dbi te non invenio, ibi a cendo in quendam excelfum locum: Circumspicio:nu fquam. forte ibi bujus video Byrthiam;

Rogo: negat vidiffe. mihi moleftum: quid ag im, cogito. Redeunti interea ex ipfa re mihi incidit suspicios bem.

Paululum obfont, ipfus triftis, de improvi fo nuptia:

Kon

V 1

Ì

C

0

N

1

Ip

Pr

Sec

Tu Di

Ali

P.

P. 9

P. '

Ne

DH

Mon coharent. P. quor sum nam ishbuc? D. ego me continuò ad Chremem.

Cumillo advenio, solitudo aute ostium, jam id gaudeo.

P. Restè dicis, perge. D. maneo: interea introire neminem Video, exire neminem, matronam unstam: in adibut Mihil ornati, nibil tumulti: access, introspexi. P. scio, Magnum signum. D. nam videntur convenire hes nupsiù?

P. Non opinor, Dave. D. opinor, narras? non restè accipis; Certa res est: etiam puerum indè abiens convêni Chremu, Olera, & pisciculos vinutos ferre obolo in cænam seni.

C. Liberatus sum, Dave, hodie tua oper a. D. at nullus quidem.

C. Quidita? nempe huic prorsu illam non dat. D. ridiculum caput:

Quasi necesse sit, si huic non dat, to illam uxorem ducere. Niss vides, ni si seniu amicos oras, ambis. C. bene mones, Ibo t ests berele sape jam me spes hac frustrata est. Vale.

ACT. II. SCENAIII.

Arg. Suadet Pamphilo, atque etiam persuadet Davus, ut patri dicata

Trophaici oftonarii cataleffici, iambici fenarii

Pamphilus, Davus.

O uid igitur fibi volt pater? cur simulat? D ego dicam tibi.

Si id succenseat nunc quia non dat tibi uxorem Chremes, Ipsus sibi esse injurius videatur t neque id injurid, (vit t Prius quam tuum animum, ut sese habeat ad nuptias, perspexesed si tu negaris ducere, ibi culpam in te transferet:
Tum illæ tu bæ sient. P. quid? viu patiar? D. Pater est, Pamphile: Dissicile est tum bac sola est mulier. distum ac fastum, invenerit Aliquam causam, quamobrem esiciat oppido, P. esiciat? D. cito.
P. Cedo igitur, quid faciam, Dave? D. dic te dusturum P. hem?

D. quid est ? (nega. P. Egone dicam? D. cur non? P. nunquam faciam, Dave. D. ne

P. Suadere noli. D. ex ea re quid fiat, vide. P. Ut ab illa excludar, buc concludar. D. non ità est.

Nempe hoc fic effe opinor dilturum patrem,

Ducas volo hodie uxor m : 14, Dacam, inquies ;

Cedo,

B 3

Kon

3

15

1,

i-

a.

10.

113

ô

io.

sio.

et ft

ses.

cio.

b.sc.

7:

e.

Cedo, quid jurgabit recume hie reddes omnia,

Qua nune sunt certa ei consilia, incerta ut sient,

Sine omni periculo: nam hocce baud dubium est, quin Chremes
Tibi non det gnatam; nec tu ed causa minuerio

Hac qua facio, ne i mutet suam sententiam.

Patri die velle: ut cum velit tibi jure irasci non queat.

Nam quod tu speret propulsabo facile: uxorem his moribus

Dabit nemo, inopem inveniet potins quam te corrumpi sinatt

Sed si te aquo animo ferre accipiet, negligentem fecerio.

Aliam otiosus quaret: interea aliquid accideret boni.

P. Itan credi: D. haud dubium id quidem est, P. vide quò in-

ducas. D. quin taces? P.Dicam:puerum automnè resciscat mibi esse ab illa, cautio est: Nampollicitus sum susceptus u D.O facious audan! P. Hanesidem

Sibi me obsecravit, qui se sciret non deserturum, ut darem. D. Curabitur. sed pater adeft. cave, te effe triftem sentiat.

ACT. II. SCENA IV.

Arg. Hrs scena confisiorum executionem habet. Monet Pamphilum

Davus, apud patrem ne titubet, sed animo przsenti loquatur.

Iambici senarii.

Simo, Davus, Pamphilus.

Reviso quid agant, aut quid captent consili.

D. His nunc non dubitat, quin te dusturum neges.

Venit meditatu alisunde ex solo loco;

Orationem sperat invenisse se,

Qua differat te: proin' tu face, apud te ut sies.

P. Modo ut possim. D. crede mihi boc, inquam, Pamphile,

Nunquam hodie tecum commutaturum patrem

Onum esse verbum, si te dices ducere.

ACT. II. SCENA V.

facturum que volet ille omnia. Charino eadem renuntiat Byrchia.

Fjustem generis.

Byrrhia, Simo, Davus, Pamphilus.

Herm me, relictio rebm, justis Pamphilum
Hodre observare, us quid ageres de nupsisis
Scirem. Ipsum adeò præstò video cum Davo. hoc agam.
S. Usrumque adesse video. D. hem. serva. S. Pamphile

D. Qual

D. Quafi de improvifo respice ad eum. P. hem pater.

D. Probé. S. hodie uxorem ducas, ut dixi, volo. B. Nunc neftra parti timeo, quid bic re (pondeat.

P. Neque iftbic,negaalibi tibi nfquam en it in me mora. B. Hem!

D. Obmutuit. B. quid dixit? S. facis, ut te decet, Cum iftbut, quod poftu'o, impetro cum gratia.

D. Sum verus? B. berm, quantum audio, uxore excidit.

S. Ijam nunc intro, nê in mora, cum opus fit, fi s.

P. Eo. B. null and in re effe homini cuiquam fidem?

Verum illud verbam est, vulgò quod dici solet, O MN ES sibi meliùs malle esse, quàm alteri,

Ego illam vidi virginem : forma bona

lum

hia.

Memini videres quò aquier fum Pamphilo,

Si fe illam in fomnis, quà n illum, ampledi maluit.

Renuntiabo, ut pro boc malo mibi det malum.

ACT. II SCENAVI.

Arg. Davus Simonem, & Davum Simo fallit; que res non injueun-

Ejustlem metri.

Dayus. Simo.

H le nune me credit aliquam fibi fallaciam Portare, & ed me bic restitisse gratid.

S. Quid Davm narrat? D. aquè quicquam nunc quidem.

S. Nihîlmet hem. D. nihil prorfus. S. atqui expell abam quidem.

D. Preter fem evenit: fentio:hos male habet virum.

S. Potin' es mihi verum dicere? D. nibil facilius.

S. Mum illi molesta quippiam ha sunt nuptia,

Hujufce propter confuctudinem hofpita?

D. Nibil berele: aut fi ad ò, bidui eft aut tridui

Hac sollicitudo: Nostin't deinde d finet:

Etenimeam fecum rem reita reputavit via.

S. Laudo. D. dumlicitum oft illi, dumque ætas tulit, Amavit: tum id clam: cavit, ne unquam infamia

Ea res fibi effet, ut virum forten decet.

Nunc axore open eft : animum ad uxorem appulit.

S. Subtriftie vifus eft effe aliquantulin mibi.

D. Nibil propier hanc rem: fed eft, quod fuccenfeat tibi,

4

S. Quid-

S. Quidnam eft? D. puerile eft. S. quid eft? D. nihil. \$, quin

die, quid eft ?

D Ait nimium parce facere sumptum. S. mene ? D. te.

Vix, inquit, drachmis obsenatus est decem :

Num filio videtur uxorem dare ?

Quem, inquit, vocabo ad conam meorum aqualium Potissimim nunc ? O quod dicendum hic fiet,

Tu quoque perparce nimiúm: non laudo. S. Tace. D. Commovi. S. 190, ifthat rette ut fiant, videro.

D. Commous. 5. 190, isthat rette ut fiant, videro. Quidnam hoc rei est ? quidnam hie male veterator sibi ? Nam si bic mali est quicquam, h.m illic est huic rei caput.

ACTUS III. SCENA I.

Arg. Simo præ nimia fagacitate mirum in modum fallitur, partum fimulari credens, qui verus erat.

Ejusdem mensure

Mysis, Simo, Davus, Lesbia, Glycerium.

M. Tra for quidem res eft, ut dixti, Lesbia :

L'Etdelem haud ferme mulieri invenius virum. S. Ab Andria eft ancilla has: quid narras? D iid eft.

M1. Sed hic Pamphilus. S. quid dicit? M firmavit fidem. S. hem!

D. Utinam aut hie furdos, aut hac muta falla fit ?

M. Nam quod peperisset, justit tolli. S. 6 Jupiter! Quid ego autio? altum est, siguidem het vera prædicat:

L Bonum ingenium narras adolescentis. M. optumum.

Sed fegaere me intrò, ne in mora illi fis. L. fequor.

D. Quod remedium sunc buis malo inveniam ? S. quid bos?

Adebn' eft demens? ex peregrina? jam scio: ab!

Vix tandem sens stolidus. D. quid hie sensiffe se ait ? S. Hæc primim affertur jam mihi ab hoe fallacia.

5. Hac primum affertur jam mint ab hoc fallacia. Hanc simulant parere, quo Chremetem absterreant.

G. Juno Lucina, fer opera: ferva me, obsecro.

S Hui! tam cito? rid culum, postquam ante offium M audivit stare, approperat. Non sat commode

Divifa funt temporibus tibi, Dave, hac. D. mibin'?

S. Num immemor es discipuli ? D. ego, quid narres, nescio.

S. Hiccine me fi in paratum in veris nuptiis Alortus effet, quos mihi ludos redderes ?

Mune bugus periclo fit. Ego in portu navigo.

ACT.

Ar

N

P

D

Ci

S.

Se

0

Ti

S

In

C

D

5.

S

S

Ti

8

S

ACT. III. SCENAII.

Arg. Lesbia egrediens narrat, quo in flatu sit Glycerium puerpera; simul agit de danda illi potione, imitata medicos, qui prascribere solent agrotis omnia ad esum pottimque pertinentia: deinde Simó & Davus de puero nato callide altercantur.

Prochaici, iambici, mixti fenarii & offonarii, acataleffici & cataleffici, quibus interpositi sun locis bini quaternarii.

Lesbia, Simo, Archillis, Dayus.

L. A Dhuc, Archillis, qua a folent, quaque oportes A Signa ad Salutem effe, omnia huic effe video. Nunc primum fac, ifthac ut lavet: post deinde, Quod justi, et date bibere; & quantum imperavi,

Date : mox ego huc revertor.

Perecaftor feitus puer natm eft Pamphilo.

Debs quæfo, ut fit superfter quandoquidem ipse est ingenio bono; Cumque buic veritus est optume adolescenti facere in juriam. S.Vel boc qui non credat, qui noritte, abs te esse ortum? De

quidnam id ef ?

S. Non imperabat cordm, quid opus facto effet puerpera :
Sed post quam egressa est, illis, qua sunt intus, clamat de via.
O Dave, itán' contemnor abs te ? aut itáne tandem idonem
Tibi videor esse, quem tam aperte fallere incipies dolu?
Saltem accurate: ut metui videar, certe si resciverim.
D. Certe herce nuns his se insu fallit, hand con S. edixím.

D. Certè herele nune hie se ipsu fallit, haud ego. S. edinin,

Interminatus sum, ne faceres? num veritus quid rettulit? Credon' tibi hoc, nunc peperisse hanc è Pamphilo?

D. Tenso, quid erret: quid ego agam, habeo, S. quid taces?

D. Quid credus? quasi non tibi renuntiata sint hac sie fore. S. Mihin' qui squam? D. cho! an tute intellexti hoc assimulari? S. irrideor.

D. Renuntiatum est: nam quî ishas tibi suspicio incidit?

S. Quî? quia te noram. D. quasi tu dicar, fassum id consilio meo

S. Egóne te? D. sed, si quid narrare occapi, continuò dari

Tibi verba censes. S. falso. D. itaq; hercle nibil jam mutire audeo

S. Hoc ego scio unum, neminem peperisse hic. D. intellextin'?

Sed nibilò secins mox deserent puerum hus ante ostium.

Ed ego jam nunc tibi renuntio, here futurum, ut fis sciens? Ne tu hoc posteriùs dicas, Davi factum consilio, aut dalu.

Pror for a me opinionem hans tuam ego effe amotam volo.

S. Unde id scui? D. audivi, S credo. S. multa concurrunt si nut. Qui conjecturam banc nune faciam: jam primum bac se à Pamphilo

Gravidam dixit efferinventum eft falfummunc,poffquam videt

Nuptias domi apparari, miffa eft ancilla illico

Obstetrisem accersitum ad eam, & pueram ut afferret simul.

D. Hoe nifi fit, puerum ut tu videas, nil moventur nupita.

S. Quid au? cum intellexeras

Id confilii capere, cur non dixti extemplo Panphilo?

D. Lau igitur eum ab illa abstraxit, nifi ego? nam omnes nos quidem.

Scimus, quam mifere hanc amarit : nunc fibi uxorem expetit. Postremo id mibi da negotii, tu tamen idem has nupitas

Perge facere ita at facis & id fp:ro adjuturos Deo.

8. Immo abi introcibi me operires & qued parato opus eft, para.
Non impulis me, hac nuns omnino ut crederems

A: que haud scio, an, qua dixit, sint vera omnia; Sed parvi pendo, illud mihi multò maxumum es.

Quod mibi, pollicitus eft ipfus gnatus, nunc Chremem

Conveniam: orabognato uxorem, id si impetro, Quid alids malim, quam hodie has fieri nuprias?

Mam gna: w quod policitm eft hand, hand dubium eft mibi,

Si nolit, quid eum meritò possim cogere. Atque adeò inipso tempore eccum ipsum obvidm?

ACT, III. SCENAIII.

Arg. Congressu duorum senum, ex falsis verz fiunt nuptiz. Jambici ottonarii, & senarii acatalettici, unus quaternarius, ad finem ottonarii catalettici.

Simo, Chremes.

Theo Chrometom. C. oh! teipsum quærebam. S. & ego te.

Aliquot me adière, ex te auditum qui aichant, hodie filiam Meam nubere tuo gnate: id viso, tune an illi insaniant.

S. Ausculta paucu: Cquid ego te velim, & tu qued quæru, scies. C. Ausculto: loquere quid velu.

S. Per

ul.

le à

des

it.

te.

es.

11

S. Per ego to Deos oro, & nostram amicitiam, Chreme, Qua incepta à parvir cum atate accrevit fimul's Per que unicam gnatam tuam, & gnatum meum, Cujm tibi poteft as fumma fervandi datur; Ut me adjuves in bacre, atque ità, uti nuptia Fuerant futura, fiant. Cah! ne me obfecras Quafi bos te orando à me impetrare oporteat. Alium offe confes nune me, atque olim, cum dabam ? Si in rom est utrique, ut fiant, accer si jubes Sed frex ea re plus mali eft, quam commodi Htrique; id oro te, in commune at confular, Quofi illa tua fit, Pamphilique ego fim pater. S. Immoita volo, itaque poftulo ut fiat, Chreme: Neque pofulem abs te, nifi ipfa res moneat. C. quid oft? S. Ira funt inter Glycerium & gnatum. C. audio. S. Ita magua, ut sperem posso avelli. C. fabula. S. Profetto fic of. C. fic bercle, ut dicam tibi: AMANTIUM ira, amoris integratio eft. S. Hem. til te oro, ut ante eamm, dum tempus dature Dumque ejus lubido occlusa est contumelia: Priufquam barum fcelera, & lacruma confitta dolis Reducant animum agretum ad miferecordiam, Uxorem demm. fpero confuetudine, & Conjugio liberali devictum, Chreme, Dehine facile ex illis effe emer furum malu. C. Tibi ità videtur: at ego non poffe arbitror Meque illum hans perpetud habere, neque me perpeti, S. Qui feis ergo ifthue, wifi periculum feceral C. At iftbue periculum in filia fieri, grave eft. S. Mempe incommoditas denique buc omnis reditt Si eveniat, quod di probibeant, di [ce fio: At fi corrigitur; quot commoditates, vide: Principid amico filium relitueris, Tibi generum firmum, & filia invenies virum. C. Quid iftbuc? fi iftbuc animum induxti effe utile. Nolo sibi ullum commedum in me claudier. S. Merito to Semper manumi feci, Chreme,

C. Sed quid au? S. quid? C. quî scis cos nunc discordare inter se!

S. Ipsus mihi D. vos, qui intimus est corum consilits, dixit:

Et is mihi suadet, nuprias, quantum queam, ut maturem.

Num censes faceret, silium niss sciret cadem hac velle?

Tute adeo jam ejus verba audies, heus! coocate huc Davum.

Sed eccum! video ipsum foras exire.

ACT. III. SCENAIV.

Arg. Davus seni insoltans, hortatur eum ad faciendas nuptias; non enim putabat sore, ut sie agerentur: cum igitur videt herum serio de tradenda silia colloqui cum Chremete anxius & exanimatus redditur,

I.mbici offonarii. & unus anarternarius.

Davus, Simo, Chremes.

AD te ibam. S. quidnam est?

AD. Cur non accer stur? jam advesperascit. S. audin' tu illu?

Ego dudum non nihil veritus sum, Dave, abs to ne faceres idem

Quod volgus servorum solet. dolu ut me deladeres,

Propterea quòd amat filiu. D. egou' ishue facerem? S. credidi, Idq; adeò metuens vos celavi, quod nunc dicam. D quid? S. scies Nam propemodu habeo jam tibi sidē. D. tandē cognôsti, qui siem S. Non fuerant nuptiæ futuræ. D. quid? non? S. sed ea gratid Simulavi, vos ut pertentarem. D. quid au? S. sic est re. D. vide

Nunquam quivi ego isthuc intelligere vahlconsilium callidum. S, hoc audi: ut hinc te just introire, opportune hic sit mihi obviam. (râsti mihi.

D. Hen! nummam perismus? S. narro buic qua tu dudum nar-D. Quidnā audio? S. gnatā ut det oro vixq; id exora. D. occidi.

S. Hem! quid dixti? D. optume, inquam, faltum. S. nunc per hune mella est mora.

C. Domum modò ibotut apparentur dicamtatque huc renuntio. S. Nunc te ora, Dave, quoniam folus mihi effecisti has nuptias. D. Ego verò solus. S. corrigere mihi gnatum porrò enitere.

D. Faciam bercle sedulo S. potes nune, dum animu irritatus est. D. Quiescas. S. age igitur: ubi nunc est ipsu ? D. mirum ni domi est.

S. Ibo ad eum, atque eadem hac, qua tibi dixi, dicam, itidem illi. D. Nullus fum.

Quid causa est, quin hine in pistrinum relta proficiscar via ? Nihil est preci loci relictum, jam perturbavi omnia :

Herum

Herum fe felli; in nuprias conject herilem filium; Feci hodii, ut fierent, insperante boc, arque vico Pamphilo; Hem asturias ! quòd quiessem, nihil evenisset malt. Sed eccum l ipsum videos occidi:

6.

non

de

ur,

12?

em

di.

ies

2773

iã

de

m

b-

7-

li.

ue

0.

6.

4.

18

i.

98

ACT. 111. SCBNA V.

Arg. Stomachatur Pamphilus, quod dololum Davi confilium secutus, responderit patri, se duxurum uxorem. Iambici ostonavii, permixti trochaicis.

Pamphilus, Davus,

U Bi illic feelm eft, qui me perdidit? D. perii. P. atque boc confiteor

Jure obtigisse: quandoquidem tam iners, tam multi consit?
Sum, se von fortunas meas me commisse futili? (auferet.
Ergò pretium ob statistiam fero; sed inultum id nunquam à me
D. Posthas insolumem sat scio fore me, nunc si hos deviso malum
P. Sed quid ego nuns dicam patriquegabòn velle me, modò

Qui sum pollicitus ducered qua fiducia id facere audeam? Nec, quid me nuns faciam, scio.D.nec quid de me, atque id ago

Nec, quid me nuns faciam, scio. D.nec quid de me, atque id ago sedulo.

Dicam aliquid jam inventurum, ut huic malo aliquam producam moram. P. Oh! (tuis

D. Visus sum. P. ehodum bone vir; quid au? videu me confilis Miserum impeditum esse? D. as jam expediam. P. expedies? D certe Pamphile.

P. Nempe ut modo. D. immo melius, spero. P. Oh! tibi ego ut credam, furcifer ?

Tu rem impeditam, & perditam restituas ? hem quo fretus sim, Qui me hodie ex tranquillissima re conjectifi in nupitas.

An non dixi hos effe futurum ? D. dixti. P. quid meritm es ? D. crucem.

Sed Paululum fine ad me ut redeam : jam aliquid dispiciam. P. hei mihi ?

Cur non habeo spatium, ut de te sum um supplicium, uti volo? Namque hocce tempus præcavere mibi ene hand te ulcisci finit.

ACT. IV. SCENAI.

Ang. Hac scena potissimum continet jurgium Charini in Pamphi-

Initio cresici, postea ellonarii trochaici & sambici , demum iambici , senarii, & rursus cetonarii. Cha-

Charinus, Pamphilus, Davus, Hoccine credibile eft, aut memorabile, Tanta vecordia innata cuiquam ut fiet, Ut malis gaudeat, atque ex incommodis Alterim fua comparet ut commoda? ah! Idne of verum? immo id genes oft hominum poffimum In denegando modo queis pudor est paululum: Post ubi jam tempes est promissa perfici, Tum coalti neceffarid fe aperiunt & timent, Et tamen res cogit eos denegare, lbi Tum impudenti fima corum oratio eft : Quis tu est quie mibi es? cur meam tibi? besu: PROXIMUS fum egomet mibi, attamen, ubi fides oft, Si roges, mibil pudet : bic ubi opus eft, Non verentur: illic ubi nibil opm eft, ibi verentur. Sed quid agam? adeamne ad eum, & cum eo injuriam hans expce Mala ingeram multa. Atque aliquis dicat. Mibil promoveris. Muleum moleftus certe et fuero, atque animo morem geffero. P. Charine, & me & te imprudens, nifi quid di respiciunt, perdidi.

C. It due imprudens? tandem inventa est causa: solvisti sidem. P. Quid tandem? C. etiam munc me seducere isti disti postulas? P. Quid isthuc est ? C. postquamme amaredixi; complacita est tibis Heu me mi serum, qui tuam animum ex animo spectavi mec. P. Falsm es. C. non tibi satis esse his visum solidum est gaudium, Nisi me last à sses amantem, O fals se produceres? Habeas. P. habeam? ah! ne scu quantu in malis ver ser miser, Quanta sque his sui consiliu mihi confects solicitudines. Mem carnifex. C. quid è ist huc tam mirum est? de te exemplum capit.

P. Haud isthuc dicas, si cogno is vel me, vel amorem meum.
C. Scio: cum patre altercasti dudum; & in nunc propteren tibis
Succenset, nec te quivit bodie cogere, illam ut duceres.
P. Immo esiam, quò tu minus sciu arumnas meas,
Hæ nuptia non apparabantur mibi,
Nec postulabat nunc quisquam uxerem dare.

C. Scio: coalten tua voluntate es.P. mane.

Non-

E

D

N

E

Co

Tu

P

Ve

D

Cri

P.

Tu

P

Mondum scie, C. scio equidem illum ducturum esse teg P. Cur me enecus ? hoc audi, nunquam desticit Instare ut dicerem esse ducturum patri,

Suadere, orare, u/que adeò donec perpulit.

C. Qui bomo ifthic ! P. Daves C. Davos ? P. Davos omnia.

C. Quamobrem? P. nescio, nisi mihi Deos satu

Scio fuiffe iratos, qui aufcultaverim.

C Fallum oft hoe, Dave? D. faltum eft. C. ben ! quid at , scelut? At tibi di dignum falt in exitium duint.

Eho! die mihi, Si omnes huc conjectum in nuprias Inimici vellent, quod, ni hoc, confilium darent?

D. Deceptos fum, at non defatigatus. C. fcio.

D Hac non successit, alia aggrediemur viat Nisi id putas, quia prin.ò processit parúm, Nonposse jam ad salutem converti hoc malum,

P. Immo etiam: nam fatis credo, fi advigilaveris,

Ex unis geminas mibi conficies nuptias.

D. Ego, Pampbile, hoc tibi pro servitio debeo, Conari manibus, pedibus, nostésque & dies Capitus periculum adire, dum prosim tibi

Tuum oft, fi quid prater fpem evenit, mihi ignoscere,

Parim successit quod ago: at facio sedulo. Vel melius tu aliud reperi : me nissum face.

P. Cupio, restitue, in quem me accepisti locum.

D. Faciam. P. at jam hac opus eft. D. hem, 'ft, mane: Crepuit à Glycerio oftium.

P. Nibil ad te. D. quaro. P. bem! nunc demum?

D. at jam boc tibi inventum dabo.

ACT. IV. SCENAII.

Arg. Pollicetur hic Pamphilus Mylidi, Nunquam se deserturum Glycerium, etiam si omnes homines sibi ob id insestos sit habiturus. Iambici octonariii catalectici.

Mysis, Pamphilus, Charinus, Davus.

JAm, ubi ubi erit, inventum tibi curabo, & mecum addu.

Tuum Pamphilum : tu modò, anime mi, noli te macerare.

P. Mysis M. quid est? bem Pamphile! optume mibi te offers.

M. Orare

M. Orago jussit, si se ames, hera, jam ut ad sese venias : Videre ais to cupere. P. vah perii : hoc malum integrascis. Siccine me atque illam opera tua nunc miseres sollicitarier ? Nam idcirco accersor, nuptias quòd mi apparari sensit.

C. Quibm quidem quam facile poterat quiesci, si hic quiesset. D. Age, si hic non insanit satis sua sponte instiga. M. atquadepol Ea res est, propter quam nunc misera in mærore est. P. Mysi., Per omnes tibi adjuro deos, sunquam eam meideserturum; Non, si capiundos mihi sciam esse inimicos omnes homines.

Hanc mibi expetivi ; contigit : conveniunt mores, VALEANT Qui inter nos dissidium volunt, hanc, nisi mors, mibi adi.

mel memo.

C.Resipisco.P.non Apollinis magis verum atq3hoc responsamest Si poterit fieri, ut ne pater per me stetisse ut credat

Quò minus ha fierent nupia, volo: fed fi id non poterit, Id faciam, in proclivi quod eft, per me stetiffe ut credat.

Quis videor ? C. mifer aque atque ego. D. consilium quaro. C. fortis es.

Scio quid couere. D. hot ego tibi profello effellum reddam.

P. Jam hoc opus eft. D. quin jam habes. C. quid eft ? D. huic, son tibi, habes, ne erres.

C. Sat habeo. P. quid facies ? cedo, D. dies hic me ut fates fit

Ad agendum : nè vacuum esse me nunc ad narrandam credas. Proinde hine vos amolimini : nam mê impedimento estis.

P. Ego hane visam. D. quid tu ? quò hine te agu ? C. verum vi dicam ? D. immo etiam.

Narrationis incipit mibi initium. C. quid me fiet ?

D. Eho tu impudens, non satis habes, quod tibi dieculam addo. Quantu huic promoveo nuptim? C. Dave, attamen. D. quid ergó. C. Ut ducam. D. ridiculum. C. hoc face, ad me ut venias, fi quid poteris.

D. Quid veniam? nihil b beo. C. attamen fi quid. D. age, ve-

niam. C. siquid,

Doni ero. D. ta Mysis dum exec, parumper me bic opporire. M. Quapropter ? D. ità falto opus est. M. matura. D. jam, inquam, bic adera.

ACT.

I

5

I

M

H

A D

No

D. Pr

R.

Ver Or

M.

9

Mo

Ar

ACT. IV. SCENA III.

Arg. Mysis hora sua de Pamphilo male, ut videatur, metuci tis for-

Iambici fenarii.

Tet.

pol

NT

di-

eft

170.

iic;

(it

45.

14973

ldo.

rgó

» [s]

200-

\$111

СТ.

Mysis.

M. I Ibilne esse proprium cui quam ? Di vestram sidem?

Summum bonum esse her a putaham hunc Pamphilum,

A vicum, amatorem, virum in quovu loco

Puratum i verim ex eo nunc misera quem capit

Dolorem ! facilè hîc plum mali est, quam illic boni.

Sed Davum exit, mi homo, quid ishuc, obsecto, est ?

Quò portas puerum?

ACT. IV. SCENA IV.

Arg. Confistit hæc scena in gestu potissimum: Davus enim puerum ad ostium Simonis desert, ut ita Chremes à nuptis deterreatur.

Ejustem mensure.

Dayus, Myfis.

D. Misi ad hanc rem exprempta memoria, atq; aftutid.

M. Quidnam incepturm? D. accipe a me hunc ocque;

Atq; ante nostram januam appone. M. obsecto,

Humine? D. ex ara hinc seme verbenas tibi,

Atq; eas substerne. M. quamobrem id tute non facu?

D. Quia, si forte opus ad berum junjurandum emihi

Non apposuisse, ut squido possim. M. intelligo.

Nova nunc religio unde te ishac incessit? eedo.

D. Move ocquis te, ut, quid agam, porro intellique.

Proffupiter! M. quid? D. sponse pater intervenit.

Repudio consissum, quod primum intenderam.

M. Neseio quid narres. D. ego quoq; hinc ab dextera

Venire me assimulabo: Tu, ut subservias

Orationi, vicung; opus sit verbu, vide.

ACT. IV SCENA V.

M. Ego, quid agas, nibil intelligo : fed fi quid eft, Quod mea opera opm fit vobis, aus tu plu vides,

Manebo, ne quid voftrum remorer commodism.

Arg. In hac scena Chremes puerum ex Glycerio natum audit, & illam civem esse Attleam, ut sic à nupctis deterreatur.

Iambiei senarii, quibus permixti videntur bini septenarii.

G

Chremes

Chremes, Myfis, Davus.

C. R Evertor, postquam q a opm fuere ad nuprias
Gnata, paravi, ut jubeam accersi, sed quid hoc?
Puer hercule est, mulier tun' apposuisti hunc? M. ubi
Wic est? C. Non mihi r spondes? M. hem? nusquam e7, va
milera mihi?

Reliquis me bomo, atq; abirt. D. Di voftram fidem! Quid turba est apud forum ? quid il ic bondium litigant ? Tum annona cara est, quid dicam aliud, nefeie.

M. Cur zu, obsecro, his me solam ? D. bem! que has fabula? Eho Mysis, puer his unde est ? q'ifve has attulit?

M. Satin' fanus es, qui me id rogites ? D. quem igitur rogem, Qui bic neminem aliuna video ? C. miror unde fit.

D. Diduran' quod roge ? M ah! D. concede ad dextram.

M. Deliras: non tute ipfe? D. verbam fi mihi Unum, praterquam quod te rogo, faxis, cave.

M. Male dien. D. unde oft! die claré. M à vobis. D. ba,ba,be ! Mirum verd imprudenter mulier fi facit.

C. Ab Andria oft ancilla bas, quantum intelligo.

D. Adeon' videmur vobis ffe idonei,

In quibm fic illudatis ? C. veni in tempore.

D. Propera ad ò puerum tollere bir c ab janua. Mane: cave quequam existhoc excesses loco.

M. Di te eradicent, ita me miferam territas.

D. Tibi ego dico, an non? M. quid vis? D. as estam rogas? Cedo, sujum puerum hic appoluifti, die mibi?

M. To nefin ? D. mitte id quod feio : die quod rogo

M. Vestri. D. sujus?nostr. ? M. Pamphili. D. bem! quid? Pamphili? M. Eho! an non est? C. reste ego semper fugi has nupiias.

D. O facinm animadvertendum! M quid clamitas?
D. Quémne ego berà vidi ad vos afferi ve speri?

M O bominem aud scem! D. verum vidi Cantharam

Suffarcinatam. M. Din pol habeo gratias, Gumin pariundo aliquot affuerunt libera.

D. Næ illa illum haud novit, cuj m causa hæc incipit. Chremes, si positum puerum ante ædes widerit, Suam gnatamnon dabit: tantô hercle magis dabis.

C. Non berele faciet. D. nune aded, ut tu fis fciens

P

C

2

Mi puerum tollis, jam jam ego hunc mediam in viam Provolvam, téq; ibidem pervolvam in luso. M Tu pol homo nortes febrius. D. FALLACIA Alia aliam trudit : jam sufurrari audio. Givem Atticam effe hane, C. bem! D. coaltm legibm Eam uxorem ducet, M. au! obfeere, annon civis est! C Focularium in malum insciens pene incidi D. Quis hic loquitur ? 6 Chreme, per tempus advenis s Ausculta, C. audivi jam omnia. C. anne tu omnia ? C. Audivi, inquam: à principio. D. audiftin' obsero ? bem Seelera! hane jam oportet in cruciatum bine abripi. His ille eft : non te credas Davum ludere. M. Me miferam ! nibil pol falfs dixi, mi fenex. C. Novi rem ommem : fed eft Simo intu ? D. intu est. M. Ne me attingas, feelefte. Si pel Glycerio non omnia has. D. Eho inepta, nefcis quid fit actum, M. quid feiam ! D. His focer eft : alio patto haud peterat fieri, Us feires hac, que volumen, M. hem. pradiceres. D. Paulum intereffe cenfes, ex animo omnia. Us fert natura, facias, an de industria?

9

Ni

ACT. IV. SCENA VI.

Arg. Crito veniens ex Andro Athenas, de Glycerio percontatur, an parentes reperit suos; audiens nondum reperisse, dolet, squod videat hoc sibi obsuturum in adeunda hæreditate.

Iumbici senarii.

Crito, Myfis, Davus?

C. IN has habit affe plated dicum est Chrysdem,

Qua inhoneste optavit his parare divitias

Potius, quam in patria honeste pauper vivere.

Ejau morte en ad me lege redierunt hona.

Sed quos perconser video: salvete. M. obsecro,

Quem video? est est est contros sortinas Chrysidis?

Is est. C. & Mysis, salve. M. salvos sis, Grito.

C. lian Chrysis? hem! M. nos quidem pol miseras perdidit.

C. Quid vos? quo pasto his? sat sine reste? M. nosne? SIC

Ve quimm, aiunt: quando ut volumms non licet.

C. Quid Glycerium? jam his suos rarentes repperit?

M. Vinam! Q. an nondum estavithand auspicato hus ne appult.

Nam pol, si d scissom, nunquam huc tetulissem pedem :
Semper enim ejus dista est hac, atq; habita est soror:
Qua illius surunt, possides: nunc me hospitem
Lites sequi, quam hic mihi sit facile, atq; unile,
Aliorum exempla commonent: simul a-bitror,
Fam esse aliquem amicum, & defensorem ei: nam smè
Grandiuscula jam prosetta est illine: clamitent;
Me sycophantam hareditatem persequi,
Mendicum: tum ipsam desposiare non libet.
M. O optume hosper, pol Crito, antiquum obsine.
C. Due me ad eam, quando bue veni, ut videam. M. maxime,

Sequar hos: nolo me in tempore hot videat fenex.

ACT. V. SCENA I.

Arg. Simo cupit fieri nuptias: generum recufat Chrem. s, ob natum ex Glycerio puerum.

Trochaici offonarii cataleffici.

Chremes, Simo.

C. Z Atu jam, fatis, Simo, fpeltata erga te amicitia eft mea : Satu perieli copi audire: orandi jam finem face. Dun Rudeoobsequi tibi, p'ne illus vitam filia. S. Immo enim qua'n maxime abs te oro, atq; poffule, Chreme, Ht beneficium, verbis ingrum dudum, nunc re comprobes. C. Vide quam iniques fir pra ftudio, dum efficias id quod cupis, Neg; modum benignitatis, neg; quid me ores, cogitas. Nam fi cogites, remittas jam me enerare injuriis. S. quibmit C. ah! rogitas? perpulifti me, ut homini adole fcentulo In alio occupato amore, abborrenti ab re uxorià. Filiam darem in feditionem, atq; incertas un; tias ; Ejus labore, atq; ejus delore gesato ut medicarer mo. Impetrafti : incepi, dum res tetulit : nunc non fort ; feras. Mam hine civem effe atunt : puer eft natus : nos miffos face. S. Per ego te Deos oro, ut se illis animum inducas credere, Quibm id maxume utile eft, illum effe que m deterrimum. Muptiarum gratia bas funt filta, atq3 incepta omnia. Obi en caufa, quamobie has faciunt, erit adempta his, definent. C. Erras: cum Davo egomet vidi jurgante ancilla. S. fcio. C. at Vero volta; eim ibi me adeffe, neuter tum præfenferat. S. Crede, S. Credo. T id facturm dudum pradixis mibi. Et nescio quid tibi sum oblitm hodie, ac volui, dicere.

ACT. V. SCENA II.

Arg. In hac scena Simo cum audit venlsse, qui Glycerium dicat cavem esse Atticam, irâ accensus, Davum intrò raptum conjicit in vincula: & miro hic artificio patris, ac domini offensi consuerudinem exprimit Terentivs.

Trechaici, octonarii casaledici, & ad finem Iambici, fenarii.

Davus, Chremes, Simo, Dromo.

D. A Nimo nunc jam otio so esse impero. C. hem Davom tibi s Unde egreditur? D. meo prasidio, atq; hospitis. S. quid illud mali est?

D. Ego commidioră homine, adventă, tempus non vidi.S. scellu? Quemnă hic laudat? D. omnis res est jă în vado. S. cesso alloqui? D. Herus est: quid agă? S. û salve bone vir. D. l. e, Simo, û noster Omnia apparata jam sunt intús: C. curaste probé. (Chreme, D. Vbi voles, accarse. S. bene sane, is animvero hic nunc abest.

D. On voits, accur je. 3. one jane, is enimore me nunc abopt. Et ja zu her restondes, quid ifibic tibi negotii ss? ? D. mibin'? S. ita.

D. Mihine ? S.tibi ego. D. modò introii. S.quafi ego, quamdudu id togem.

D.Cū tuo gnato and S. anno est intùs P. amphilus ? crucior nifer. Ebo, non tu dinti esse inter eos inimic tias, carnusen ?

D. Sunt S. eur igitur hic est? C.quid illu cenfest? u illa litigar. D. Immo verò indignu, Chreme, jam facinus faxo ex me audias.

Mescio qui senex modo venis: ellum, considens, casus s Cum faciem videas, videtur esse quantivis preti: Trisis severita: inest in voltu, atq; in verbis sides.

S. Quiduam apportas ? D. mil equidem, nifi qued illu audivi

S. Quid ait tande ? D. Glyceriū fe feire effe hanc cive Attica. S. He Dromo, Dromo. D. quid est ? S. Drome. D. audi.S. verbū fi addideris. Dromo. (potes.

D. Audi obfecro. Dr quid vis? S. fublime bunc intrò rape quantu. Dr. Que ? S. Davom. D. quaob e? S. quia lubes, rape inqua.

D. Quid feci? S. rapi.

20

0,

D. fi quidquam mentitum invenies, occidito S. nihil audis. Ego ja te commotu redda. D. tamen m fi hoc veru est S. tu tamen

3

Chr.3

PUB. TERENTII

Ti

Vi

H

Si

A

C

In

Sol

No

Itán Ve

P. .

S. 5

Sin

Eg

NA

Cura affervandû vindû atq3audin ? quadrupedê confiringito.
Agê nunc: jam ego pol hodie, si vivo, tibi
Ostendam, herum quid sit pericli fallere, &
Illi patrem. C. ah, nê savi tantopere. S. Chreme,
Pietatem gnati! nonne te miseret mei,
Tantum laborem capere ob talem filium?
Agê Pamphile3 exi Pamphile; ecquid te pudet?

ACT. V. SCENA III.

Arg. Simo acriter objurgat filium: confessus crimen filius, veniam petit, ac se totum paternæ subjicit voluntati: nimis commotum Simonem placare nititur Chremes.

Iambici, Senarii, & ad finem trochaici, oftonarii.

Pamphilus, Simo, Chremes. Qui me volt ? peris i pater eft. S. quid an omniu? C.ab! Rem potius ipfam die, ac mitte male loqui. S. Quafi quicquam in bune jam gravius diei poffiet : Ain' tandem ? ciwis Glycerium oft ? P. ita pradicant. S. Ita pralicant ? ingentem confidentiam ! Num cogitat quid dicat ? num falli piget ? Num ejus color pudores fignum ufquam indicat ? Alion' impotenti effe animo, ut prater civium Morem, atque legem, & fut voluntatem patri, Tamen bans babere ftudeat cum fummo probro ? P. Me miferum! S, medone id demum fenfti, Pamphile? Olim ifbuc, olim, cum ità animum indux ti suum, Qued cuperes, alique patto efficiundum tibi, Eodem die ifhue verbum vere in te accidit. Sed quid ago? cur me excrusio? cur me masero? Cur meam feneltam hujus follicito amentia? an Pro bujes ego ut peccatis supplicium suffer am ? Immo habeat, valeat, vivat cum illa. P.mi pater. S. Quid, mi pater ? quafi tu bajen indigeas patris; Domes, uxor, lib. ri inventi, in vito patre : Addutti, qui illam civen binc dicant & viceris. P. Pater, licetne pauca ? S. quid dices mibi? C. Attamen, Simo audi S, ego audiam ! quid ego audiam, Chreme ? C. attamen dicat fine. S. age, dicat, fino. P. Ego me amare hans fateors fi id pescare est, fateor id quoque. Tibi Tibi pater me dedo: quid vie oner is impone: impera ? Vie me uxorem ducere? banc amistere? ui potero, feram. Hoc modò te obsecvo, ut ne credas à me allegatum hunc senem: Sine me expurgem, atq3 illum huc cor am adducam. S. adducas? P. sine, pater.

C. Aquum postulat : da veniam. P. sine te boc uxorem S. sine Quid vu cupio, dum ne ab hoc me falli comperiam, Chreme.

C. PRO peccato magno paulum fupplicii fati oft patri.

ACT. V. SCENA IV.

Arg. Hac icena continet Andrii Critonis cum Simone & Chremete congressum, in quo error omnis fabulæ aperitur: nam Glycerium oftenditur hic fil a esse Chremetis.

Trochaici & iambici offonarii, bi acataleffici, illi cataleffici,

iambicus quaternarius.

Crito, Chremes, Simo, Pamphilus. lite orare : una harum quavis caufa me, ut faciam, monet. Vel tu, vel quod verum eft, vel quod ipfi cupio Glicerio. Ch. Andrium ega Critonem video? & certe in oft. falvos fis Crito. Quid to Athenas in olens ? Cr. evenit, fed biccine eft Simo? Ch Hic eft. S. nen quara ? che! su Glyceria hime cive effe ais ? Cr. Tunegas? S. liane bue paratus advenis? Cr. quare? S.rogas? Tune impune hac factas ? tune his homines adolescentulos Imperitos rerum, eductos libere, in fraudem illicis ? Sollicitando & pollicitando corum animos lactas? Cr. fanún' es ? S. As meritricios amores nuptits conglutinas? P. Periis metuo ut substat hofpes. Ch. fi, Simo, huns noris fatis, Mon ita arbitrere; bonom bie eft vir, S. hic vir fit bonom ? Itane atten perate venit bodie in ipfis nuptiu, Ut venires antebas nunquam eft verd hats credendum, Chreme?

P. Ni metuam patrem, habeo pro illa re, illum quod moneam probé.

S. Sycophanta, Cr. bem! Ch fic, Crito, oft hic: mitte. Cr. videat, qui fiet.

Si mihi pergit, qua volt, dicere; ea, quæ non volt, audiet. Ego ifthes moveo, aut suro ? non tu tuum malum aquo animo feres ?

Nam ego qua dini, vera, an falfa audieru, jam sciri potest;

Attiem quidam olim, navi fratta, ap ed Andrum ejellut oft Et ifthes una parva virgo : tum ille egens forte upplicat Primim ad Chryfidis patrem fe. S. fabulam inceptat, Ch. fine. Cr. Itine vero obturbai? Ch. perge, Cr. tu is mibi cognatus fuit Qui eum recepit, ibi ego audivi ex illo fele effe Atticum, Il ibi mortum oft, Ch, eim nomen? Cr, nomen sam cito tibi ?

Phania, Ch. bem perit! Cr. ver u bercle opinor fuiffe Phania: Hoc certo fcio, Rhammifam fe alebat eff. Ch & Fupiter!

Cr. Eade hat Chrome, multi alit in Andro in audivere, Ch. n. tinam id fiet.

Quod Spero ! cho! die mibi, quid is cam tum Crite.

Sudmme aiebat effe ? Cr. non. Ch. suja igiturg? Cr. fratris filia. Ch, Certe men eft. Cr quid aut S,quid sut quid au? P. arrige

aures Pamphile.

S. Qui credut Ch. Phania ille frater mem fuit. S noia, & fcir. Ch. Is bine bellu fugiens, mens in Afra per fequens profictfeitur ; Tu illa bie relinquere eft veritus : poft illa nune primum audio Quid illo fit facia P. vix fum apud me, ita animus commotus (A mets.

Spe, gandio, mirando hoc tante, tam repentino bono.

S. Na iftam multimodis taam invenirs gaudeo. P. credo pater. Ch. At mihi ansu ferupulus etiam reftat, qui me male babet. P.

dignom es

Cu ina religione odio: NODAM in scirpo quaris Cr.quid ifted Ch. Nomen non convenit. Cr. fuit herele aliud huis parve Ch. quod, Crito?

Nanquid meministi ? Cr. id quare. P. egone hujus memoria patiar meæ

Voluptati of fare, cum ego poffem in has re medicari mihi?

Non patiar. hem Chreme, quod quaris, Pafibula, Cr. ipfa ef. Ch, earf.

P. Ex ip a millies audivi. S. omsses nos gaudere hoc, Chreme, Te credo credere. Ch.ita me di ament, crede. P quid reffat pater? S. Famdudu res reduxit me ipfa in gratiam. P. 6 lepidu pa-

(eft. trem ! De uxore, ità ut poffedi, nihil mutat Chremes. Ch. caufa optuma Mife quid pater aliud ait. P. nempe. S. feilicet, Ch dot, Pamphile, eft

De-

D

N

P

P

S.

0

A

P

C

N

D

P

P

P

P

Decem talenta. P. accipio. Ch. propero ad filia, eho meca Criso and illa me hand no se credo S. cur non illa huc transferri jubes and P. Rutte admones. Davo ifflue dedam ja n negott. S. non potest. P. Lut a S. quia habet aliud magis ex sese, majos. P. quidna a s. vintus est.

(s. vintus est.

P. Pater non reste vintus est. S. hand ità jussi. P. jute solvi, ob-

2

*

•

ā

è

d

ũ

7.

a

-

2-

P. Pater non rette vinitus eff. S. haud sia juffi. P. jute folus, ob-S. Age, fiat. P. at masura. S. eo intro. P. o fauft & felicem huns diem!

A.C.T. V. SCENA V.

Arg, Exultat Pamphilus de optato amoris successu. Jambici & trochaici offonarii permixti.

Charinus, Pamphilus.

C. PRovifo, quid agat Pamphilus : atq; eccu! P. aliqui for-

Non bor putare verum : at mili munt fic effe hor verum lubet. Ego vitam Doorum propieren fempiternam effe arbitrer,

Quod voluptates corum propria funt : mam mihi imm ortalitas

Parta eft, fi mulla bute agritudo gandio intercefferit.

Sed q e ego posifimum exopse nunc mihi, cui hec narrem, dari ?
C. Quid illud gandî eft ? P. Davom video : nemo eft, que malie
comium :

Nam bunc fcio mea fo'ide foliom gavifurum offe gaudia.

ACT. V. SCENA VI.

Arg. Narrat Pamphilus Davo & Charino, Glycerium inventam effectivem Atticam, teque illam ducturum uxorem. Petit ab eodem Charinus, uti fe & fuos, a rores focero commendet.

Davus, Pamphilus, Charinus.

D. P Amphilm ubina his est ? P. Dave D. quifra homo est ? P. ego fum. D. & Pamphile.

P. Mefcie quid mihi obigerit. D. en tê: fed quid mibi obtigerit feio. P. Et quide ego. D. more homina evenit, ego ut quod fum nattu

Prins refeifceres tu, quam ego, tibi quid evenit boni.

P. Mea Glycerium fuor parentes repperit. D. & fallum bene!

C. Hem! P. pater amicin fummon nobis. D. quis ? P. Chremes. D. Narras probé.

P. Vec mora ulla est, quin cam uxo e ducam. C. nu ille fomniat Ea, Ea qua vigilans voluit? P. tum de puero, Dava? D. ah desine; SOLUS est, quem diligione di. C. salvus sum, hac si vera sunt. Colloquar P. quis homo st? Charine, in tempore ipso mi advenis. C. Bone fasta P. hem! audistine? C. omnia; age, me in tuis

lecundi respier.

Tom oft nune Chremes ; facturum que voles feto emnia,

P. Memini ; atq; adcò longum oft, nos illum expeltare, dum

S quere has me: intu apud Glycerium eft. nunc tu, Dave, abi

Propera, eccerfe hinc qui auferant eam : quid ft at ? quid ceffas? D. eo.

Ne expettetis, dum exeans buc ; inten despondebisur : Insm transigetur, si quid est quol restes plaudite.

EUNUCHI PERSONÆ EARUM QUE INTERPRETATIO.

Lach s, senex, son ins en en ab hareditate, lite, patrimonio.

Cheren adoloscens, η χαι ρω , lætus.

Parmeno, servus, ων ων παρά τω δεσπότη, ab affiduitate.

Dorus, Eunuchus, smo 78 dw, 8, 2 munere, dono.

Dories, ancilla. Thair, meretrix, fla ni Santo nyen Sauuaso exert to eife,

de formæ specie, quæ omnium ora in se converteret.

Pribias, ancilla, sto io 110 1105, à sciscitando.
Traso miles, stè the spasoitute, ab audacia.

Sanga, lixa à quodam Ph. ygiæ fluvio.

Gnaile paraficus, in The yraster, à buccis,

Chremes, adoleicens, vide Andr.

Sophrona, nutrix, and this owner ourne, cafta & proba.

Assipho, adolescens, லால் எல் வ. ரி ஜ் ஒவ்வு, lumen omnia adferens.

Sequen-

SI

D

S

84

P

RI

nd no

fu

Sp

11

94

A

ed

fic

(n

47

di

Sequentium persenarum tantum hic mentio fit.

Strato, militis fervus, Smo 78 στρατε, exercitu.

Simalio, fervus, STO TE ofue.

.

ş

Donas, fervus, 200 78 dei axos, fiftula, feu calamo pifcatorio

Syrifem, fervus, diminutiyum à Syro.

Sannio, fervus, Sad 98 ouveix, ab hafta.

Pamphila, adolescentula, omnibus amica,

ANTONII MURETI EUNUCHUM TERENTII ARGUMENTUM.

Ivis quidam Atheniensis filiam, cui Pamphila, & filium, cui Chremetinomen erat, babuit: ex its Pamphilam adbuc infantulam prædones rapuere è Sunio, & mercatori cuidam Rhodio vendidere: qui, Rhodum advectam meretrici, quam amabat, dono dedit : bec acceptam puellam pari curà acftudio, cum Thaide filia capit educare; nemo ut effet, qui non utramque ex ipfa genitam effe arbitraretur. Thais, que grandiuscula erat, cum ad eam etatem pervenisset, ut viru placere posset; maternam, ut fit, vivendi rationem insecutazenm bespite quodam Atbenas venit, qui cam postea moriens hæredem reliquit: interea miles Thras nomine ad eam adjecis animum : cumq; cum ea per aliquod tempus consueviffet, in Cartam profectus eft. Thaidis mater per eos dies vitam cum morte commutaverat, fratirque ipfius Pamphilam venalem proposuerat, Sperans eam, quod & formofa effet, & fidibus sciret, præclare à se venditum iri: forte accidit, ut eo ipfo tempore Thain amater miles effe: Rbodi; qui, barum emnium rerum inscius, Pamphilam emit ut effet quod amice, Athenas reversus, dono daret. Thats. profetto milite, aliam conditionem questerat, adjunxerata; fibi Phedriam, adolescentem Athenien fem, Lacheris filium, inaudiver at interim etiam aliquid de Pamphila: jamque cum fratre ipfius Chremete, aliquoties collocuta, eò pervenerat, ut non dubis indicis intell geret, fororem illins efferque fecum in maternis adibus educata foret. Summo pere cupiebat igitur occasionem fibi aliquam daris qua Pamph.lam suis restitueret, codemque facto & puellam summo afficeret beneficio, & propinquorum illius amicitià fortunas conftabiliret fus. Redit mile; fed cum cognoffet de amore Phadrie puellam fe, nifs ea repulso, daturum negat. Thais, puid ageret, nescire : nam & Phadriam amabat ex animo, & Pamphilæ recipiende gratia quidvis fibifaciendum putabat. Tandem cum (peraret, fe poftea facile confiliu fuum etipfi, cujus animum offenderet, probaturam; Phedria, ut militigratificaretur, excladit. Postridie accersito ei, arque ægre ferenti, tandem se purgat; multisig precibus precibus ab eo impetrat, ut per biduŭ priores partes babere Thrasonem seneret: ubi primum eripnisset puellă, nihil sibi cum illo amplius fore. Phadria ut bujus bidui molestiam aquiore animo serret, rus sibi abeundu se statuit, itaque abiens, mandat Parmenoni ut Eunuchum & Athonissad Thaidem, cui eo semerat, duceret. Pamphilam, cum ex adibus Torasonis ad Thaidem deduceretur, conspicatus in via Phadria frater natu minor Charea; ita ejus amore sugrare bapit, nibil ut pensi baberet, dum câ potiretur. neq; prins conquievit, quàm, ejus rei causă, ad Thaidem pro Eunucho deductus est. Quid plura? Thaide ad camam, cum milite prosectă, virgini à Charea per vim vitium offertur: turba undiz, mirabiles donce sotă re pates asta Thais à Lacbete, in sidem & clientelă recipitur: Charea agnitam Pamphilam ducit uxorem. Thraso diu illusus, tandem in amoris meretricii partem, Gnathonis parasti operă, admititur.

C. SULPITII APOLLINARIS PERIOCHA.

Sororem falsò dictitatam Thaidis.

Id ipsum ignorans, miles advexit Thraso,
Ipsique donat. Erat hac civis Attica.
Eidem Eunuchum, quem emerat, tradi jubet
Thaidis amator Phadria, ac rus ipse abit,
Thrasoni exoratus biduum concederet.
Ephebus frater Phadria puellulam
Cum deperiret dono missam Thaidi,
Ornatu Eunuchi induitur: suadet Parmeno:
Introise: viciat virginem. Sed Atticus.
Civis repertus frater ejus collocat
Viciatam Ephebo. Phadriam exorat Thraso.

ΑΔΗΛΟΝ.

MERETRIX adolescenten, cujm mutuo amore tenebatur, exclusit; esque revocats exclusionis causas reddidit e ejm frater minor natu virginem, quam miles meretrici dono miserat, a na e capit; deductus sin domum meretricis pro Eunucho, vitiat: re ita; cognita, cum illusam se meretrix doleret ab ecdem adolescente placatur: interventus as fratris esme civem cognitam. Atheniensem ducit uxorem: miles quoq; in partem meretricii amoris receptus illuditur.

E U-

ETNUCHUS TERENTII

n G -

he-

· fe

am

enis

nor

20-

Eu-Hâ,

nec

oris

514

u,

i-

221

m

a-

1-

ACTA LUDIS MEGALENSIBUS, L. POSTHUMIO LABINO ET L. CORNELIO MERULA
ÆD. CUR. EGEREL. AMBIVIUS TURPIO ET
L. ATILIUS PRÆNESTINUS, MODULAVIT
FLACCUS CLAUDII F. TIBIIS DUABUS, DEXTRA ET SINISTRA. GRÆCA MENANDRI,
ACTA II. M. VALERIO ETC. FANNIQ COSS.

PROLOGUS.

Quàn plurimu, & minime multos ladere; In bu poeta his nomen profitetur fuum. Tam fi quie eft, qui dictum in fe inclementius Exiftimavit effe, fic existimet Refponfum, non dictum effe, quia lafit prier Qui l'ene vertendo, S'eafdem describendo male, ex Gracis bonis Latinas fecit non bonas. Idem Menandri Phasma mune nuper dedis Atq3 in Trefauro feripfit, caufam dicere Prim unde petitur, aurum quare fit faum, Quam illie, qui petit, unden fit thefauren fibi, Aut unde in patrium monumentum pervenerit Dehine ne fruftretur ipfe fe aut fic cogitet 3 Defunctus jam fum usbil eft quod dicas mibi. Is ne erret, moneo, & definat laceffere : Habeo alia multa, qua nuns condonabitur : Qua proferentur poft, fi perges ladere Ità, ut facere infituit, nune quam afturi fumus Menandri Eunuchum, poft quam adiles emerunt, Perfecit, fibi set inspiciumdi effet copia. Magiftratus cum ibi adeffet, occepta eft agi. Exclamat, furem, non poetam fabulim Dediffe, & mil dediffe verborum tamen : Colacemeffe Navi, & Plauti viterem fabulam; Parafiti per onam inde ablatam, & militi. Si id eft pecsatum, pecsatum imprudentia eft

Poeta : won qui furtum facere studuerit. Id ita eff. vos jam judicare poteriiu. Colax Minandri eft; in ea eft parafisus Colax. Fit miles gloriofus : eas fe mon negat P ronds tranftuliffe in Eunuchum fuam Ex Graca : fed eas fabulas fait is prins Latinas f. Iffe fefe, id vere pernegat. Qued fi per onu iifdem uti aliu mon licet : Qui magis licet currentes fer os feribere. Bonas matronas facere, meretrices malas, Parafitum edacem, gloriofum militem, Puerum Supponi, falli per fervum fenem. Amare, odiffe, suspicari ? deniga NULLUM of jam diltum, quod non dictum fit prins. Quare aquum eft vos cogno cere, agg; igno feere, Que veteres faltitarunt, fi faciune novi. Date oper am, S cum filentio animadvertite. Vi pernofcatu, quid fibi Ennuchus velit.

ACT. I. SCENA I.

Arg. Phædria exclusus consultat, an redire debeat ad Thaidem : huic Parmeno suadet, ut animo æquo amoris molestias ferat. Iambici senarii.

Phædria, Parmeno.

Ph. Vid igitur faciam ? non eam? ne nunc quidem
Cum accer for ultio? an cotius it à me con parem,
Non perpeti meretricum contumelias?
Exclusit : revocat. Redeam? non sime observet.
Pa. Siquidem her cle possis, nil prius, neq; fortius:
Verm sincipies, neq; perficies graviter,
Aiq; ubi pate non poteria, cum nemo expetet;
Infelt à pace, altro ad cam venies, indicans
Te amare, & serre non posse: actum est, ilicet,
Peristi: eludet, abi te vistum senserit.
Proin tu dum est tempiu, etiam acq; etiam cogita.
Here, QU. E ici in senseq; consilium, neq; modum
Habit ullum, cam consilio regere non potes.
IN AMORE hac omnia insunt vitia, insuria,
Suspiciones, inimiatia, inducia,

1

E

H

S

A

T

1

I

P

Bellum, pax rur fum : incerta hac fi tu p ftules Ratione certa facere, nibilo plus agas, Quan fi des operam, ut cum ratione infanias. Et quod nunc tute tecum tratm cogitas, Egone illam ? que illum ? qua me i qua non? fine modo, Mort me malim : fentiet qui vir fiem. Nes verba mehercule una falfa lacrumula, Quam oculos terendo mifere, vix vi exprefferit, Reffingunt : & te ultro acculabu, & et dabis Oltro Supplicium. Ph. indignum facina ! nune ege & Illam feeleftam effe, & me mifer um fentio: Et sædet & amore ardeo ; & prudens, fciens Vivm, videnfa; pereo: nec quid agam [cio. Pa. Quid agas, nifi ut te ridimas captum quam queas Minimo ? fi nequeas paululo, at quanti queas . Et ne te afflices, Ph. itane fuades ? Pa. fi fapis : Neque, praterquam ques ipfe amor m lefteas Habet, addas; & illas, quas babet, recle feras. Sed ipfa egreditur noffri fundi calamitas: Nam quod nos capere oportet, bac intercipit.

ACT. I. SCENA II.

nic

Arg. Thaidis blando fermone victus Phædria pollicetur fe biduum rus concessurum, ut Thrasoni interim locus sit apud illam.

Iambiei senarii.

Thais, Phadria, Parmeno.

I. Mileram me! vereor no illud gravius Phadria

Milerit; neve aliorium, atq; ego feci, acceperit,
Quod heri intromissim non est. Ph. totm, Parmeno,
Iromo borreoque, postquam adspexi hanc. Pa. bono animo es:
Accede ad iguem hanc, jam calesces plus saim.

T. Luis hic loquitar? bem! tún eras, mi Phadria?

Luid hic stabas? cur non resta introibas? Pa. caterum
De exclusione ve bam nullum. T. quid taces?

Ph. Sane quia verò ha mihi patent semper fores:
Aut quia sum apud te primus. T. missa isthae face.

Pa. Luid? missa? o Thais, Thau, utinam esset mihi
Pars aqua amora tecum e ac pariter sieret, ut

Aut hos tibi doleret itidem ut mihi dolet,

A ..

Aut ego iftbuclabs te factuin nibili penderem ! T. Ne crucia te, obfecro, anime mi, mi Phadria, Nan pol, quò quenquam plus amem, aus plus diligam, Ed fee is. fed ita erat res: faciundum fuit. Pa, Credo, ut fit, mifera pra amore exclusit huns foras. T. Siccine an Parmeno : age, fed buc que gratia Te accerfi juffi, aufculta. Ph. fist, T. die mihi Hoe primum, pain' eft his tacere? Pa, egone? optume. Verson beus su, l'ge hac tibi meam adfringo fidem : Que vera audivi, taceo, & contineo optumé. Sin falfum, aut vanim, aut filtum eft, continuò palam eft. Pleass rimarum fum, bas aique illas perfluo. Proin tu, tateri fi vi, vera diette. T. Samiamibi mater fuit : ex babitabat Rhodi. Pa. Poteft taceri bic. T. ibi tum matri parvolam Puellam doso quidam mercator dedit. Ex Att ca hinc abreptam. Ph. civémne? T. arbitror; Certum non feinus: matris nomen & patris Dicebat ipfa; patriam, & figna catera Neque feibat, neque per atatem etiam potuerat. Mercator hoe addebat, è prædonibus Unde emerat, fe audife, abreptam e Sunio : Mater ubi accepit, capit Audiore omnia Docere, educere ità usi fieffet filia. Sororem plerique offe credebant meam. Ego cum illo, quocum uno rem habibam tum hofpite, Abit bue : qui mibi reliquit bat, que babeo, omnia. Pa, Utrumque boc falfam oft : effluet, T. qui iftbuc ? Pa,quia Meque ta uno eras contenta, neque folus dedit : Nambie quoque bonam magnamque partem ad te attulit. T. Ita eft : Ted fine me pervenire quò volo. Intera miles, qui me amare occeperat, In Cariam eft profectus : te interen loci Cognovi, tute fcis, poft illa, quam intumum Habeam te, & mea confilia ut tibi credam omisia. Ph. Neque boc quidem tacebit Parmeno, P. oh! dubiumus id eft! T. Hor agit, amebo. Mater mea ilie mortua eft

Ruper:

Nuper : ejus frater aliquantam ad rem eft avidiott Is ubi hance forma videt honeft a virginem, Et fidibus feire, pretium (perans, illico : Producit, vendit. Forte fortuna affuit His meus amicus : emit eam dono mihi, Imprudens harum rerum ignarufque omnium. Is venit : poffquam fenfit me tecum quoque Rem habere, fingit caufas, no det, fedulo: Ait, fi fidem babeat fe iri prapofitum tibi Apud me, ac non id metuat, ne jubi cam acceperith? Sele relinguam, velle fe illam mihr dare: Verum id vereri : fed ego quantum fafpicor Ad virginem animum adjecit. Ph. etidinne amplifis ? T. Nils nam quafivi : nunc eggeam, mi Phadita Multe funt caufe, quamobrem cupio abduceres Primiim, quod foror est dicta : praterea, ut fuis Reflienam, as reddam : fola fum shabeo bie neminem Neg; amicum, neq; cognatum : quamobrem, Phadrid; Cupio aliquos parare amicos beneficio meo. Id amabo adjuta me, quò id fiat faciliús Sine illum priores partes hosco aliquot dies Apud me habere a mibil respondes ? Ph. peffuma," Ego quicquam cum iftis factis tibi re pondeam? Pa. Het nofter ! laudo : sandem perdeluit: vir es Ph At ego nefciebam quor fun su ires ? Paroula Hinc eft abrepta : eduxit mater pro fua : Soror eft dicta e cupio abducere, ut reddam fins. Nempe omnia has nunc verba but redeunt de nique: Excludor ego, ille recipitur s qua gratia ? Nifillum plus amas, quam niv : istam nunc times. Qua advecta eft, ne illum talem praripeat sibi . T. Egen' id timeo ? Ph. quid te ergo follicitat? cedo. Num folus ille dona dat ? mancubi meam Benignitatem fonfifti in te claudter ? Nonne ubi mihi dixti cupere te ex Athiovia Ancillolam, relittis rebus omnibus Quefivi ? Eunuchum porto diati velle tes

Quia fola utuntur bis regina. Repperi : Heri minas viginti pro ambobas dedi. Tamen contempte abs te, Hachabui in memoria; Ob has fatta abs to fernar. T. quid ifthus Phadria? Quanquam illam cupio abducere, atq3 hac re arbitror Id fieri posse maxime : weruntamen. Petinis quam te inimicum habeamt faciam ut jufferw. Ph. Vinam ifthue verbum ex animo ac verè diceres, POTIUS quam te inimicum habeam: fi istus erederem Sincere dici, quidain poffem perpeti. Pa. Labafcis, villem uno verbo, quam citó ! T. Ego non ex animo mifera dico? Quam joco Rem voluifi ama tandem, quin perfecerie? Ego impetrare nequeo hos abs te biduum Saltem ut concedas folum. Ph. fiquidem bidaum : Vorum ne fiant ifti viginti dies. T. Profetto non plus biduum, aut. Ph. aut ? nibil moror. T. Non fiet : bes modo fine to mxerem. Ph. feilicet Faciundum oft, quod vis. T. merito amo te. Ph. bene facie Ru ibo: ibi boc me macerabe bidustin. Ita facere certum eft : mos gerunden eft Thaidi. Tu hue, Parmene, fac illa adducantur. Pa. maxumé. Ph. In hos biduum, Thais vale. T. mi Phadria, Estu: nunquid vis alind? Ph. egone quid velim? Cam milite ifto prafens abfens ut fies : Dies notte [93 ames me s me defideres : Me fomnies : me expectes: de me cogites : Me fperes : me te oblettes : mecum tota fis : Meus fac fis postremò animus, quando ego sum tum? T. Me miferam! forfitan his mihi parvam habeat fidem. Atque ex aliarum ingenia nunc me judicet. Ego pol, qua mibi fum confeia, hoe certò fcio, Neque me finxiffe falfi quiequam, neque mes Cordi effe quenquam chariorem boc Phadria: Et qui cquid huju feci, caus a virginis Feci : nam me ejm fpero fratrem propemodum Fam repperisse adolescentem aded mobilem, Es

Is bodie ventarum ad me constituit domum. Concedam hine intrd, atque expeltabo dum venit.

ACT. II. SCENA I.

Arg. Phædria rus concedit, id quod Thaidi se facturum dixerat: illius ex amore immutationem miratur Parmeno, & militis donum ita laudat, ut heri sui eunucho præserat.

Trocbaici permixti iambicis, cum offinarii tum fenarii, unus quarternarius.

Phadria, Parmeno,

F de itd, ut justi: deducantur ifti. Pa. faciam. Ph. at dili-

Pa. Firt. Ph. at mature. Pa. fiet. Ph. fatin' hoc mandatum eft

Pa. Ah! rogitare ? quasi difficile set, utinam Tam aliquid facile invenire posts, Phadria,

Hoc quam peribit. Ph. ego quoq; und pereo, quod mi eft charim,

No ifthuc tam iniquopatia: e animo. Pa. minime, quin Effeitum dabo: fed nunquid alind imperas?

Ph. Munm noffrum ornato verbis, quod poteris : &

Iftum amulum, quod poteris, ab en pellito.

Pa. Memini ; tametfi nullas moneas. Ph. ego rus ibo. atque ibi

Pa, Cenfeo. Ph. fed hem tu! Pa, quid vis ? Ph, censen' poffe me obfirmare. &

Perpeti, ne redeam interea? Pa tene? non herele arbitior: Namaut jam revertere, aut mox noctu te adigent horfum in-

Ph. Opus faciam ut defatiger ufque ; ingratiu ut dormiam.

Pa. Vigitabis taffus : hoc plus facies. Ph ahl nihil dies, Parmeno Ejiciunda hercle hac mollisies animi: nimis me indulgeo.

Tandem ego non illa caream, fi fit open vel totum triduum Pa, bui? Univer fum triduum ? vide quid agas. Ph, fat fententia,

Pa. Dii boni ? quid boc morbi eft ? adebn' homines immutarier

Ex amore, ut non cognoscas cundem effe ? hoc nemo fuit

Minus inepres, magis severus quisquam, nec magis continens: Sed que bic est, qui buc pergis ? at at hic quidemest parasitus

Gnatho

Militis: ducit virginem secum und huic dono: papa!

Facie honest a : mirum, ni ego me surpiter hodie hie dabo Cum meo decrepito hos ennucho. Has superat ipsam Thaidem. ACT. II. SCENA II.

Arg. Quasi ambulantem Gnathonis personam inducit, sub cujus verbis corrupti homnium mores ostenduntur, maxime assentatorum qui patellam sequuntur, & ad epulas prasto sunc.

Trochaici & sambici oltonarii, catalellici, additis

Gnatho, Parmeno.

Disimmortales I homini homo quid prafat! stulto intel-

Quid interest! hos aded ex has re venit in mentem mihi:
Conveni hodie adveniens quendam mei loci hins atque ordinis.
Hominem hand impurum, itidem patria qui abligurierat bona.
Video sentum, squalidum, agrum, pannis anni sque obsum.
Quid ist bus, inquam, ornatiest? Quoniam miser, quod habui,
perdidi,

Hem! quò redactu fum ? Omnes noti me atque amici deferunt. Hic ego illum contempfi pra me : Quid homo, inquam, ignavif-

fime ?

Itane para fi te, ut spes mulla reliqua in te sit tibi ?

Simul consilium cum re amîsti? viden me ex ecdem ortum loc?

Qui color, nitor, vestism, qua habitudo est corporu?

OMNIA habeo, neque quicquam habeo: nil cum est, nil desit
tamen.

At ego infelix neque ridiculm esse, neque plagas pati
Possum. Quid tu his rebm credis sieri? Tota erras via.
Olim isti fuit generi quondam quassm apud sec lum prima.
Hos novum est aucupiums ego adeò hane primus inveni viam.
Est genus hominum qui esse primos se omnium rerum volunt.
Nec sunt: hos consector: hise ego non paro me ut rideans;
Sed his ultro arrideo, Se orum ingenia admiror simul:
Quicquid dicunt laudo: id rur sum se negant, laudo id quoques
Negat quis, nego: ait, ais: postremo imperavi egomet mibi
Omnia essentari: is quassum nunc est multo uberrimus.
P. Scitum herele hominem! His homines prot sum exstultis insanos facit.

G. Dum hac loquinnur, interea loci ad macellum ubi venimus, Conc.rd

Concurrent lais mi obvium supedinaris omnes, Cetarit, lanit, coqui, fartores, pifcatores, aucupes, Quibm & re falva & perdita profueram, & profum fape: Salutant: ad conam vocant : adventum gratulantur. Ille ubi mifer famelicas vides me effe in tantom honorem, Et tam facile victum quærere; ibi homo cæpis me obfecrare, Ut fibi liceret di cere id de nie. S dari juffi : Si pote, tanquam philo fophorum habent disciplina ex ipfis

Vocabula, parafiti itidem ut Gnathenici vocentur,

P. Viden' orium, & cibn' quid faciat alienm ? G: fed ego ceffo Ad Thaidem hans deducere, & rogitare ad conam ut veniat ? Sed Parmenonem ante offium Thaidis triftem video. Rivalu fervum. Salvares eft : nimirum his homines frigent.

Nebulonem huns certu oft ludere. P.hice hoc munere arbitrantur Suam Thaidem effe. G. plurima falute Parmenonem,

Summum fuum impertit Gnatho, Quid agitur? P. ftatur. G.vi-

deo ;

Nunquidnam bic, quod nolis, vides ? P. to. G, credo: at nunquid aliud?

P Qui dum? G quia triffues. P. nibil equidem. G. ne fis; fed quid videtur

Hoc tibi mancipium ? P. non malum hercle, G. ure hominem. P. nt falfus animi oft.

G. Quam hos munus gratum Thaidi arbitrare effet P.hoc nunc dices

Electos hins nos. OMNIU Mrerum beus vici fitudo cft.

G. Sex ego te totos, Parmeno, hos menfes quietum reddam z Ne fur fum deor fam cursites, neve usque ad lucem vigiles.

Ecquid beo to ? P. men' ? papa. G. fis foleo amicos. P. laudo.

G. Detineo te fortaffe : tu profecturus alio fueras.

P. Nusquam. G. tum zu igitur paulum da mihi opera, fac ut admittur.

Ad illam. P. agè modò, unne tibi patent fores; hæ, quia iftam duci. G. Kum quem evocari hine win for as ? P. fine biduum bes pratereat.

Qui mihi nune uno digitulo fores aperis fortunatus, Na tu iftis, faxo, calsibus fape infultabis fruftra.

1

G. Etians

G. Etiam nune hie ftas, Parmeno? cho! numnam tu hie re-

Me qui forte internuncian clam à milite ad istam curfitet ?

P. Facete dictum : mira verò, militi qua placeant.

Sed video berilem filium minorem huc advenire.

Miror qui ex Piraco abieris: namibi suffos publice eft nunc. Non temere eft : & properans venit: nescio quid circumspectat.

ACT. II SCENAIII.

Arg. Charea laudat forte conspectam virginem: queritur subductam;
Parmeno ostendit, qui fieri possit, ut illa potiatur.

Iambici offinarii & senarii, item trochaici offinarii, & unus
iambicus quaternarius.

Chærea Parmeno.

Ccidi.
Neque virgoest usquam; neque ego, illam è conspettu amiss meo.
(viam?
Whi quaram? whi investigem? quem perconter? quam insistâm
Incertus sum : una hac spes est, uhi est, diu celari non potest.
O faciem pulchram! deleo omnes dehinc ex animo mulieres:
Tades quotidianarum harum formarum. P. esce autem alterum?
De amore nescio quid loquitur: 6 infortunatum senem!
His verò est, qui si amare occaperitz ludum, jock nique
Dices suisse illum alterum, praut hujus rabies qua dabit.
C. Ut Di illum Deaque senium perdant, qui me hodie remoratue est:

Méque adeò, qui restiterim, tum autem qui illum flocci fecerim. Sed eccum Parmenonem! Salve. P. quid eu es tristu e quidve es

alacris ?

Unde is ? C. ego herele nescio neg; unde emm, neg; quor sum eam; Ità pror sum oblitus sum mei.

P. Qui quafo ? C. amo. P. ehem! C. nunc Parmeno te often-

des qui vir fies.

Scis te mihi sape pollicitum esse : Charea, aliquid inveni Modò quod ames:in ea re utilitatem ego faciam ut noscas meam Cum in cellulam ad te patris penum omnem congerebam clanculum.

P. Age inepre. C. hos herele faltum oft: fas fis nuns promiffia appareant.

Siue

Sive aled digna res est, ubi tu nervos intendas tuos :
Haud similia virgo est virginum nostrarum, quae matres student
Demissis humerit esse, vinito peltore, ut graciles sient.
Siqua est habitior pa ulo, pagilem esse aiunt : deducunt cibum.
Tametsi bona est natura, reddunt curatură junceas :
Itaque ergò amantur. P. quid tua ishac ? C. nova sigura orii.
P. papa l

C. Color verm, corpus folidum, & fucci plenum. P. anni ? C. fe-

P. Flos ipfe. C. hanc tu mihi vel vi, vel clam, vel precariò Fac tradas: mea nihil refert, dum potiar modo.

P. Quid virgo ? cuja oft? C. noscio herele. P. unde oft? C. sansundem. P. ubi habitat?

C. Ne id quidem. P. ubi vidifti? C. in via. P. qua ratione amissti?
C. Id equidem advenies mecum stomachabar modo:
Neque quenquamessego hominem arbitror, cui magu bonæ
Felicitates omnes adversa sient.

P. Quid hoc est sceleris? C. peris. P. quid fastum est? C. rogas?
Patris cognatum arque aqualem Archidemidem
Nostin'. P. quid ai? C. is, dum sequar hane, sie mibi obviam;
P. Incommode hercle. C. immo enimvero infeliciser:

Nam incommoda alia sunt disenda, Parmeno,
Illum liquet mihi dejerare his mensibus
Sex vel septem prorsum non vidisse proxumis,
Miss nunc, cum minime vellem, minimeque opus fuit.
Eho? nonne hoc monstri simile est e quid ais e P. maxume.
C. Consinuò accurrit ad me, quam longe quidem,
Incurvus tremulus, labiu demissis, gemens :

Heus, bem, tibi dico Charea, inquit. Restiti.
Scin' quid ego te volebam? Dic. Cras est misi
Judicium. Quid tum? Ut diligenter nuncies
Patri, advecatu mane misi esse us meminerit.
Dum hac dicit, abiit hora: rogo nunquid velit.
Resté, inquit: abeo. Cim huc respicio ad virginem,
Illa sese interea commodum huc adverterat
In hanc nostrum plateam. P. mirum, ni hanc dicit, modò
Huic qua data est dono. C. huc cum advenio, nulla erat.

P. Comites feenti feilicet funt virginem ?

C. Verum parafitm cum ancilla. P. ipfa eft. feilices.

Define: jam conclamatum eft. C. alias res agis.

P. Ifthus ego quidem. C. noftin' que fit ? die mihi : aut Vidiftin' A P. vidi novi: scia quò adducta fit.

C. O Parmeno mi, noftin' ? P. novi. C. & fen ubi fiet ?

P. Hus deduita eft ad Thaidem ; ei done data eft.

C. Qui is oft tam potens cum tanto munere hoc? P.miles Thrafo Phadria rivalis. C. duras fratris partes pradicas

P. Immo enim, fi fcias quod donum buic dono conti d compa et. Tum magis id dicas. C. quodnam, quafo bercle? P. eunuchum.

C. illumne, obfecto,

Inhonestim hominem, quem mercatus eft heri, fenem,mulierem ? P. Ifthunc ipfum. C. homo quatietur certé cum dono foras. Sid iftam Thaidem non fcivi nobis vicinam P. haud din elt.

C. Perii : nunquamme etiam me illam vidiffe? chodum!dic mibi. Eftne, ut fertur, forma ? P. fane. C. at nibil ad noftram banc.

P. alia res eft.

C. Obfecro te berele, Parmeno, fae ut potiar P. faciam fedulo, ae Dabo operam, adjutabornunquid me aliud vis? C. quò nune is ? P. domain;

De mancipia hac, ita ut juffit frater, deducam ad Thaidem. C. O fortunatum iftum eunuchum, qui quidem in hans detur domum!

P. Quid ita? C. rogitat? Jumm'a forwa femper confervam domi Videbit, collequetur, aderit und in unis adibus,

Cibum wonnungam captet cum en, interdum propter dormies_ P. Quid fi mune tute fortunatin fias ? C. qua re, Parmeno?

Responde. P. capias tu illies veftem C. vefteme quid tim poftea? P. Pro illo to ducam. C. audio, te effe illum dicam. C. intelligo.

P. Tu illis fruare comn odis, quiben tu illum dicebas modó: Cibiem und capias, adfis, tangas, tiedas, propter dormias.

Quandoquidem illarum neque qui fquam te novis, neque fcis qui fies.

Prateren forma, atas ipfis eft ; facite ut te pro eunucho probes. C. Dixifti pulchre ; nunquam vidi melius confilium dari.

Age, camus intro : wuns jam orna me, adbuc, duc, quantum potes.

P. Quid agis ? jocabar equidem. C. garrin, P. perii : quid ego

Quo trudu ? perculeru jam tu me ? tibi equidem dico, mane.

C. Eamus. P. pergin'? C. certum est. P. vide ne nimium cali-

C. Non est profello: fine. P. at enim ifthat in me cudetur fabat ah! Flagitium facimus. C. an id flagitium est, si in domum meretricians

Deducar, & illis crucibm, qua nos, nostrámque adolescentiam. Habent despicatam, & qua nos semper omnibus cruciant modic. Nunc referam gratia, atqueas itide fallam, ut ab illis fallimur? An potitis hac pati? Aquum est fieri, ut à me ludatur dolis. Quod qui rescierint, culpent? Illud meritò fastum omnes putent. P. Quid ishuc? serum est facere, facias vorum ne post conferas culpam in me. C. non faciam P. jubésne? C. jubeo cogo, atquipero P. Nunquam defugiam autoritatem: sequere! C. dis vortans bene!

ACT. III. SCENAI.

Arg. Assentatur Gnatho, assentanti credit Thraso, seq; & sucta sua immodice jactat: consulti item Gnatho, ne miles purget se Thaidi de amore Pamphila, imo potins augeat suspicionem, ita par pari relaturus.

Iambici senarii.

Thraso, Gnatho, Parmeno.

Magnas verò agere gratias Thais mihi?

Magnas verò agere gratias Thais mihi?

Galngentes. Tain's u? lata est? Ganon tam ipsa quidem

Dono, quam abs te datum esse : id verò seriò

Triumphat. P. huc proviso, ut abi tempus siet,

Deducam: sed eccum vilitem! Tass sibhuc datum

Prosettò mihi, ut sint grata, qua facio, omnia.

Galabore alieno magnam partam gloriam

Verbis sape in se transmovet, qui habet salem.

Qui in te est. Tassas Garex te ergo in oculis. Tassilicet.

Gastire. Taverim credere omnem exercitum,

Consilia. Gamirum. Tatum scubi eum satietas

Hominum, aut negati si quando odium ceperat.

Requiessere ubi volebat, quasi: nostin'? Gascio

Quasi ubi illam expueret miseriam examimo. Tatenes.

Tum me convivam solum abducebat sibi. Gahui l

Regem elegantem narras. T. immo fic homo ef Perpausorum hominum, G. immo nullorum arbierer, Si tecum vivit. T. invidere omnes mihi. Mordere clanculum : ego non flocci pendere : Illi invidere miferé : veram unm tamen Impense elephantie quem Indica præfecerat, Is ubi moleftu magis eft, Quafo, inquam, Strate Eone es ferox, quia habes imperium in belluge ? G. Pulchre me berele dictum, & fapienter : papa! Jugularas hominem: quid ille ? T. musas illico. G. Quid ni effet? Pa. Dii veftram fidem! hominem perditum, Miferumque, & illum facrilegum! T. quid ? Illud Gnathe, Quo palto Rhodium tetigerim in convivio Nunquid tibi dixi? G. nunquam: fed narra obfecro. Plus millies jam audivi. T und in convivio Erat hic, quem dico, Rhodiss adole scentulus. Forte habui fcortum : capit ad id alludere, Et me irridere. Quid ais, inquam, homo impudens ? LEPUS tute es, & palpamentum quaris, G. ha, ba, be! T. Quid eft ? G. facere, lepide, laute, nihil fupra. Tunme, obfecro, bos dictum erat? vesu' eredidi. T. Audieras ? G. Sape, & fereur in primis. T. meum eft. G. Dolet diaum imprudenti adolescenti, & libero. P. Atte Dii perdant ! G. quid ille quafo ? T. perditue. Rifu omnes, qui aderant, emoriri : denique Metuebant omnes jam me, G. won injuria. T. Sed bem tu! purgon' ego me de ifthas Thaidi, Quod cam me amare suspicatur ? G. nihil minus, Immo magis auge suspicionem. T. cur? G. rogus? Scin' ? si quando illa mentionem Phadria Facit, aut fi laudat, te ut male wrat. T. fentio. G. Id ut ne fiat, has res fola est remedio Thi nominabit Phadriam : Tie Pamphilam Continuo. Si quando illa dicet, Phadriam Commessatum intromittames : Tu, Pamphilam Cantatum provocemus, Si laudabit has Illius formam : Tu, hujun contra. Denique

I

1

Tu par pari referto, quod eam mordeat.

T. Siquidem me amaret, tum ishus prodesset, Gnatho.
G. Quando illud, quod tu das, expestat atque amat, Jamdudum amat te; jamdudum ille facile sit
Quod doleat: metuet semper, quem ipsa nunc capit
Frustum, ne quando iratus tu aliò conferas.
T. Bene disti: at mibi ishus non in mentem venerat.
G. Ridiculum; non enim sogitaras t caterum
Idem hos tute meliùs quantò invenisses. Thraso?

ACT. III. SCENA II.

Arg. Parmeno Eunuchum & Æthiopissam, Phadriz munera, tradit. Thaidi, &, uti jussus erat, verbis ornat : eidem Thraso & parasitus insultant.

Ejusdem generis.
Thais, Thraso, Parmeno, Gnatho, Pythias.

Udire vocem vifa fum medò militis: Alque eccum! falve, mi Thrafo. Thr. o That mea, Meum [navium, quid agitur ? ecquid nos amas De fidicina ift bac ? Pa. quam venufte ! qued dedit Principium adveniens! Tha. plurimum merito tuo. G. Eamm ergo ad conam: quid fac ? Pa. hem alterum! Ex homine hunc natum dicas. Tha. ubi vi, non moror. Pa. Adibo, atque a fimulabo, quafi nunc exeam. Isurane, Than, quopiam es? Tha, chem Parmeno, Bene fecifti: hodie itura. Pa. quo? Tha. ecquid hunc vides? Pa Video, & me tadet: ubi vie, dona adfunt tibi A Phadria. Thr. quid fames ? cur non imm hinc? Pa. Quefo berele ut liceat, pace quod fiat taa, Dare buis que volumus, convenire & colloqui. The Perpulshra credo dona, hand noftra fimilia : Pa. Res indicabit : hem jubete iftos for as Exire, quos juft, orym : procede tu buc. Ex Athiopia eft ufque bat. Thr. bit funt tres mina. G. Vix. Pa. ubi tu es, Doro ? accede hue; hem eunuchum sibi, Quam liberali facie, quam ætate integra ? Tha, Ita me di ament, honeften eft. Pa. quid en an Gnatho? Nunquid habes qued contemnas ? quid tu autem, Thrafo ? Tacent,

14

PUB. TERENTII.

Tacent: fatis laudant : fac per iculum in literis Fac in palaftra, in mufici : que liberum Scire aquum eft adole scentem, solertem dabo. Thr. Ego illum eunuchum, fi fit opm vel fobrim, Par. Atque bas qui mifit, non fibi foli poftulat Te vivere, & fua causa excludi cateros: Meque pugnas narrat, neque cicatrices fuas Oftentat : neque tibi obstat 3 quod quidam facis. Verum, ubi moleftum non erit ubi tu voles. Wbi tempes tibt erit, fat habet, fi tum recipitur. Thr. Apparet fervum bunc effe domini pauperis, Miferique. G. nam bercle nemo poffet, fat fcio, Qui haberet, qui pararet alium, hunc perpeti. Par. Tace tu, quem ego puto effe infra omnes infimos Homines : nam, qui buis animum affentari induxeru, E flamma te petere cibum poffe arbitror. Thr. Famme imm ? That has prives introducam, & que vole, Simul imperabo : Poftea continuò exes. Thr. Ego hine abeo: tu ifam operire. P. haud convenit Und cum amica ire imperatorem in via. Thr. Quid tibi ego multa dicam ? Domini fimilis es. G. Ha, ba, he! Thr. quid rides ? G. ifthue, quod dixti modo. Et illud de Rhedio dictum in mentem venit, Sed Than exit. Thr. abi : pracurre, ut fint domi Parata. G. fiat. Tha. diligenter, Pythim, Fac cures fi Chreme, but forte advenerit, Ut oras, primum ut maneat ; fi id non commodium eft, Ut redeat : fid non poterit, ad me adducito. Py. Ità faciam. Tha. quid, quid aliud volui diccre ? Hem! curate iftam diligenter virginem. Domi adfitis facite. Thr. eames. Tha. vos me fequimini.

ACT. III. SCENA III.

Arg. Chremes probus adolescens amari se à Thaide suspicatur, quem
amorem effugere studet.

Lambici senarii. Chremes, Pythias.

PRofeld quanto magi sque cogito, Nimirum dabit har Thau mihi magnum malum : Ita me video ab en aftute labefactarier, Fam tum, eum primum jussit me ad fe accersier. (Roget quis, Quid tibi cum illa ? Ne noram quidem) Ubi veni ; caufam, ut ibi manerem, reperit : Aitrem divinam feciffe, & rem feriam Velle agere mesum, Jam sum erat felpicio Dolo malo hac fieri omnia : ipfa accumbere Mecum, mihi fefe dare, fermonem quarere. Ubi friget, but ecafit, quam pridem pater Mihi O mater mortus effent : dico, Fam diu. Rus Sunii ecquod habeam, & quam longe à mari, Credo et placere boc : [perat fe à me avellere. Postremo, ecqua inde parva periffet foror. Ecqu cum ea una squid habuiffet, cum perit 3 Ecquis cam poffie no fcere. Hec cur quarites ? Rifi illa forte, qua olim peritt parvola Soror, banc fe intendit effe, ut eft audacia. Verum ca fi vivis, annos nata eft fedecim, Non major : Than, ego quam fum majuscula eff. Mifit porro orare, us venirem ferse. Aut dicat quod volt, aut no lesta ne fiet. Non herele viniam tertio. Hem been ! Py, hic qui eft ? C. Ego fum Chremes. Py. o capitulum lapidiffimum ? C. Dico ego mi infidias fieri. Py. Than maximo Te orabat opere, ut cras redires, C. res eo. Py. Fac, amabo C.mon poffum, inquam Py. at apud nos his mano Dum redeat ipfa. C. Nibil minus. Py, cur mi Chremes ? C. Malam rem! abi hinc ? Py fifthuc ita certum eft tibi, Amabo, ut illus tranfeas wbi illa eft. C. eo. Py. Abi Dorias, citò hunc deduce ad militom.

ACT. III. SCENA IV.

Arg. Inducit personam, cui narraturus eft Chærea, quæ intus patrarit; hoc ideo fit, ut populus percipiat auribus, quod honeltis oculis subjict nequit.

Iembici offongrii cataleffici.

Antipho. Erì aliquot adole scentuli commu in Piræco, In hunc diem ut de symbolis effemm; Chaream ei res

n

Prafeci-

Præfecimm: dati annuli: locm, tempm constitutum est?
Præferiit tempm: quo in loco distum est, parati nibil est.
Homo ipse nusquam esteneg; seio quid dicam, aut quid conjectem,
Nunc mibi bot negoti cateri dedêre, ut illum quæram:
Idque adeò visam, si domi est: quisnam bins d. Thaide exit?
Is est, an non est? ipsu est, quid hoc hominin qui est bic arnatur?
Quid illud mali est? nequeo satis mirari, neque conjicere,
Nisi quicquid est, procul bins libet priùs, quid sit, sciscioari.
A C T. III. S C E N A V.

Arg. Charea foras profiliens exultat; quod virgine potitus fit: quid intus patrarit, narrat forte obvio Antiphoni.

Throchaici & jambici oftonarii acat aleffici, & cat aleffici.

Cherea, Anripho.

Nuqui bic est ? nemo eft : nunquis bine me fequitur ? ne-

Jamne erumper a hoc licet mihi gaudium ? p o Jupiter! Nunc est profestò interfici cum perpeti me possum; Ne hoc gaudium contaminet vita aliqua ægritudine. Sed neminémne cutiosum intervenire nunc mihi,

Qui me sequatur, quoque eam rogitando obtundat, enecet ? Quid gestiam, aut quid latus sim, quò pergam, unde emergam ubi siem.

Vestitum hunt naltus, quid mibt quæram, fanus fim, anne infa-

miam ?

A. Adibo, atque ab eo gratiam hanc, quam video velle, inibo.
Charea, quid est quod sic gestis? quid sibi hic vestitus quarit?
Quid est quod lætus sis? quid tibi vit fatí no samu? quid me
Aspetus? quid taces? C. 6 festus dies hominis! amico
Salves nemo omnium est quem ego magit nunc superem videre.
A Narraistuc, queso, quid siet. C. immo ego te obsero hercle
ut audias

Noftin, hanc quam frater amai? A.novi,nempe opinor Thaidem. C. Iftam ipfam. A. fic commemineram. C. quadam hodie eft et done data

Virgo: quid ego ejus tibi muns faciem pradicem, aut laudem An-

Cum ipfum me noru, quam elegans formarum spectator fiem ? In baccommotus sum. A.ain su? C. primam dices, scio si videri.

Quid

I

L

A

Quid multa verba ? amare capi forte fortuna domi Quidam erat eunuchu, quem mercatun fuerat frater Thaidis: Neque is deductun etiam tum ad eam : summon uit me Parmeno Ibi fervus, qued ego arripui. A quid id est? C. tacitus citiùs audies: Ut vestem cum illo mutem, & pro illo jubeam me illuc ducier.

A. Pro eunuchon'? C. fie eft. A. quid tandem ex ea re ut cape.

C. Rogas ? viderem, audirem, effem und qua cum cupiebam,

Num parva causa, aut parva ratio est ? traditm sum mulieri.
Illa illico ubi me accepit, lata verò ad se abducit domum,
Commendat virginem A cui?tibine? C.mihi. A. satis tutò tamen
C. Edicit, nè vir quisquam ad cam adeas, o mihi nè abscedam,

imperat:

5

id

m

i

1-

In interiore parte ut maneam folus cum fola. Anuno. (eo, Terram intuens modesté. A. miser. C. ego, inquis, ad cænam bine Abducit secum ancillas paucæ, quæ circum illam essent, manent, Novitia quella: continuò hac adornant, ut lavet.

Adhortor properent : dum apparatur, virgo in conclavi sedet, Suspections tabulam quandam pictam ; ubi inerat pictura hac, Fovem

Quo palto Danda misife aiunt quondam in gremium imbrem

Egomet quoq; id speltare capi: & quia consimilem luserat
Jam olim ille ludum; impendiò magis animis gaudebat mihi,
Deum sese in hominem convertisse, atq; per alienas tegulas
Venisse clanculum, per impluvium fucum factum mulieri.
At quem Deum! Qui templa cali summa sonitu concutit,
Ego homuncio hoc non facerem? ego illud verò ità feci ac lubent
Dum hac mecum reputo, accersivar lavatum intered virgo.
It, lavit, redit t deinde illam in ledo illa collocarunt.
Sto expectant, si quid mihi imperent i venit una. Hem eu in-

Sto expeltans, fi quid mibi imperent : venit una, Hem tu, in-

Cape het flabellum, & ventulum buic fis facte dum lavamur. Ubi nes laverimm, fi voles, lavato : accipio triftin.

A. Tum equidem ifthus os suum impudens videre minitum vellem Statu qui effet, flabellum tenere te afinum tantúm.

C. Viz

C. Vin elecute est hoe, foras simul omnes proruunt se :
Abeunt lavatum. PERSTR Epunt, it à ut sit, domini ubi absunt.
Interea sommu virginem oppremit : ego limis adspecto
Sic per flabellum clanculum, & simul alia circum pecto
Satin explorata sint : video esse : pessulum osio obdo.
A. Quid tum? C. quid tum, fatue! A. fateor. C. egón'

oceasionem. Mibi ostentatum, tam brevem, tam optatam, tam insperatam Amitterem? tam pol ego is essem verò qui assimulabar.

A. Sane hercle, ut dicis: sed interim de symbolis actum est? C. Paratum est. A. frugi es: ubi? domin'? C. immo apud

libertum Difcum.

A. Perlonge est : sed tanto ocque properenus muta vestem.
C. Ubi mutem ? perii: nam domo exulo mune: metuo fratrem,
Nè intu sit : porrò autem, pater ne rure redierit jam.
A. Eamus à d'ue: ibi proxumum est ubi mutes. C. reste dicu.
Eamus : S de istas simul, quo pasto porrò possim
Potiri, consilium voio capere una tessum. A. fiat.

ACT. IV. SCENA I.

Arg. Dorias ancilla hic narrat, quid in convivio militis actum sit :

Ejuschem generis.

Dorias.

ITè me dii bene ament, quantum ego illum vidi, nonnihil timeo Mifera, ne quam ille hodie infanu' turbam fasiat, aut vim Thaidi.

Nam post quam iste advenit Chremes adolescens frater virginis, Rogat illum admitti ut jubeat : ille continuò irasci, neque Negare audere: Thais perrò instare, ut hominem invitet : id Factebat retinendi illim causa 3 quia illa qua cupiebat De sorre ejus indicare, ad cam rem tempus non erat. Invitat trissi : mausit ibi : illa cum illo sermouem illico. Miles verò sibi putare addustum ante oculos amulum.
Voluit sacre contrà huic agré: Heus, heus, inquit, puer! buc Pama philam

Accerse, ut delettet his nos : illa exclamat, Minime gentium. Tún' in convivium illam? miles tendere inde ad jurgium. Interea aurum sibi clàm mulier demit, dat mihi ut auferam. Hoc est signi : ubi primum poterit, sose illine subducet, scio.

ACT.

P

Ph

Ad

Py

 T_{A}

Py

ACT. IV. SCENA II.

Arg. Secum cogitans Phædria quæ si intercepto amore passuris incommoda, si totum biduum ruri manserit, vincente amore in urbem
venit.

Phædria.

D'un rue eo, ciepi egomet mecum inter vias;

Ita ut fit, ubi quid in animo est molestia,
Aliam rem ex alia cogitare, & ea omnia in
Pejorem parsem: quid opu'st verbis? dum hec puto;
Praterii imprudens villam, longe jam abieram:
Cim sensi, redeo rur sum, male verò me habens,
Ubi ad ipsum veni diverticulum constit.
Occapi mecum cogitare i hem! biduam bic
Manendum est soli sine illa? quid tum posta ?
Nihil se: quid! nibil! si non tangendi copia est,

Eho! ne videndi quidem eris ? sillud von licet; Saltem bos licebit : certe extrema linea

Amare, haud nihil oft : villam præteren seiens. Sed quid hoc, quòd timida subitò egreditur Pythias.

ACT. IV SCENA III.

Arg. Pamphilam ab eunucho vitiatam magnopere queritur Pythias miratur Phædria: atque ira ex iliius quærela, & hujus errore, multum delectationis spectator capit.

Iambici octonarii, quibus adfunt trochaici, iambicus fenarius unus.

Pythias, Dorias, Phædria.

Billum ego scelerosum misera, atque implum inveniam?

Quaran ? hoccine tam audan facinm facere effe aufum? Ph perit i hoc quid sit, vereor.

P. Quin insuper ettem scelus, postquam ludificatus est virginem; Vestem omnem miser a discidit, tum ipsam capillo conscidit.

Ph. Heml Py . Qui nune fi detur mibi.

Ve ego unquibm facile ille in oculos involem venefico.

Ph. Profect o meleto quid absense nobu surbasum of domi : Adibo : quid ifthus e quid festinas? aus quem queri, Pyibias? Py. Hem Phadria, egon quem qua am! abi bine quo dignum es

cum donis tuis

d

10

Tamlepidie. Ph. quid iftut eft rei ?

Py. Rogas me ! eunusbum quem dedifti nobis quas turbas dedir.

K

Vittavit

Visiavit virginem quam bera dederat dono miles. Ph. quid an ? Py. Perii. Ph. temulenta es. Py. usinam sie sient, mibi qui male volunt?

D. An obsecto, mea Pythias, quid ist hucnam moustri fuit ? Ph. Insanis: qui ist huc facere eunachus potuit ? Py. ego il lum nescio,

Qui fuerit : hoc, quod fecit, res ipfa ndicat.

Virgo ip a lacrumat; neque, cum rogites quid fit, audet ditere. Ille autem bonu vir, nu quam apparet, estam boc mifera suspicor Aliquid domo abeuntem abstulisse. Ph. neques mirari satu.

Quò abire ignavo ille possit longius, nis domum

Forte ad nos redits. Py. Vise amabo num fit. Ph. jam faxo scies.

D. Perii : obsecro, tam infandum facinum, mea su, ne audivi quidem.

Py. At pol ego amatores audieram mulierum esse eos maxumos, Sed nihil potesse: verum miseræ non in mentem venerat.

Nam illum aliquò concluffen, neque illi commififem virginem.
ACT. IV SCENA IV.

Arg. Hic ridiculo quodam & perjucundo errore spectatores oblectantur. Phædria enim credit eunuchum quæri, quem dono Thaidi dederat, & hunc iratus adoritur ut virginis stupratorem : signis tandem, & argumentis comperit à Chæreæ fratte prepetratum scelus.

Phædria, Dorus, Pythias, Dorias.

E Xi for as, sceleste: as etiam restitus?

E sugitive, prodi: male conciliate. D. obsere. Ph. ob.!

Illud vide os ut sibi distorsit carmufex.

Quid huc reditio oft ? quid vestis mutatio oft ? Quid narras ? paulim sicesia fom, Pythia,

Domi non offendiffem e itd jam ornabat fugam.

Py. Habe fne hominem, amabo? Ph. Quid ni? Py. 6 factum bene! D. 18h z pol verò bene. Py. ubi eft? Ph. rogicas ? non vides?

Py. Videam, obfecro quent Ph.hune feilicet Py qui bie eft homo?

Ph. Qui ad vos dedultus bodie est. Py. bunc ocalis fuis, Noftrarum nunquam quifquam vidit, Phadria,

Ph. Non vidit ! Py, an tu huns credidifti effe , obfecto,

Ad nos deductum ? Ph. namq; alium habui neminem. Py. au l

Ne comparando his quidam ad illum eft : ille erat

Honefta

E

C

E

E

R

A

M

P

P

P

D

D.

Py

Fa Cri

P.

Di

D.

Ph

Es

Ph

He

Ver

Ma

Honefta facio & liberali. Ph. Ita vifm ef Dudum, quia varia vefte exornatm fuit : Rune tibi videtur fædus, quia illam non habet, Py. Tate, obfecto : quafi verd paulum interfet. Ad nos deductes bodie eft adole fcentules. Quem tu verd videre velles, Phadria His est vetas, vietas, veternofus, fones, Colore muftelino. Ph. bem, que bac eft fabula ? Eò redigis me, ut quid egerim egonet me feiam. Eho tu ? emiss' ego se ? D. emifi. Py. jube mihi demuo Respondear. Ph. roga. Py. veniftin' hodie ad nos? negat? At ille alter venit annos natm fedecim : Quem fecum addaxit Parmeno. Ph. agedum, hor mihi expedi : Primum unde habes ifam quam babes veftem? taces ? Monfrum bominis I non disturas ? D. veniz Charea. Ph. Fraterne ? D. ita .f. Ph. quando ? D. hodie. Ph. quam dudum ? D. modo. Ph. Quicum ? D. cum Parmenoue. Ph. nord fne eum prim ? D. Non : nec quis effet unquam audieram dicier. Ph. Unde igitur meum fratrem effe friebes ? D. Parmeno Dicebat eum effe : is dedit hanc mibi veftem. Ph. occidi. D. Meam infe induit: poft und ambo abierum: foras. Py. Jam fatis eredn fobriam effe me & mil mentitam tibi ? Fam fatis certum est virginem vittatam effet Phage nunc bellus Credi buie quod dicat ? Py. quod ifti credam ? res ipfa indicate P. Concede ifthus paululum : andia? etiam paululum: fat eff. Die dum hot rur fum : Chareds' suam veftem detraxit tibi? D. Fallum. Ph. & ca eft indutm ? D. faltum. Ph. & pra so buc deductm oft. D.itd. Ph. Jutiter magne, o scelestum atque audacem hominem. Py.va Esiam nune non credit indigni nos effe irrifac modis ? Ph. Mirum, ni su credas quod ifte dicas : quid agam ne scis. Hem tu negato rur fum: possímme ego bodie ex te exculpere

98

8.

n.

n-

en,

50

Verum ? vidiftin fratrem Chaream ? D. non. Ph. non 90teft fine Malo fateri, video: fequere hac : modo ait, modo negat.

OTA

A

E

E

C

Si

01

R

C

E

H

G

CL

A

C

C

A

E

T

A

Ora me. D. obsecro te verd, Phadria. Ph. I inito enme jam D. bei, bei !

Ph. Alio patto hanest è quomodo huns nuns abeam, nessio à Altum est siquidem, tu me ble etiam nebulo ludificabere ?
Py. Parmenonis tam seio esse hant technam, quam mu vivere.
D. Sic est. Py inveniam hodie, parem ubi pol referam gratiam, Sed nunc quid faciendum censes, Dorias? D. de isthat rogas Virgine? Py. itat utrum taceam, an pradicem. D.POL, si sapis, 2nod scie nesses, neque de eunucho, neque de vitio virginis t. Hac re & omniturba evolves te, Si illi gratum feceris.
Id modò dic, abisse Dorum. Ph. ità faciam. D. sed videon' Chremem?

Than jam aderie. Py. quid itd? D. quia cum inde abeo, jam

Turba inter eos. Py.aufer aurum hoczego scibo ex hoc, quid fiet. A C T. IV. S C E N A V.

Arg. A cona militis vino semigravis egrediur Chremes adolescens, in cujus persona Terentius exprimit egregie temulentorum consuetudinem, qui priorum memores, in prasentibus titubant.

lambici offonarii.

A T at, data bercle verba mihi funt : vicit vinum quod

At dum accubabam, quam videbar mihi effe pulchre fobrim!
Postquam surrexi neq;pes,neq; mens satis sum officium facit.
Py. Chrome. C. quis oft? ebem Pythia, vab! quanto munc formostor

Videre, quam dudum! Py, certe quidem tu pol multo alacrior C. Verbum berele werum hoc est: SINE Cerere & Libere friges Venue.

Sed Thais multo anté venit? Py, anne abits jam à milite?

C. Jamdudum, ætatem. Lites junt inter eos facta maxuma.

Py. Nil dixit tum, ut sequerêre seje? C, nihil, nist abiens misinusit.

Py. Eha! monne id fat erat? C. at nesciebam id dicere illum, mist quia

Corrente miles, quod intellexi minús : nam me extrusit foras, Sed eccam ipsam ! miror ubi huic ego antevorterim. ACT. ACT. IV. SCENA VI.

Arg. Colloquentur Thais & Chremes: contra militem se muniunt, quem venturum putant, ut virginem eripiat. Timidiot hic Chremes inducitur, quam Thais.

Trochaici & iambici offonarii. trochaicus quaternarius.

Thais, Chremes, Pythias,

CRedo equidemillum jam affuturum effe, illam us eriplat: Veniat : atqui, si illam digite attigerit uno, oculi illico (sino Effodientur : usque eò ego illim ferre possum inepias

Et magnifica verba, verba dum fint : verum fi ad rem confe-

rentur, vapu abit.

C. That, ego jamdudum hic adfum. T. 6 mi Chreme, teipfum expetabam:

Sein tu turbam hane propter te effe faltam? & aded ad te atti-

stere hane

jam

am.

pis

bre-

am

2.

s in

rod

07-

158

77

C,

Omnem rom ? C. ad me ! qui ? quasi ist hue. T. quia dum tibi

Reddere, & restituere, hat atque bujusmodi sum multa passa. C. Ubi ea est T. domi apud me, C. chem! T. quid oft?

Educta ità, uti teque illaque dignum eft. C. quid and T.id quod

Hanc tibi dono do, neque repeto pro illa abs te quicquam pretii.

C. Et habetur, & referetur à me, Thau, tibi, ità uti merita es, Gratia. T. at enim cave, ne prins, quam hanc à me accipias, amittas

Chremeinam has en eft, quam miles à me vi nune venit ereptum. Abi tu; cisteliam, Pathias, domo effer cum monumentis.

C. Viden' su illam, Than? P.ubi fira eft? T.in rifco odiofa,coffat?

C. militem feum ad te quantas copias addacere !

At at. T. num formidolofus obfecto es mihi homo ? C. apagefis,

T. arque ità opm eft. C. au ! metuo qualem tu me effe hominem

T. Immo boc cogitato : qui cum res tibi est, pregrinus eft,

Minus potens quam tu minus notus, amicorum bic habens minus C. Scio ifthue. Sed Tu quod cavere posses, stultum admittere est.

Malo ego nos prospicere, quam hune ulcisci accept a injuria.

M

7

T

0

9

D

T

6

C

E

S

(

1

1

(

Abi tu, atque oftium obsera inten, dum ego bine transcurre ad forum.

Volo ego adeffe hie advecasos nobis in turba hac. T. mane.

C. Melius oft. T. mane. C. omitte, jam adero. T. nil opm oft iftis. Chreme :

Hot die modo, Seporem illam tuam esse, & se parvam virginem Amissse, nunt cognosse: signa obende. P. adsunt. T cape. Si vim faciet, in juducito hominem: intellextin' ? C. probe. T. Fac animo hac prasenti dicas. C. faciam. T. attolle pallium. Peris : HUIC ipsiopus patrono est. quem desensorem paro.

ACT. IV. SCENA VII.

Arg. Inepti militis vanitatem optime hie exprimit Terentius, cum furenti fimilis ad amicam, tanquam ad hostilem pergit exercitum. Iambici & trochaici offonarii.

Thraso, Gnatho, Sanga, Chremes, Thais.

Anceine ego ut consumeliam tam insignem in one accipio
am, Gnatho?

Mori me fatim eft. Simalio, Donax, Sprifce, fequimini. Primum ades expugnabo. G. rellé. Thr. virginem eripiam, G. probé.

Thr. Malè multabo ipfam. G. pulchrè. Thr. in medium but agmen cum velti. Donas ;

Tu, Simalio, in finift um cornu; tu, Sprifce, in dexteram. Cedo alios: ubi centurio eft Sanga, & manipulat furum ? S. ec-

cum! adeft.

Th. Quid, ignave? peniculon' pugnare, qui iftum buc portes,

S. Egone t imperato u virtusem noveram, & vim milisum: Sine fanguine hoe fiers non poffe, qui abstergerem vulnera.

Thr. Hbi alii? S. qui, malum, aliit folus Sannio servat domum. Thr. Tu bosce instruct bis ego ero post principia: inde omnibus fignum dabo.

G. Illuc oft sapere : ut bosco infruzit, ipsus sibi cavit loco. Thr. Idem bocco Pyrrhm fastitavit. C. viden tu, Thais, quam

hie rem agit ? Dimirum constitum illud reltum est de occludendia adibus.

Tha. Sand, quod tibi mune vir videatur offe, bie mebulo magnus

Me metuas, Thr. quid videtur ? G. fundam tibi munt wimie vellem dari.

Ut zu illos procul hine ex occulto caderes: facerent fugam,

Thr. Sed eccam Thaidem ! ipfam video. G. quem mox irraimm. Thr. mane.

OMNIA prius experiri verbis, quam armis, fapientem decet.

Qui fen, an que jubeam, fine vi faciat? G. Di veftram fidem! QU Anti ef Capere! nunquam accedo quin abs te abeam delior. Thr. Thais primum het mibi responde : cam tibi de istam virginem,

Dixtin' mibi hos dies fold dare to? Tha, quid tum posten ?

Thr. rogas,

44

eft

1093

m.

fu-

ipi.

im.

3416

06-

05.

m

1996

m

Iè

Que mibi ante eculos amatorem corem addux'ti tuum ?

Tha. Quid cum illo us agas ? Thr. & com eo to clam fubduxi-(timib)

Tha, Libuit Th. Pamphilam ergo bue redde, nifi vi mavis eript. C. Tibi illam reddat? aut tu cam tangar, omnium? G. ab! quid au ? tace.

C. Quid tu tibi vis ? Thr. Ego non tangam meam? C, tuam

autem fur cifer ?

G. Cave fit : ne fen eui maledica: nune viro C. non zu bine abu? Scin' ta, ut tibi res fe habeat? fi quiequa bodie hie turba caperis. Faciam ut bujus loci, dietque, metque femper memineri. (tibi G. Miferet tui me, qui hunc tantum hominem facias inimicum C. Diminuam ego caput tuum hodie, nifi abit, G ain' verò canis? Siecine agin ? Thr. quis tu es homo? quid ibi vis? quid cum illa rei tibieft ?

C. Scibis principid cam effe dico liberam, Thr. bem! C. civem

Atticam, Thr, bui !

C. Meam fororem, Thr. os durum. C. miles nune adeò dico tibi Ne vim facias ullam in illam. Their . ego ee ad Sophronam

Mutricem, ut eam adducam, & figna oftendam hae. Thr. sun' me prohibeas,

Meam ne tangam ? C. probibeo, inquam, G. audin' tu? bic furti fe alligat.

C. Satin' boceft tibi ? Thr. boc idem tu au, Than ? Tha. quere qui respondeat. Thr. Quid

E 4

Thr. Quid nune agimm ? G, Quin redeamm : jam bac tibi

A

In

D

Vet

In

In.

Fu

Se

A T.

As

C

M

T.

C

T.

A

Vi

P

C.

T

Ci

P

T

F

S

N

D

R

I

S

aderit Supplicans

Ultro, Thr. credin' > G. immo certé: nowi ingenium mulierum; NOLUNT, ubi velu; ubi nolu, cupiunt altro, Thr. bene puas G. Fam dimitto exercitum ? Thr, ubi vin, G. Sanga ita uti fortes decet

Militos, domi que foci que fac vici fim ut memineris.

S. Famdudum ESTanima in patinin, G. frugi es. Thr. vos me bas fequimini

ACT. V. SCENA I.

Arg. Ex Pythia ancilla Thais à Charea vitiatam cognoscit Pamphilam.

Iambici fenarii.

Thais Pythias. Pergin' feelefta mecum perplexe loqui? Scio, nefeio : abiit : andivi: ego non affui. Non tu ifthuc mihi didura aperte es, quicquid eft? Virgo confeiffa vefte lacrumans obtices; Eunuchus abitt, quamobrem ? quid factum eft ? taces ? . P. Quid tibi ego dicam mifera ? illum eunnehum negant Fuiffe. T. quit fuit igitur ? P. ifte Charen T. Qui Charca, P. ife eshebut frater Phadria. T. Quid ais, venefica ! P. atqui certò comperi. T. Quid is, obfeero, ad nos ? quamobrem adductin eft? P. nefcio. Nifi ama ffe credo Pamphilam. T. hem mi fera occidi. Infelix, figuidemen ifthec vera pradicas. Num id lacrumat virgo ? P. id spinor. T. quid au, facrilega ? IAhuceine interminata fum bine abiens tibi ? P. Quid facerem ? ita ut tu ju'fti, foli credita eft, T. Scelefta, OVEM tupo commififti: di foudet. Sie mibi data effe verba : quid hominis illic est ? P. Hera men, tace, obfecro : falva fumm : hominem Habemus ip fum. T. ubi is eft ? P. hem! ad finifirams non vides? En I T. video, P. comprehendi jube, quantum potift. T. Quid illi facies, Aulta ? P. quid faciam, rogas ? Vide amabo, fi non, cum ad spicias, os impudens Vid.tur. T. non. P. tum qua ejm confidentia oft, ACT.

ACT V. SCENA II.

drg. Thais eum Chærea contendit ob vitiatam Pamphilam: deinde condonat noxam petenti uxorem, quam vitiaverat.

Chærea, Thais, Pythias.

Pud Antiphonem uterque, mater o pater, A Quafi dedita opera, domi erant, ut nullo modo Introire poffem, quin viderent me, interim Dum ante offium fto, no:m nihi quidam obviam Venit; ubi vidi, ego me in pedes, quantum queo, In angiportum quoddam defertum 3 inde item In alind, inde in alind , sta miferinas Fui fugitando, se quis me cogno (ceret. Sed efine has Than quam video i ipfa eft : hereo. Ab! quid faciam? quid mea autem? quid faciet mihi ? T. Adeams. B ne vir Dore, falve : die mihi, Aufugiftin' ? C. bera factum. T. farin' id sibi placet ? C. Non. T. credin' to impune habiturum? Canam hanc noxiam Mitte: fi aliam unquam admi fero ullam, o:cidito. T. Num meam favitiam veritus es? C. non. T quid igitur? C. Hans metut, ne me criminaretur tibi. padens ? T. Quid fecerat? C. paululam quiddam. P. cho : paululum iniz An paululum effe hee tibi videtur virginens Visiare cevem ? C. confervam effe credidi. P. Confervam? vix me contineo quin involem in Capillum : mosftrum! etiam altre derifum advenit. T. Abs hine, in fana. P. quis ita verb ? debeam, Creda, ifti quicquam furcifero, fi id fecerim: Præfertim cum le fervum fateatur tuum. T. Miffe bas faciamm. Non te dignam Charea Fecifi: nam fi ego digna bas contumelia Sum maxime, at tu indignu qui faceres tamen. Neque adipol, quid nune confilis capiam, (cio, De virgine ifthat i ita conturbafte mibi Rationes amnes, ut eam non poffim fuis, Isd ut æquum fuerat, atque sa fludui, tradere, us Solidum parerem bos mibi beneficium, Charea. C. Arnune dehine (pero aternam inter nos gratiam

Fore Than : fape ex huju modi re quapiam; &

MALO

MALO ex principio n agna familiaritas Conflata eft. Quid, fi hoc qui fpiam voluit Dem ? T. Equidem pol in cam partem accipioque, & volo, C. Immo ità iquafo: unum hos feito, contumelia Non me feciffe causa, fed amoru. T. fcio. Et pol propterea magis nune ignosco tibi. Non aded inhumano ingenio fum, Charea, Neque tam imperita, ut, quid amor valeat, ne figam, C. Te quoque jam, Thai, ità me di bene ament, amo. P. Tum pol ab ifto tibi, bera, cavendum intelligo. C. Non aufim. P. nibil tibi quiequam erede. T. definat. C. Ego me tua commende & committo fides Nunc ego te in hat re mihi oro ut adjutrix fies & Te mibi patronam cupio, Than, te obfecro. Emoriar fi non hanc unorem duxero. T. Tamen, fi pater. C. quidt ah! volet, certo (cio. Civis modò has fit. T. paululum opper irier Si vi, jam frater ipfe bic aderit virginis : Mutricem accerfitum iit, que illam aluit parvolam : In cogno scendo tute ipfe aderis, Charea. C. Ego verò manes. T. ví fue interea, dum is venit, Domi operjamur potius quem bic ante ofium ? C. Immo, percupio. P. quam tu rem saura, obfeero, es ? T. Nam quid ita ? P. rogitas ? hunc tu in ades cogitas Recipere post bas ? T. eur won ? P. crede bos mea fidei, Dabit bic aliquam pugnam denuo. T. au ! tace, obfecto. P. Parum per fpeniffe ejas videre andaciam. C. Non faciam, Pythias. P. Non pol, credo, Charea, Nifi fi commiffum non erit. C. quin, Pythias, Tu me fervato, P. neque pol fervandum sibi Quiequam dare aufin, neque te fervare ; apage te, T. Oprume, adeft ipfe frater. C. perit hereles obfecro, Abeamus intro Thais : nolo me in via Cum hac wefte videat. T. quamobrem tandem? an quia pudet? C. Idipfum. P. idipfum ? virgo veró. T. í pra, fequar. Tu ifthis mane, ut Chremem introducas, Pythias,

P

It

ACT. V. SCENA III.

Arg. Pythias fecum cogitat, quo dolo Parmenonem ulcifci possi;

Pythias, Chremes, Sophrona.

Quid equid venire in mentem nunc possite mihi,
Quidnam qui referam illi sacrilego gratiam;
Qui hune supposuite nobine C. move verò osquis
Te, nutrix, S. moveo. C. video, sed nil promoves.
P. Jamne ostendisti signa nutricie C. omnia.
P. Amabò, quid ait è cognoscient è C. as memoriter.
P. Bene adipol narras; nam illi saveo virgini.
Its intro: jamdudum hera vos expestat domi.
Virum bonum escum Parmenonem incedere
Video: vide ut otiosm sit, si din places.
Spero me habere, qui hune meo exeruciom modo.
Ibo intrò, de cognitione ut certum seiam:
Pòst exibo, atque bunc perterrebo sacrilegum.

ACT. V. SCENA IV.

Arg. Gloriatur Parmeno, quod Charcam pro eunucho ad Thaidem deduxerit: meretricum fordes commemorat, quam rem iniquo fert animo Pythias.

Eju/demrationis.

Parmeno, Pythias. D Evifo quidnam Charea his rerum gerat. A Qued fi aftu rem tractavit (di voftram fidem!) Quantam, & quam veram laudem capiet Parmeno? Nam ut emittam, quod ei amorem difficilimum, & Cariffimum ab meretrice avara, virginem Quam amabat, cam confect fine moleftia. Sine fumptu, fine di fpendio, tum hoc alterum, Id verò es quod ego mibi puto palmarium, Me repperiffe, quomodo adolescentulus Meretricum ingenia & mores poffit no fcere 3 Mature ut cum cognorit perpetud oderit, Que dum foris lunt, nibil videtur mundim, Nec magis compositum quiequammes magis elegans : Que, cum amatere fuo cum canant, liguriunt. Harum videre ingluviem, fordes, inopiam, Quam inbonefta fola fini domi, atque avida cibi,

Quo palto ex jure hesterno panem atrum vorent, Nosse omnia hac, salm est adole scontulu. P. Ego pol te pro istà distà & fastà, seelus, Ulsiscar, ut ne impune in mos illuserà.

ACT. V. SCENA V!

Arg. Parmenonem terret Pythias, confingens intus colligatum à Chremete Charcam, propter oblatum Pamphila virium. Trochaici oftonarii catalaffici.

Pythias, Parmeno.

Ped deum fidem! faciona fædum: 6 infelicem adolescentulum!

O scelestum Parmenonë, qui istum bue adduxis? Pa. quid est?

Py. Miseret me: itaque, ut në viderem, misera bue estugi foras.

Qua futura exempla dicunt in eum indigna? Pa. 6 Jupiter!

Qua illac turba est? numnam ego perii? adibo: quid istbuc, Pythi-Quid aut in quem exempla ficns? Py. rogitus, audacissime? (as?

Perdidisti istum quem addux ii pro eumucho adolescentulum,

Diem studes dare verba nobu. Pa. quid itá? ant quid satum

est? cedo.

Py. Virginem iftam, Thaidi hodie, que dono data est, Scin' eam hinceivem esse? & ejus fratrem apprime nobilem? Pa. Nescio. Py. atqui sic inventa est : eam iste vitiavit miser. Ille ubi id rescivit fastum frater violentissimus.

Pa. Quidnam fecis? Py. colligavit primum eum mi seris modu, Pa. colligavit! hem! Py. atque equidem orante, ut ne id face-

Pa. Quid au ? Py, nune minatur porrò fefe id quod machis fo-

Quod ego nunquam vidi fieri, neque velim. Pa. qua audacia. Tantun: facium audet ? Py. quid ita tantum ? Pa. an non hos maxumum oft?

Quis home pro mæshe unquam vidit in domo meretricia Deprendi quenquam? Py, nescio. Pa, at nè hoc nesciati, Pythias, Dico, edico vobu, nostrum esse illum herilem filium. Py, hem! Obsecto, an is est? Pa. nè quam in illum Thais vim fieri sinat. Atque adeò autom sur non egomet intrò eo? Py, vide Parmeno, Quid agas, nè neque illi prosis, & tu pereas: nam boc putant, Quicquid fastum est, exte esse ortum. Pa. quid igitur faciam miser?

Quidve incipiam ? esce autem video rure redeuntem fenem. Dicam buie, an non ? dicam bercle : etsi mibi magnum malum Scio paratum : sed necesse est, buic ut subveniat. Py. sapis : Ego abcointro : tu isti narrato ordine, ut factum set.

ACT, V. SCENA VI.

enim mores suorum clamitat, neque mali quidpiam suspicatur: sed rusculo suo gratias agit, cujus beneficio ignorat, quid in urbe agant filii, quorum amores & sacta nune demum cognoscit ex Parmenone.

lambici fenarii.

Laches, Parmeno.

X meo propinquo rure hos capio commodi: L Neque agri, neque ur bis odium me unquam percipit. Ubi fati'as capit fieri, commuto locum, Sed eftneille nofter Parmeno ? & certe ip [m oft. Quem prafolare, Parmeno bis ante oftium ? Pa. Quis home eft ? hem! falvum te advenire here, gaudeo. L. Quem praftolare ? P. perii 3 lingua haret metu. L. bem! Quid eft quod trepidas ? fati ne falva ? die mihi. P. Here, primum se arbitrari id quod res eft, velim: Raicquid hujus factum eft sulva non factum eft me a. L. Quid ? P. rette fane interrogafti : oportuit Rem Pranarraffe me. Emit quendam Phadria Eunuchum, quem dono huis daret. L. cui ? P. Thaidi. L. Emit ? perii herele: quanti ? P. viginti minis. L. Adum eft. Pa. Itin quand im fidicinam amat hie Charea. L. Hem ! quid ! amat ? an scis jam ille quid meretrix fict ? An in aftu venit ? ALIUD ex alio malum. Pa. Here, neme fpettes : me impulfore has non facit. L. Omitte de te dicere : ego te, furcifer, Si vivo : fed ifthuc, quicquid eft, primum expedi. Pa. Is pro illo esmuch d' Thaidem banc deduit meft. L. Pro eunuchon! Pa. fic est : huns pro macho posten Comprehendere intm, & confrinxere. L. occidi. Pa. Audaciam meretricum fpetta. L. munguid eft Aliud mali damniva quod non dixera, Reliquum ? P. tantum eft. L. coffon' bus intro irrumpere ? Pa. Non P. Non dubium of, quin mibi magnam ex has re fit malum. Nifs, quia meceffe fuis boc facere, id gaudeo. Propter me bifce aliquid effe eventurum mali. Nam jamdiu aliquam caufam quarebat fenex, Quamobrem infigne aliquid faceres : in nunc repperis. ACT V. SCENA VII.

Arg. Pythias egrediens ir idet Parmenonem plus fatis credulum ; fimul populum docet, quid intus egerit fenex. Iambiei oftonarii cat aledici.

Pythias, Parmeno.

Nunquam adipol quiequam jamdiu, quod magis vellem evenire,

Mi evenit, quam qued mode fenex intro ad nos venit errans.

Mihi foli ridiculo fuit, que, quid timeret, fcibam.

Pa. Quid hot antem eft ? Py. nunc id prodeo ut conveniam Parmessonem.

Sed ubi obsecro eft ? Py. men' quarit bac ? Py. atq; eccum? video: adibo.

Pa. Quid eft, inepta? quid tibi vu? quid rides? pergin'? Py.periid Defella jam fum mifera se ridendo. Pa, quid ita? Py, rogitas ? Runguam edipol hominem Bultigrem vidi, net videbo ; ah!

Non poteft fatis narrari, quo ludas prabueris intm. At etiam primo callidum & difertum eredidi hominem.

Quid ? illicome credere en que dixi, opertuit te ? An pænitebat flagitii, te autore qued feciffet Adole fcens, ni mi ferum in super etiam patri indicares ? Nam quid illi treda animi tam fuiffe, ubi veftem vidit Illam effe eum indutum pater? quid jam fen te periiffe ? Pa. Ehem! quid dix'ti peffuma? an mentita es ? etiam rides ? Itan' lepidum tibi vi fum eft fcelm, nos irridere ? Py. nimium.

Pa. Siquidem iftue impune habuers. Py. verum? Pa, reddam bercle. Py. credo :

Sed in diem ifthus Parmeno eft fortaffe, quod minitare : Tu jam pendeba, qui flultum adale centulum nobilitas Blagitite, & cundem indicas : uterque in te exempla edent, Pa. Nulles fum. Py. bic pro illo munere tibi honos oft babiem ! abro.

Pa. Egemis meo indicio mifer, quafi forez, bodie perii.

ACT.

ACT. V. SCENA VIII!

Omphalæ fervivit in lanificlo, pro clava & leonis tegmine, acceptis
abea calatho & colo.

Trochaici oftonarii pataleffici.

Gnatho, Thraso.

Wid nunc? qua spe, ant quo consilio hue dmm? quid inceptas, Thraso?

T. Egone ? us Thaidi me dedam & faciam quod jubeas. G. quid T. Qui minas huic, quam Hercules fervivis Omphala ? G. ex-

emplum places.

Uzinam tibi commitigari videam fandalio caput!

Sed quid ? fores erepuere ab ea : quid autem bot eft mali?

Huns ego nunquam videram etiam : quidnam properans hine profilis ?

ACTUS V. SCENA IX.

Arg. Qui alias gaudebat à se vitiatam puellam Cherea, eandem quod permissa fit parentis habiturus uxorem, nunc exultat: & in partem amoris recipitur à Thaide miles Thraso.

Chærea, Parmeno, Phædria, Gnatho, Thraso.

Populares, esquis me vivit hodie fortunatior? (fuam Nemo hercle quifquam: nam in me plane di potestatem Omnem ostendêre, sui sam subità tot congrues int commoda. Pa. Quid bic latmest? G. & Parmeno mi, & mearum volupta.

tum omnium

Inventor, inceptor, profestor, scin' me, in quibu sim gaudin?
Seu Pamphilam meam inventam civem ? Pa. andivi. C. scin
[ponsam mihi?

Pa. Bene, ita me di ament faltum. G.audin' tu illam, quid ait? C. tum autem Phadria, (nus.

Meo fratri, gaudeo amorem esse omnemin tranquillo: una est di-Thai patri le se commendavit, in clientelam & filem

Nobin dedit fe. Pa. fratris igitur Than tota eft. C. scilicet.

Pa. Fam hot aliud eft, quod gaudeamus; miles pellitur foras. C. Tam tu ; frater, ubi ubi eft, fac quamprimum bac audiat.

Pa. visam domum.

T. Munquid Gnatho, dubitas, quin ego perpetud perisrim? G. fine Dubio, opinor. C. quid commemorem primum? aut quem laudem maxamé?

Illum, qui mihi dedit confilium ut facerem 3 an me, qui id ausme Incipere ? an fortunam collaudem, que gubernatrix fuit, (sim Que tot res, tantas, tam opportune in unum conclusit diem? an Mei patris festivisatem & facilitatem ? 6 Jupiter

Serva obsecto has nobis bona. Ph.dl vostram fidem! instadibilia Parmeno modò qua narravis : sed ubi est fraser ? C. præsto est

Ph. gaudeo.

C. Satis credo s mibil eft Thaide bac frater, tua dignim Quod ametur: itd noftra eft omni fautrix familia.Ph.bui mibl Illam laudas ! T. perti: quanto (pet eft minu' tanto magis amo Objecto, Gnathosin to fpes oft. G quid vi faciame T. perfice hoe Precibes pretio, ut beream in parce aliqua tandem apud Thaide. G Difficile eft. T. fiquid collibuit, novo te: boc fi effeceri, Quoden donum pramium à me optato, id optatum feres. G. lean ? T. fic erit. G. hor fi efficio, poftule ut mibi tua demus Te prafente, abfente, pategt; invocato ut fit locus Semper, T. do fidem ita futurum. G. accingar. Ph. quem his ego O Thrafo, T. Salvete. Ph. ta fortaffe, que falta his fient Nefcis. T. feio. Ph. cur ergo in his te ego confpicor regionibus ? T. Vobis fretus. Ph fein' quan fretu ? miles edico tibi, Si in platea bue to offendero post unquam nihil quod dicas mihi Alium quær ban iter hac habui : periifti, G. et a hand fic decet. Ph.didum eft G non cognosco veftru tam superbum. Ph. sis eris G. Prim audite pancis : quod eum dixero, fi placuerit, Facitore. Ph. audiamm G. tu concede paulum ift buc, Thrafe. Principio ego vos credere ambos hoc mihi vehementer velim, Me, bujm quicquid facio, id facero maxume causa men : Verum idem fi vobis prodeft, vos non facere infcitia eft. P. Quid id est? G militem rivale ego recipiendum confeo. P. hem? Recipiendumi G. cogita medo: tu bercle cum illa Phadria Et libenter vivis, etenim bene libenter victitas : Et quod de paulieme & necesse eft multum accipere Thaidem. Ot two amore Suppeditate poffit fine fumpte tuo Ad omnia hec magis opportunus, nec magis ex ufu tuo Nemo eft, principio & babet quod det, & dat nemo largim : Fatum eft, in fulfim, tardus, ftertit node que & dies : Neque tu istum metuas ne aniet mulier : pellas facile, abi velu. P. Quid agimus? G praterea hoe esta quod ego vel primum pato. Accipis

Accipit hominem memo meliùs prorsu, neque prolizius.

P. Mirum, ni illoc homine quequo patto opim est. C., idem arbitror G. Rate facisis: unum etiam hot vos oro, ut me in vostrum gregë Recipiatis: sati diu hoc jam saxum volvo: P. recipimus C. Ac libenter. G. at ego pro isthoc, Phadria, & su Cherea, Hunc comedendum. & deridendum vobis prabeo. C. places.

P. Dignus est. G. I braso, nibi vis, accede. I obsecto se, quid agimus?

G. Quid? isti se ignorabant: posquam eis mores osendi tuos;
Es collaudavi secundum fatta & virtutes suas,
Impetravi. I. bene secisti : gratiam babeo maxumam
Nunquam etiam sus qua, quin me omnes amarent plurimum.

C. Dixin' ego vobis, in hoc esse Atticam eloquentiam?

P. Nibil prater promissum est. C. ite hàc. Vos valete. & plaudite.

HEAUTONTIMORUMENI

Personæ earumque interpretatio.

Chremes, Senex,

Menedemme, senex, πτοι το το δίμα μόβ. η μόβαν παρά τρί δίμας vel robur populi, vel apud populum manens. Clisipho, adolescens, κλειτό φως. claritus lucio. Clinia, adolescens, παρά το κλειτόν. à celebritate. Syrus, servus, nomen gentile.

Dromo, fervus.

Bacchie, meretrix, Son & Banys.

Antiphila, amafia, à is the puipes φιλέσα, redamans, vel contra amans.

Softrata, matrona, or centr oulfron, à salute copiatum: foeminium est, de masculinis factum.

Mutrix.

Phrygia, ancilla, gentile nomen.

Sequentium per fonarum tantum hie mentio fit.

Archonides, senex, 370 क बहुद्वा महक्कार्यमङ, est principaties in eo nomine fignificatio.

Phanocrates, senex, quiseor to xelto, manifeltum seu it-

F

M. AN-

M. ANTONII MURETI IN HEAUTONTIMORUMENON TERENTII ARGUMENTUM.

Hremes Softrate uxori gravide preceperat fi puellam pareret, ut eam ftatim interficeret. Fait bec immanitas in veterem meribus, ut, eum fera nulla fit, que fætus fues non diligat, ipfi, ques alere nottent liberas, eos recens natos aut interficere, aut exponere fu putarent, Sofrata p: ellam enixa(ut eft maternus femper animus clementior) vitam ei adimere non fuftinuit; fed pauperculæ cuidam anui Corintbia, Philteræ nomine, exponendam dedit setiamq; muliebri quadam superficione, annulum de digito detractum (no jufit ut una cum puella exponeres id quod sum ftulie faltum videri poterat, poftea puelle faluti fuit:ejus enim anunli operandem ugnita eft à suis. Anus acceptam puellam, Antiphilam nominat, educata; ut fuam : eam, cum adoleviffet, anufq, illins filia put retur, Mened mi filius Clinia perdite amare capit, pope ja ut pro uxere baberet : quou abi rescivit pater ità violenter tuit un filium affiduitate jurgandi clam militatum in Afram abire coegerit: tum vero qui filis amor m iniquo animo tulerat, multo iniquiore ejufdem abfentiam ferre empit. Itaq, ut de fe supplicium abfenti filio daret, qui eum sevitia sua exegiffet ex edibas, edes, supellettilem, familiam vendit, p erer,qui fervi ad opus ruri faciundum utiles erant:ingentemq: fibi ag um comparat, ubi à prima luce ad noctem non fervos modo exerceres, verim etia bomo fexagenarius fenetturem miferis modis excruciaret fuam. Profetto Clinia, Philiera que,us dixi, Antiphile putabatur mater, extremum vite diem morte confecit. Clinia, cim j im menfis tres abfniffet, amice defiderio reversus non aufus est pairi fe in confpettum dare, antiqua illins afperitatem veritus fed ad Clisiphonem, Chremetis filium, divertit quicum magnaipsi à puero familiaritas intercesserat. Clitiphos sedalis redita lezus, Syrum & Dromonem ferwos (jam autem adve fperafiebat) in urbem, ad accerfendam Antiphilam mittit. Exposurat eo ip fo die. Menedemus Chremeti, quanto fibi di fiderio iffet filius; paru ut abfuerit quinChremes, cum prmin de redite Clinia accepit, mitterat, qui ei nuncia ent:con tinuit samen fe in diem post rum, quod it à magis è re illius fore cenferet Syrus, fumma fervus & audacia, & aftutia, qui cum Antiphilam santum accerfere juffus effet,etiam Bacchidem adduxir:erat bac meretrix procax, potens, fump tuofa, no! ilis, cujus fe amore hand ità pridem irritierat Clitipho. 2nd autem res Chremetem lateres, bee confilium capiunt, ut Bacchidem quidem amicam Clinie, Antiphilam verd unam ex illius ancillis effe simularent. Postridie mane Chremes ad Menedemum diluculo proficifitisur, & rediife Cliviam nunciat:ille gaudio amens flium jamjam videre jamjam

jamjam ampledi, jamjam ei fe fuaq; omnia permittere cupiebat: at Cbremes, Cave, inquit, faxis, iftoc enim modo & te, & eum, & ram una perdideris quam! fimul ei oftenditaquot incommoda capturus fit,fi tam molli effe fe tama; infracto animo oftenderit. Clinia amicam (cam enim Bacchiden existimabat) nan jam pauperculam esfe, am parvocententam, ne antea, fed fumptuofam gemmis atq; auro collucentem, cum familia numerofigima. Una inquit, mibi mor tanium non paupertatem attulit, nedum su te censeas oneri ferundo fore si se illi perpetud sumptibus suppeditare oporteat: quin tu ità potius agito, bumane quidem & comiter excipito filium:iftud tamen tam impotens illius desiderium occultum babeto,tam fi ille, quod amice det, ut babent, machinam adver fum te aliquam ftruet. falli te finito, ita de eum commodius retinebis apudte, & fumpt num facies minus. Hec Chremes, nescius (ut sunt bomines) adulatum form effe fe,cecum domi:interea enim meditabatur Syrus, decem mina qua Bacchidi pollicitus erat dare, eas quemo de illi à Chreme te ipfe confice et james inibi erut, eum cum Chremes arreptum bland'e campellat, bortaturque, aliquam ad Menedemum fallaciam moliatur. Injecit in fermone Syrus mendacium à se pro tempore confictum, anum Corint biam, Antiphile (ità enim putabatur) matrem, mille deachmarum matad accepiffed Bacchide : el mortua puellam pro pecuzia illa arrhaboni relictam. Dum hec aguntur, annulum funm agnovit Softrata, ejufque indicio, Antiphilam filiam fuam effe cognovit : gaudio exiliens omnem rem defert ad virum; quis ea leviter objurgata, repertam tamen filiam, ipfe quoq; gavifus eft. Fam omnia in tranquillo erant, abfq; Barchide fuiffet: fed & illi quoq no modo decem excudende erant argenti mine : & periculum erat ne aliqua cam Chremes filii amicam effe refeifferer:ibi Syrus andax confilium init. quimodo & utrique feni rem,ut erat,patefaceret,& commede fe è tam impedito negotio expediret : primum fgitur Chremeti. Reperi, inquit quem do argentum à Mencdemo eripiam; dicemus ei, Bacchidem banc fui Clitiphonis amicam effe : orabimis que ut eam domi suæ dies aliquot effe patiatur, teg; id celatum velit: porro Clinia filiæ tue gue modo reperta eft, formam fibi complacitam effe dicat,edma; petat uxorem. Quid tum ? Pecuniam, inquit, petet à patie fuo, qui nove nupte o namenta comet : eam pecuniam numeraturus eft Bacchidi : jam autem ad Menedemum, Syri hortain transferat Bacchis, & eo pompam omnem suam traduxerat. Chremes primo non fairs confilium illud probare; At illam certe, inquit Syrus, pecuniam, pro qua filia tua opposita erat pignori, quin disfoluar, facere boneste non potes. Ego verò, inquit Chremes, & libenter quidem. Imo verd infit Syrus, dato eam Cliciphoniaqui ad Bacchidem deferat: ità enim facilius credet Menedemus eam illius effe, Sit :tà fane, Numeratur à patie Clitiphoni pecunia quam ad meretricem perferret:interea tota res detegiturindiguariCbremes, & fremere, & minitari fe omnia atrociffima exempla editurum. Tandem, cum prius Antiphilam Clinia collocaffet, partim Menedemi, partim nxoris pracibus delevitus, ignofcit. Clitiphe fe, relictis meretriciis amoribus, uxorem ducturum pollicetur. Cum aute caterarum fabularum argumentum une die contineri foleat, hujus non nisi biduo explicari potest.

C. SULP. APOLLINARIS*

IN militiam proficisci gnatum Cliniam,
Amantem Antiphilam, compulit durus pater:
Animique sese angebat, facti pœnitens.
Mox ut reversu'est, clam patrem divortitur
Ad Clitiphonem: is amabat scortum Bacchidem.
Cum accerseret cupitam Antiphilam Clinia,
Ut ejus Bacchis venit amica, ac servolæ
Habitum gerens Antiphila: factum id, quò patrem
Suum celaret Clitipho; hic technis Syri
Decem minas meretriculæ ausert à sene.
Antiphila Clitiphonis reperitur soror,
Hanc Clinia, aliam Clitipho uxorem accipit.

HEAUTON-

HEAUTONTIMORUMENOS TERENTIL

ACTA LUDIS MEGALENSIBUS, L. CORNE-LIO LENTULO ET L. VALERIO FLACCO ÆD. CURUL. EGIT AMBIVIUS TURPIO. MODOS FECIT FLACCUS CLAUDII F. GRÆCA EST MENANDRA, ACTA PRIMUM TIBIIS IMPARIBUS, DEINDE DUABUS DEXTRIS. ACTA ETIAM TERTIO. T. SEM-PRONIO, M. JUVENTIO COSS.

PROLOGUS.

E cui sit vostrum mirum, cur partes sent
Poeta dederit, qua sunt adole scentium:
Id primum dicam: deinde, quòd veni, eloquat,
Exintegra Graca integram comædiam
Hodie sum acturus Heautoutimorumenon,
Duplex qua ex argumento salta est simplici.

Novam effe oftendi, & que effet : nune, qui scripferit, Et euja Graca fit, ni partem maxumam Existimarem (cire vostrum, id dicerem. Nune, quam ob rem bas partes didicerim, paucis dabo Oratorem veluit effe me, non prologum : Veftrum judicium fecit : me altorem dedit. Sed bie actor cantum toterit à facundia. Quantum ille potuit cogitare commode, Qui crationem hanc fcripfit, quam dicturu' fum : Nam quod rumores diffulerunt malevoli, Multas contaminaffe Gracas, dum facis Paucas Latinas : faltum bic effe non negat, Meque fe id pigere ; & deinde facturum autumat. Habes bonorum exemplum : que exemplo fibi Licere id facere, quod illi fecerunt, putat. Tam quod malevolus verus poeta dictitat : Repente ad fludium bune fo applicaffe muficum, Amicum ingenie fretum, baud natur a [ui : Arbitrium vestrum, vestra existimatio

Valebis quam ob rem omnes vos oratos volo. Ne plu iniquim poffit quam aquum oratio. Facite aqui fità date crescendi copiam Novarum, qui fpettandi faciunt copiam Sine vitis : ne ille pro fe dictum exiftumet. Qui nuper fecit fervo currenti in via Decêffe populum, cur infano ferviat ? De illion peccatis plura dicet, cum dabit Alias novas, nifi finem maleditis facit. Adefte aquo animo : date poteftatem mibi-Statariam agere ut liceat per filentium ? Ne f mper forvus currens, irabus fenex. Edax parafitm, fycophanta autem impudent Avarm leno, affidue agendi fint mihi. Clamore fammo, cum labore maxuno. Men causa, caufam bane jufam effe, animam inducite, Ut aliqua pars laboris minuatar mihi. Nam nunc novas qui feribunt, nihil parcunt feni 2 Laboriofa fi qua eft, ad me curritur : Si levis oft, ad alium mox defertur gregem. In bas of pura oratios experimini In utramque partem ingenium quid poffit meum Si nunquam avare preisam fatui arti mea. Et eum effe quaftam in animum induxi maxumum. Quam maxume fervire voftris commodis : Exemplum Statuite in me, ut adolefrentuli Vobis placere studeant pouns quam fibi.

ACT. I. SCENA I.

Arg. Menedemum excruciantem sese in agro laboribus Chremes alloquitur, sedulo causam inquirens, cur præter ætatem ille suam id faciat : respondens Menedemus, sui mæroris causam dicit esse filit abitionem, quem jurgiis & contumeliis domo ejectum impotentiùs desiderat.

Jambiei fenarii.

Chremes, Menedemus, fenes,

O Vanquam hac inter nos nupera notitia admodum est ; Inde adeò, quòd agrum in proxumo bic mercatm es. Nu rei ferè sanè amplim quicquam suis :

Tamen

C. Munc

Tamen vel virten tua me, vel vicinitas, I Quod ege in propinqua parte amicitia puto) Facis, ut to audatter moneum, & familiariter, Quod mibi videre præter ætatem tuam Facere, & praterquam res te adbortatur tua. Nam pro Deum atq; hominum fidem! qu'd vis tibi ? Quid quaris ? annos fex iginta natus es Aut ples eo, ut conficio, agrum in bis regionibes Meltorem, neque pretti majoris neme habet : Servos compluxes : poinde, quafi nemo fiet. Ità tute attente illorum officia fungere. Nunquam tam mane egredier noque tam vefper? Domum reversor, quin te in fundo conspicer Fodere, aut arare, aut aliquid ferre : denique Nullum revittu tempus, neg; te respien Hes non voluptati effe fatis certo fcio. At enim me, Quantum bic operis fiat, panitet : Quod in opere faciundo opera confumi tua Si fumas in illis exercendio, plus agas. M. Chreme, tantumne abre tua eft oti: tibi Aliena ut cures, edque, nibil que ad te attinent ? C. HOMO fum : humant nihil a me alienum puto. Vel me monere boc, vel percontari puta; Reffum eft, ego ut faciam : non te ut deterream. M. Mihi fic eft ufm, tibi ut opm eft facto, face. C. An suiquam eft ufen homini, fe ut eruciet ? M. Mihi eft. C. Si quid laboris ef nollem : fed ifthac quid mali eft ? Que fo, quid de te tantum meruifi ? M. beu, bei ! C. Ne lacruma : atque ifthuc, quicquid oft, fac me ut fci-Am. Nè retice, ne verere : crede, inquam, mibi. Aut con folando, aut confilio, aut re juvero. M. Scire boe vis ? C. bac causa equidem, qua dixi t'bi. M. Dicetur. C. At iftos raftros interea tamen Depone, ne labora. M. minime. C. quam rom agie? M. Ah! fine me, vacivom tempus ne quod dem mihi Laboru. C. non finam, inquam. M. ah! non aquum fack.

C. Hui! tam graves hos, que o ? M. fie met stum eft meum.

C. Nune loquere, M. filium unicum adolefcentulum Habeo: (ab !) quid dixi ? habere me ? imò habui, Chreme ; Nunc babeam, neene, incertum eft. C. quid ità iftbac ? M. feies. Eft è Corintho his advena anus paupercula : Eins filiam ille amare capis perdite, Propejam ut pro uxore haberes : hæs slam me omnia. Whi rem rescivi, capi non humaniter. Neque ut agrotum animum decuit adolescentuli, Tractare, fed vi & via pervolgata patrum : Quotidie accufabam : bem! Tibine bac djutius Licere fperas facere, me vivo patre: Amicam ut babeas prope jam in uxoris loco? Erras fi id credie, & me ignoras, Clinia. EGO, te meum effe, dici tanti (per volo, Dum, quod te dignum eft, facies : fed fid non facis, Ego, quod me in te fit facere dignum, invenero. Nulla aded ex re ighas fit, nifi ex minio cito. Ego ifthus atais non amori operam dabam : Sed in Afiam abii bine propter panperiem, atque ibi Simul rem. & gloriam armis belli repperi, Postremò adeò res redist: adolescentulus Sape eadem & graviter audiendo victes eft : Atate me putavit & Sapientia Plus feire & providere, quam feipfum fibi : In Afiam ad regem militatum abiit, Chreme, C. Quid ais ? M. clam me profeten, menfes tres abef. C. Ambo accufandi : etfi illud incepsum tamen Animi eft pudentis fignum, & non infremut. M. Ubi comperi ex iu, qui ei fuere confeit, Domum revertor mæfem atque animo fere Perturbato atque incerto præ agritudine : Affido, accurrunt fervi, foccos detrabunt : Video alios festinare, lectos sternere, Cænam apparare ; pro se quisque sedulò Faciebant, quò illam mihi lenirent mi eriam. Ubi video hat, capi cogitare, Hem ! tot mea Solim folliciti funt causa, ut me unum expleant ? Anailla tot me veftiant ? (umpter domi

Tantos

Tantos ego folm faciam ? fed gnatum unicum, Quem pariter uti bis decuit aut etiam amplius, Quod illa atas magis ad bac utenda idonea eft, Ego eum bins ejeci mi ferum injuftitia me a. Malo quidem me dignum quove deputem, Si id faciam : nam ufque dum ille vitam illam colet Inopem, carens patri ob meas injurias, Interea ufque illi de me supplicium dabo, Laborans, quærens, parcens, illi ferviens. Ita facio pror fus: mibil relingno in adibus Nec vas, nec veftimentum : cerrafi omnia, Ancillas, fervor, nifs cos qui opere ruftico Faciundo facile victum excreeant fuum, Omnes produxi as vendidi : infcripfi illico Ædes mercede : quafi talenta ad quindecim Coegi: agrum huns mercatus (um: his me exerces : Decrevi, tantifper me minu injuria, Chreme, meo gnato facere, dum fiam mifer : Nes fas effe ulla me voluptate hic frui. Nifi ubi ille buc falons redierit mem particept. C. Ingenio to effe in liberos leni puto; & Illum obsequentem, si quis rette aut commode Tractares : verum neque tu illum fati noveras, Nee te ille: hoe ubi fit, ibi non vere vivitur. Tuillum, nunquam oftendifti, quanti penderes : Nec tibi ille eft credere aufm que eft aquum patri. Qued fi effet factum, hac nunquam eveniffent tibi. M. Ità res eft, fattor : peccatium à me maxumum eft, C. Menedeme, as porrò rette (pero & illum tibi Salvum affuturum effe bie confilio propediem. M. minam ità di faxint ! C. facient : nune fi commodum ef. Dionyfis his funt, hodie apud me fis volo. M. Non possum. C. eur non ? quaso tandem aliquantulum Tibi parce: idem absens facere to bec volt filim. M. Non convenit, qui illum ad laborem impulerim, Nune me ipfum fugere. C. ficcine eft feutentia ? M. Sie. C. bene vale. M. & su. C. lacrumas excuffit mihi, Miferetque me ejus : fed, ut dies tempme eft, Monera Monere oportet me bunc vicinum Phaniam, Adcanam ut veniat: ibo, ut visam sidomi est; Nil opus suit monitore: jamdudum domi Præsto apud me esse aiunt: egomet convivas moror, Ibo aded hinc intro: sed quid crepuerunt fores? Hinc à me quisnam egreditur? buc concessero. ACT. I. SCENA II.

Arg. Clinia domum ex Asia reversus, mirum in modum follicitus est de amica, quam abiens Athenis reliquerat. De Cliniæ in patriam reditu, magna cum animi voluptate Clitipho nunciat patri suo Chremeti: Chremes silio ex Cliniæ vita & moribus vivendi modum præscribit.

Ottonarii iambici trochaicique inter fe mixti.

Clitipho, Chremes.

NIbil adbuc eft, quod vereare, Clinia : baudquaquam etiam ceffant:

Et illam fimul cum nuncio tibi hic affuturam

Hodie fcio: proin su follicisudinem ift am falfam, qua se

Excruciat, emittas. C. que cum loquitur filim ? Cl. pater adeft, Quem volui : adibo : pater opportune advenis.

C. Quid id eft Cl. hunc Menedemum noffin' noffyum vicinum?

Cl. Huic filium scie esse ? C. audivi esse in Asia. Cl. non oft pater, Apud nos oft. C. quid au ? Cl. advenientem, è navi egredientem illico

Adduni ad çænam: nam mihi magna cum eo jam indê usque d

Semper fait familiarites. C. voluptatem magnam nuncios. Quam vellem Menedemum invitatum, ut nobiseum hodie effet amplius.

De hane letitiam necopinanti prima ei objicerem domi!

Aig; etiam nunc tempu eft. Cl. cave faxu : non eft opu, pater. C. Quapropter? Cl. quia enim incertum eft etiam, quid se faciat, modò venit.

Timet emnia, patris iram, & animum amica se erga ut sit sua. Eam miser è amat: propier eam hac turba, atque abitio evenit. C. scio.

Cl. Nane ferwolum ad eam in urbem mifit, & ego noffrum und Syrum.

C. Quid

Magis

C. Quid narrat? Cl.quid illet fe miferum effe. C.miferum! quem

Quid reliqui est, quin habeat, quæ quidem in bomine dicuntur

Parentes, patriam incolumem, amicos, gensu, cognatos divitias : Atque H. AC perinde sunt, ut illim animm, qui ea possidet : Qui uti sit, ei bona : illi, qui non utitur reste, mala.

CI. Immotile senex fuit importunm semper & nune nibil magis Vereor, quam ne quid in illum ir atus plus satis faxit pater.

C. Illene! fed reprimam me : nam, in metu effe bunc, illi eft utile.

Cl. Quid tute tecum ? C. dicam: utut erat, mansum tamen

Forsasse aliquantò iniquior erat prater lubidinem:

Pateretur: nam quem ferret, si parentem non ferret suum?

Hunccine erat aquum ex illim nore, an illam ex bujun vive-

Quod illum insimulat durum, id non est nam parentum injuria Oniusmodi sunt ferme: paulò qui est homo tolerabilis.
Scortari erebrò nolunt: nolunt crebrò convivarier:
Prabent exiguè sumptum: Sea sunt tamen ad virtutem omnia.
Verum ubi animus semel se cupiditate devinxit malà.
Necesse est, Clitipho, consilita consequi consimilia: HOC
Scitum est, Periculum ex alia facere, tibi quod ex usu siet.
Cl. Ità credo. C. ego ibo hine intrò, ut videam nobis quid cæna siet.

Tu, ut tempus est dies, vide sis nè quò hins abeus longiùs.

Cl. Quàm iniqui sunt patres in omnes adolescentes judices:

Qui aquum esse censent, nos jam à pueris illico nasei senes,

Neq; illarum offines rerum esse, quas fort adolescentia.

Ex sua libidine moderantur, nunt qua est, non qua olim fuit.

Mihi si unquam filius erit, na ille facili me utetur patre :

Nam & cognoscendi & ignoscendi dabitur peccati locus:

Non ut mem, qui mibi per alium ostendit suam sententiam.

Perii: is mihi, ubi adbibit plus paulo, sua qua narrat facinora l

Nunc ait, PER Iclum ex aliu facito, tibi quod ex usu sies.

Astutus: na ille hand seit quam mibi nunc SURDO narret fabulam.

Magit sunc me amica dista simulant: Da mihi atq; affer mihi :
Cui quid respondeam, nil habeo: meq; me quisquam est miserior:
Mam Clinia hic, etsi is quoque suarum rerum satagit, attamem
Habet bene & pudice edustam, ignaram artis meretricia,
Mea est potens, procas, magnifica, sumptuosa, sobilis.
Tum, quod dem ei reste est: nam nihil esse mihi, relligio est dicere.
Hoc ego mali non pridem inveni: seque etiam dum scit pater.

ACT II. SCENA I.

Arg. Clinia cessatione & mora Antiphilæ amicæ nimium torquetur: solet enim amantis animus omnis moræ, quantumvis brevis, impatientior esse.

Ejusdem generis. Clinia, Clitipho.

Si mihi secunda res de amore meo essent, jamdudum scio Venissent: sed vereor ne mulier, me absente, hie corrupta sit. Consurrunt multa opiniones, qua mihi animum enangeant; Occasio, locus, atas, mater, cuine sub imperio est, mala 3 Cui mihil prater pratium jam dulee est. Clit. Clinia. Clin. het misero mihi!

Clit. Etiam caves, ne videat forte bluc te à patre aliquis exiens? Clin. Facia: sed nescio quid prosetto mihi auimm præsagit mali. Clit. Pergin isthuc prius dijudicare, quam scie quid veri set ? Clin. Si nihil mali esset, jam hic adessent. Clit. jam aderunt.

Clin, quando iftus eris ?

Clit. Non cogitae binc longiùs esse: & nosti mores mulierum 3 Dum moliuntur, dum comuntur, annu est. Clin. o Clitipho, Iimeo.Clit.respira: eccum Dromonë cum Syro l unà adsunt tibi

ACT. II. SCENA II.

Arg. Clinia ex Syro intelligit, se absente, pudice admodum vixisse Antiphilam; qua ex re ingenti gaudio persunditur. Bacchis Clitiphonis amica ad cœnam adductur, quæ tamen interim singitur esse amica Cliniæ.

Octonarii trochaici & iambici, quibus îmmixti iambici fenarii.

Syrus, Dromo, Clinia, Clitipho.

A in'tu. D. sic est. S. verùm interea dum sermones cadimus,
Illa sunt relista. C. mulier tibi adest: audin' Clinia?

Cl. Ego verò audio nunc demum, & video, & valeo, Clitipho.

D. Minimè mirum: adeò impedita sunt, ancillarum gregem

Ducuns

Ducunt seeum, Cl. perit: unde illi sunt ancilla? C. mém' rogus?

S. Non oportuit relistas: portant quid rerum. Cl. bei mibi i
S. Aurum, vestem, & vesperascit, & non noverunt viam.
Fastum à nobis sulté est t abi dum tu, Dromo, illis obviam.
Propera: quid sas? Cl. va miseromibi, quanta de spe decidi.
C. Quidishuc? qua res te sollicitat autem? Cl. rogitas quid sies?
Vidén' tu aucillas, aurum, vestem ? quam ego cum una aucillula
Hit reliqui, unde esse censes? C. vab i nuns demum imelligo.
S. Dii boni i quid turba est? ades nostra vix capient, scio.
Quid comedent, quid ebibent? quid seni erit nostro miserim?
Sed video, eccos quos volebam! Cl. 6 Jupiter! ubinam est side?
Dum ego propter te errans patrid carao demens, tu interea loci
Collocuplet asti te, Autiphila, & me in bis descruisti malú,
Propter quam in summa infamia sum, & meo patri minis obsee
quens:

Cuju nunc pudet me, & miferet, qui barum mores cautabas

mihi

Monuiffe fruftra negs potuiffe eum unquam me ab bas expellere. Quod nune faciam tamen : eum gratum mibi effe potuit molui. Nemo eft mi ferior me, S. bie de noftra verba errat videlices, Qua ble fumm locuti Cliniazaliter tuum amore, atq3 cfl. accipie Nam & vita eft eadem, & animm te erga idem ac fuit, Quantum ex ipfa re conjecturam fecimm. Cl Quid eft, obsecro ? nam mibi nune nibil rerum omnium eff Quod malim, quam me boc falso suspicarier. S. Hos primum, ut ne quid bujus ignores : Anus Qua eft dicta mater effe ei antebac, non fuit : Ea obit mortem : bos ipfa in itinere altera Dum narrat, forte audivi. C. quanam eft altera ? S. Mane, boc, quod capi, primum enarrem, Clitipho: Poft ifthis veniam, C. propera, S. jam primum omnium, Thi ventum ad ades oft, Dromo pultat fores: Anm quadam prodit : hac ubi aperuit oftium, Continuò bie fe conjecis intrò: ego confequer. Anm foribm obdit peffulum, ad lanam redit. Hinc feiri potuit, aut nufquam alibi, Clinia ; Quo ftudio vitam fuam, te abfente, exegerit,

Dbi de improvise est inservensum mulieri

(Nam ea res dedit tum existumandi copiam Quotidiana vita confactudinem 3 Que, cujufq3 ingenium ut fit, declarat maxume) Texentem selam studiose ipfam offendimus, Mediocriter veftitam vefti lugubri. Ejm anuis causa, opinor, que erat mortue, Sine auro tum ornatam, na uti que ornantur fibi : Mulla mala re effe expolizam muliebri : Capillus paffus, prolinus, circum caput Rejectm negligenter : paz. Clin. Syre mi, obfeero, Ne me in latitiam fruftra conficias. S. anus Subtegmen nebat : praterea una ancillula Erat : ea texebat und pannis obfita, Megleda, immunda illuvie. Clit fi bæc funt, Clinia, Vera, ita uti credo, quis te eft fortunatior ? Scin' tu bane, quam dicit fordidatam & fordidam ? Magnum hoc quoque fignum est dominam effe extra noxiam Cum ejus tam negligentur internuncii: Nam disciplina eft, eisdem, munerarier Ancillas primum, ad dominas qui affeltant viam. Clin, Perge, obfiero te, & cave ne falfam gratiam Studeas inire: quid ait, ubi me nominas ? S. Ubi dicimm rediiffe te. & rogare ut? Veniret ad te mulier telam de ferit Continud, & lacrumi opplet os totum fibi, ut Facile scires desiderto id fieri tuo. Clin. Pra gaudio (ità me di ament) ubi fim nescio t Ita timui, Clit, at ego nibil effe fcibam, Clinia, Agedum vicifim, Syre, die, que illa eft altera ? S. Adducimus suam Bacchidem. Clit. bem! quid Bacchidem ? Eho I scelefte, quò illam ducis ? S. quò illam ego! ad nos feilic. t.

Clit. Ad patrémne? S. ad eum ipsum. Clit. 6 hominis impudentem audaciam! S. hom

Tu! NON fit sine periculo facinus magnum & memorabile. Clit. Hos vide s in mea visa tu tibi laudem is que sium sce-

Ubi fi paululum modò quid te fugerit, ego perietim.

Quid

7

S

I

Quid illo facias ? S. at enim. Clit. guid enim ? S. fi finas, dicam, Clin. fine.

Clit. Sino. S. ita res oft, bac nunc quafi cum. Clit. quas, ma-

lum, ambages mihi.

Marrare occipit ! Clin. Syre verum hie dicis: mitte: ad rem redi. S. Enimuero reticere nequeo : multimodu injuriu

Clitipho eft: neque forri potis off. Clin. audiendum hercle est: sace.

S. Vis amare: vis potiri, vis, quod des illi, effici :

Tuism effe in potiundo peri clum non vis. HAUD fulte fapis. Siquidem id fapere oft, velle te id, quod non poteft contingere. AUT has cum illis funt habenda, aut illa cum bis amittenda Harum duarum conditionum nune utram mali vide:

Etfs confilium, quod copi, rettum effe & tutam feio :

Nam tua apud patrem amica tecum fine metu ut fit, copia oft : Tum, illi argentum qued polliciem es,eadam bac inveniam vil. Qued ut effic rem, erando furdas jam aures reddideras mihi

Quid aliud tibi vh? Clic, fiquidem boc fit. S. fiquidem! expersus.

do fies.

Cl. Age, age, cedo ifthus tuum confilium : quod id est ? S. affimulabiman, Tuam amicam bujus effe amicam. Cl. pulchre : cedo: quid hie

facies fua? An en quoque buju dicetur, fi hat und dedecori eft parum:

S. Immo ad tuam matrem abdacesur. Clit. quid ed ? S. longum eft, Clitipho.

Tibi fi narrem, quam ob rem id faciam t vera causa est

Clit. fabula.

Nibil fatt' firmi video, quam ob rem accipere hanc mibi expe-

dias mecu.n. S. Mane habio aliud, fi ifthuc metuis, quod ambo confiteamint Sine peri clo effc. Cl. bujufmodisobsecro aliquid reperi. S maxu-Ibo Obviam hinc dicam, ut revortantur demum Clit. hem! (mes Quid dix'it! S. ademptum tibi jam faxo omnem metam.

In aurem utrameis otiose ut dormias.

Clic. Quid ago nune? Clin. rune? quod boni oft. Clic. Syre, die Verum. S. age modo : hodie ferò ac nequicquam voles.

Clin, Datur modo : fruere dam licet : nam mefeias.

Eju' fit poteftas pofthas, an nunquam, tibi.

Clic. Syra, inquam. S. perge porro: tamen ifue ago. Clic. Verum berele ifthue eft: Syre, Syro inquam, hem, hem Syre.

S. Concaluit : quid vir ? Clit, redi, redi. S. adfum : die, quid eft ? Fam bec quoque negabis tibi placere. Clit, imme, Syre, Et me, & meum amorem, & famam permitto tibi, Tu es juden : ne quid accufandm fis, vide. S. Ridiculum oft, to ifthis me admonere, Clitipho : Quafi iftbic minor men res agatur, quam tua Hic fiquid nobis forte advorfi evenerit, Tibi erunt parata verba, huic homini verbera, Quapropter neutiquam hat res negletu eft mihi. Sed iftum exora, ut fuam effe affimulet : Clin. feilicet Facturum me effes : in eum jam res reditt locum, De fit neceffe. Clit. merito amo te, Clinia. Clin. Verum illa ne quid titubet. S. perdella eft probe. Clit. At boc demiror, qui tam facile potueris Perfuadere illi, que folet quos spernere! S. IN TEmpore ad eam veni, quod omnium rerum ch Primum: nam miserum quendam offendi ibi militem Eju' nottem orantem : bac arte tractabat virum, Cupidum ut illim animum inopia incenderet, Eadé nque ut effet apud te hos quan gratiffimum's Sed bem tu: vide fit, we quid imprudens ruas. Patrem novifti, ad bas res quam fit perspicax : Ego te autem novi, quam effe foleas impotens : Inversa verba, eversas cervices tuas, Gemitm, fcreatus, tuffes, rifm abftine. Clit. Laudabis, S. vide fis. Clit. tutemet mirabere. S. Sed quam citò funt confecuta mulieres !

Clit. Obi funt? cur retines? S. jam nunc hat non est tua. Clit. Scio, apud patrem: at nunc interim. S. nihild magis. Clit. Sine. S. non sinam, inquam. Clit. quaso paulisper.

S. veto.

Clit Saltem salutare. S. abeas, si sapu. Clit. co: quid Ifthis? S. manebit. Clit. o felicem hominem! S. ambula. I

Arg. Meretricia conditio per cam exprimitur, que meretrix eft. Habet deinde hae scena jucundum Clinie & Antiphile congressum.

Mixti generis, ut scena superior,

Bacchis, Antiphila, Clinia, Syrus. Depol, Antiphila men, laude te & fortunatam judice. IL Id cum fluduifti ifts forma mores ut confimiles forent: Minimeg; (ita me dis ament) miror, fi te fibi quifq; expetit. Nam with, quale ingenium haberes, fuit indicio oratio tua. Et cum egomet nune mecum in animo vitam tuam confidere, Adrogs voftrarum omnium, vulgu que ab fefe fegregans 3 Et vos effe ifinfmodi. & nos non effe, band mirabile est. Nam vobis expedit effe bonds : nos quibufeum res eft, non finunt: Quippe forma impu's noftra nos amateres colunt : Hac ubi immutata oft, illi fuum animum aliò conferunt. Nifi fi profpellum eft interea aliquid, deferta vivimus, Vobis cum uno femel ubi atatem agere decretum ef viro, Cujus mos maxume est confimilio esostrum, bi fe ad vos applicant: Hot beneficio utriq; ab utrifq; vero devincimini; Ut munquam ulla amort voftro incidere poffit calamitas A. Nescio alios: me quidem semper scio fecisse dedulo, Ut ex illim commodo meum compararem commodam. C. ah! Ergo, mea Antiphila, to nune fola reducem me in pawiam facis: Nam, dum abs te absum, omnes mibi labores fuere, quos cepi,

Pratirquam tui carendum quod erat. S. credo. C. Sgre, vix

suffero.

c 246

Hoteine me miserum nen litere mee mede ingenie frai? bie. S. Immo, ut patrem tuum vidi Ge habitum, diu etiam durat da-

B. Quifnam bie adolescens oft, qui insuerer nos ? A. ab! rezino me obsecro.

B. Amabo, quid tibi eft ? A is sperii. B. perli misera quid super; Antiphila ? A. videon Cliniam, an non? B. quem video? C salvo anime mi.

A. O mi expeltate Clinia, falve. C. ut vales ? A Salvum veniffe gaudeo. C. teneone t',

Antiphila, maxume animo exogratam mee?

S. Ite intro : nam vos jamdudiam expeltat fenena

ACT.

ACT. III. SCENA I.

Arg. Chremes Menedemo nunciatex Asia redisse filium: ex qua re Menedemus incredibili gaudio perfunditur, & filio posthac indulgere magis instituit, quod ei magnopore dissuadet Chremes, Iambici fenarii.

Chremes, Menedemus.

Vicini ? primum ex me ut feiat, fibi filium Rediffe: etfs adole fcentem hor malle intelligo. Verum, eum videam miferum bune tam excruciarier Eju' abitu, celem tam insperatum gaudium, Cum illi nihil peri cli ex indicio fiet ? Hand faciam : nam, quod potero, adjutabo fenem. Item, ut filium meum amico atque aquali fuo Video infervire, & focium effe in negotia, Nos quoque fenes eft aquum fenibm obfequi. M. Aut ego profestò ingenio egregio ad miferias Natus fum aut illud falfum eft, quod vulgo andie Dici, DIEM adimere agritudinem beminibue : Nam mihi quidem quotidie augefest magts De filie agritudo, & quanto diutius Abeft, magi' cupio tanto, & magi' defidero. C. Sed ipfum egreffum foras video: adibo, alloquar Menedeme falve: nuncium apporto tibi, Cuju' maxume to fiers participem cupi. M. Nunquidnam de gnaso meo audifti, Chreme? C. Valet atque vivit. M. ubinam eft que fo ? C. apud me domit M. Mem gnatm ! C. fic eft. M. venit ! C. certe. M. Clinia Hem venit ! C. dini. M. camm ; due me ad eum obleero. C. Mon volt to feire fe rediffe : etiam & tuum Confectum fugitat ob peccatum : sum boc timet. Ne sua duritia antiqua illa etiam adaucta fit. M. Non tu ei dixifi,us offem? C. don: M. quam ob ram, Chrome ? C. Quia peffume iftur in te atque in illum confulis Si te tam leni & vilto effe animo oftenderis. M. Non poffum : farts jam, farts pater durun fui. C. ah! Vehemens in utramas partem, Menedeme, es minne Aut largitate mimia aut parfimenia. In candem fraudem ox has re mega ibla incides !

Primum

ndul-

173

Primum olim, patiks commeare filium Qu'am paterere ad mulierculam, qua paulule Tum erat contenta, cuique erant grata omnia, Proterruifti hinc. Ea coalla ingratio Post illa capit victum valgo quarere. Nunc, chm fine magne intertrimento non poteft. Habere, quidvis dare cupis, Nam, ut su feias Quam ea nune instructa pulcbre ad perniciem fiet, Primum, jam ancillac feeum adduxis ples decem, Oneratas, vefte atq3 auro. Satrapes fi fut Safferre amator munquam ejus fumptus queat, Nedum tu poffis. M. efine es intm ? C. fir rog 66 ? Sinfi: mam el unam conam atq3 ejus comitibus Dedi : qued fi iserum mibi fu danda, altum fiet. Nam, ut alia omittam, pitiffando mode mibi Quid vini absumpfit! fir, Hoe, dicens, asperum? Pater oft : bor alind lenim : fodes vide, Relevi dolia omnia, omnes ferias. Omnes habui follicitos: atque bac una nax. Quid te futarum consos, quem affidue enedeut ? Sic me dit amabaut, ut tuarnm miferitum oft, Menedeme, fortanarum. M. faeiet, quod lubes : Sumat, confumat, perdat, decretum eft pati : Dum illum medò habeam mecum. C. fi cersum eft sibi Sic facere : illud permagni referre arbisror, Ut nefcientem foutiat te id fibi dare. M. Quid faci am ? C, quidvi potius quam qued cogisas : Per alium quemvis ut des : falli to finas Technis per fervulum : etf fubfenfi id quoque; Illos ibi effe, id inter fo agere clauculum. Syru' cum illo voffre confufurras : conformes Confilia adolefcentes : & sibi perdere Talentum boc patto fatim eft, quam illo minam. Ron nune pecunia agitu, fed illud que mede Minimo peri elo id demme adolescentule. Nam fi femel tuum animum is intellexerit, Prins proditurum to tuam vitam, & prins Pecuniam omnem, quam abs to amista flium bui !

G 2

Quant

Quantam feneftram ad nequitiam patefeceris . Tibs autem porrd ut non fit fuave vivere. Nam DETERIORES omnes fumu licentia. Quodeungs inciderit in mentem, voles: meg; id Putabit, parvumme an redum fi qued petet. Tu, rem perire, & ipfum, non poterm pati. Dare denegaris ibit ad illud illico. Què maxume apud te fe valere fenties. Abiturum fe abs te effe illico minabitur. M. Videre verum, atque, ita uti ves eft, dicere. C. Sommum berele ego bac notte oculin non vidi meis. Dum id quæro ; elbi qui filium refituerem. M. Cedo dextram : porro ie oro idem us facias, Chreme. C. Parates fum, M. fetn' quid nune facere to volo? C. Die, M. quod fenfifti illos me incipere fallere, Id ut maturent facere 3 cupio illi dare Quod vols : cupio ip sum jam videre. C. operam dabe, Syrm of prebendenden, atq; adbertanden mibi. A me ne fcio quie exis : concede bine domum. Nè nos inter nos congruero illi foutiant. Paulum bos negotî mî obstat: Simm & Crito Vicini noftri bis ambigunt de finibus : Me cepere arbiteum? ibo, ac dicam, us dineram Operam daturum me, bodie non poffe bis dare. Continuò bic adero. M. ita quaso, dit voftram fidem ! Itan' comparatam effe bominum naturam omnium, Aliena us melias videant, & dijudicent Quam fua? an ed fit quia in re noftra aut gaudio Summ prapediti nimio, aut agrisudine ? Hie mihi mune quanto plus fapis quam egemes mibi? C. Diffolui me, otiofm operam ut tibi darem.

ACT. III. SCENA II.

Arg. Servus herum Chremetem decipit, eredentem Menedemo fajolaciam intendi, & ita sua ipsius conjectura & solertia fallitur. Ejustem generis.

Syrus, Chremes.

Alc illde chroumeur fas inveniendum oft, samen
Argentum intendenda in senem oft fallacia.

C. Num me sefellit, hosee id struere è videlices

(

E

6

93 Eft Clinia ille forum tardiusculm Ideirco buie nostro tradita oft provincia. S. Ink bie loquitar perti numnam hae audit. C Syre. S. bem ! C. Quid zu iftbic ? S. rette equidem te demiror, Chrome, Tam mane, qui bort tantum biberie. C. nibil wimie, S. Nibil narras! vifa verò eft, qued dici folet, AQUILA Senelim, C. Eia, S. mulier commoda, & Faceta hat oft meretrix, C. fane idem vifa eft mibi. S. Et quidem berele forma luculenta. C. fie fatis. 8. Ita non ut olim, fed uts nunc, fane bona t Minimég; miror, Clinia hanc fi deperis : Sed babet patrem quendam avidum, miferum, atq; aridum Vicinum hune: moftin'? at quafi is non divitin Abundet, gnatu' ejus profugit inopia. Scin' effe factum, ut dico? C. quid ego nefeiam ? Hominem piftrino dignum ! S. quem ? C. ifthune fervolum Dico adole feentis. S. Syre, tibi timui male. C. Qui paffm eft id fieri. S. Quid faceres ? C. rogas ! Aliquid reperires, fingeres fallacias, Unde effes adole fcensi, amica quod dares, Atq3 bune difficilem invitum fervaret fenem, S. Garrin, C. bac falta ab illo oportebant, Syre, S. Eho, quafo, laudas qui beros fallunt! C. in loso Ego verò laudo, S. rette fane. C. quippe quia Magnarum sape id remedium agritudioum eft : Fam buis manfiffet uniem gnatm domi. S. Focone an ferio illac dieat, nefcio, Nifi mihi quidem addit animum, quò lubeat mag ?s. C. At nunc quid expedat, Syre ? an dum bine denud Abeat, cum tolerare bujus fumptus non queat ?

Monne ad Senem atiquam fabricam fingis ? S. Rolides of ; C. At to adjutare oportet, adolescentuli Cousa, S. equidem facile facere poffum fi jubes ;

Etenim, quo patto id fieri foleat, calleo. C. Tanto berele melior. S. NON ef mentiri meum,

C. Fac ergo. S. at hem tu, facito dum eadem has memineris Si quid buju fimile forte aliquando evenerit,

Us funt bumana, tum ut faciat filiu.

C. Non usu veniet, spero. S. spero berde ego quoque t Neg; eò nuns dico, quò quicquam illum senserin : Sedsi quid, ne quid : qua su ejun eias, vides. Et næ ego te, si usu veniat, magnifice, Chrome, Trastare possim. C. de istinc can usu venerit, Videbimus quid opus sit e nuns istincage. S. Nanquam commodius unquam berum audivi loqui, Nec, cum malefaverem, crederem un impunius Licere. Quisnam à nobis egreditur soras è

ACT. III. SCENA III.

Ag. Chremes filium objurgar, & immodettiz arguit, quem cum Bacchide ludentem viderat. Syrus hero id fuadet, quod maxime ad exterquendum facit argentum.

Iambici & trochaici entaledici, & acataledici, fenarius unm, quaternarii duo.

Chremes, Clitipho, Syrus.

Oid ifthue, quafo ? qui ifthic mos eft, Clitipho? it and fierd

Oportu? Cl. Quid ego fesi? Ch. vidine ego te modo ma-

Meratrici inferere ? S. alla of resperii, Cl mene ? Ch, hiferoru-

lu, ne nega.

oblequi.

Facu aded indigne injurtum illi qui non abstineus manum : Nam ishac quidem concumita est, hominem umicum ad te reci-

Atq; ejus amicam subagitare : Vel bert in vino quam immoden

Fuifi! S. factum eft. Ch. quam moleften! ut equidem,

(lià me di an ent) metui quid futurum deniq; effet! novi ego Amantium animos e pravicer advertunt, que non cenfeas.
Cl. At wibi fides apud bunc est, nibil me estim facturum, pater.
Ch. Esto: at cere concedes ab ore corum aliquanti sper aliquò.
LIBIDO multa fert: ea facere probibet tun prasentia.
Ego de me facio conjecturam. MEmo est mevram bodic,
Apud quem expromere omnia mea occulta, Chitipho, auduam:
Apud alium probibet dignitas: upud alium issuu facti pudet,
Nè ineptu, nè protervum videar; quod illum facere credito.
Sed nostrum est intelligere, utcunque; arque, ubicunqs opus sit.

S. Quid ifthic narrat ? Cl perii.S.Cliniphe, has ego pracipio tibi :

Heminis es frugi & temperanta fundtu officium. Ch tace Sodes. S. rette fane. Ch. Sgre, pudet me. S. credo: neg3 id injuria. Quin mihi moleftum eft. Cl. pergin' berele ? S. werum dico,qued videtur.

Cl. Monne accedam ad illot ? Ch. ebo quafosima accedundi via

S. Adum eft, hie priùs se indicarit, quan ego argentum effero. Chreme, vin' tu homini ftulto mihi aufcultare ? C.quid faciam? S. jube bunc

Abire hinc aligno. Cl.quo ego binc abeam ? S.quo ! quo lubes & da illis locum,

ad

eri

4-

N-

1

1

go

r.

Abi deambulatum, Cl. deambulatum ! quo ? S. vab ? quafi defis locus.

Abi fane ifthas, iftor fum quo vis. Ch. rette dicis : confeo. Cl. Dit te eradicent, Syre, qui me ifthine extrudas. S.at tu pol tibi Pophac comprimito if as manus.

Confen' vero ? quid illum porrò credu falturum, Chreme, Nifi eam, quantum di dant opis tibi, ftrvas, caftigas, mones ? Ch. ego iftbuc curabo. S atqui nune, bere, bic tibi affervande ef Ch. Fiet. S. fi fapias : nam mibi jam minus minu fq3 obtemperat. Ch. Quid tu ? ecquid de illo, quod dudum tecum egi, egisti, Syre? aut

Reperifti tibt quod placeat, an nondum etiam ? S. de fallacia Dicine eff invent quandam nuper. Ch.frugi es:cedo, quid id eft ? S. Dicam : verum, ut aliud ex alio incidit Ch, quidnam Syre? S. Peffuma bac eft meretrix, Ch. ita videtur, S. immo f feias; Vah I vide quod inceptet facinu. Fuit quadam anu Corinthia Hie: buic drachmarum argenti hec mille dederat mutuum.

Ch Quid tum ? S. ea mortua eft : reliquis filiam adole feentulam:

Ea relict a buie arrhaboni est pro illo argente. Ch. intelligo. S. Hans fecum hus adduxit enq; of nuns ad uxorem tuam. Ch Quid tum ? S. Clinia orat, fibi ut? nunc det illum;illi tamen

Poß daturum mille nummen poffit. Ch. & pofcit quidem ! S. bui!

Dubiumme id eft ? Ch.ego fic putavi. quid nunc facere cogitas? S. Egone . ad Menedemumibo : dicam hanc effe captam è Caria Ditem, & nobilem : firedimat ; magnum ineffe in en lucrum.

Ch. Erras :

S

I,

T

1

h

A

1

5

2

C. Erras, S. quid ita. C. pro Monedemo munc tibi ego respondeo, Non emo: quid ant ? S. optasa loquere. C. asqui non est opm. S. Non opm est! C. Non bercle verà. S. quid istbuc miror. C jam scies.

Mane, mane quid est, quod tam à nobu graviter crepuère fores ?

ACT. IV. SCENA I.

Arg. Hae scena Antiphila continet agnitionem, unde jurgium inter virum & uxorem eritor, Chremes enim jusserat exponi partum, si ruellam peperisset ipsa: quòd sactum non est. Post agnitam Antiphilam, Syro novum quaritur de invenienda pecunia confilium.

Odonarii Iambici & trochaici.

Softrata, Chremes, Nutrix, Syrus.

Ils me animu fallit, hic profetto eft annulm, quem ego fuspicor. Il quicum exposita est gnata. C. quid volt sibi, Syre hat oratio ?

So Quid eft ? ifne tibi videtur ? N.dixi equidem, ubi oftendift, illico.

Eum effe. So. at ut sati' contemplata modò fis, mea nutrix. N satis.

So. Abi nune jam intro : atque, illa si jam laverit, mibi nuncia. Hîc ego virum interea opperibor. Sy, te volt: videss quid velit. Nescio quid tristu est: non temere est: metuo quid sit. C.quid sit!

Na ifta bercle magno jam conatu magnas nugas dixerit.

So. Ehem mi vir! C.ehem mea uxor! So. te ipfum quaro. C.lc-quere quid vela.

So. Primum boc te oro, ne quid credat me adversus edicum tuum

Facere effe aufam. C. vin' tibi me ifibuc, etfi incredibile eft, cres Credo. Sy, nescio quid peccati portet hat purgatio.

So. Meminifin' me effe gravidum, & mibi to maxumo opere dicere.

Si puellam parerem, nolle tolli ? C. fcio quid feceri :

Suftulifit. So, fic eft fallum. Sy. Domina, ergo bern' damno au-

So. Minime: sed his erat Corinthia anu haud impura: ea dedi Exponendam. C. & Jupiter | tansam esse in animo inscitiam? So. Perii: 0,

6773

52

rer

, fi

ni-

go

3 6 11,

is.

ia.

id

lo-

1773

20

170

di

:

79 So. Perit : quid ego feei? C. at rogiest! So fi peccavi, mi Chreme, Infeiens feet. C. id quidem ego, esfs tu neges certe feto. Te inscientem atq3 imprudentem dicere, as facere omnia : Tot peccata in bac re oftendie : nam jam primum, fi meum Imperium exequi voluiffes, interemptam opor suit, Mon fimulare mortem verbis, reipsa fpem vita dare. At id omitto; miferecordia, animm maternus : fino Quam bene verd abs to profpettum oft! quid voluifti ? cogita : Nempe anui illi prodita abs to filia eft planiffime. Porite vel uti queftum faceret, vel uti venires palam. Credo, id cogitafi : quid vis ? fatis oft, dum vivat modò. Quid cum illie agas, qui neq; ju ,meq; bonum, atq; aqui fciunt, Melin, pejus, profit, obfit, mil vident, mifi quod lubet ? So. Mi Chrome, peccavi, fateor: vincar: nune hoc te obfecto, Quanto tum eft ananm natu gravior, ignofcentior, He mee fultitia jufitia tua fit aliquid prafidi. C. Seiliert equidem ifthue factum ignofcam : verum, Softrata, Male docet to mea facilitas multa, fed ifthue quicquid eft, Qua hor occeptum oft causa, loquere. So. ut ftulte & mifera Omnes Jumm Religiosa! Cum exponendam do illi, de digito annulum Detraho, & eum dico ut und cum puella exponeret 3 Si moreretur, ne expers partie offe denftrie bonis. C. Ift bue rette confervafti te atqt illam. So, u hic eft annulus. C. Unde habes ? So. quam Barchie fecum adduxit adole fcenteslam. Sy. hem 1 C. Quid ea narrat ? So, ea lavatum dum it, ferwandum mib's Annulum. non advorti primo : at poffquam a pexi, illico Cognovit : ad te exilui. C. quid nune suspicare aut invenio De illa ? So. Nefcto, nifi ex ipfa quaras, unde bunc habueris: Si potis est reperiri. Sy interii, plus spei video, quam volo s Noftra eft, ita fi eft. C. viviene illa sui eu dederas ? Somefeie.

C. Quid renunciavit olim feciffe ? So, id quod jufferam. C. Nomen mulierin cedo quod fit, un quaratur. So. Philtere, Sy. Ipfa eft, mirum ni illa fales eft, & ego perii. C. Softrata, 40 Sequere me intro bac. So. ut prater frem evenit! quam timus

male, Ne muns anime ita effes dure, ut olim in tollendo, Chreme ! C. NON

C. NON licet hominem effe fape sid ut wolt, fi res non finit. Nune ita tempus eft mi, ut cupiam filiam : olim nil minus. S. Nife tallit me animus, hand multum à me aberit infortanium, Ità bercle in angustum oppidò nune mea coguntar copia: Nife aliquid video, ne effe amicam hant gnati refeifcat fenex. Nam qued Sperem de argento, aut poffe poffulem me fallere. Nihil eft; TR. tumpho, fi lices me lasere telto abfeedere, Crucior, bolum tantum nishi ereptum tam fubito è faucibus; Quid agamt aut quid comminifcartratio de integro incunda eft NIL tam difficile oft, quin querendo investigari possiot. Quid fi hoc fic incipiam mune? Mibil eft. Si fic? Tuntunde ogero. At fix opinor : non poteff : immo optume. Euge, babeo optumam. Retrabam berele, opinor, ad me idem illud fugitivum argentam tamen_

ACT. IV. SCENA II.

Arg. Clinia hie tettatur, quam gaudeat de agnita Auriphila : & & Syro admonetur, ut amici etiam Clitiphonis rem curet in fervanda Bacchide.

.Iambici odonarii catalectici, unus fenarius atatalecticus, reliqui trachaici oftonarii.

Clinia, Syrus. Ulla mihi res posthac potest jam intervenire tanta, Qua mihi agritudinë afferat: tanta bac latitia oborta off. Dedo patri me nunc jam, ut frugalier fim quam vult. S. Nil me fefellit: cognita if, quentum andio bujus verba. Ifhuc tibi ex fententia tua obigiffe lator. C.O mi Syre audiftine obsecro? S. quidni, qui ssquad affuerim? C. Cui aque audifi commode quicquam eveniffe ? S. mulli. C. Atqs itd me dit ament, ut ego nune non tam meapte caus d Lator, quam illicu: quam ego fcio, effe honore quovis dignam. S Ita credo : fed nunc, Clinia, age, da se mibt viciffim : Nam amici quoq; res oft videnda, in tuto ut collocetur : Ne quid de amica nunc fenex. C. o Jupiter! S. quiefce, C. Antiphila mes nubet mibi, S. ficcine me interloquere? C. Quid faciam, Syre mi ? gaudeo: fer me. S. fero hercle verd. C. Deorum vitum adepti fumm. S. fraftra operam hans opinor, (10m.0.

C. Loquere, audio. S. at jam bec non ages. C. agam, S. viden-

dum eft inguam.

5

2

S

2

Amici quoq3 res, Clinia, tui in tuto ut collecetur : Nam finunc d nobis abis, & Bacchidem his relinquis Senex rescises illico offe amicam hanc Climpbonis : Si abduxeru, celabitur itidem, uz celata adbuc eft. C. At enim isthue nibil eft magit, Syre, meis nupris advor forme Nam que ore appellabe patrem ? tenes quid dicam ? S. quidai? C. Quid dicamit quam cau fam afferam ? S.quin nolo mentiare : Aperte, ilà sit res fefe babet, marrato. C. quid ait! S. juben Mam te amare & velle uxorem hanc effe Clitiphonie ? C. Bonam atq; jufam rem oppido imperas, & factu facilem. Et scilite jam me hoc voles grave patrem, at telet Senem voltrum, S.Immo ut rect à via rem narret ordine ommem? Sain' fanm et, aut fobrim ? tu quidem illum plane prodis ? Nam que ille poterit effe in cuto ? dic mihi. S. Huis equidem confilio palmam do : bis me magnifice effero, Qui vim tantam in me O potestatem babeam tanta affutia. Vera dicendo us cas ambos fallam; us, cum narras fenex Vofter noftro, effe iftam amicam gnati, non credat tamen. C. At enim fpem ift boc p. do rur fum muptiariem ermem eripis ? Nam dum amicam hanc meam offe credet, non committet filiam. Tu fortaffe, quid me fint, parvi pendin, dum elli confeiles. S. Quid ? (malan:) ne randem cenfes welle id affirmularier? Unm eft dies, dum argentum eripit pax, nibil amplinis. C. Tintum fat babes? quid tum, que fo,fi boc pater referverit? S. Quid firedeo ad illos, qui aiunt, Quid fi nunc culum rum? C. Metuo quid agam. S. meruis ? quafi non ea poreftas fir sua, Que pela in tempore ut te expluas, rem facias palam. C. Age, age, traducatur Bacchie : S. openme ipfa exit for at.

ft

11:

o.

m

da

13

ð.

.

68

ACT. IV. SCENA III.

Arg. Bacchis irata ob decem minas nondum traditas, abituram fe affimulat: cum Syro expostulat: tandem placata suasu ejustem, cum omni strepitu ac turba transit ad Menedemum, tantisper dum Chremes fallatur.

Iambici ollonarii cataledici.

Bacchis, Clinia, Syrus, Dromo, Phrygia.

S Asi' pol proterve me Syri promiffis huc induzerunt,
Decemminas quas mihi dare p llicitus eft: quod fi is sune me
Dece

Deceperit, sape obsectans me ut veniam, frustra veniet a Aut, cum venturam dinero & constituero; eum in certe Renunciarit; Clitipho cum spe pendebit animi: Decipiam, ac non veniam. Syrum mihi terga pænus pendet. C. Satit scitè promittit tibi. S. atqui su hanc jocari credii? Faciet, nist caveo. B. dormiunt: pol ego istes commovebo. Mea Phrygia, audistin modò iste bomo quam villa demonstravis Charini? P. audivi. B proxumam esse huie fundo ad dentram è P. memini.

B. Curriculò percurre: apud eum miles Dionyfia agitas.

S. Quid inceptat? B die me bie oppido effe invita, atq; affervaris. Verum aliquo pallo werba me bis daturam effe, & venturam.

S. Perii herele : Bacchie mane, mane : quò mitiù ifthanc, quafo? Jube maueat Babi S.quin paratu eft argentum. B.quin manee.

S. Atqui jam dabitur. B. ut lubet: num ego info ? S. at fein' quid (odes ? (?ompa

B. Quid? S. transeundum nunctibi ad Menedemum ett, & tua Eò traducenda est. B. quam rem agis, scelus? L. egone la gentum cudo 3

2 od tibi dem. B. dignam me putas; quam illudas ? S.non of

B. Esidinne tecum bic res mihi eft? S.minime: tuum tibi reddo B. Eatur. S. f:quere bac:bem Dromo ! D. qui me volt? S. Syrm. D. quid eft rei?

S. Ancillas omnes Bacchidis traducere but ad vos propere.

D. Quamobrem!S. ne quara: O ferant, qua seem but attule.
Sperabit sumptum sibi senex esse barum abitu levatum (runt
Naile baud seit, be paulum lucri quantum ei damni apportet.
Tu ne sein id quod sein Dromo, si sapies. D. mutum dices.

ACT. IV. SCENA IV.

Arg. Per fallacia a Syrus au hero Chremete argentum accipit. Menedemi Chremes rurfum miseretur ob traductam ad illum cum omni pompa sumpruosam Bacchidem, quam Clinis, non sui filii amicam putat.

Iambici senarii. Chremes, Syrus,

ITa me de amabunt, ut mons Monedomi vicem Miseret me, tautum devenisse ad eum mali. Illanccine mulierem alere cum illa familia ? Ets.; scio, bosce aliquor die: non senties,

lia

M

S

C

Si

H

E

N

C

A

S.

S.

No

Ve

Ite

Eg

S.

Et

Eò

Isa magne desiderio fuit ei filim:
Verum ubi videbit tantos sibi sumpru domi
Quotidianos fieri, nee fieri modum,
Optabit rur sum ut abeat ab se filim :
Syrum optume eccum | S. cesso bune ad

Syrum optume eccum ! S. coffo bune ad vivi ? C. Syre, S. bem!

C. Quid oft ? S. to mihi ip fum jamdudum optabam dari.

C. Vidêre egiffe jam nefeio quid cum fene.

3

11

1

d

8

-

9

0

.

S. De illo quod dudum ? diltum ac factum reddidi.

C. Bondn' fide ? S. bond berele. C. non poffum pats Quit tibi capus demulceam : accede buc, Syre :

Faciam boni tibi aliquid pro ifta re, ac lubent,

S. At fi feiat quam feite in mentem venerit.

C. Vah! gloriare eveniffe ex fententia ?

S. Mon herele verò: verum dico. C. die, quid of?

S. Tui Clitiphonis effe amicam bane Bacchidem,

Menedemo dixit Clinia, & ca gratia

Secum adduxiffe, ne tu id perfentifceres.

C. Probe, S. die fodet. C. nimiam, inquam, S. immo, fi feiat.

Sed porro aufculta quod supereft fallacia.

Sefe ipfe dicet tuam vidiffe filiam :

Sibi conplacitam ejes formam, pofiquam afpexerit :

Hane supere uxerem. C. modone que inventa eft ? S. eam

Et quidem jubebit posei. C. quamobrem ifthus, Syre ?

Nam pror fum nibil intelligo. S. vah! tarden es.

C. Fortaffe. S. argentum dabitur ei ad nuprias,

Aurum, atq; westem, quî : Tené [ne ? C. comparet. S. ld ip sum. C. at ego illi mec do, mec de spondeo.

S. Non! quamobrem? C. quamobrem, meragas! bomini fugistion dabo? S. un lubes.

Non ego perpetud dicebam illam illi ut dares, Verum ut fimalares. C. NON mea eft fimulatio:

Ita su ifthes two mifceto, we me admifceas.

Ego cui daturm non fim, us ei despondeam?

S. Credebam. C. minime. S. seize poterat fieri 3 Et ego hoc, quia dudum tu tantepere jufferat,

Ed capi. C. crede. S. caterim equidem ift buc, Chreme,

Æqui boniq; facio. C. atqui tum manume

Volo te dare operam ut frat : verum alia via. S. Fiat : quaratur aliud : fed illud quod tibi Dixi de argento, quod ifta debet Bacchidi, Id nune reddendum eft illi : meg; zu feilicet Ed nume confugias, Quid mea ? num mibi datum oft ? Num juffi ? num illa oppignorare filiam Meam me invito posuit I Verum illud, Chreme, Dicunt, 305 Summum Sape Summa injuria eft : C. Haud fasiam. S. immo alin f licet, tibi non licet. Omnes in lauta te & bene parte aufta putant. C. Quin egomes jam ad eam deferam. S. imo filium Fube potitis: Ci quamobrem ? S. quia enim in eum suspicio of Translata amoru. C. quid tum ? S. quia videbitur Magis verifimile id effe, cum bic illi dabit : Et simul conficiam facilins ego, quod volo: Ipfe adeò adeft : abi : effer argentum. C. effero.

ACT. IV. SCENA V.

Arg. Irascitur Clitipho, à Syro placatur, eidem prescribente, quibus uti mox debeat verbis, & oratione apud patrem, pro amica ab illo argentum accepturus.

Iambiei fenarii.

Clitipho, Syrus, NULLA est tam facilis res, quin difficilis fiet. Quam invisus faciqe. Vel me hac deambulatio Quatos non laboriofa ad languorem dedis: Nec quicquam magis nune metuo, quam ne denue Mifer alique extrudar bine, ne accedam ad Bacebidema Ut te quidem omnes di, deaq, quantum eft, Syre, Ifthos cum invente, ching; incepta perduint! Huju medi mibi res femper comminificere, Dbi me encarnufices. S. i eu bine quò dignon es, Quam pene tua me perdidit protervitas! C. Vellem herele faltum s ita meritu'. S. merita' ! quomodo? Na me ifenc ex te priùs andiffe gandeo, Quam argentum baberes, qued davur m jam fui. C. Quid igitur dicam tibi vie ? abiifti : mihi Amicam addux'si, quam non licitum oft tangere. S. Fam non fum iratm : fed fein mbi mune fit tibb

Tua Bacchin ? C. apud nos S non. C. ubi ergo? S. apud Cliniam, C. Peris. S. bono animo es : jam argentum ad cam defenes

Quod es ei pollicitus. C. garrin : undaid ? S. à parre,

C. Ludis fortaffe me. S. ipi a ve experibere.

C. Næ ego fortunatus bomo fum : deamo te, Spre,

S. Sid pater egreditur : cave quicquam admiratu' fis,

Qua causa id fiat, obsecund ano in leco;

Quod imperabit, facito : loquisor paucula.

ACT IV. SCHNA VI.

org. Chremes argentum adfert, quod det Clitiphoni: ad postremum queritur de sumptu faciendo filiæ causa.

Chremes, Clitipho Syrus.

Bi Chitipho nunc est ? S. eccum me l'inque. Cl. eccum hite

C. Quid rei effet, dix'ti huie ? S. dixi pleraq; omnia, C. Cape hoe argentum, ac defer: S. I, quid stas, lapu? Quin acciph ? Cl. cede fane. C. sequere bas me ocius;

Tu bie nos, dum eximm, interea opperibere : Nam nibil est illie qued moremur diutiùs.

C. Minas quidem jam decem babet à me filia 3

Quas pro alimenti effe nunc duco datas.

Hasce ornamenta consequentur alter a. Porro has talenta dotte apposent duo.

lui-

HO

Quam multa injufta ac prava fiunt moribus!

Mihi munc, reliftu rebui, inveniendus eft Aliquis, labore inventa mea cui dem bona.

ACT, IV. SCENA VII.

Arg. Jacundum habet errorem Chremons, qui Menedemem falli putat, dum ipfe fallitur.

Ejustom generis.
Menedemus, Chremes.

Milto omnium nunc me fortunatissimum M. Fastumputa esse, guate, chimte intelligo

Resipiffe. C. ut errat! M. teipsum querebam, Chrame:

Serva, quod im teeft, filium: & me, & familiam. C. Cedo, quid vis faciam & M. inveniti hodie filiam :

C. Quid zum ? M. banc unonem file dari wolt Climia,

C. Quaso quid bominis es ? M. quid? C. jame oblismes es enter nos quid sit dittum de fallacia.

71

Us ea via abs to argeniun auferetur? M. Gio. C. Ea res munc agitur ipfa, M. quid marras, Chreme! C. Erravi, fic res alta eft. M. quanta fpe decidi ? C. Immo bas quidem que apud to eft, Clitiphonis eft Amica. M. ita aiunt. C. & zu credu ? M. omnia. C. Et illum ainst velle uxerem, ut cum desponderim; Des, qui aurum, ac veftem, atq3 alia, que open funt, comparet. M. Lieft profetto : id amica dabitur. C. feilices Daturum. M. ab I fruftra igitur gavifu fum mifer. Quidvu tamen jam mato, quam hunc amistere. Quid munc renunciem abs se refponfum, Chreme, Ne fentiat me fonfiffe, atq; agre ferat ? C. Agre! nimium illi, Menedeme, indulges, M. fine : Inceptum eft : perfice hoe mibi perpetuum, Chreme C. Die conveniffe, egiffe te de nuptin. M. Dicam : quid deinde ? C. me falturum effe omnia : Generum placere : pofremo etiam, fi voles, Defponfam quoq3 effe dicito. M. bem! ifthuc volueram. C. Tantò ociùi te ut pofcat, & tu id, qued cupit, Quan ocyffime ut des. M. cupio. C. næ tu propediem, Me ifam rem vides, iftim obfaturabere. Sed bæc utut funt, cautim & paulatim dabu, Si fapie:. M. faciam. C. abi intro : wide quid postulet. Ego domi ero, fi quid me voles. M. fane volo ? Mam to Sciente faciam. quiequid egero.

ACT. V. SCENA I.

org. Ad exitum jam properante Comædia, Syri fallacia detegitur; ur Cliniz nubat Antiphila. Bacchidem Cluiphonis esse amicam Menedemus oftendit.

Trochaici offonarii, & Iambici fenarii.

Menedemus, Chremes.

E Sed bic adjuser mem, & monitor, & pramenftrator Chresmes

Hoc mibi prastat. In me quidoù harum rerum convenit, Qua suns dista in sultum; C. A'Udax, stipes, asinon plumbem. In illum vil porest nam exuperar ejon stutsisia omnia bac. C. Obe! jam desine dess, uxor, granlando obsundere,

Tuam

Z

C

M

M

Taam effe inventam gnatam; nifiillos tuo ex ingenio judicas,

Us nil credos intelligere, niß idem dictum est centies Sed interim quid jamdudum illic gnatus cessat cum Syro ?

M. Quos air homines, Chremes, ceffare ? C. bem! Menedeme.

Die mihi, Clinia, que dixi, nunciastin'? M. omnia.

C. Quid ait?M. gaudere aded cccapit, quass qui supiunt nuptide. C. Ha, ha, he! M. quid rissis? C. servi venere in mentem Syri Calliditates. M. itane? C. voltus quoq; hominum singit scelus. M. Gnatus quòd se assimulat latum, id dicis? C. id. M. idem ishuc mihi

Venit in mentem. C. veterator. M. magi' fi magi' voru, putes. Ita rem effe. C.ain' tu? M. quin tu aufculta. C. mane: prius hoc

Scire expeto,

Quid perdidern : nam, ubi desponsam nunei afti filio,

Continud injecisse verba tibi Dromonem scilicet, (dares. Sponsa vestem, aurum, atque ancillas epus est, argentum ut M. Non. C. quid non! M. non inquam. C. neq; ipse gnatus? M. Nil prorsu, Chreme.

Magis unum esiam instare us hodie conficerensur nuțtie. (hil C. Mira narras quid Syrm mem? ne is quidem quicquam.M.ni-C. Quamobrem ? M. nescio equidem : sed te miror qui alia tam

plane (cias.

Sed tuum ille quoq: Syrm idem mire finxit filium,

Ut ne paululum quidem fuboleat amicam effe hanc Clinia.

C. Quid au! M.mitto jam ofculari atq; amplexaritid nil puto C. Quid eft, quod ampliùs simuletur? M.vah! C. quid est? M. audi modo:

Eft mihi ultimis conclave in ædibes quoddam retro: Hut eft intro lates lettes ; veftimentis ftrates eft.

C. Quil postquam bos oft faltum ? M. distam faltum, bus abiis

C. Solm? M. folm. C. timeo. M Barchis confecuta eft illico.

C. Sola ? M. fola. C. perii. M.ubi abière intro, op. ruêre oftium. Clinia bæs fieri videbat ? M.quidni? una mesum fimul. (C. bem.

C. Filia eft amica Bacchie, Monedome: occidi,

M. Quamobrem? C. decem dierum vix mihi eft familia.

M. Quid! ifthue times, quod operam amico ille dat fuo?

C. Immo

C. Imme quod amica. M. fi das. C. an dubium id tibi oft ? Quemquamne animo tam comi effe, aut leni purus. Qui, fe vidente, amicam patitur fuam ? M. ba, ha, be ! Quidni ? quò verba faciliùs dentur mihi. C. Derides ! merito mibi nunc ego fuccen [eo. Quot res dedêre, ubi poffem per fenti (cere. Ni effem lapis : que vidi! ve mifero mihi! At naillud hand inultum, fi vivo, ferent : Nam jam. M. nou tu te cohibes ? non te respicie ? Men tibi ego exempli fati' fum ? C. præ iracundia, Menedeme won fum apud me. M. tene ifthue loqui ? MONNE id flagitium eft, te alie confilimm dare Foris (apere, tibi non poffe auxiliarier ? C. Quid faciam ? M. id quod me feciffe aiebas parim ? Fat te effe patrem fentiat! fac ut audent Tibi credere ommia, abs te petere, & pofcere, Ne quam aliam quærat copiam, ac te deferat. C. Immo abeat potius multo quovu gentium, Quam his per flagitium ad imopiam redigat patrem : Nam filli pergo suppeditare sumptibes Mesedeme, mibi illac vere ad raftros res redit, M. Quot incommoda tibi in hac re capies, nis caves. Difficilem oftendis te effe, & ignofces tamen Poft , & id ingratum. C. ah! wefen quam doleam. Mutlubet. Quid hor, quod volo, ut illa nubat noftro ? nift quid eff. Quod main. C. immo & gener & affines placent. M. Quid doti dicam te dixiffe filio ? Quid obticuifti ? C. dotis! M. ita dico. C. ab! M. Chreme. Me quid vereare, fieß minm : nil dos nos movet. C. Duo talenta prove noftra ego effe decrevi fatis: Sed ita dictu opm eft, fi me vis falvum effe, & rem, & fitium. Me men omnia bona dotidixiffe illi. M. quam rem agus ? C. Id mirari te simulato, & illum hoc rogitato simal. Quamobrem id faciam. M. quin ego verò quamsbrem id facias, mefcio. C. Egóne ? ut illim animum, qui nunc tuxmi a & lafcivia Diffluit rotundam, red gam, ut, quo fe wortat, nefciat.

M. Quid agis ? C.mitte, ar fine me in hat re gerere mihi morem.

Itane

M. fino 1

Ildne vin > Cita. M . fiat. C.age jam,ut uxorem accerfat,paret. Hic, itaut liberis oft oquum, didis confutabitur: Sed Syrum. M. quid eum? C. egone? fi vivo, adeò exernatum dabo. Aded depexam, ut dam vivat, meminerit femper mei : Qui fibi me pro ridiculo ac deletamento putat Non (ita me di ament) anderet facere bac vidua mulieri, Qua in me fecis.

ACT. V. SCENA IL

Arg. Clitiphonem filium objurgat propter amicam pater : idq; adeò fit, ut fic admonitus redeat in viam, & Bacchide relica, uxorem ducat, Continet hac fcena & callidum Syri confilium, quo catattrophen, id eft, exitum, eventumq; negotii machinatur. Trochaici & iambici odonarii.

Clitipho, Menedemus, Chremes, Syrus. Tine tandem quafo, eft, Menedeme, ut pater I Tam in brevi fastio ommenide me ejecerit animum pati i ? Quednam ob facinus! quid ego tantum feeleris admife mifer ? Volgo id facium. M. feio tibi effe gravim multo, at durim Cut fis ; verum ego baud minus agrè patior id, qui nefcio, Nes rationem capio, nif quod sibi bene ex animo co'o. Cl hic Patreproffe aiebas ? M. eccum ! C. quid me inenfas, Clitipho ? Quicquid ego buja feci, tibi profpizi, & Aultita tua: Ubi te vidi animo effe omiffo, & fuavia in prafentia Que effent, prima babere, negs consulere in lengitudinom : C pi rationem ut neg; egeres, neg; ut has poffes perdere. Ubi, sut decuit primo, tibi non licuis per te mihi dare, Abit ad proxumos tibi qui erant : en commifi, & credidi, Ibi tua ftultitia femper erit prasidium, Clitipho Villans, veftirm , quò in tellum te receptes. Cl. bei mibi! C. Satim eft quam te ipfo barede bac poffidere Bacchidem 3 S. Difperii : fcelefim quantas turbas confeivi infciens ! C. Emori cupio. C. prinis, quafo, difce quid fit vivere. Ubi feies, fi difplicebit vita, tum ifthoc mittor. S. Here,licetne ? C.loquere. S.at tuid? C.loquere. S.que ifta eft

pravitas. Quave amentia est, quod peccavi ego, id sheffe buic ? C. ilket, Me to admifer semo accufat, Syre, to: nec tu aram tibi, Regs precatorem pararis. S. quid ugis ? C. mil fuccenfeo, Mes sibi, mes buis : mes vos eft aquum, qued facie, mibi.

S. Abiss

S. Abiit, vah ! rogaffe vellem, Cl. quid, Syre ? S. unde mihi peterem cibam.

Ita nes alienavit, tibi jam effe ad fororem intellige.

Cl Adone rem rediffeque per iculum etiam fame mihi fit, Syre ? S. Modò licent vivere, spes eft. Cl. qua ? S.nos esurisuros fatis.

Cl. trrides in retanta, neg; me quicquam confilio adjuvas? S. Immo & ibi nune fum & u/q; dudum id egi, dum loquitur

(longiùs. pater t Et, quantum ego intelligere poffum. Cl. quid ? S. non aberit

Cl. Quid id ergo ? S. fic eft, non effe horum te arbitror, Cl.quid

iftbuc, Syre ?

Satin' fanm es? S.ego dicam, quod mi in mentem : tu dijudica.

Dum ifis fuifi (olus, dum nulla alia delectatio

Qua propior effette, indulgebant, tibi dabant: nunc, filia Poftquam eft inventa vera inventa eft caufa qua te expellerent. Cl. Eft versimile. S. an zu ob peccatum hoc effe illum iratum

Cl. Ron arbitror. S. nune aliud feeta: MATRES omnes filiu

In peccato adjutrices, auxilio in paterna injuria

Solent effe : id non fit. C. verum dicis : quid ergo nune, Syre, Faciam ? S. Suspicionem iftam ex illu quare : rem profer palam. Si non eft verum, ad mi fericordiam ambos adduces citò, aut Scibis cujus fis. Cl. rette fuades : faciam. S. fat rette hoc mihi In mentem venit namq;adelefeens, quam minima in fpe fitm erit Tam facillime boni patris pacem in leges conficiet fuas.

Et jam hand scio anne uxorem ducat, at Syro nil gratia. Quid autem boct fenex exit for as: ego fugio: ob boc factum quod Miror non juffiffe illico me arripit: ad Menedemum bine pergam:

cum

Precatorem mi paro: feni nostro fidei nihil habeo. ACT. V. SCENA III.

Arg. Chremes filii occasione uxorem objurgat, & mordacibus di-Etis impetit, falibufque non illepidis, & maternum animum in bac scena ob oculos ponit Terentius.

Jambici offonarii, & trochaici, iambicus quaternamus unus,

Softrata, Chremes.

Rofelto, nisi caves eu bomo, aliquid gnato conficies mali : Idq3 aded miror,quî tam ineptum quicquam potuerit tibi Venire in mentem, mi vir. C.oh! PERGIN' mulier effe? ullamme Rom ego

ihi

is.

sar

ùs.

uid

a.

71

ù

Rem unquam volui, quin tu irea mihi advor fatriz fueris, So-Brata ? at

Si rogitem jam. Quid oft, quod peccem, aut quamobrem id faciam ; mefeias.

In quare nune tam confidenter reftas ftulta ? S. ego ne foio.

C. Immo feis potim, quam quidem redeat ad integru eadem ora-S. Oh I inique es, qui me tacere de re tanta poffules. Ch. Non postulo, jam Loquere, mihil ominus ego hos facia tamen. S. Facies? C. verum, S.non vides quantum mali ex ea re excites ? Subditum fe suspicatur. C. subditiem! ain' tu ? S. certe fic erit. Mi vir. C. confitere. S. ah! obsecro te, ifthuc inimicis fiet.

Egon' confitear meum non effe filium, qui fit mem ?

C. Quid? metuis ne nan, cum velis, convincas offe illum tuum ? S Quod filia eft inventa? C.non, fed, quod magi' credendum fiet. Quod eft confimilis moribus,

Facile convinces ex to natum : nam tui similis est probe : Nam illi nihil vitii eft relictum, quin id itidem fit tibi : Tum praterea talem, nifi tu, nulla pareret filium. Sed ipfe egreditur ; quam feveras ! rem cum videas, confeas

ACT. V. SCENA IV.

Arg. Clitipho cum matre colloquens, suos sibi parentes commonstrari cupit : qua oratione hanc admodum reddit solicitam, Chremes contumeliose filium objurgat. Trochaici offonarii.

Clitipho, Sostrata, Chremes.

I unquam ullum fuit tempu, mater, cum ego voluptati tibb Fuerim, dictes filies tuns tud volumente, obfecto Ejus ut memineris, atq; inopis nune te miferefcat mei : Quod peto, & volo, parentes meos ut commonfres mihi. So. Obfecro, mi gnate, ne ifthue in animum inducas tuum, Alienum effe to Cl. fum. S. miferam me!hoccine quasifti,obfeero ? Ita mihi, atq; buic fis superftes, ut ex me, atq; ex hoc natus es. Et cave posthat, fi me amas, unquam ifthus verbum ex te audiam. Ch. at

Ego, fi me metuis, mores cave in te effe iftos fentiam. Cl Quos? Ch. fi feire vis, ego dicam : gerro, iners, fraus, belluo, Ganeo, damno sus : crede, & noftrum te effe credito. Cl. Non funt has parentis dida. Ch. NON, fi ex capite fis meo

Natus,

Natus, item ut aiunt Minervam esse ex Jove, ea causa mag? s Patiar, Clitipho, flagitiu tuis me infamem fieri. S. Dî isthac. Ch. nescio Dees: ego quod petero, enitar sedulo. Queris id quod habes, parentes: quod abest, non quaris, patri Quomodo obsequere. Serves quod labore invenerit. Non mini per fallacias adducere ante oculos? pudet Dicere, has prasente, verbam turpe: at te id nullo modo Kacere puduit. Cl. eben! quam ego nunc totus displiceo mini l Quam pudetineq; quod principiù inviniam ad placandum, scio.

ACT. V. SCENA V.

Arg. Menedemi interventu post turbationes tranquilla fiunt omnia : volenti datur Clitiphoni axor Archonidis filia: Syro à Chremete ignoscitur.

lambici, & trochaici offonarii.

Menedemus, Chremes, Clitipho, Sostrata,

Nimero Chremes nimis graviter cruciat adolescentulum, Nimisq; inbumane, Excorergo, ut pacem conciliem: optume Ipsos video. Che chem: Menedeme, cur non accersi jubes Filiam, & quod dixi deth, sirmas? S. mi vir, te obsero Nè facias. Cl pater, obsero ut mi ignoscas. M da venia, Chreme, Sine te exore. Ch. Egone men bona at dem Bacchidi dono sciens? Non faciam. M. at id nos non sinemus. Cl. si me vivum vis, pater, Ignosce. So. agè, Chreme mi, M. agè, quaso, ne tam obsirma to, Chreme.

Ch. Quid iftbuc ? video nonlicere, ut emperam, boc pertendere.

M. Facu, nt te decet. Ch.e. lege bes adeò faciam, fi facit

Quod ego huns aquum censeo Cl. pater, omnia faciam: impera. Ch uxorem ut ducas. Cl. pater. Ch, nihil audio. M.ad me rem

Facies, Ch, nil etiam audio ipfum. Cl perii, S. an dubisas, Cli-

Ch. Immo, utrum vult M. faciet omnia. S, has, dum insipias, gravia funt,

Dumq; ignores ; ubi cognori, facilia. Cl. faciam, pater.

S. Nate mi, ego puellam tibi pol dabo legidam, quam tu facile

Filiam Phanograsa noffri, Cl. rufamue illam virginem,

Cafiam,

Cafiam. fpar fo ere, adunco nafo! non poffum, pater.

Ch Eig,ut elegans eft ! credas animum ibi effe. S.aliam dabo.

Cl. Quid ifthas ? quandoquidem ducenda off, egomes baleo pro-

Pol-quam volo. S. nunc to laudo gnate. Cl. Archanidh filiam. S. Perplacet. Cl. pater, he nune restait Ch. quid? Cl. Syro ignoscas volo,

Que med causa fecit. Ch. fint. Vos valete, & plaudite.

ADELPHORUM PERSON Æ

Earúmque interpretatio.

Mitio, senex, ἐπὸ τῆς μάπιδος, â mente, & consilio: vel ἐπὸ τὰ μικκὸ, unde & μικκύλ &, quod in eo omnia fint mitia; depressa & placida.

Demea, senex, and The Shaw, antiquis homo moribus, & po-

Hegio, fenex, sind re ingeidt, a ductu, feu principatu.

Alghinm, adolescens, who is alger, à pudore. Vide num scribi debeat Assissings, quomodo Gracis algirm.

Grefipho, adolescens, τὸ τ κτήστως φῶς, patrimonii splendor.

Pamphila, puerpera

1 89

là.

tri

ie.

a :

è

Camihara, nutrix, à cantharo: nomen aptum nutricibus que fere bibulæ funt. (ftea Gothi dicti.

Syrm, servus nomen gentile, ut etiam Geta à Getis, qui po-

Sannio, leno, à sannis, vel potius son ve ouvrir, ab hasta, qua valere à jocantibus dicebatur.

Sequentium personarum tantim his mentio sit.

B.ibylo, vel forte Babyla, βαξύλα, sutilis videtur trapezitz
nomen suisse.

Storax, vel Sigrax, servus olidas, per antiphrasin, cdm styracis odor sit longe optimus.

H 4

M. AN-

M. ANTONII MURETI IN

M. ANTONII MURETI IN ADELPHOS TERENTII ARGUMENTUM.

Tio, & Demea, duo di fimillimo ingenio fratres fuere : ille urbanam vitam fecutus eft, bic rufticam:ille calebs vixit, bic uxorem duxit: ille ingenio leni simo, bic asperrimo : ille mitis etiam in alienos, hic fevus etia in fuos:ille etiam in ira placidus, hic etiam citra iram ferox. Erant Demee filii duo:ex quibus natu majorem Eschinum fibi adoptavit Mitio, cumq; fecum in urbe liberaligime indulgentiffimen; educavit: minorem Coefiphonem ruri fecum fevere in primis ac reftriffe habuit piter. Eschinus multas meretrices patre adomnia connivente, adamavit: multa convivia celebravit: que deniq; juventm fert, ea omnia non litere modo, fed etiam licenter exercuit. Poftremo ufque ed progressus eft, in virginem pauperculam quidem, sed bonam, bonis pros guatam. Pamphilam nomine, quam mater Sophrona vidua fantte fecum, d pudice, ut poterat, educabat, nottu temulentus cum incidiffet, vim es attulit, gravidang; fecit : venit postea ad matrem illim, veniam petens, pollicenfq; fe puellam uxorem duffurum : ea fide data, & ignotum eft, & tacitum. Ctefipho, cum in urbem interdum ventitaret, ipfe quiq; cizbarisfriæ cujus dam amore correptus eft : totam ejus rei famam, ne quà emanaret ne perveniret ad Demeam in fefe Efchinus transferebat:tandem cum leno, puelle dominus, aut pecuniam fibi, quanti ea erat, vellet in manum dari, aut fe cam alii venditurum minitaretur, adduttus in Jummam desperationem Ctesipho, jam de relinquenda patria cogitabat: cum Afchinus, re intellecta, qui nullo neg; pudore teneretur, neg; mezu, domum lenonis per vim ingressiu eft, & ipsum, & familiam contudit pugnis, puellam per vim abreptam tradidit fratri. Spargitur tota urbe rumor, uenit Demea, Mitionem objurgat, inclamat, teftatur deos atque homines, quod diffolutw quod intemperatus, quod vinofus, quod fcortator, and nullius bonærei Æschinus foret, omnem in Mitione uno bærere culpam : Dis gratias agere, quod ille faltem, quem ipfe ruri haberet, frugi ac temperans effet, rei ftuderet, & fame, ill arum rerum nihil ne cogiraret quidem: tantum videlicet intereffe inter fuam, dy fratris difciplinam : placat hominem, quantum in fe eft, Mitio : jamq; fe ab eo expediverat, cum supervenit aliud, quod majores etiam tumultus excitaret: raptam ab Afchino cithariftriam, perfertur ad matrem Pamphila, que quidem Pamphila ita erat ad pariendum vicina,ut jam è dolore laboraret. Quid faceret mifera? mutatum Æfcbini animum fe vero filidmas fuam preditas per fummam perfidiam, ac defertas putabat. Getam fervulum, qui pauperem familiam folus, ut poterat alebat, mittit ad Hegionems,

onem, puella cognatum, juberq; ei rem, ut erat,exponere : interes audierat Demea, fuum quoq; Ciefiphonem in raptique fuiffe : jamq; totus in fermento, ut aiunt, erat : cum ei Syrus fervus vaferrimus, mendaciolum ad (pergit: venife quidem rure Ctefiph nem, fed veniffe objurgatum Afchinum, multa ei medio foro mala dixiffe, deinde rediffe rus in prafe Eluia fuam : lacrumare gaudio Demea, & gratulari fibi,quot unum faltem baberet in quo extaret paternæ feveritatis exemplum : dum rus redit, incidit in Hegionem, à quo de conftuprata per vim ab Afchino Pamphila intelligit: denuo commotus, dum fratrem, ut in eum iram evomeret quærit. obviam babuit mercenarium à villa, ex quo foifcitatus de filio, accipit, non effe ruri : redit ad Syrum ; à quo ei rur fus novum mendacium, velut off a in os ne lat aret, obecitar : quærit, ubi fratrem reperire poffet : id verò ita indicavit Syrus, ut infelix fenex, dum illius verbis fidem habet, nequidquam omne oppidum perreptaverat: interea Mitio omnium ab Hegione certior factus, ipfemet ad mulieres profectus, jacentes jame afflictas erexerat, labentes & dubias confirmaverat, triftitia de merore confectas recreaverat, pollicitus, fe Eschino Pamphilam uxorem daturum: venit Demea : clamor, jurgium, convicia ; etiam eo pre fente, fervulus quidam Ctefiphonem per imprudentiam nominat : ille cum fubito per vim in ades erapiffet ; quem jampridem putabat ruri fodere, aut arare, aut aliquid ferre denique, eum accubantem cum amica, & suaviter potitantem deprebendit:ibi verò tantà iracundià incitatus eft,ut arderet : fatis din vociferatus cim effet; tandem placida & composità Mitionis oratione, ed perducitur, ut deposità vetere sevitià, benignus, aff abilie, lepidus effe meditetur : itaque ipfo non permittente tantum, fed etiam jubente puerpera domum traducitur : fiunt nuptie lenoni numeratur argentum; Mizio ipfe Sopbrenam ducit uxorem : Hegioni datur un de vivat. Syrus und cum Phrygia uxore manumittitur. Cum Mitio, cateriq; omnes, fed tamen pracipue Mitio,illam tantam, tam insperatam, tam fubitam mutationem admiraretur, gravi & cordata oratione claudit fabulam Demea; & omnia perfundere, fi in omni libidine ac nequitia vivere, fi totam rem helluationibus, scortationibus, largitionibus consumere lubeat, nibilo id fua magis, aliquanto etiam miniis, quo sibi minus ætatis superfit, quam aliorum intereffe : fin corrigi fe in loco, & modice coerceri, atq. admoneri velint, eum effe fe,qui id præftare pogit : permittuntur ei omnia, ita fabula concluditur.

11

4

71

-

٠,

14

,

١.

H

:

e

C. SULP. APOLLINARIS

PERIOCHA.

Uos cum haberet Demea adole centulos,
Dat mitioni fratri adoptandum Æschinum &
Sed Ctesiphonem retinet. Hunc cithatistriæ
Lepôre captum, sub duro ac tristi patre,
Frater celabat Æschinius; famam quoque
Amoris in se transferebat; depique
Fidicinam lenoni eripuit. Vitiaverat
Idem Æschinus civem Atticam pauperculam,
Fidémque dederat hane sibi uxorem fore,
Demea jurgare, & graviter serre: mox tamen,
Ut veritos patesacta est, ducit Æschinus
Vitiatam: potitur Ctesipho citharistriam,
Exorato suo patre duro Demea.

ADELPHI TERENTII.

ACTA LUDIS FUNEBRIBUS L. ÆMILIT PAULI, Q. FABIO MAXIMO ET P. CORNELIO AFRICANO ÆD. CURUL. EGERE L. ATTILIUS PRÆNESTINUS, ET MINUTIUS PROTIMUS. MODOS FECIT FLACCUS CLAUDII F. TIBIIS SARRANIS. FACTA E GRÆCA MENANDRU, L. ANITIO ET M. CORN. COSS.

PROLOGUS.

Ofiquam porta sonsit scripturam suam
Ab iniquis observari, & adversarios

P Rapere in pejorem partem, quam acturi summ:
Indicio de se ipse erit: vos eritis judices,
Laudine an vitio duci factum id oportent:

STNAPOTHNESCONTES Diphili comædia eft. Eam GOMMORIENTES Plantus fecit fabulam. ... In Graca adolescens est, qui lenopi etipit

Mere-

Meretricem, in prima fabnla : eum Plauten locum Reliquit integrum : eum bic locum fumpfit fibi In Adelphos verbum de verbo expressum extulit. Eam nos acturi funis no: am : pernefcite, Furtumne factum exiftumetis, an locum Reprobensum, qui prateritus negligentia eft : Nam quod ifti disunt walevoli, homines nobiles Eum adjutare, affidueq; und feribere, Quod illi maledictum vehemens effe ex tumant, Eam laudem bis dusit maxumam, cum illis placet, Qui vobis universis & populo placent : Quorum opera in bello, in otio, in negotio. Suo quifq; tempore ufu' oft fine fujerbia. Debine ne expectetis argumentum fabula ; Senes qui primi venient, bi partem aperient, In agendo partem rftendent. Facite aquanimitas Veftra Pesta ad feribendum augeat induftriam.

ACT, I. SCENA I.

Arg. Admodum est folicitus Mitio, quod nondum à cona redierit filius Æschinus. Ostendit in liberis educandis lenitate, plus quam asperitate parentes proficere.

Iambici sezarii.

Mitio.

C Torax, non redist bas notte à cana Afchinus, Negs fervulorum qui fquam qui advor fum ierant ? Prof do hos verè dicant, Si abfis ufpiam, Ant abi fi coffes evenire ; ea fatiu' eft, Qua in to uxar dicit & que in animo cogitat Irata quam illa, qua parentes propitii. Uxor fi coffes ; aut te amare cogitat, Aut tete amari, aut potare, aut animo obseque, Et tibi bene effet fo'i, cum fibi fit male. Ego, quia non redit filim, que cogito ! Quibu nunc folliciter robus, ne aut ille alferit Aut ufpiam ceciderit, aut perfregerit Aliquid! vab! Quenquamne bominem in animo inftituere, aus Parare, quod fit charius, quan ipfe oft fibi ? Aiqui ex me bic non natm oft, fed ex fraire : Waded Diffimili

Diffimili Budio oft, jam inde ab adoloscentia. Ego hanc clementem vitam urbanam, atq; orium Secutus fum : & quod fortunatum ifti putant, Uxorem nunquam habui: ille contra bac omnia, Ruri agere vitam, semper parce ac duriter Se habere : uxorem duxit : nati filit Duo: inde ego hunc majorem adoptavi mihi: Eduxi à parvule, habui, amavi pre meo : In eo me oblecto: folum id oft charum mihi: Ille ut item cont a me babeat, facio fedulò : Do, pratermitto, non necesse habeo omnia Pro meo jure agere : postremò, alii claneulum Patres que factiont, que fert adolefcentia, Ea ne me celet, confucfeci filium: Nam qui mentiri, aut fallere in fuerit patrem, aut Audebit ; tanto magis audebit cateros. PUDORE & liberalitate liberos Retinere, fatim effe credo quam metu. Hec fratti mecum non conveniunt, neg placent. Venit ad me sape clamans, Quid agis Misio? Cur perdis adole fcentem nobis ? cur amat ? Cur potat ? cur tu bis rebm fumptum fuggeris ? Veftitu nimium indulges : nimium ineprus es : Nimium ipfe eft durm, prater aquumque, & bonum, Et ERRAT longe mea quidem fententia. Qui imperium credat gravim effe aut fabilim, Vi quod fit, quam illud qued amicitia adjungitur. Mea fic eft ratio, & fic animum induco meum. MALO coaltm qui fuum officium facit, Dum id rescitum iri credit, tantisper cavet : Si Sperat fore clam, rur sum ad ingenium redit. QUEM ben ficio adjungas, ille ex animo facit. Studet par referre, prafens abfenfq; idem erit. Hoc patrium eft, potim confnefacere filium, Sua sponte rette facere, quam alieno metu. Hoc pater ac domine intereft, Hos qui nequis. Fateatur nescire in perare liberis. Sed eftne bis ipfm, de quo agebam? & certe is eft.

Nescio quid tristem video: credo jam, ut solet; Jurgabit: salvum te advenire, Demea, Gaudemm.

ACT. I. SCENA II.

Arg. Demea Æschinum absentem petulantiz graviter accusat, excusat eundem Mitio, plus nimio indulgens pater. Hie attende lenem Mitionem, asperum Demeam induci à Terentio.

Iambici senarii.

Demea, Mitio.

Hem! opportune : teipfum quærito. I. M. Quid triftis es ? D. rogas me, ubi nobis Æ chinm Siet, quid triftis ego fim! M. dixin' hoc fore ? Quid feeit ? D. quid ille fecerit ! quem meq; pudet Quiequam, nec mesuit quenquam, negs legem putat Tenere fe ullam namilla, que antehas facta funt, Omitto: modò quid designavit! M. quidnam id est ? D. Fores effregit, atq3 in ades irruit Alienas : ipfum dominum, atq; emnem familiam Multavit ufq; ad mortem : eripuit mulierem, Quam amabat, Clamant omnes indigniffime Factum effe. Hos advenients quot mibl, Mitio, Dixere! In ore est omni populo, Denique, Si conferendum exemplum eft, Non fratrem vides Rei dare operam, ruri effe parcum ac fobrium ? Mullum buju fimile factum. Has cum illi, Mitio, Dico, tibi dico : tu illum corrumpi finis. M. HOMINE imperito nunquam quicquam injustim, Qui, nifi quod ipfe facit, nihil rectum putat. D. Quor sum ifibuc ? M. quia tu Demea, has male judicas. Noneft flagitium, mihi erede, adole fcentulum Scortari, neg; potare, non eft, negs fores Effringere. Hac fi neg; 'go, neg; tu fecimen, Non fivit egefas facere nos. Tu nunc tibi Id laudi duci, quod tam fecifi inopia. Injurium eft : nam, fi effet unde id fieret, Faceremus : G tu illam tuum, fi effes homo, Sineres nune facere, dum per atatem licet, Potins quan ubi to expectatum ejeciffet foras :

Alieniore atate pof faceret tamen. D. P. o Jupiter! Tu me bome adigis ad in faniam. Non ef flagitium, facere has adole fcentulum ? M. ab? Aufeulen : me mo obsundas de hacre fapius Tuum filium dedifti adoptandum mibi : Is mess of factus : fi quid peccat, Demea, Mibi peccat i ego illi maxumam partem feram, Obsonat, poent, alet ung uenta ? De meo. Amat ? Dabitur à me argentum, ubi erit commodum ? Whi non erit, fortaffe excludetur for as. Fores effregit ? reftituentur, Discidit Voftem ? refarcierur. Eft, diu gratia, Et unde hat fiant 3 & adbue non molefta funt. Poftremo, aut define, aut cedo quemvis arbitrum : To plura in hac re peccare oftendam. D. bei mibi? Pater effe dific ab ille qui vere friunt. M. Natura tu ili pater es, conflin ego. D. Tun' consulis quicquam! M. ah! fi pergu, abiero. D. Siccine agis ? M. an ego toties de cadem ve audiam? D. Cure eft mibi. M. & mibi cure eft . verum, Demen. Curemm aquam uterg; partem ; tu alteram, Ego item alterum ; wam amhos curare propemedum Repofeere illum of, quem dedifti. D. at Mit'o! M. Mibi fie videtur. D. quid ifibue I tibi fiifibue places, Profundat, perdat, perent : wibil ad me gitinet. Fam fi verbum unum poftbac. M. rurfum Demea. Iraferred D, an non credin ? repeton' quem dedi ? Ægrè eft : alienen mon fum, Si obfto ; hem defino. Duum vir curem, curo : & eft die gratia, Cum ita, ut volo, eft. Ifte tum ipfe fentiet Posterius: nelo in illum gravins dicere. M. Nee nibil, neg; omnia hac funt, qua dicit : tamen Monnibil molefta bac funt mibi : fed oftendere, Me agre pati, illi nolui: nan, isa eft bome, Cum placo, adverfor fedulo, & d. terreo : Timen humane vix patitur, virum fraugean, Aut etiam adjutor fin ejm tracundia, Infaniam profetto cum ille. etfi Æ chinus

Nonnullam in hac re nobu facis injuriam.

Quam hic non amavis meretricen: am cui non dedis
Aliquid! postremò, nuper (credo, jam omnium
Tadebat) dixis velle uxwem dacere.

Sperabam jam defervisse adolescentiam:
Gaudebam. Ecce ansem de integro: nis quicquid est,
Volo scire, asq; hominem conventre, si apua forum est.

ACT., II. SCENA I.

Arg. Senibus omissis, describitur Æschini sacum jurgantis cum lenone; nec errorest poeta, quòd hic siant, qua saca esse Demea dixit, qui sortasse rumore nuntio acceperat tecisse Æschinum, quod sacurum ille se minatus suerar.

Trochaici & Iambici offonarii, & unus quaternarius.

Sannio, Æschinus,

OBsecro, posulares, ferte misero aig; innocenti auxilium: Subvenit: inopi. A. otiosè, nunc jam illico hie confise: Quid respectas i nibil prricit est: nunquam dum ego adera, his te Tanges. S. ego istam inviti' om, ibu.

A. Quanquam oft scelestau; non committet bodie unquam isr-

ram ut vapulet.

S. Audi Æschine: ne ignarum fuisse te dieu morum meorum, Ego leno sum. Æ. scio. S. at ita ut usquam fuit fide quisquam optuma.

Tu quòd to posterius perges, Molle hanc injuriam mibi

Faltam esse hujus non facianu e crede bos, EGO meum jus persei Negz su verbie solves unquam, quod re mihi malefecerie (quar: Novi ego vestra hac, Noste faitum, Dabitur junjurandum esse se Indignum injuria bac; indignu cum egowat sim acceptum modie E. Abi prastrenue, ac fores operi. S. cateroum hoc subil facie. E. I intrò nune jam. S. at enim non sinam. E. accede illue Parmeno 3

Ninium abiisti isthoc: bic proper hunc assiste. Hem! se volo. Cave nune jam oculo à meis oculis quoquam dimovede twos. Nè mera st, si inuere, quin pugmu continuò in mala hareat.

S. Ishus volo ergo ipfum experiri. E bem! fervat omiste mulier & S. O facium indignum! A. geminabit, nifi caves. S. bei mife-

A. Non innueram : verùn in ifiam partem potius peccato ta-

I nunc jam. S. quid hoe rei est ? Regnumne Æschine, hic su pos-Æ. Si possiderem, ornatus esses ex tun virtutibus. (sides ? S. Quid tibi rei mecum est ? Æ. nihil. S. quid ? nostin' qui sim Æ non desidero.

S. Tetigine tui quicquam ? E. fi attigiffes, ferres infortunium.

S. Qui tibi magis licet meam babere, pro qua ego argentum dedi?

Responde. E. ante ades non fecisse erit meliu his convitium: Nam si molestus pergu esse, jam intrò abripière, atq; ibi Usq; ad necem operière loru. S. loru liber ? A. sie erit.

S. O bominem impurum I hiccine libertatem aiunt aquam effe

A. Si fatis jam debacchatu es, leno, audi fi vie nune jam?

S. Egone debacchatus sum autem, an tu in me ? E. Mitte ifta, atq; ad rem redi.

S. Quam rem? quo redeam? A. jamme me vis dicere id quod ad te attinet? (loqui.

S. Cupio, æqui modò aliquid. Æ. vah l leno iniqua me non volt S. LENO sum, fateor. PER nicies communi adolescentium. Perjurm, pestis: tamen tibi d me nulla est orta injuria.

E. Nam bercle etiam bot restat. S. illuc, queso, redi quò capi-

fti, Æ schine.

A. Mini viginti tu illam emisti: qua res tibi vortat male. Argenti tantum dabitur. S. quid, si ego illam nolo vendere? Coges me? A. minime. S. namq; id metui. A. neq; vendundam censeo.

Que libera est: nam ego illam liberali assero caus a manu. Nunc vide utrum vio. argentum accipere, an causam meditard tuam.

Delibera hoc, dum ego redeo, leno. S. prô supreme Jupiter?
Minimè miror, qui insanire occipiunt ex injuria.
Domo me eripuit, verberabit: me invite abdunit meam:
Homini misero plus quingentes colaphos infregit mihi.
Ob malesalta hac tantidem emptam postulat sibi tradier.
Verum enim, quando bene promeruit, siat: suum jus postulat.
Agè, jam cusio, modò si argentum reddat: sed ego hac ariolor;
Obi me dixero dare tanti, testes saciet illico,
Vendidisse me: de argento somnium: mox, cras redi.

Id quoq's poffem ferre, fi modò reddat : quanquam injurium eft. Verum cogito id qued res eft, quando eum quaftum occeperis Accipiunda & muffitanda injuria adolescentium eft. Sed nemo dabit : fruftra egomet mecum has rationes deputo :

ACT. II. SCENA II.

Arg. Sannio quæritur de in juria fibi facta ab Alchino, & Syri confiliis illuditur.

Iambici octonarii. Syrus, Sannio,

Ace 3 egomet conveniam jam ipfum : cupide accipiat faxo atq; etiam Bine dicat fecum effe attum : quid ifthus Sannio eft, quod te au-Cum hero nescio quid concert affe ? Sa, nunquam vidi iniquiùs Concertationem comparatam quam que bodie inter nos fuit, Ego vapulando, ille verberando, ufq; an bo defeffi fumm. Sy. Tun culpa. Sa. quid agerem ? Sy. adole centi morem geftum oportuit.

Sa. Quid potui melius hodie qui u que os prabui ? Sy. age ; fcis quid loquar ? (crum : bus ! PECUNIAM in loco negligere, maxumum interdum eft lu-

Metuifti, fi nune de tuo jure concessisses paulalum. Atq3 adole Centi effer morigeratus, hominum homo Aultiffime, Me non tibi ifthus fæneraret. Sa. EGO (pem pretio non emo. Sy. Nunquam rem facies : abi, nescis inescare bomines, Sannio. Sa. Credo ifthuc melim effe : verum EGO nunquam adeo aftutus

frei, Quin, quicquid possem, mallem auferre potius in prasentia. Sy. Age, novi tuum animum : quafi quicquam tibi fint viginti

Dum huic obsequare: praterea autem te aiunt proficisi fmina, Cyprum, Sa. hem ! hoc (cio:

Sy. Comiffe binc, que illuc veheres, multa; nav:m conductam. Animos tibi pendet : ubi illine, Spero redieris, samen hos ages. Sa. Nufquam pedem : perii berele : bae illi fpe hac inceperunt,

Sy. timet: Injeci ferupulum homini. Sa. 6 feelera! illud vide, Us in ipfo articulo oppreffit : empta multeres Complures & item hine alia, que porto Cyprum. Ni co ad mercatum veniam, damnum maxumum es.

Nun 6

Nune fi boc omitto, ubi illine rediero, actum agam 3 Ribil eft refrixerit res : Nune demum venis? Gur paffer ? ubi eras ? ut fit fatim perdere, Quam aut bir manere tam din, aut tum per fegut. Sy. Famme enumer afi id quod ad te rediturum putes ? Sa Hossine illo dignum eft ? bossine insipere Afebinum ? Per oppre fionem ut bane mi eripere posules ? Sy. Labafcit: unum hoc habeo: vide, fi fatts placet. Potius quam venias in perteuliem, Sannio, Servefne an perdas totum, dividuum face. Minas decem corrades alieunde. Sa bei mihi ! Esiam de forse nune venio in dubium mifer. Pudet nihil : omeses denses labefecit mihi : Praterea colaphie tuber oft totam coput : Etiam infuber defraudes ? nufquam abeo; Sh. ut lubet. Mumquid vin, quin absam ? Sa. immo berele hos quafo, Syre. Us ut bae funt facta, potins quam lites fequar, Meum mibi reddat, faltem quanti empsa, eft, Syre. Seio te non usum antebac amicitie med : Memorem me dices effe & gratum, Sy. fedulo Faciam : fed Crefiphonem video 3 Letus eft De amica. Sa. quid qued te ero ? Sy, pouli fur mane.

ACT. II. SCENA III.

Arg. Ctefipho fratrem laudat & commendat, agitq; gratias absenti pro accepto beneficio.

Iambici fenarii.

Ctelipho, Syrus.

BS quouk homine, cum eft opus, beneficium accipere gandeas : Verum enimoero id demum juvat, fi, quem equum eft facere, i benefacit.

O frater, frater! quid ego nunc te laudem? fates certò feio, Nunquam ita magnifice quicquam dicam, id virtm quin fuperet tua.

Itaq; unam hasic tem me habere prater alios pracipuam arbitror. Fratrem homini memini effe primarum artium magis principem. Sy. & Csefpho. C. 6 Syre, Afchinu ubi oft ? Sy. ellum! toexp.cla: domi. C. bem!

Sy. Quid

Sy. Quid eft ? C.quid fit 2 illim opera, Syre, muns vivo festivum

Omnia fibi qui po & pararis effe præ mee commedo,

Maledicta, famam, meum laborem, & peccatum in se transfulit, Ribil pote supra: sed quismam e form erepult. Sy mane ipse exit form.

ACT. II. SCENA IV.

Arg. Colloquintur fratres: agitur de pecunia redd inda lenoni, de paranda cona.

Binstein generis.

Æschinus, Sannio, Ctesipho, Syrus.

Bi ille oft facrilogus ? Sa,me quarit; num quidnam affert ?

Mil video. E. ebem! opportune : te ipsum quarito : quid sit, Cie-IN THTO est omnin res : omitte verò srististam tuam (sipho? Ct. Ego illam verò omitto, qui te fratrem habeam quidem, 6 mi Æstine.

O mi germane : (ah!) verecr coram in os te laudare amplius. Mè id affentandi magis quam quod habeam gratum facere ex-

iftames.

E. Agè, in pte, quasi nume non norimm nos inter nos, Ctesipho. Hos mihi dolet, nos penè serò scisse, & penè in eum locum Redisse, no, si omnes cuperent, nihil vibi pessent auxiliarier.

Ct. Pudebat. A. ab ! ftul:itia eft ifthat non puder,tam ob par-

Rem pene à patria 3 turpe dictu: deos quaso, ut ishac prohibe-Ct. Peccavi. A. quid att tandem nobes Sannio ? Sy jam mitu

E. Ego ad forum ibo, ut busc absolvam : tu intro ad illam, Ciesipho.

Sa. Syre, insta. Sy. eamm: namq; hic properat in Gyprum. Sa.

Quamon euam maneo oriofus hic. Sy. reddetur : ne time.

Sa. At us omne reddas. Sy. omne reddes : sace modò ac sequere bac. Sa. sequer.

C Heus hem Syre. Sy. hom quid eft ? C. obsera herel , hominem istum imparissimum

Quamprimum absolvitote, ne, fi magu irritatus fiet,

Alique ad patrem bec permanet, atq; ego tum perpetud perierim.

1 2

Sy. Non

Sy. Non fiet : bone antmo ofto : tu cum illa to inte obletta interim

Es lectulos jube fterni nobis, & parari catera

Ego jam tranfatt are convortam me domum cum obfonio.

C. Ita quafe : quando hoc bene succeffit, hilarem hunc sumamue diem.

ACT. III. SCENA I.

Arg. Sollicitam inducit Softratam, ob filiz, quz ex Ælchino gravida eft, vicinum partum.

Iambici & trocbaici offonarii, Sostrata, Canthara.

Bfecro, men tu nutrix, quid nune fiet ? C. quid fiet, rogas ! Relle adipol, fpero. S. modo dolores, men tu, occipiunt primulum.

C. Jam nune times, quaf nunquam affueris nunquam thte pe-

pereru !

5. Mifer am me ! neminem babeo 3 fola fuma : Geta autem bie non adeft ; (chinum.

Nec habeo quem ad obstetricem mittam, nec que accer fat Æf-C.Pol is quidem jam bis aderit : nam nunquam unum intermit-

tis diem,

Quin femper veniat. S. folu mearum miferiaram est remedium. C. E re nata melim fieri haud potuit, quam nune factu eft bern : Oblatum quando vitium eft, quod ad illum attinet potiffimum, Talen, tali genere, tali animo, natum ex tanta familia.

S. Ita pol eft, ut dien : falven nobis, deos que fo, ut fiet

ACT. III. SCENA II.

Arg. Geta Softratæ fervulus commotior, heræ nunciat Æschinum alio captum amore, puellam eripuisse lenoni. Ejufdem generus inferte quaternario.

Geta, Softrata, Canthara.

Une illud eft, quod si omnes omnia sua confilia conferant, Atq; bute malo (alutem quarant, auxilit nibil afferant, Quod mihiq; beraque, filiæq; berili eft : væ mifero mi bi .

Tos res repente circumvallant, unde emergi non poteft ;

Vis, egeftos, injustitia, folitudo, infamia. (pium ! Hoceine fec'lum ? 6 feelera! 6 genera facrilega! 6 hominem im-So. Me miferam ! quidnam eft, quod fie video timidum & pro-

perantem Gitam ?

G. Quem

G. Zaem negs fides, negs junjurandum, negs ulla misepicordia Repressit, negs resents: neg; quòd partu instabat propè, Cui misera indignè per vim vitium obtuserat. So, non intelligo Satis squa loquatur. C. propiùs, obsero, accedamu, Sostrata.

G. ah, Me miserum! vix sum compos animi: ita ardeo iracundid. Nibil est quod malin, quam totam familiam dari mihi obviam.

Ut iram hant in eos evomã omnem, dum agritudo hac est recens : Satis mihi id habeam supplicit, dum illos ulciscar modò,

Soni animam primum extinguerom ipfi qui illud produxis scelus Imm autem Syrum impulsorem (vah!) quibm illum lacerarem modu!

Sublimem medium arriperem, capite primum in terram flatu-

Ut cerebro di [pergat viam:

Adolescenti ipsi eriperem oculos, post hac pracipitam darem: Cateros ruerem, agerem, raperem, tunderem, & prosternerem, Sed cosso hoc malo heram impertiri propere ? So, revocemus:

Geta. G. him!

Quisquis es, fine me. 80. ego sum Softrasa. G. ubi ea ? to ipsam quærito:

To expetto: oppido opportune to obsulifi mi obviam,

Hera.So.quid eft ? quid trepidas ? G.hoi mihi ! So.quid festinas;

Animam recipe, G. prorsu'. So. quid iftbue prorsu ergo es ?

Altum of S.o.b secro to quid fit. G. jam, \$0. quid jam, Geta?
G. Æschimu. \$0. quid ergo is ? G. alienum oft ab nostra familia.
S. bem!

Perii! quare? G. amare occepit aliam. S. va misera mihi!
AG. neg; id occulte fert: A lenoue ipsu eripuit palam.

So.Saiin' hoe certum ? G. certum : hisco oculis egomet vidi, So-frata. S. ah,

Me miferam ! quid credas jam, aus cui credas? nostrumne Æf-

Nostram visam omnium, in que nostra spes opésq3 omnes sitæ Erans, qui sine bas jurabas se unum nunquam victurum diem,

I 3

Qui fe in fui gremio positurum puerum dicebat patri, Ita obserraturum, ut liceret banc uxorem ducere ?

G. Hera, lacrumas mitte, ac potius quod ad hanc rem opu', porro prospice,

Patiamúrne, an narremme cuipiam. C. au, au mi homo, sanú sne Hoc proferendum tibi usquam esse widetur? G.mihi quidem non placet.

Jam primum, illum alieno animo d nobis esse, res ipsa indicat.
Nunc si hoc palam proferimus, ille inficiac ibit, sat scio:
Tus sama, & gnata vita in dubium veniet: tum si maxumè
Esteaur, cum amet aliam, non est mile hanc illi dari.

Quapropter quoquo patto tacito eft opm. S.ah! minime gentium t Non faciam. G. quid ages ? S. proferam. G. hem, mea Softrata,

vide quam rem agas.

S. Pejore res loco non potis est esse quam in hoc, quo nunc sita est.
Primum, indotata est: sum praterea, qua scaunda ei dos erat,
Periit: pro vi gine dari nuptum non potest. Hoc reliquum est,
Si inficias ibit, testis mecum est annulus, quem amiserat.
Postremò, quando ego conscia mí sum, à me culpam hanc precal
esse, nec

Pretium, neq; rem ullam interceffe illa aut me indignam ; ex-

periar Geta.

G.Quid fhuc? accedo,us melim diess. S. to quantum potes, abi, Aiq; Hegioni cognate huju rem omnem narrato ordine 1

Mam u mostro Siniulo fuit summus, & nos coluit maxume.

G. Na hercle alim nemo respicit nos. S. propera su, mea Canthara. Curre, obsteriscem accerse: ut, sum opm st, ne in mora nobis sist.

ACT. III. SCENA III.

Arg, Male eft Demez, quod filium Ctefiphonem audiverit una adfuiffe, cam ersperet mulierem Æschinus, Iambici senarii,

Demea.

D'sperii: Crefiphonem audroi filium
Cnà fuisse in raptione cum Æschino.
Id misero restat mihi mali, si illum potest,
Qui alicui rei est, etiam eum ad nequitiam abducere,
Vii ego illum quaram ? credo abdustum in ganeum
Aliquò; per suasse ille impurus, sat scio.

Sed eccum ire Syrum video : hinc scibo jam ubi fier.
Atq; herele hic de grege illo est: si me senseris
Eum quar itare, munquam dicet carnufex,
Non ostendam id me velle,

orra

(000

HOM

t.

m :

ta,

B.

bi.

a.

t.

ACT. III. SCENA IV.

Arg. Commendatur Ctesipho, vituperantur Mitio & Aschinus: callide utrumq; Syrus facit. Demea autem narratione virtutum Ctesiphonis plurimum gaudet.

Ejuschem generis.

Syrus, Demea.

Mnom rem modò |eni, Quo palto haberet, enarramm ordine. Nil quiequam vidi latim. D. pro Jupiter Hominu faltitiam! S. collandavit filium t Mihi qui dediffem confilium, egit gravias. D. Diframper. S. argentum adnumeravit illico: Dedit præterea in fumptum dimidium mina : Id diffributum fane eft ex fententia. D. hem . Huic mandes, fi quid rette curatum veli. S. Hem, Demen! ba da poxeram te : quid agitur? D. Quid agitur ! voftram nequeo mirari fatis Ranonem. S. eft bercle mepra, ne dicam dolo. & Abfurda. Pifces cateros purga, Dromo: Congrum iftum maxumum in aqua finito ludere Paulisper: subi ego rediero, exoffabitur: Prim nolo. D. haccine flagitia ? S. mibi quidem non placent : Et clamo fape, Salfamenta hat Stephanio Fac macerousur pulchre. D. di voftram fidem ! Utrum ftudione id fibi habet, an laudi putat Fore, fi perdiderit guatum ? væ mifere mihi! Videre videor jam diem illum, cam binc egens Profugiet aliquo militatum. S. 6 Demes. ISTHUC oft fapere, non, quod ante pedes modo oft, Videre, fed etiam illa, qua futura funt, Prospicere. D. quid ? ifthac jam penes wos pfaltria es? S. Ellam inter ! D. cho! an don't oft babiturus ? S. eredo, we oft Dementia. D. baccine fieri ? S. inepta lenitas Patri, & facilitas prava. D. fratris me quidem Pudet

Pudet, pigétque, S. nimium inter vos, Demea; ac
Non, quia ades praseus, dico hoc, pernimium interest t
Tu, QUANtom quantom, nihit nisi sapientia es:
Ille suilia, semnium t sincres verò illum tuum
Facere hac? De, sincrem illum l an non seu totia mensibon
Priùs olfacissem, quàm ille quicquam caperit?
Sy. Vigilantiam tuam tu mibi narras? De, sic siet
Modò ut nunc est. Sy. UT QUISQUE suum volt esse, ita est.
D. Quid eam? vidistin hodie? Sy. tuimq; filium?
D. Abigam hunc rus, Sy. jamdudum aliquid ruri agere arbitror.
De, Sati scis ibi esse? Sy. oh! quem egomet produxi, D. optumè est.

Metui, ne bareret bic. Sy. atg; iratum admodum. De. Quid autem ? Sy. adorem jurgio fratrem apud forum, De pfaieria ifthac, De. ain' vero. Sy. vah! nil reticuit : Nam, ut numer abatur forte argentum, intervenit Homo de improvifo, capit clamare Afibine, Haccine flagitia facere te ? hac te admittere Indigna genere noftro? De. oh! lacrumo gaudio. S. Non tu bec argentum perdie, fed vitam tuam. De. Salvas fit : [pero, oft fimilis majorum fuum. S. hui! De. Praceptorum p'enm iftorum ille. S. phy! Domi habuit unde disceret. De.fit sedulo: Mil pratermitto : confuefacio : denique In picere, tanquam in speculum, in vitas amnium Fabeo, atq; ex aliis sumere exemplum fibi. Hoc facito. 8, rette fane. De. boc fugito. S. callide. De. Hos lauds eft. S. ifthac res eft. De, be vitto datur. S. Probiffime De. parro autem. S. non bercle orium eft Nunc mibi aufcultandi: pifces ex fententia Natten fum : hi mihi ne corrumpantur, cautio eft : Nam id nobis tam flagitium eft, quam illa, Demea, Non facere vobis, que modo dix'ii : & quod quio, Confervis ad oundem ifthanc pracipio modum. Hoc falfum of, hoc adultum est, hec lautum eft parum : Allud v. Et : iterum fic memento : fedulò Moneo que possum pro mea sapientia: Postremo, tanguam in speculum, in patinas; Demea, Inspicera Inspicere jubeo, & moneo quid facto usu' fit, Inepta hac effe, nos qua facimus fentie : Verum quid facias ? ut homo ef, ita morem geras. Nunquid vis? D. mentem vobis meliorem dari. S. Turm bine abu ? D. rette. S. nam QUID tu bic agus Vbi, fi quid præcipias, neme obtemperet. D. Ego vero hinc abeo, quando is quamobrem buc veneram. Rus abiit : illum curo unum : ille ad me attinet : Quando ita volt frater, de ifthoc ipfe viderit, Sed qui illuc eft, quem video procul ? eftne bic Hezio Tribulis nofter ? fi fatiscerno, is bercle eft : onb. Homo amicu' nobu jam magna nobu civium Ne illiu modi jam inde à puero : di boni ? Penuria eft ? antiqua homo virtute ac fide. Haud citò mali quid ertum ex boc fit publici. Qadm gaudeo! ubi etiam bujen genera reliquias Reffare video! (vab!) vivere etiam nunc lubet. Opperiar beminem hie, ut falutem, colloquar.

ACT. III. SCENA V.

Arg. Hegio docet Softratæ filiam inique ab Æschino tractatam, ac tandem vitiatam esse. Idsacum nunc Demea narrat.

Ejustem generis

Hegio, Geta, Demea, Pamphila. DRô di immortales! facious indignum. Geta. Quid narras! G. fic eft fallum. H. ex illan' familia Tam illiberale facinon eft ortum! 0 Alchine, Pol hand pateroum ifthus dedifti. D videlices De pfaltria bos audivit! id illi nunc dolet Alieno : pater bis nihili pendit : hei m hi . Utinam hic prope adeffet alieubi atq; audiret hac ! H. Ni facient que illes equam eft, haud fic auferent. G. In te fpes omnin, Hegio, nobis fina eft. To folum habemus : su es patronus : tu parens ; Illetibi moriens nos commendavit fenex. Si deferio ta, periimm. H. cave dixeri : Nec faciam : neg; me fatts pie poffe arbitror. D. Adibo. Salvete Hegionem plurimum Jubio. H.oh ! te quarebam ip fum : falve, Demea. D. Quid

D. Quid autem? H. major filim tum Æschinm, Quem fratrem adoptandum dedifti, neg; boni, Megs liberalis fundtus officium viri eft. D. Quid ifthue ? H. noftrum amirum noras Simalum, asq; Æqualem? D. quidni ? H. fliam ejus virginem Vitiavit D. hem! H. mane, nondsom audisti, Demen Quod eft graviffmum. D. an quid of esiam amplius? H. Verò amplim : man hos quidem ferundum aliquo modo eff. Petfuafit nox, amor, vinum, adolefcentia : Humanum eft : ubi feit faltum, ad matrem virginis Venit ipfm ultro, lacrumans, orans, obfecrans, Fidem dans, jurans fe illam dulturum domum. Ignotum eft, tacitum eft, creditum eft : virgo ex eo Compressa gravida facta eft : mensi bic decimus est : The bonne vir nobis Pfaltriam, fi dis placet, Paravit, quicum vivat : illam deferit. D. Pro certon' tu ifthec dieis ? H. mater virginis In medio eft, ipfa virgo, res tpfa, bie Geta Praterea, nt captos eft fervorum, non malm, Neg; iners, alit illas, folus omnem familiam Suftentat: hune abdine, vinci, quare rem. G. Immo hercle extorque, wifi ita fallum eft, Demen : Postremo non negabit : coram ip sum cedò. D. Pudet : nec quid agam, weg; quid huis respondeam, Scio. P. miferam me I differor doloribm. Juno Lucina, fer opem, ferwa me, obfeero, H. bem! Numnam illa, quafo, parturit ? G. certe Hegio. H. hem? Illas fidem nuns voftram implorat, Demea, QUOD vos jus cogis, id voluntate impetret : Hac primum ut fiant, des que fo, set vobs decet. Sin aliter animm vofter eft ; ego, Demea, Summa vi defendam hans atq; illum mortuum, Cognague mihi erat : und à pueris parvols Summ edilli : und femper militia, & domi Fuimm: paupertatem und pertulimm gravem. Quapropter nitar, faciam, experiar, denique Animam relinquem potien, quam illas deferam. Quid mibi re pondes. D. fratrem conveniam, Hegio :

Is quod mibi de has re dederit consilium, id sequar.

H. Sed, Demea, hos tu facito cum animo cogites.

Quam vos facillime agitu, quam est u maxume

Potentes, dites, fortunati, nobiles,

Tom maxume vos aquo animo aqua noscere

Oportet, si vos voltis probiberi probos.

D. Redito: sient, qua sieri aquum est, omnia.

H. Decet te facere i Geta, duc me intrò ad Sostratam.

D. Non me indicente bas siunt i utinam hoc sit medo

Defunctum l verum mina i illas licenti a

Prosectò evadet in aliquod magnum malum.

Ibo. requiram fratrem, ut in sum bas evomam.

ACT, III. SCENA VI.

Arg. Hegio Softratam confolatur, & dilemmate confilium foum concludit.

Iambici senarii. Hegio.

Bono animo fac fis Softrata: & istam, quod potes, Fac consolere: ego Mitionem, si apud forum est, Conveniam: atque, ut res gesta est narrabo ordine. Si est, ut facturu officium siet suum, Faciat: sin aliter de hac re ejum sententia est, Respondent mê, ut quid agam quamprimum sciam.

ACT. IV. SCENA I.

Arg. Probi adolefcentis ingen um moresq; hac scena exprimuntur. Syrus Ctesiphonem instituir, quemadmodum respondere debeat patri: initio scenæ ostendit non raro contingere, ut filii optent parentum absentiam, si quando solutiùs vivere, & genio indulgere statuerint.

Iambici offonarii, & quaternarius.

Ctelipho Syrus.

A In' patrem hine abiisse rus è S. jamdudum. C. die s det.
S. apud (uam quidem l
Villam est: nuns eum maxume operis aliquid facere eredo. C. utiQued eum saluse eju stat, isa se d farigarit velim,
Ut triduo hoe perpetuo è lelto prorsim nequent surgere.
S. Ita stat, & isthoc si quid poin est redim. C, ita : na hune diem
Misere nimi perpetuum, ut capi, cupio in latitia degere:
Et illudrum mulla alia causa tam male odi, nisi quia
Propè est : quòd si abesset longius.

Prin

Prins nox oppreffiffet illie, quam hue reverti poffet iterum. Nune, ubi me illie non videbit, jam bue recurret, fat fcio: Rogitabit me, ubi fuerim : quem ego hodie toto non vidi die. Quid dicam ? S. nibîlne in mentem ? C nunquam quicquam. S. tanto nequior.

Cliens, amicm, hofpes nemo oft wobis ? C. funt : quid poftea ? S. Hifee opera ut data fit. C. qua non data fit ! non poteft fieri.

S. poteft.

C. Interdin: fed fibic permotta, caufa quid dicam? Syre? S.Vah! quam vellem etiam noctu amisis operam mos effet dari! Quin tuotiofm es : ego illim fenfum pulchre calleo.

Gum fervit maxume, tam placidum quam ovem reddo, C.quone-S. Laudarier te audit libenter : facto to apud illum deum : (do ? Virtutes narro, C.meas! S. tuas. Homini illico lacruma cadunt, Quafi puero, gaudio, Hem tibi autem ! C.quidnam eft ? S. IU-PUS in fabula.

C. Pater adeft ? S.ipfu' eft. C. Syre, quid agin sus ? S. fuge mold

intrò : ego videro.

C. Si quid rogabit; nulqua tu me; audiftin' ? S. potin' ut definas?

ACT. IV. SCENA II.

Arg. Queritur Demea,quod fratrem non repererit: idem à Syro deluditur, locum in quo fit frater, bifariam describente. Trochaici, oftonarii.

Demea, Ctefipho, Syrus.

N Æ ego homo infelix, primum fratrem nufquam invenio gentium s

Praterea autem dum illum quaro, à villa mercenarium Vidi : is filium negat effe ruri : nes quid agam scio.

C. Syre, S. quid an? C, men' quarit ? S, verum, C. perii, S. quin tu animo bono es.

D. Quid hoe (malum!) infelicitatis ? nequeo (ati' decernere : Nifs me credo huic effe natum rei, ferendie miferin. Primm porro obnuncio: agrè folm, fi quid fit, foro.

S. Rideo hune : primum ait fe feire : is folm mefeit omnia.

D. Nune redeo, fi forte frater redierit, vife. G. Syre, Objecto, vide ne tile bue prorfes fe irrunt. S. etiam taces ! Ego cavebo. C nunquam bercle bedie ego ifthuc commissam tibi, Nam me jam in cellam aliquam cum illa concludam:id surpifimum eft. S. Age, S.Age, tamen ogo hunc amovebo. D. fed eccum feeleratu Syrum !

S. Non herele hic quidem durare quifquam, fi fic fit, poseft.

Scire equidem volo, quet mibi fint domini, que bas eft miferia ? D. Quid ille gannit ? quid volt ? quid ais bone vir ? bem! of fra-(tibi oft ? ser domi!

S. Quid (malum!) bone vir, mibi narras tequidem persi.D. quid S. rogitas ! Ctefipho me pugnis miferum, & tftam pfaltriam

Ufq; occidit, D. hem! quid narras ? S. hem! vide ut difcidit labrum.

D. Quamobrem? S.me impulsore hanc emptam effe ait. D. non tu eum rus bine modo

Prodiife aiebas ? S. factum : verum poft venit infangens :

Nil popercit : non paduiffe verberare hominem fenem,

Quem ego modò puerum tantillum in manibu geftavi meis!

D. Laudo, Ctefipho : patriffas : abi : virum to judico.

S. Laudas ? na ille continebit pofthas, fi fapiet, manus.

D. Fortiter. S. perquam : quia miferam mulierem, & me fervo-Qui referire won audebam, vicit : hui I perfertiter, D. Non potuit melius : idem fenfit quod ego, te effe buie rei capus Sed effne frater intm ? S. non eft. D. ubi illum quæram cogiso. S. Scio ubi fit : verum hodie nunquam monftrabo. D. bem! quid

an ? S. ita.

D. Diminuetur tibi quidom jam cerebrum. S. at nomen nefcio Illius hominis, fed locum novi ubi fit. D. dic erge locum.

S. Noffin' porticum apud macellum bane deor fam. D.quidni no. S. Prat rita bac reit a platea fur fumeubi ed venerus (verim? Clivos deor fum ver fum eft: hac te prætipitato: pofted

Eft ad hane manum facellum : ibi angiportum propter eft.

D. Quonam? S.ubi etiam caprificm magna oft:noftin'? D. novi. S. hac pergito.

D. Il quidem agniportu meneft pervium, S verum berele (vab.) Cenfen' hominem me effe ? erravi : in porticum rurfum redi. Sane hae multo propinsibis. & minor eft erratio.

Scin' Cratini bujus ditie ades ? D. feio. S. ubi eas praterierie.

Ad finifram bacretta platea : ubi ad Diana veneris,

Ito ad dexwam: prinfquam ad portum veniss apud ipfum lasum Eft pistrilla, S' ex adver fum eft fabrica : ibi eft. D.quid ibi facit.

S. Lectulos in fole iligni pedibus faciundos dedit.

Thi potetit vos. D. bene sand: sed cosso ad eum pergere ?

S. I sand: ego te exercebo hodie, ut dignum et, siscernium.

Assehinas odiose cessati prandium corrumpitur:
Ctesspho autem in amore est totis. Ego jam prospiciam mihi:
Num jam adibo, atq; ununquodque, quod quide erit bellissimu,
Carpani, & cyathos sorbillans paulatim bune producam diem.

ACT. IV. SCENA III.

arg. Rogat Mitionem Hegio, ut Softratam adeat, natraturus illi fuspicionem alienati à Pamphila Æschini, ortam esse propier creptam Cteliphoni psaltriam.

Iambici octonarii.

Mitio, Hegio. Go in has re nibil reperio, quamobrem lauder tantopere, Meum officium facio : quod peccatum à nobis ortum eft, corrigo : Nifi fi me in illo credidifti effe homisum numero, qui ita putant Sibi fieri injuriam, ultro fi quam fecere ipfi: exposulant, Et altro accufant : id quia non eft à me factum, agi' gratias ! H. Ah! minime : nunquam te aliter, atq; es, in animum induni Sid quafo, ut und mecum ad matrem virginis eas, Mitio. (mil. Aig; ifthac eadem que mihi dix'ti, the dicas mulieri. Sufpicionem bans propser fratrem ejus effe, & illam pfaltriam. M. Si ita aqui cenfes, aut fi ita opm of falto, cammi. H. bene fa-Nam & illi animum jam ielevabu que dolore ac mifria (cu: Tabefeit, & in officio fuerin funttm ; fed fi aliter putas, Egomet narrabo que mihi dix'ti. M.immo ego ibo. H. bene ficu : OM Mes, quibu' res funt minu' fecunda, magi' fant mescio quo-Safpiciofi: ad contumeliam omnia accipiunt magis Propter fuam impotentiam : fe femper credunt negligi. Quaproptet, te ip sum pugnare ip sis cora, placabitim eft. (xume. M.Et refte, & verum dick. H. fequere me ergo hac inti d. M.ma-ACT. IV. SCENA IV.

Arg. Dolet vehementer Æschinus in suspicionem venisse se apud Sostratam & Pamphilam, quod amare psaltriam coperit, quam non sibi, sed fratri ut gratum faceret, à lenone eripuerat;

Trochaici & Iambici officiarii, trochaicus unus quaternarius abundans (yllaba,

Æschinus.

D'iferucior animi: hoccine de improviso mali mihi objici Tantum, ut neq; quid de me faciam, neque quid agam, certum set! Membra Mombra meta debilia sunt . animu' timore obstupuit i petere Consistere nihil consist quiequam posest. Vah? quo modo Me ex hac turba expediam tanta? Nune suspicio de me incidit, Neg; easimmerito. Sostrata credit, mihi me emisse hanc psalsriam: Anu indicium id secte mihi.

Mam ut hine forte ea obstetricem missa erat, ubi eam vidi, illico Accedo: rogito Pamphila quid agat 3 jam partus adset :

Eone obsterricem accersat. Illa exclamat, Abi, abi, jam Æschine Sati' diu dedisti verba, sat adhut tua nos frustrata est sides.

Hem! quid ifthuc, obficero, inquam, oft ? valeas, habeas illam qua placet,

Senfi illico id illas suspicari : sed me repressi tamen, Ne quid de fratte garrula illi dicerem, ac fieret palam.

Nune quid faciam? dicamne fratris offe banc ? qued minime of

Opm
Usquam efferri: age, mitto: fieri potis est, uti ne que exeat.
Ipsum id metuo ut credant: tot concurrant verismilia:
Egomet rapui: ipse egomet solvi argentum; ad me abdusta est do-

Hec aded med culpd fattor fieri: non me hant rem patri, ut sit Erat gesta, indicasse, exorassem ut eam ducerem domum.
Cessatum usq; adhuc est: nunc porro Æschine, expergiscere s Munc bos primum est: ad illas ito, ut pergem me: acceda ad fores.
Perit: borresco semper, uti fores pultare basce occipio miser.
Idems, hem! Æschinm ego sum; aperite aliquis actutim ostium.
Prodit mescio quis: concedam bue.

ACT, IV. SCENA V.

Arg. Mirè faceto commento novum incutit Æschino metum pater, ostendens alii viro nupturam Pamichilam, Tandem amoto ludo agere seriò incipiens, filii animum gaudio explet, suturum promittens, ut illam ipse duceret uxorem.

Zrochaici ostonarii, iambici senarii & ostonarii.

Mitio, Æschinus,

Ta uti dixi, Softrata,

ũ,

lli

cr

₽,

11

Facito: ego Æschinum conveniam, ut, quo modo asta hæc sint, sciat.

Sed quis oftiam boc pulsavit ? A pater bercle eft perii-M. Ef-

A. Quil

A. Quid buic bie negeti eft ? M. tune bas pepulifti forest tacet? Cur bune aliquanti [per non ludo? melim ef : Quandoquidem hoe nanquam mihi :pfe voluit credere. Nil mibi respondes ? E. non equidem ifas, qued stam. M. Ita! nam mirabar, quid bic negoti effet tibi. Ernbuit : falva res eft. E. die fodes pater, Tibi verò quid iftbic eft rei ? M. Nihil mihi quidem. Amism quidam me à foro abduxis modò Huc advocatum fibi. A. quid ? M. ego dicam tibi. Habitant hie quadam mulieres paupercula : Opinor eas non noffe te, & certo fcio: Neg; enim din buc commigrarunt. E. quid tum pofea ? M. Virgo eft cum matre. A perge. M. has virgo orba eft patre : His mem amica illi genere eft proxumm. Huis leges cogunt nubere hans, A. peris. M. quid of ? A. Nil : rolte : perge. M. is venis, ut fecum avehat : Nam habitat Mileti. A. bem I virginem ut fecum avehat! M. Sic oft. E. Miletum ufque sobfecro ? Mita. E animo male eft. Quid ipfa ? quid aiunt ? M. quid illas confes ? mibil enim : Commenta mater eft, effe ex alio viro Nefeio que puerum natum, neque eum nominat : Priorem effe illum, non oportere buic dars, E. Eho! nonne bac jufta tibi videntur postea ? M. Non. E. objecto, non l an illam hine abducet pater ? M. Quidni illam abducat? E. faltum à vobis duriter, Immifericorditérque, atq3 etiam, fieft, pater, Dicendum magis aperte, illiberaliter. M. Quamobrem ? E. rogas me ! quid illi tandem creditio Fore animi mifero, qui ille confuevit prius, (Qui infelix, hand feio, an illam mifere nunc amat) Cum hans fibi videbit prafens prafenti eripi, Abduci ab oculis ? facines indignam, pater. M. Qua ratione ifthuc? qui despondit? qui dedit? Cui, quando supfit ? autor bu rebus quis eft ? Cur duxit alienam ? E. an federe oportuit Domi virginem tam grandem, dum cognatus hus Illine venires, expedantem ? bac, mi pater.

1

To ditere aquum fuit, & id defendere.

M. Ridicule, advorsumme illum causam dicerem,
Cui veneram advocatm ? sed quid ista, Æschine,
Nostra? aut quid nobis cum illis? abramm: quid est?
Quid lacrumas? E. pater, obsero, ausculta. M. Æschine, audivi omnia,

Et scio ; nam amo te e quò magà:, qua agi, eura sunt mihi.

A. Ita velim me promerentem ames, dum vivas, mi pater,

Ut, me hoc delictum admississe in me, id mihi vehementer dolet,

Et me tui pudet. M. credo hercle: nam ingenium novi tuum

Liberale: sed verecr ne indiligens nimiùm ses.

In qua civitate tandem te arbitrare vivere ?

Virginem viti assi, quam te jun non suerat tangere.

Jam id peccatum primum magnum; at humanum tamen.

Fecere alii sape, item boni: at postquam evenit, cedo.

Nunquid circumspex ci ? aut nunquid tute prospen ci tibi,

Quid sieret? qua sieret ? Si te ipsum mihi puduit dicere,

Qua rescisceren ? hac dum dubitas, menses abievunt decem.

Prodidisi te, Silam miseram, Sanatum, quod quidem in te

fuit.
Quid ? credebas dormienti hac tibi confecturos deos ?
Et sine tua opera illam in cubiculum iri deductum domum ?
Nolim caterarum rerum te socordem codem modo.
Bono animo et, duces uxorem hans. Æ, hem ? M. bono animo es.

inquam. A. pater,

Obsecto, non ludi sununc me ? M. go te ! quamobrem ? A.ne.

Nis, quia tam miser è hoc esse cupio verum, tò vereor magis.
M. Abi domum, ac deos compretare, ut uxorem accersus: abi.
E. Quid ? sam uxorem ! M jam. Æ. jam! M. jam quantum potes.
Æ. dê me, pater,

Omnes oderint, ni magi' te quam oculos nunc amo meos.

M. Quid! quam illam! E. aque. M. perbenigne. A.quid? il'e ubs ef Milefim?

M. Abiit, periit, navem ascendit ! sed cur cessas ? E. abi,

Tu potius Deos comprecare: nam tibi cos certò scio, Quò vir melior multò es quam ego sum. obtemp:raturos magis. K M. Ego M. Ego eo intrò, ut que opu' funt, parentur : fac tu, ut dixi, fi

Capie.

E. wid hos negoti! hos est patrom esse, aut hos est filium esse! Si frater aut sodalis esser, qui magi' morem gereret? His non amandus! hissine non gestandus in sinu est \ hem, taq; aded magnam mi injesit sua commoditate suram, Nè fortè imprudens fassam quod nolit : sciens cavebo. Sed cesso ire intro, nè mora meu nuptiu egomet sim:

ACT, IV. SCENA VI.

Arg. Demea ambulando facigatus, de Syro queritur, quòd non apertè fatis commonstraverit iocum, ubi frater esset Mitio.

Iambici fenarii.

Demea.

Defession som ambulando: ut, Syre, to cum tua Monstracione magnou perdat Jupiter! Perreptavi usq3 omne oppidum, ad portum, ad lacum: Quò non? neq; fabrica ulla erat, neq; fratrem hon o Vidisse aichat quisquam: nunc verò domi Certum obsidere est usq3 donec redierit.

A.C.T. IV. SCENA VII.

Arg. Demea, de vitio virgini oblato, & nuptiis resciscit: is fingitur jam tumultuari, sed postea placatur.

Ejusdem generis.

Mitio, Demea.

M. IBo,illis dicam nullam esse in nobis moram.

D Sed eccum ipsum! to jamdudam quaro, Mitio

M. Quidnum? D. fero alia stagitia ad to ingentia

Bons illim adolescentis. M. eccum autom. D. nova,

Capitalia. M. ohe,jam! D. ah! nesch qui vir sit. M. scio.

D. O stulto! tu de psaltria me somnias

Agere. Hos pescatum in virginem est civem. M scio.

D. Ohe! scio & patere? M. quidni patiar! D. dis mihi,

Non clamas? non insanis? M. non: malin quidem.

D. Puer natu est. M. Di bene vorsant. D. virgo nihil habet.

M. Audivi. D. & ducenda indotata est? M. scilicet.

D. Quid nunc suturum est? M. id enim, quod res ipsa fert:

18thoc-

Isthoccine facto oportet! M. quid faciam amplim ? D. Quid facias, rogitas ! fi non re ipsa tibi doler, Simulare certe eft hominis. M. quin jam virginem Despondi : res composita est ; fiunt nupria : Dempfi metum omnem : hac magis funt homini. D. caterum Placet tibi faltum, Mitio ? M. non, fiqueam Mutare: nunc, cum non queo, aquo animo fero. ITA VITA oft hominum, quaficum ludas tefferis; Si illud, quod ma xume opus oft factu, non cadit, Illud quod ceridit forte, id arte ut corrigas. D. Corrector! nemps tua arte vigints mina Pro pfaltria perière : qua, quantum potest, Aliquò abjicienda est, si non pretio, at gratin. M. Neg; eft, neg; illam fane ftudeo vendere. D. Quid igitur facies ? M. demi erit. D. prû divûm fidem! Meretrix to mater familias und in domo! M. Cur non? D. fanum te credis effe ? M. equidem arbitror. D. Ita me di ament, ut video ego tuam ineptiam; Facturum credo, ut habeas quicum cantites. M. Cur non? D. & nova nupta eadem hat difcet ? M. feilicet D. Tu inter eas restim dustans faltabis. M. probe . Et tu nobi foum und, fi opus fit. D. hei mihi! Non te hac pudent ? M. jam verò omitte, Domea, Tram ifthane iracundiam, atque, ita uti decet, Hilarem ac lubentem fac te gnati in nuptiu. Ego hos conveniam, poft bue redeo. D. o Jupiter! Hanceine visam! hofeine mores I hanc dementiam ! Oxor fine dote ventet: intes pfaltria eft : Domu' fumptuofa, anolescens luxu perditm : Senex delirans: IPSA, ficupiat, Salm Servare prorfus non potest bans familiam.

ACT. V. SCENA I.

Arg. Servorum licentiam in hae scena Terentius oftendit. Exit egregiè potus Syrus, multum exultans, lautè se ac oppipare conatum
esse: hunc Demea ob temulentiam impetit, & objurgat.

Ejusdem generis. Syrus, Demea.

S. Æ Depol, Syrifce, te curafti molliter, Lauieq; munu adminifrafti tuum:

26-

Abi: sed postquam intens sum omnium rerum satir, Predeambulare bue lubitum est. D. illud si vide Exemplum disciplina. S. Esce autem his adest senex Noster: quid sit? quid tu es tristit? D. obe scelus? S. Eho l jam tu verba sundes his sapientia? D. Tún? Si mem esses. S. dis quidem esses. Demea, Ac tuam rem constabulisses. D. exemplum omnibus Curarem ut esses. S. quamobrem? quid feei? D. rogas? In ipsa tyrba, atq; in peccato maxumo, Quod vax sedatum satis est, potasti, scelus, Quasire bene gusta. S. sanè nollem hunc exitum.

ACT. V. SCENA II.

Arg. Exim Parafiti cujufpiam Ctefipho Demez proditur. Ejufdem generis.

Dromo, Syrus, Demea.

Dr. HEM Syre, rogen to Ciefipho utredeas. S. abi.
De. Quid Ciefiphonem his marrat? S. mihil. De. ebo

Eft Crefipho intm ? S. non eft. De, eur hie wominat? S. Es alim quidem parafitaster parvolue.

Môftin'? De. scibo. S. quid agu? quo abu? De, mitte me. S. Noli, inquem. De, non manum abstines, mastigia?

Antibi jam mavu cerebrum dispergam hic? S. abit.

Ædepol commessatorem haud sand commodum. Prasertim Ctefiphoni : quid ego nunc agam ?

Nife, dum ha filescunt turba, interea in angulum Aliquo abeam, atq3 edormiscam hoc villi. Sie agame

ACT. V. SCENA III.

Arg. Cognito Ctefiphonis amore Demea exclamat, & Mitionem jurgio adoritur, ut liberorum corruptelam : per quem placatur tandem & Eschino & Ctefiphoni.

Ejusdem generis. Mitio, Demea.

M. P Arata à nobis sunt, set dixi, Sofrata,

ubi vis. Quissam à me populit tam graviter fores?

D. Hei mibi!quid faciam? quid ag am' quid clamem, aut querar?

O celum! û terra! û maria Neptuni! M. bem tibi,

Rescivit omnem rom: id nunc clamat scilicet.

Parata

F

I

H

I

.

N

F

3

E

I

C

Il

A

I

la

I

E

I

S

I

I

Parata lites : fuceurrendum eft. D. cccum adeft Communis corruptela noftrum liberum. M. Tandem reprime tracundiam, atg; ad to redi. D. Reproffi, redii, mitto maledicta omnia : Rem iplam putemus : dictum hoc inter nos fuit Ex te adeo eft ortum, ne tu curares meum. Neve ego tumm : responde. M. faltum est : non mego. D. Cur nunc apud te potat ? cur ricipis meum ? Cur enits amicam, Mitte? nam qui minus Mibi idem jes aquum eft effe, quod mecum of sibi ? Quande ego tuum non curo, ne cura meum, M. Non aquum dicis, non: nam verm verbum hoc quidem eff , COMMUNIA effe amicorum inter fe omnia. D. Farete : nune demum ifthac nata oratio of. M. Aufculta paucis, nifs moleftum oft, Demea. Principio fi id to mordet, fumptum filis Quem faciunt, quafo facito hoc tecum cogites. Tuillos duos olim pro re tolerabas tunt, Quod fatis putabas tua bona ambobas fore, Et me tum uxorem credidifti feilicet Duffurum : eand millam ration m antiquam obtine : Conferva, quare, parce : fas quamplurimum Illis relinquas : gloriam tu ifam ebtine ; Mea, que prater fpem evenere, utantur fine ; De fumma nibil decedet : quod hinc accefferit Id de lucro putato effe : emnia fi has voles In animo vere togitare, Demea, Et mibi, & tibi, & illis dempferis molefiam. D. Mitto rem : consuetudinem ipforum. M. mane : Scio, ifbuc ibam, MULTA in bomine, Demen. Signainfunt, ex quibu' conjectura facile fit, Duo ciem idem faciunt, Sape ut poffis dicere, Hos lices impune facere buis, illi non licet : Non quod di fimilis res fit, fed quod, qui facit : Qua ego effe in illis video : us confidam fore isa Ut volumm : video sapere, intelligere, in loca Vereri, inter fe amare : scire eft liberum Ingenium, atq3 animum: quovis illes tu die

ur

Reducas ? at engenemeruas , me abre fint tamen Omifiores paulo : is noster Demea. AD OMNIA alia atate fapimus rectius ; SOLUM UNUM hos virium affert fenedtu hominibm Attentiores fumm adrem emnes quem fat eft Qued illos fat atas actiet. D. ne nimium modo Bonæ tue ife nos rationes, Mitio, Et tum ifte animm aqum subvortat. M. tace. Non fiet : miste jam ifthæc': da te bodte mibi Expor ge frontem. D. feilicet, ita icmpu' fert. Faciundum est : caterum rus cras cum filio Cum prima luce. N. immo de notte cenfeo : Hodie modo hilarem te face. D. & iftam pfaliriam Und illuc mecum hine abstraham. M. pugnaveris. Eo prorfus pacto illi alligaris filium. Modo facito, ut illam ferves. D. ego ifthus videro: Asg; ibi faville plena, fumi, ac pollinis Coquendo fit faxo, & molendo: prater hac, Meridie ipfo faciam ut ftipulam colligat : Tam excolt am reddam atq; atram, quam carbo eft. M. platet. Nunc mihi videre fapere : atq3 equidem filium, Tum etiam fi nolit, cogas, cum illa und cubet. D. Derides ? fortunatus, qui ifto animo fies : Ego fentio. M. ah! pergi fne ? D. jamjam defino. M. I ergo intro. & cui rei of , et rei hunc fumamon diem.

ACT. V. SCENA IV.

Arg. Demea cam videat non probari vulgo feveritatem in liberos diversam institutionis viam meditatur, in qua persona Terentius indicat mitioribus se favere patribus, seculi sui moribus hoc magis concedens, quam quod ita faciendum esse existimet.

Trochaici offonarii cataleffici.

Demea.

Nunquam isa quisquam bene subducta ratione ad vitam fuit,
Quin res, atas, usu, semper aliquid apportet novi,
Aliquid moneat: utilla, qua te scire credas, nescias,
Es, qua tibi putari prima, in experiundo repudies.

Quod

Vi

Cl

Si

A

F

00

11

Il

It.

B

S

Quod mi evenit nune : nam ego vitam duram,quam vixì ufq3 adhus.

Prope jam decur fo spatio mitto : id quamobrem ? re ipsa rep-

FACILITATE nibil effe homini melius, negs elementia : id Effe verum, ex me, atqs ex fratre cuivis facile eft nofcere. Vitam ille fuam femper egit in otio, in conviviis : Clemens, placides, mulli ladere os, arridere omnibus : Sibi vinit, fibi fumptum fecit : omnes bene dieunt, amant. Ego ille agrefti, fevus, trifin , parcon, trugulentus, tenax, Duxi uxorem: quam ibi miferiam vidi ! nati filik Alia cura ? porro autem, illis dum studeo ut quamplurimum Facerem ; contrivi in quærendo vitam atq; atatem meam Nune exactà atate bos fructi pro labore abin fero Odium : ille alter fine labore pairia potitur commeda 3 Illum amant : me fugitant : illi credunt con filia omnia, Illum diligunt, apud illum funt ambo : ego defertu' fum: Illum ut vivat optant 3 meam autem mortem expediant feilicet : Ita eos meo labore ed actos maxumo, his fecis fuos Paulo fumptu i miferiam omesem ego capio; hic potitur gaudia. Age, age, jam experiamur porro contra, & quid ego poffem Blande disere, aut benigne facere, quando bue pro vocat. Ego quoqi d meis me amari & magni pendi postulo. Si id fit dando atq; obfequendo, non pofteriores feram: Deerit : id med minime refert, qui fum natu maxummi.

ACT. V. SCENA V.

eros Arg. Demea absurde contra ingenium suum blandus esse conatur. Iambici fenarii.

Syrus, Demea.

TTEM Demea! rogat frater, ne abeas longins. D. Quis bomo ? o Syre nofter ! falve : quid fit ? quid agi-

S. Reste, D. optime eft : jam nunc hat tria primum addidi Prater naturam : o nofer ! quid fit ? quid agitur ? Servum haud illiberalem prabes te, & tibi Lubens bene faxim. S. gratiam habeo. D. atqui, Syre, Hoc verum eft, & ipfa re experiere propediem.

ACT.

tam

tius

ma-

2.

uod

Tu

I

1

I

I

I

1

ACT, V. SCENA VI.

Arg. Pergit effe commodus Demea, ut instituerat,

Geta, Demea.

La Era, ego hue ad vos proviso, quam mex virginem

Accersant: sed eccum Demeam! salvos ses.

D. Oh! qui vocare. G. Geta. D. Geta! hominem maxumi

Pretii esse to hodie judicavi animo meo:

Nam u mihi est profestò servus spestatus satis,

Cui daminus cura est, ita uti tibi sensi, Geta:

Et tibi ob eam rem, si quid usus venerit,

Lubens benè faxim: meditor esse affabilia

Et bene procedis. G. bonus es, cim hac existumas.

D. Paulatim plebem primulum facio meam.

ACT. V. SCENA VII.

Arg. Nuptiarum mora offenditur Æschinus: hunc Demea blande
alloquitur: & maceriam dirui jubet, qua puerperam traducat.

Ejnschem generis.

Æschinus, Demea, Syrus, Geta. Ceidunt me quidem, dum nimi' (anttas nuptias Student facere : in apparando confumunt diem. D. Quid ighur, Bfchine? A. hem, parer mi l tu bic eras : D. Tum hercle vero S animo, & natura pater. Qui te plus qua noculos bofce: fed cur non domum Dxorem accerfis ? A. cupio : verum boc mibi mora of. Tibicina, & hymenæum qui cantent. D. cho? Vin' tu buic fert aufeultare ? E. quid ? D. miffa bet face, Hymenaum, turbas, lampadas, tibicinas ; Atq; hanc in horso maceriam jube dirui. Quantum poteft : hat transfer ; unam fac domum : Traduce & matrem, & familiam omnem ad nos. E. placet, Pater lepidiffime. D. enge, jam lepiden vocor. Fratri ades fient pervia : twbam domum Adducit, fumptum admittet : multa : quid mea ? Ego lepidas inco gratiam: jube nune jam Dinimerat illi Babylo viginti min 46. Syre, ceffas ire, acfacere : S. quid ago? D. dirue : In, illas, abi, & traduce, G. di tibi, Demea, Bene faxint, cum te video noftra familia Zam ex animo factum velle. D. dignes arbiti or.

Tu quid ais? Æ. sic, opinor. D. multo retiù est, Quam illam puer per am ounc duci hue per viam Ægrotam, Æ. nibil enim vidi melius, mi pater. D. Sic sol. o: sed eccum! Mitto egreditur foras.

ACT, V. SCENA VIII.

Arg. Mitioni suadetur, ut uxorem ducat Softraram, ac vix tandem persuadetur: & non fine rifu spectantium, Demea, prater naturam, facilis esse studer.

Iambici fenarii, & octonarii.

Mitio, Demea, Æschinus.

Juber frater l ubi is est ? tu jabes hoc, Demen l
D. Ego verò jubeo, & hac re, & aliu emnibus
Quàm maxumè unam facere nos hanc familiam,
Colere, adjuvare, adjungere. E. ita queso, pater.
M. Haud aliter censeo, D. Immo herele ita mebis decet.
Primum hujus uxoris est mater. M. quid postea?
D. Proba, & modesta. M. ita aiunt. D. natu grandior.
M. Scio. D. parere jamdiu hac per annos non potest: (git?
Nec qui eam respiciat, quisquam est i sola est. M quam hit rem aD. Hanc te aquum est ducere, & te operam, ut siat, dare.
M. Me ducere autem! D. te. M. me! D. te, inquam. M, ineptie.
D. si tu sis homo,

Hie faciat. E. mi pater. M. quid? tu autem buic, afine,aufen!-

tas! D. nihil agi.

Fieri aliter non potest M. deliras. A. sine te exorem mi pater.
M. Infanti : aufer. D. agè, da veniam filio. M. sati sanus es l'
Ego novu maritu anno demum quinto & sexagesimo.
Fiam, atq; anum decrepitam ducam ? sidne estu autores mibi?
A. Fac: promissego ilii. M promisti autem! de te largitor, puer.
D. Agè, quid si quid te majus oret? M. quasi non hoc su maxumu.
D. Da veniam. A. nè gravere. D. fac, promitte. M. non emitti.
A. Etsi hoc mihi pravum, ineptum, absurdum, atq; alienum 2

vita mea Videatur 3 fi vos tantopere isthuc vultir, siat. A. bene facir s Meritò se amo. D. verum quid ? quid ego dicam? hoc consit quod volo.

Quid nunc quod reftat ? Hegio cognatus his est proxumus, Afinis nobis, pauper: bene nos aliquid facere illi decet.

M. Quid

M. Quid facere ? D. agelli eft hic fub urbe paulum, quod locitat

Huic demme, qui fruatur, M. paulum id autem! D. fic mulium tamen

Faciunduna eft:pro patre bicic eft, bonm eft, nofter eft gred & datur. Pofremo, non meum illud verbuns facio, qued in Mitio Bone & Sapienter dix'ti dudum VITIUM commune omnium eff. Quod nimium ad rem in fenetta attenti fumu : bane maculam

nos decet Effugere : dictum oft vere, & re ipsa fieri oportet, Mitio. M. Quid iftbuc ? dabitur, quandoquidem bic volt. E. mi pater. D. Nunc tu mibi germaus es pariter coxpore, & animo. M. gaudeo.

D. Suo fibi hune gladio jugulo. ACT. V. SCENA IX.

Arg. Servis libertas, filiis dantur uxores. Mitioni narrat Demea, cur tam repente mores mutaverit, in cujus persona Terentius nobis ridicula prodigalitatis exempla proponit. Trochaici octonarii.

Syrus, Demea, Mitio, Æschinus.

FAltum eft, quod ju'fti, Demea. D. Frugi homo es : ego adipol hodie mea quidem fententi i Fudico, Syrum fieri, aquum, liberum, M. ifthunc liberum! Quodnam ob factum ? D. multa. S. o nofter Demea, adipol vir bonza es.

Ego istos vobis usq; à pueris curavi ambos sedulo. Docui, monui, bene pracepi femper que potui omsia. D. Res apparet, & quidem hac porro, Obfonare, cum fide Scortum adducere, apparare de die convivium : Non mediocris hominis bac funt officia. S. 6 lepidum capat! D. Postremo, hodie in plateria ista emunda hic adjutor fuit Hic curavit : prodeffe aquum eft, alii meliores erunt ; Denig; hie velt fieri. M.vin' tu hoc fieri? A.cupio. M. fiquidem Tu vis, Syre, cho accede buc ad me, liber efto; S. bene facis: Omnibu' gratiam haben, & feor fum tibi præterea, Demea. D. Gandeo. A. Et ego. S. eredo: utinam hoc perpetuum fi & gaudium, ut

Phrygiam uxorem meam und mecu videam liberam! Doptumam Mulierem quidem. S. & quidem nepoti tuo buju filio Hodie primam mammam dedit has. D. hercle verò feriò,

Siqui-

Sig M.

S.

M

Tit

D

Æ

D

M

2

14

Se

N

2

Se

H٩ Es

Pl

Ha

P

Ph

De

Ch

An

Ph

Ge Da 5

7

3

1

Siquidem primam dedit, hand dubium quin emitti aquum'fut. M. Ob eam rem! D. ob eam. Poftremo, a me argentum, quanti eft, fumito.

S. Di tibi, Demen, omnes femper omnia optata offerant. M. Syre, proceffifti bodie pulchre. D. fiquidem porro, Misio. Tatuum officium facies, atq; buic aliquid paulum præ manu Dederu, unde utatur, reddet tibi citò. M. ifthor vilius. A. Frugi homo eft. S. reddam bercle : da modo. A. age pater. M. post con ulam.

D. Factet. S. 6 vir optume ! A. 6 pater mi festivissime ! M. Quid ifthus ? que res tam repente mores mutavit tuos ? Quod proluvium ? que ishac subita eft largitas? D. dicam tibi. Di id oftenderem, qued te ifti facilem, & festivum putant, Id non fieri ex vera vita, neq; adeo ex æquo & bono, Sed ex affentando, indulgendo, & largiendo, Mitio. Muns adeo fi ob eam rem vobis med vita invifa eft. Æschine, Quia non justa injusta, prorfem omnia omnino obsequor: Miffa facio, effundite, emitte, facito quod cobi lubet. Sed fi id vulim potinis, qua voi propter adole fcentiam Minu videtis, magis impense cupitis, confalitis parum, Has reprehendere, & corrigere me, objecundare in loco : Ecte me, qui id faciam vobis! A. tibi pater permittimus : Plus feis, quil facto opm eft. Sed de fratre quid fiet ? D. fino. Habeat : finem in ifthac faciat. M. ifthue rette. Plaudite.

PHORMIONIS PERSONÆ

Earúmque interpretatio.

Phormio, parasitus, soo Al copuor, à sarmentis, & codicibus; vel, ut vult Donatus, à sparteis fiscis & stramentis nauticis. Demipho, senex, and TE Syus que, populi claritas. Chremes, fenex: vide supra Andr. Antipho, adolescens. Eunuch. Phadria, adolescens. Eunuch. Geta, fervus, Adelph. Davw, Servus. Andr.

Derio, leno, à gente, unde etiam Sweid en.

Mausstrata, matrona, magnisicum nomen à copiis navalibus, quarum gloria populus Atheniensis aliquando sloruit.

Cratina, advocatus, à robore, quod est negitos.

H'gio, advocatus. Adelph.

Sequentium personarum tantum bie mentio sie. Dorcio, ancilla, Suo vie Sopros, à dama. Phaniam, adolescentula, Suo ve pave, à facula.

M. ANTONII MURETI IN PHORMIONEM TERENTII ARGUMENTUM.

Hremes & Demipho fratres Athenienses erant: Chremes Athenia uxorem divitim, ac bene dotatam duxerat Naufistratam, er ex ea Ifusceperat filium Phadriam. Habebat Nausiftrata, prater cateras opes opima prædia in Lemno: eò igitur Chiemes quotannis, ad ca locanda. e.piendofq; fructus commeabat. Dum illic refidet, panpercu'æ cujufdam mulieris amore correptus, eam queq; ducit uxorem, & ex ea fu fcepit filiam Phaniam: ac ne res emanaret, commutato nomine, Stilphonem fe Lemni vocari jubet. Detrabebat autem è fiultibus pradiorum uxoris A theniensis, quantum satis effet ad illam alteram una cum filia nutriendam: deinde Athenes rever fus aut calamitatem, aut vilitatem, aut tale aliquid caufabatur. Erat Demiphoni filius Antipho. Cum igitur Phanium quindecim jam haberet annos, conveniunt inter fe Chremes & Demipho, at Chremes quidem & Lemniam uxorem, & Phanium Athenas clanculum adduceret, Demipho verò Phanium filio suo uxorem daret:ejus rei caus à proficisci ur in Lemnum Chremes : codem tempore accidit, ut Demiphoni quaq; iter effet in Ciliciam : abeuntes ambo, Geta (is Demiphoni fervus erat) filios committunt fuos. Profectis fenibus, Phadria fe ftatim cithariftriæ cujufdam amore implicat. Sed hoc erat incommodi, quod, qui à lenone amaret, quod daret, nihil habebat. Interea, uxor è Lemno, que, propter panpertatem, viri diutius forte quam folebat mo-Pantis adventum expectare non posset, conscensa navi, Atbenas una cum filia & nutrice ipfius venit, querunt Stilphonem fruftra Athenis: qui quenquam co nomine noffet, reperiebatur nemo. Ibi mater (tanta eam ag i ndo ceperat) moritur : eifunus una cum nutrice procurantem Phanium cum afpexisset Antipho, subito amore illim exarfit; venit ad nutricti

pa

75

ex

ri

10 m

92

P

ra

pe

(

1

3.

cem pefiridie,ut ejus fibi copiam faceres,obfecrans : illa, fe, nifi puellam uxorem duceret facturam negat. Ili, cum & quidvis facere auperet & patrem absentem vereretur, parafitus Phormio boc confilium dedit : lex eret Athens, ut orbas puellas, qui en genere proxumi effent, dacerent ; aut, fiid nollent, dotem eis dare cogerentur : Ego, inquit parafitus, fimulabo, me patri virginis amicum fuiffe, ideoq; caufamillius fufcipere : vocabo te in judicium, tanquam illius cognatum, tecumque lege agam ne eam ducas. Tu ita te defendes, ut mihi facilem victoria prabeas, ita condemnabere: sic fiet, ut & tu potiaris ina, & patre rever so paratam excusatione babeas. Ita fiunt omnia ni parasitus suaferat. Confectis jam nupting codem die ambo redeunt fenes : tu bati uterque:ille, quod filius indosatam uxorem fe ab fente dipriffet ; bic, qued vereretur,ne, erepia fibi hac collocande filie occasione, tota res fieres palamier ipfo die, leno, cithariftrie qua Phedria amabat dominus, nifi fibi pro ea triginta mine darentur, venditirum fe eam minitabatur : ad eas conficiendas banc fallacia am Geta confingit ait fenibus, fe cum Phormione collocutum : Phormionem verò fi fibi dotis triginra mine darentur, paratum cam uxorem accipere, quam duxiffet Antipho: eam pecuniam à Chremete sumptam numerat Phormioni; weam Phadrie, Phadria lenoni pro amica tradit. Cum. bec jam confetta e gent, agnoscitur Phanium. Ibi vero fenes gandere, quod quas nuprias ipfi facere moliebantur, ce ipfis absentibus atq; infcientibus facta effentifed dolebant fibi periife triginta minas. Eas,dum à Phormione, primo blanditiis, postea etiam per vim eripere conautur ; Phormio, qui jam de duabus Chremetis uxoribus, deg; tota re intellexerat, inclamat Naufistratam, eiq; aperit omnia. Illa, cum aliquandin de viro conque la effet, tandem placatur, filig; ipfins judicio omnia fe permiffuram pollicetur.

C. SULP. APOLLINARIS

PERIOCHA.

Chremetis frater aberat peregrè Demipho,
Relicto Athenis Antiphone filio.
Chremes clam habebat Lemni uxorem, & filiam;
Athenis aliam conjugem, & amantem unicè
Gnatum fidicinam. Mater è Lemno advenit
Athenas, moritur. Virgo fola (aberat Chremes)
Funus procurat. Ibi eam uisam Antipho
Cùm amaret, opera parasiti uxorem aecipit.
Pater, & Chremes reversi fremere, dein minas
Triginta dant parasito, ut illam conjugem
Haberet ipse: argento hoc emitur fidicina.
Uxorem retinet Antipho à patque agnitam.

PHORMIO TERENTII.

ACTA LUDIS ROMANIS, L, POSTHUMIO ALBINO, ET L. CORNELIO MERULA, ÆD. CURUL. EGERE L. AMBIVIUS TURPIO, L. ATTILIUS PRÆNESTINUS. MODOS FECIT FLACCUS CLAUDII F. TIBIIS IMPARIBUS. TOTA GRÆCA APOLLODORU EPIDICAZOMENOS ACTA III, C. FANNIO, ET M. VALERIO COSS.

PROLOGUS.

Offquam poeta vetm poetam non potest

Retrabere à studio, & transdare hominë in otiù 3

Maledistin deservere, me scribat, parat :

Qui isa Distitat, quas antehac fecis fabulus,

Tenui esse oratione & scriptur a levi,

via nusquam insanum scripsit adole scentulum

vam videre, sugere, & schari canes,

Quia nufquam infanum feripfit adole feentulum Cervam videre, fugere, & festari canes, Et eam plorare, orare at subveniat fibi. Quod fi intelligeret, clim cum steste nova, Actoris opera magi fetiffe, quam fua: Minus multo audafter, quam ladit, laderet 3 Et magi' placerent, quas feciffet fabulas. Nune fi qui eft, qui hoc dicat, aut fic cogitet, Vetu' fi poeta men laceffiffet prior, Nullum invenire prologum potuiffet novm. Quem diceret, nifs haberet cui malediceret : Is fibi responsum hos babeat; in medio omnibus Palmam effe positam, qui artem tractant mußicam. The ad famem huns ab fludio fluduit regisere : Hie respondere voluit, non laceffere. Benedictis fi certaffet, audiffet bene: Quod ab illo allatum est, fibi id effe relatum putet. De illo jam finem faciam dicundi mihi, Peccandi cum ipfe de fe finem non facit. Nune quid velim animum attendite. Apporto novam EPIDICAZOMENON quam vocant comadian

Graci,

Græci, Latini PHOR MIONEM nominant, Quia primes partes qui aget, is erit Phormio Parasius, per quem res agetur maxumè. Voluntes vestra si ad poetam accesserit, Date operam, adeste aquo animo per silentium, Nè simili utamur fortuna, atq; usi sumu, Cùm per tumultum noster grex motus loco est se Quem astoris virtus nobis restituit locum, Bonitas q3 vostra adjutans, atq3 aquanimitas.

IIO ED.

.01

05

IIS

O. C.

ACT. I. SCENA I.

Arg. Davus extens dicie adferre le quam'debet Getæ pecuniam: & bæc persona extra argumentum inducitur, cui rem gestam narraturus est Geta.

Jambiei senarii.

Misse fummus meus & popularis Geta Heri ad me venit : erat ei de ratiuncula Fam pridem apud me reliquum pauxillulum Nummorum : id ut conficerem : confeci : affero. Nam herilem filium ejas duxiffe audio Oxorem: ei, credo, munes hoc corraditur. QUAM inique comparatum eft, hi qui minus habent, Ut semper aliquid addant divitioribus! Quodille unciatim vix demen o de fuo, Suum defraudans genium, comparcit mifer, Id illa univer fum abripiet, baud existumans Quanto labore partum : porro autem Geta Ferietur alio munere, ubi hera pepererit; Porto alio autem, ubi erit puero natalis dies: T'bi initiabunt : omne boc mater auferet : Puer caufa erit mittundi, Sed videon' Getam ? ACT. II. SCENA I.

Arg. Geta narrat, quo fint profecti fenes Demipho & Chremes qua occasione coperit amare Demiphonis filius Antipho.

Fiusdem generis.

Geta, Davus.

G. SI quis me quaret rufm. D. prastò est, desine. G. ob!
At ego obviam conabar tibi, Dave. D. accipe, hem
Leccum est, convenies numerm, quantum debui.

G. Amo

G. Amo te, & non neglexiffe babeo gratiam. D. Prafertim ut nunc funt mores : adeo res redit, SI Qui quid reddit, magna habenda eft gratia. Sed quid tu es triffin ? G. egone ! nefcis quo in metu, & Quanto in peri'cle fim. D. quid ifthue eft ? G. fcies, Mode ut tacere possis. D. abi fcis insciens ; Cujus su fidem in pecunia per pexeru, Verere en verba credere ! ubi quid mihi lucri est T. fallere? G ergo aufculta. D. hanc operam tibi dico. G. Senn neftri, Dave, fratrem majorem Chromem Môftin' à D. quidni ? G. quid ? ejes gnatam Phadriam? D. Tanquam te. G. evenit fenibm ambobm fimul, Iter illi in Lemnum us effet, noftro in Ciliciam Ad hofpitem antiquum : is | enem per epiftolas Pellexis, modo non montes duri pollicens. Sie eft ingenium. D. oh ! regem me effe oportuit. G. Abountes ambo hinc tum fenes me filis Relinquunt quasi magistrum. D. 6 Geta, provinciam Cepifti duram. G. mi ufu venit, hoc fcio. Memini relinqui me deo irato meo. Capi adver fars privio: quid verbis opu'ft ? Seni fidelis dum fum, fcapelas perdidi. D. Venêre in mentem ifthat mihi : namg; INSCITIA eff; Advor fum Bimulum calces. G. capi his omnia Facere obfequi que vellent. SCISTI uti foro. G. Nofter mali nil quicquam primo : his Phadria Continud quandam naches eft puellulam Cithariftriam : hane amare capit peratte. Es ferviebas lenoni impuriffimo : Neg; quod daretur quicquam : id cur drant patres, Reflabat aliud mibil mifi oculos pafcere, Sectari, in ludum ducere, & reducere: Mes otiefs operam dabamus Phadria. In quo bac difeebat ludo, ex advor fo illico Tonftrina erat quadam : bie folobamus fere Plerung; eam operiri, dum inde iret domumi Interea dum sedemus illes, intervenis Adoloscens quidam lacramans : nos mirarier :

I

Rogamu quid fit: Nunquam aquè (inquit) ac modè Paupertas mibi enas vifum eft & miferum, & grave. Modo quandam vidi virginem bic vicinia Miferam, fuam matrem lamentari mortuam. En fita erat ex advorfo: eseqqili benevolens. Neg; notes, neg; cognates, extra unam aniculam. Quifquam aderat, qui adjutaret fanm : miferitam eff. Virgo ipfa facie egregia: quid verbis opu' A ? Commorat omnes nos : ibi continuò Antipho, Voltifne eams vifere ? alim, Cenfeo, Eamen, due nos fodes. Imas, venimus, Videmus virgo pulebra; & quò magi' diceres. Nibil aderat adjumenti ad pulchritudinem Capillus paffus, nudus pes, ipfa horrida : Lacruma, veftitu turpu, ut ni va boni In ipfa in-ffet forma, hat form im extinguerent. Ille, qui illam amabat fidicinam, santummodo. Satis feita, inquit : nofter vero D. jam fcio, Amare capit. G. fein' quam! quò evadat vide : Postridie ad anum retta pergis : obfestat. Di fibi ejus faciat copiam, illa enim fe negat : Neg; eum aquum ait facere : illam civem effe Atticam, Bonam, bonn prognatam: fi uxor m velit. Lege id licere facere : fin alner, negat. Nofter, quid ageres, noscire : & illam ducere Cupiebat, & metuebat abfentem patrem. D. Non fi rediffe pater et veniam daret? G. Ille indotatam virginem atq3 ignobilem Daret illi! nunquam faceret. D. quid fit denique ? G. Quid fiat ! eft parafitus quidam Phormio, Home confidens: qui (illum dis omnes perduint) D. Quid is fecie ? G. boc confilium, quod dicam, dedit, Lex eft, ut o ba, qui fint genere proximi In nubans : & illos ducere eadem bas len jubet. Ego te cognatum dicam, & tibi feribam dicam : Paternum amicum me affimulabe virginis. Adjudices veniemes : qui fuerit pater, Qua mater, qui cognata tibi fit, omnia bet

Confingam : qued erit mibi bonum, atq; commodum. Cum tu borum nibil refelles, vincam feilicet. Pater aderit : mihi parata lites : quid mea ? Ma quidem nostra erit. D. jocularem audaciam ! G. Per fua fum eft homini : faltum eft : ventum eft : vincimur : Duxit. D. quid narras ! G. bot quod audis. D. o Gera, Quid te futurum eft ? G. nefcio berele : unum hos fcio ?. QUOD fors feres, feremm aque animo. D. places : Hem ifthus viri eft officium. G. in me omnis fpes mihi eft, D. Laudo. G. ad precatorem abeam, credo, qui mihi Sic ores : Nunc omitte, quafo, boct caterim Posthac fi quiequam, nibil precor I tantummodo Mon addat, Ubi ego hine abiero, vel occidito. D. Quid padagogmille, qui cithariftriam ? Quid rei gerit ? G. fic tenuiter. D. non multum habet Quod det fortaffe. G. immo wihil nifs fpem meram. D. Pater eju reditt, an non ? G. nondum. D. quid ? fenem Quad expettati voftrum? G. non certum fcio: Sed epiftolam ab eo allatam effe audivi modo, &' Ad portitores effe delatam : banc peram. D. Nunquid, Geta, aliud me vis ? G. ut bene fit tibi. Puer hem, memon' bue prodite ? cape, da boc Dorcio.

ACT. I. SCENA III.

Arg. Contendant inter se adolescentes, uter corum magis fit miler, unde tota bæc scena versatur in genere cause demonstrativo.

Trochaisi & Iambici offonarii, & quaternarius unus.

Antipho, Phadria.

A Debn' rem rediisse, ut, qui mibi consultum effe sptume

Phedria, patrem extimescam, ubi in mentem ejes adventi ve-

P. Quid ist but est. A. rogitat, qui tam audacis façinoris mibi

Su! quad utinam ne Phormioni id suadere in mentem incidis.

Neu me supidum ed impulisset, quod mihi principium est mali.

Non potitus essem: fuisset tum illos mihi agrè aliquot diet ! At non quotidiana cura hac angeret animum, P. audio.

A. Dum expecto quam mon veniat, qui adimat hanc mibi con-

P. Alin quia desit quod amant, agrè est ; tibi,quia superes, doles

Nam quidem berçle certe visa bac expetenda optandaque

Ita me di bene ament ; ut mi liceat tamdiu, qued amo, frui, Fam depacifei morte cupio : tu conjicito catera,

Anid ego ex hac inopia nune capiam, o quid eu ex ifthac copia? Ut nè addam, quod fine sumptu, ingenuam, liberalem naltu es? Quòd habes, ita ut voluisti, uxorem sine mala fama; palam

Brasse, no pune desis, animy qui modeste ist hat ferat.

Quod fi tibi res fa cum co lenone, quocum mibi eft, sum fentias.

A. As to mili contra nuns videre fortunatus, Phadria, Cui de integro est potestas etiam confulendi, quid veli ; Retinere, amare, amistere: ego in eum incidi infelix locum,

Us neq; mi eju fit amittendi nec retinendi copia.

Sed bic quid eft ? vidcon' ego adventre bus currentem Ge-

Is ipfor of : timeo mifer, quam ques mibi hie rem nunciet.

ACT. I. SCENA IV.

Arg. Geta Antiphoni aftert è Cilicia redusse patrem: quo nuncio taurus injicitur metus male sibi conscio adolescenti, ut subducat illico sese.

Oftonarii trochaici iambicique, fenarii iambici, & unus quaternarius cum fenario hypercatalectico.

Geta, Antipho, Phædria.

NUHM es Geta, misi jam aliqued tibi consilium celere re-

Ita subità munc imparatum tanta te impendent mala:

Nam non poteß celari noßra diutius jam audacia :

Qua fi non aftu providentur, me aut herum peffundabunt.

A. Quidnam ille commosm vonit ? G. sum, temporis punctum Al hanc rem est : herm adoft. A. quid iffbut oft mali ? (mibi G. Quod cum audierit, quod eim remedium invenia iracundia?

2

Loquarne ?

Loquarne ? incendam ? taceam? inftigem? purgem me ? LATE-REM lavem.

Eben me miferum! cum mibi paves, tum Antipho me exerucias animi :

Eju me miferet;et nune timeo; is nune me retinet : nam abfg; eo Effet, recte ego mibi vidiffem, & fenie effem ulem iracundiam : Aliquid convas a (m, atq; bine me conficerem protinam in pedes.

A. Quam his fugam, aut furtum parat ?

P. Sed ubi Antiphonem reperiam? aut qua quarere infiftam via ? 6. Te nominas. A. ne fcio quod magnum nos nuncio expello ma-Ph. Ah! fanu' ne es ? (lum.

Ge. Domum ire pergam : ibi plurimum eft. Ph. revocemen bominem. A. sta illico. G. hem !

Satis pro imperio, qui qui et. A. Geta. G. ipfe eft, quem volui obviam.

A. Cedo, quid portas, obfecto ? atq; id, fi potes, verbo expedi.

G. Faciam, A. eloquere. G. modo apud portum, A, meumnet G.insollex'si. A. occidi. Ph. hem !

A. Quid agam ? Ph. quid an ? G. hugu patrem widiffe me patruum tuum.

A. Nam quod ego buic nune subito exitio remedium inveniam miler ?

Quod fi co mea fortuna redeunt Phanium, abs to at diftrabar : Nulla eft mihi vita expetenda, G. e go ifhas cum ita fint, Anzipho,

Tanto magi' to advigilare aquum of. FOR tes fortuna adjuvat. A. Non fum apud me. G. atqui opm eft nune, cum maxume,us fis Antipho:

Mam ft fenferit te timidam pater effe, arbitrabitur;

Commeruiffe culpam. Ph. bes verum eft A. won poffum immuta. rier.

G. Quid fi aliquid graviùs tibi nunc faciendum foret ?

A, Cum hos non pollum, illud minu pollem. G. hos nibil of, Phadria: ilices.

Quid conterimm operam fruftra ? quin abeo? Ph. & quidem ego. A. obfecro,

Quid fi a fimulabo ? fasin' eft ? G. garrin, A. volsum contema plamini : bem!

Satén' fic eft ? G.non. A. quid fi fic ? G. propomodum. A. quid fi fir ? G, fat eft :

Hem ! ifthue ferva, & verbum verbo, par pari ut respondeas, Ne fun te iratm favis dittis protelet. A. fcie.

G. Vi coadum te effe invitum, lege, judicio : tenes ?

Sed quis his est fenex, quem video in ultima platea ? A.ipfu eft. Non poffum adeffe. G ah ! quid agin? quo abis, Antipho ? mane, Mane, inquam. A. egomet me novi, & peccatum meum 3

Vobis commendo Phansum & vitam meam.

ı

Ph. Geta, quid nunc firt ? G. tu jam lites audies : Ego plettar pendens, sufs quid me fefellerit.

Sed qued mode his nos Antiphonem monuimus,

Id nofmet ipfos facere eportet, Phadria.

Ph. Aufer mibs Oportes : quin in, quid faciam, impera?

G. Meminiftin' olim ut fuerit voftra oratio

Is ro incipiunda ad defendendam nexiam?

Juftam illam caufam, facilem, vincibilem, optumam.

Ph. Memini. G. bem! nunc ipia eft opm , aut, fi quid poteft, Meliore, & callidiore. Ph. fiet fedulo.

G. Nune prior adito tu : ego in infidit his ero Sucrenturiatm, fi quid deficies, Ph. age.

ACT. I. SCENA V.

Arg. Filium Antiphonem fe ablente uxorem duxife admodum zgre fert Demipho: a Phadria ille & Geta fervo defendiur: ad poftremum Demipho convenire Phormionem constituit, ut injuriam cum eo expostulet, qui ducendæ puellæ anctor fuerit.

Iambiei offonarii & finarii.

Demipho, Geta, Phædria. Tane tandem, uxorem duxit Antipho injuffu meo .

Nes meum imperium (age, misto imperium) non fimultatem meam

Revereri! faltem non pudere! 6 facinm audan! 6 Geta Monitor ! G.vix tandem. D.quid mibi dicent ? aut quam caufam reperient ?

Demiror! G.atqui repperi jam : aliud cura. D.an hos dices mihi? Inviten feci : lex coegit : audio, & fateor. G. placet.

D. Verum feientem, tacitum, caufam tradere adverfarit, Etiamne id lex corgit ? Ph. illud durum. G.ego expediam : fine.

D. Lien-

D. Incertum eft quid agam, quia prater fpem, atqi incredibile bot mibi obtigit.

Ita fum iritaim, animum ut nequeam ad cogitandum infi-

Quamobrem OMNES, cum secunda res sunt maxume, tum

Meditari secum opertet, quo patho advorsam arumnam ferant : Peti cla danna, exilia peregrè rediens semper cogiset,

Aut fili peccatum, aut uxoru vortem, aut morbum filia 3 Communia effe hac, fieri poffe : ut ne quid animo fit novum : Quicquid prater frem eveniat omne id deputare effe in luero,

G. O Phadria, incredibile if, quanto herum anteco fapien-

Meditata mihi sunt omnia mea incommoda : herm si redierit, Molendum usqi in pistrino : vapulandum : habenda compedes : Opur ruri faciendum : horum nel quicquam accidit animo nevum :

Quicquid prater spem eveniet, omne id deputabo esse in lucro. Sed quid hominem cessas adire, & blande in principio alioqui?

D. Mei fratris video filium ire mihi obviam.

P. Mi parrue, falve. D. falve : fed ubi oft Antipho ? P. Salvum venire. D. credo : hot respende mibi.

P. Valet : bie eft : fed fatin' omnia ex fententia ?

D. Vellem quidem. P. quid ifthus ? D. rogisas, Phadria ? Bonas me absente bis confecifin mustias.

P. Eho! an id succenfes nunc illi ? G. art ficem probum?

D. Egone illi nen succenseam! ipsum gestio Dari mi in conspetum, nune sud culpa ut sciat Lenem patrem illum factum me esse accrrimum.

P. Atqui mil fecit, patrue, quod succenfeas.

D. Ecce autem SIMILIA omnia ; omnes congruunt.

Unum cognoris, omnes noris. P haud ita eft.

D. His in noxa est, ille ad defendendam causam adest. Cum ille est, his præsto est : tradunt operas mutuas.

G. Probe corum fatta imprudens depinais fenen.

D. Nam ni hac ita effent, cum illo haud flores, Phedria,

P. Si eft, patrue, culpam ut Antipho in fe adniferit, Ex quare minm rei foret, aut fama temperans;

Non caufam dico, quin, quod meriten fit, forat : Sed fi qui forte malitia fretm fua. Infidias noftra fecit adolescentia, Ac vicit ; nofran' culpa ea eft, an judicium, Qui fape propter invidiam adimunt diviti, Aut propter mifericordiam addunt pauperi ? Ge, Ni noffem ca fam, erederem vera hune loqui De. An qui quam judex eft, qui poffis no fcere Tua jufta, ub: tuta verbum non reffondeas. Ita ut ille fecit ? Ph. functus adolescentuli eft Officium liberalis: poffquam ad judices Ventum eft, non potuit cogitata proloqui: Ita eum tum timidum ibi obstupefecit pudor. Ge. Laudo hune : fed ceffo adire quamprimum fenem? Here, falve : falvum te adveniffe gaudeo. De. ob! Bone cuftos, falve : columes vero familia, Cui commendavi filium hine abiens meum, Ge. Familudum te omnes nos accujare audio Immerito, & me horum omnium immeritiffimo. Mam quid me in has re facere voluifti tibi ? Servum hominem caufam orare leges non finunt : Neg; teftimonii dillio eft. De. mitto omnia: adde Afthuc : Imprudens timuit adole feeus : fino: Tu ferom verum : fi cognata est maxume. Non fuit necesse habere : fed, id quod lex jubes. Dotem daretu! quareret alium virum. Qui ratione inopens potim ducebat domum ? Ge. Non ratio, verum argentum deerat. De. fumeres Alieunde. Ge alicunde ! Nibil eft didtu facilim. D. Postremò, si nullo alio patto, fanore. Ge. Hui! dix'ti pulchre, fiquidem quifquam crederes Ti vivo. D. non, non fic futurum eft : non poteft. Egone illam cum illo ut patiar nuptam unum diem ? Nil fuave meritum eft : hominem commonft arter Mi iftum volo, aut, ubi babitet, demonfrarier. Ge. Nempe Phormionem. Da. iftum patronum mulieri. Ge. Jam, faxo, hie aderit. De. Antipho ubi nune oft ? Ph, foris. De. Abi Phadria, eum require, atq; adduce buc. Ph. eo Rella

Resta via quidem illus. G. nempe ad Pamphilam?
D. At ego deos penates hins falutatum domum
Divortar: inde ibo ad forum, atq3 aliquot mihit
Amicos advecabo, ad hans rem qui adfient,
Us ne imparatus sim, eum adveniat Phormio.

ACT. II. SCENA I.

Ag. Adduciter Phormio, ut factum detendat, qui hie fe inftruit cum fene litigaturus.

Trochaici offonarii cataleffici.

Phormio, Geta.

Itane patris au conspectum veritum bine abiiffe! G. admo-

P. Phanium rel &am folam! G. fic. P. & irasum fenem! G. Oppidd. P. ad te fumma folum, Phormio, rerum redis :

TUTE bos intrifi ; tibi omne est exedendum ? accingere, G. Objecto te. P. strogitabit. G. in te spes est. P. ecce re.

Quid fi reddet ? G. impulift. P. ficopiner. G fub veni.

P. Cedo senem: jam instructa sunt mihi in corde consilia omnia.
G. Quid ages ? P. quid vi, nisi uti maneat Phanium, atg; ex

Antiphonem eripiam, atq; in me omnem ir am derivem senu?
G. O vir fortu atq; amicus! verum hoc sæpe, Phormio,
Vereor, në isthæc fortitude in nervum erumpat denique. P. ah!
Non ita est: FACTUM est periclum: jam PEDUM visa est

Quot me censes homines jam deverberasse usquad necem Hospites & tum cives ? quò magi novi, tantò sapim. Cede dum, en unquam injuriarum audistimi seriptam dicam? G. Qui isthue & P. quia NON rete accipitri tenditur neque milvio.

Qui male faciums nobu ; illu, qui nil faciums, tendisur ; Quia enim in illu frust m est, in illu opera ludisur. Aliu aliunde est peric'lum, unde aliquid abradi potest ; Mibi sciuns nibil esse : d ces, Ducens damnasum domum. Alere noluns hominem edacen, & spiuns med sensentid, Pro malescio beneficium summum noluns reddere. G. Non petest sati pro merito ab illo sibi referri gratia. P. Immo enim nemo sati pro merito gratiam regi refert. Tene afmbolum venire, unitum, atq; lautum à balneu, Ot ofum ab animo, sum ille & cur a, & fumptu absumitur, Dum tibi sit quod placeat ? ille ringitur, turideat : Prior bibas, prior decumbas t cana dubia apponitur?
G. Quid isthue verbi est? P. ubi tu dubites, quid sumas potisimum

Has, cùm rationem ineas, quàm fint suavia, & quàm cara fint ; Ea qui prabet, non tu hunc habeas plane prasentem deum? G. Senex adest: vide quid agas : prima coitio est acerrima : Si cam sustinueru, post illa jam, ut lubet, ludas licet.

A.CT. II, SCENA II.

Arg. Hzc scena concertationem habet Demiphonis & parasition Clam patre uxorem duxerat Antipho: domum reversus paterillam vult ejicete: contradicit Phormio.

Iambici fenarii.

Demipho, Geta, Phormio.

M unquam euiquam contumeliofim Audifin foltam injuriam, quam hac eft mibi ? Adefte, quafo, G iratm oft. P. quin su hoc age: Jam ego bunc agitabo. pro deum immortalium! Negat Phantum effe hans fibi cognatam Demipho 1 Hanc Demipho negat effe cognatam! G. negat. D. Ip um effe opinor, de que agebam : fequimini. P. Neg; ejm patrem fe feire, qui fuerit! G negat. P. Nec Stilphonem ipfum feire, qui fueris! G. negat. P. Quia egens rilita oft mifera, ignoratur parens. Negligitur ipfa ; VIDE, avaritia quid facit. G. Si berum infimulabis avaritia, male audies, D. O and sciam! etiamne ultro accufatum advenit? P. Nam jam adole scenti nihil eft quod succenseam, Si illum minus norat : quippe homo jam grandior. Pauper, cui in opera vita erat, ruri fere Se continebat : ibi agrum de noftro patre Colendum habebat : fape interea mihi fenex Narrabat, fe hunc negligere cognatum fuum : At quem virum! quem ego viderim in vita optumum. G. Videas te, arg; illum, ut narras, P. abi in malam crucem ; Nam ni ita eum exifumaffem, nunquam sam graues 06

PUB. TERENTII 362 Ob bane inimicitias caperem in voftram familiam; Quam i afpernatut nunc tam illiberaliter. G. Pergin' bero abfenti male loqui impariffime! P. Dignum autem hos illo eft. G. ain' tandem, career! D. Ge-G. Bonorum extortor, legum contortor. D. Geta P. Responde. G. qui homo eft ? chem ! D. tace. G. absenti sibi Te indignas, féq; dignas contumelias Nunquam ceffavit dicere hodie. D. ohe! define Adole scens, primum abs te hoc bond venia peto. Si tibi placere poti eft. mibi ut refpondeas : Quem amicum tuum au fuiffe iftum, explana mibi. Et qui cognatum me fibi effe diceret. P. Proinde expiscare quafi non noffet. D. noffem! P. ita. D. Ego me vego: tu qui ais, redige ad memoriam P. Eho! tu fobrinum tuum non ubras! D. enecas: Die nomen. P. nomen! maxume. D. quid nunc taces ? P. Perii bercle, nomen perdidi. C. bem, quid an ? P. Geta. Si meminifti quod olim dictum eft, subjice : hom. Non dico : quaf non noru, tentatum advenis. D. Egón' autem tente ! G. Stilpho. P. atq; adeo quid mea ? Stilpho ef. D. quem dix'ti? P. Stilphonem, inquain, noveras? D. Negs ego illum noram, negs mihi cognatus fuit Quifquam ifto nomine. P. itane! non te borum pudet ?

At fi talentum rem reliquiffet decem. D. Dit tibi malefaciant. P. primm effes memoriter

Progeniem voftram ufq; ab avo atq; atavo proferens D. Ita ut dicis : ego tum fi udveniffem, que mihi Cognata ea effet dicerem : itidem tu face : Cedo qui est cognata ? G. bem nofter, rette : hem tu, cave. P. Dilucide expedivi, quibm me oportuit Fredicibes : tuen, id fi falfum fuerat, filim Cur non refellit ? D. filium narras mihi, Cujus de Aultitia dici, at dignum eft, non poteft! P. At tu, qui fapiens es, magistratm adi. Fudicium de eadem caufa iterum ut reddant tibi :

Quandoquidem folus regnas & foli licet His de eadem canfa bis judicium adipifcier.

163

D. Eif fada mibi injuria eft, veruntamen Potim quam lites ficter, aut quam te audiam. Itidem ut cognata fi fit, id quod lex jubes Dotens dere, abduce bane, minas quing; accipe. P. Ha ba, he bomo faavu! D. quid eft? num iniquum poffulo? Anne bue quidem ogo adipifcar, qued jus publicum eft? P. Itane tandem, que fo, ci vem ubi abufu' fis, Mercedem dare lex jubet ei, atq; amittere! an. Di ne quid turpe civa in fe admitteret Propter egeftatem, proxumo juffaeft dari, Tt cum uno atatem degeret. quod tu vetas! D Ita, pronumo quidem : at nos unde ? aut quamob em ? P. obel ACTUM, ainst, ne agu. D. non agam! immo haud definan: y Dones perfecero bos. P inepis. D fine modo. P. Postremo, tecum nibil rei nobie, Denipho, est: Tum eft damnatm gnatm, non tu : nam tua Preterierat jam ducendi etas. D. omnia bes Illum putato, qua ego nunc dica, dicere: Aus quidem cum uxore hac ip fum prohibebo domo. G. tratus eft. P. tute idem mel au foceris. D. Itane es paratus facere me advorfum omnia, Infelix ! P. metuit bis nos , tametfi fedulo Diffimulat. G. bene babent tibi principia. P. quin quod eft Ferendum feras : twis diguum fall is feceris, Ut amici inter nos fimm. D. egon' tuam expetam Amicitiam ? aut te vifum, aut auditum velim? P. Si concordabis cum illa, habebis que tuam Senectutem oblectet : refpice atatem tuam D. Te oblectet : tibi habe. P. minue verò iram. D. hos age : Sati' jam verborum eft : nifi tu properas mulierem Abducere, ego illam ejiciam : dixi, Phormio. P. Si tu illam attigeris fecus quan dignam oft liberam. Dicam impingam tibi grandem: dixi, Demipho. Si quid opus fuerit, bem, domo me. G. intelligo.

det, diffuadet alter, terrius nihil dicit, qui se alterutri jungere debuit : versatur autem in deliberativo.

Ejufdem generis. Demipho, Geta, Hegio, Cratinus, Crito. Vanta me cura & follicitudine afficit Gnatm, qui me & fe bifce impedivit nuptiu, Neq; mi in confectum prodit, ut faltem fciam, Quid de hac re dient, quidve fit fententia, Abi su, vife redier isne jam, an nondum, domum. G. Eo. D. videtis quo in loco res bas fiet : Quid ago ? dic, Hegio. H. ego! Gratinum con feo. Si tibi videtur. D dic, Cratine, Cra, mene vis ? D. Te. Cra. ego, que in rem tuam fint, ea velim faciat : mibi Sie hoc videtur. Quod te abfente bic filim Egit, restitui in int. grum @ juum eft, & bonum s Et id impetrabis : dixi. D. dic mune, Hegio. H. Ego fedulo huns dixiffe credo: verum ita eft, D'OT homines tot fententia : fum cuiq; mes. Mibi non videtur, quod fit factum legiben Rescindi poffe : & turpe inceptu eft. D. dic, Crito. Cri. Ego amplisus deliberandum cenfeo : Resmagna eft H nunquid no vis ? D. feciftie probe : Incertior fum multo quam dudum. G. negant . Rediffe. D. frater eft expectanden mibi : is Quod mibi dederit de hac re confilium, id exequat Percontatum ibo ad portum, quoad fe recipiat. G. At igo Antiphonem quaram, ut que alta bic fint fciat. Sed eccum ip fum video in tempore huc fe recipere.

ACT. III. SCENA I.

Arg. Antipho se vehementer incutat, quòd ita consulto patri se subduxerit, & causam suam aliis tutandam dederit : rem totam demique ex Geta cognoscit.

Iambici catalettici, & acatalettici attonavii, in fine trochaici. Antipho, Geta.

E Nimvero, Antipho, multimodis cum ifthoc animo vitupe-

Mam.

Itane te hinc obiisse, & vitam tutandam dedisse alin tuam! Alios tuam rem credidisti, quam te, animadversuros magu! Nam ut erant alia,illi certe consulerer, qua nunc tua oft domi,

Ne quid propter tuam fidem decepta pateretur mali :

Ciejus nune mi fera fpes, opé [93 fant in te uno emnes fita.

G. Equidem, bere, nos jamdudum bis te absentem insusamus, qui abieris.

A. Te ipsum quærebam. G. sed ed causa nihilo magis defecimen. A Lequere, obfecto: quenam in loco funt res & fortuna men? Munquid patri fubalet ? G. nil etiam. A. ecquid fpei porro eft ?

G. nefcio, A. ah!

uz. de-

> G. Nifi Phadria hand ceffavit pro te eniti. A. Nibil facit novi. G. Tam Phormio itidem in bac re, ut in alim, fremmum hominem prabuit

> A. Quid in fecit ? G. confutavit verbin admodum iratum fenem. A. Hen Phormio! G. ego quod potui porto. A. mi Geta, omeres 2005 AMIO.

> G. Sie fefe babene principia, ut dico : adbuc tranquilla res eft : Manfurufq; patruum pater eft, dum bue adventat. A. quid eum? G. alebat

De ejm confilio velle fefe facere, quod ad hanc rem attimet.

A. Quantom metme eft mibi, venire but falvum nune patraum Geta!

Nam, ut audie, per unam eim aut vivam, aut moriar fenten-

G. Phadria tibi adeft. A. Ubinam ? G. eccum à sua palestra exis for as.

ACT. V. SCENA II.

Arg. Phadria lenonem orat, ut venditam militi Pamphilam non tam citò abducendam tradat: se intra triduum nummos adnumeraturum, quos pro illius redemptione fit pollicitus.

Trochaici octonarii & iambici, uno addito fenario.

Phadria, Dorio, Antipho, Geta. Orio audi obfecto. D. non audio. P. parumper. D. quin omitte me

P. Audi quid dicam. D. at enim tædet jam audire eadem millies.

P. At nune dicam quod lubenter audias. D. loquere : audio.

P. Neques to exergre ut maneas triduum bos ? que nuns abu?

D. Miraber fi tu mihi quicquam afferres novi.

A Heil

A. Hei! metuo lenonem, ne quid fuo fuat capiti. G. idem ego metuo.

P. Non wihi credu! D. bariolare. P. fin fidem do. D. fabula.

P. Exerciatum ifthus beneficium tibi pulchre dies D. logi. P.Crede mihi, gaudebis falto: verum hercle hos est. D. Commium?

P. Experire, non eft longam. D. CANTILENAM candein

Tu mibi tognatus, tu parans, tu amicus, tu. D. garris modo.

P. Adeon' ingenio te effe due o atq; inexorabili,

Da nig; miferico dia negs precibue molliri queas !

D. Adeon' se effe incogstantem atq; impudantem, Phadria, Ut phalirath difti ducas me, & meam duttes gratis?

A. Miferitum eft. P. bei ! veru vincor, G. quamfimili uter fi

eft fui!

P. Neg; alia Antipho cam occupaton effet follieitudine,

Tun effe boc mi objettem malum! A. ab t quid ifther autem

P. O for sun asi sime Ansipho! A.egon !P.cui quod amus domi est; Nes cum bujusmodi unquam usu vênis us consistares male, A. Mihine domi est! immo id quod ajunt, AURIBUS semo hu-

pum.

Nam neg quo amittam à me, invenie, megs uti retineam, scio.

D. Ipfum if the mihi in hoc est. A. eia, ne parum leno fies.

Num quid bis confects P. hierine! quad bomo inhumanissimme : Pamphilam meam vendidit. G. quid! vendidit! A sin' vendidit! I P. Vendidit. D. qu'am indignum facinus, ansillam are emptam fuo!

P. Reques exerare, at manent, & cum laut mutet fidem, Triduum hoc, dum id, quod eft promifium ab amicu, argantum

aufero.

Si non sum dedero, unam praterea horam me oppersus sies.

D. Obsundi. A. hand longum est id quod oras, Dorio, exores sinc.

Idem hos sibi, quod bene promersum fuero, conduplica verit,

D. Verba ifthac funt. A. Pamphiliume hac unha privari finas! Tum tu praterea horum amorem diftrahi poteriu' pati!

D. Neg; eg, neg; tu G:dii tibi omnes id, qued eft dignum duint. D. Ego te complures advorfum ingenium menn menfes tuli.

Policitantem, flentem, Swil ferentem : mune contra, omnia bec

PHORMIO. 167 Repperi qui det, neg; lacrumet : da locum melioribus. A Certe herele, ego fati' fi commemini, tibi quidem eft olim dies Quam addares buic, prafituta. P. factum. D. num ego ifthac (pudez nego? A. Famme ea prateriit ? D non, verum ei hac antece fit. A. non Vanitatis! D.minime, dum ob rem, G ferquilinium ! P. Dorio, Itano tandem facere oportet ! D. fie fum: fi placeo, utere. A. Siccine hunc decipi ! D. immo enimvero Antipho bie me decipit : Nam bie me huju fmodi seibat effe : ego hune effe aliter credidi. Ifte me fefellit: ego ifi mibilo fum aliser ac fui, Sed utut bat fant, tamen bot faciam : cras mane argentum mihi Miles dare fe dixit : fi mihi prior tu attuleris, Phadria

nego

ula

m!

dein

ì.

43

2779

ft;

773

"

Med lege utar, ut potior fit qui prior ad dandum eft, Vale. ACT. III. SCENA III.

Arg. Antipho Getam monet, ut argentum inveniat, quod detur lenoni à Phadria.

Trochaici offonarii & unas iambiene quaternarius. Phædria, Antipho, Geta.

Hid faciam? unde ego nune tam subito buic argeniam inveniam mifer,

Cui minu mihilo eft ? quod fi bie potuiffet nune exorarier Triduum hoc, promiffum fuerat. A. itane bune patiemur, Gesa Fieri mi ferum, qui me dudum, us dix'ti, adjurit comiter ? Quin, cum opm oft, beneficium rur fum ei experimur reddere?

G. Scio equidem hos effe aquum. A. age ergo, felm fervare huns potes.

G. Quid faciam? A invenies argentum, G. capic : fed, id unde Clat est.

A. Pater adest bic. G feio: fed quid tum ? A.ah! dictum fapients G. Itanel A. Ita. G. fane berclepulebre fundes ; etiam tu bine abis! Non triumpho, ex nuptin tun fi nil nancifcor mali 3

Ni etiam mune me bujus quærere causa in malo jubeas crucem ! A. Veram hic dicit. P. quid l ego vobby Geta, aliens fum !

G, hand puto 1 Sed paramme eft, omnibm quod mune mobis fucconfet fonex Ni infligemm etiam, ut rullm locu' relinquatur preci! P. Alius ab oculis men illam in ignotum hine abducet lecum! Hem! dum igitur licet, dumq; adfum, loquimini mes. m, An-

sipho: Con sem-

Contemplamini me. A. quamobrem ? aut quidnam fadurmiteedd. P. Q oquo hine afportabitur terrarum, certum eft perfequi. Aut perire. G. di bene vortant, qued agas : pedetentem tamen. A. Vide, fi quid opis potes afferre buic. G fi quid! quid! A que-

re oblecto,

Ne quid p'm minu fve faxit, quod nos poft pigeat, Geta.

G. Quero : falvos eft, ut epinot : verum enim metuo malum.

A. No!s metuere : una tecum bona, mala tolerabimes.

G. Quantum argenti opus eft sibi? lequere. P. fola triginta mina: G. Priginta! bui ! perchara eft, Phadria, P. ifthat vero vilio eft.

G. Age, age, inventos reddam. P. O lepidum caput! G. aufer to binc . P. jam opus eft.

G. Fam feres: fed opu'ft mibi Phormionem adjutorem ad rem banc dari.

A. Prafto eft : audaci ffime oneru quidon impone; & feret : SOLT'S eft homo amico amico. G. camus ergo ad cum ocyus. P. Abi: die, prafto at fit domi.

A. Munquid eft, qued opera mea vobis opu' fis ? G. nil : ver um

abi domum, &

Mam miferam, quam ego nane intu' fcio effe examimatum metu. Confolare : ceffas I A, nibil eft aque quod faciam lubens.

P. Qua via ift bue facies ? G. dicam in itinere : mode te binc amove.

ACT. IV. SCENA I.

Arg. Demipho & Chremes colloquintur, ambo natu grandes: narrat hic illi, cur in Lemno diutius hæferit : fit & mentio nuptiarum Antiphonis.

> Jambici fenarii. Demipho, Chremes.

Mid? qua profettom causa hinc es Lemnum Chromes ? Addux'tin' tecum filiam ? C. non. D. quid ita won? G. Pofiquam videt me egut mater effe hic distin', Simul autem non manebat atas virgini Meam negligentiam 3 ipfam cum amni familia Ad me effe profectam aiebant. D. quid illie tam diu, Quafo, igitur commorabere, ubi id audiveras ? C. Pol me detinuit morbin. D. unde ? aut qui ? C. rogas ? SENECTUS ipfa oft morbus : fed veniffe eas Salvas audivi ex nauta qui illas vexerat.

D. Quid

dò.

æ: Æ.

te

m

D. Quid gnato obtigerit me absente, audistin' Chreme è C. Quod quidem me factum consilis incertum facit:

Nam hanc conditionem si cui tulero extraneo.

Quo patto auc unde mibi sit, dicendum ordine est.

Temibi sidelem esse aquè arque egomet sum mibi,

Scibam: ille si me alienu affinem volet,

Tacebit, dum intercedet familiaritas:

Sin spreverit me, tlus, quam opu est scito, sciet.

Vercorque, nè uxor aliqua hoc resciscat mea.

Quod si sit, ut me excutiam atq; egrediar domo,

Il restat: nam ego meorum solus sum mem.

D. Scito ita esse, & isthac mibi res sollicitudinis est s

Neq; deseriscar unquam ego experier,

Donec sibi id, quod pollicitus sum, essecro.

ACT. IV. SCENA II.

Arg. Tota hae scena est Getz exultantis, duos sibi scnes offerri quos tallere possis.

Ejustem genera.

Geta.

E Go hominem callidiorem vidi neminem,

Quam Phormionem: venio ad hominem, ut dicerem

Argento opm offe, & id quo palto fieres.

Vix dim dimidium dixeram: intellexerat:

Gaudebat: me laudabat: quærebat fenem:

Din gratius agebat, tempun fibi dari,

Ubi Phadriæ fe oftenderet nihilo minus

Anisum effe quam Antiphoni: hominem ad forum

Justi opperiried me esse addulturum senem.

Sed eocam: quin esse ulterior e at at Phadriæ

Pater venit: quid pertimui autem bellua!

An quia, quos fallam, pro uno duo sant mihi dati!

Commodium esse opinor duplici spe utier.

Petam binc, unde a primo institui: is si dat, sat est si ab bac nil siet, tum hunc adoriar hospitem.

ACT. IV. SCENA III.

A'g. Geta cudit argumentum Phadria.

Antipho, Geta, Chremes, Demipho.

E xpello, quan mox recipiat sese hue Geta:

Sed patruum video cum patre affantem : hei mihi!

Quam

Quam times, adrentm bujm que impellat patrem?

G. Adibo bofce : 6 mofter Chromes ! C. falve, Geta.

G. Venire falvum, volupe eft. Ch. credo. G. quid agitur ?

C. Multa advenienti, ut fit, nova bic compluria.

G. Ita de Antiphone audifin' que fatta ? C. omnia.

G. Tun' dixeras buie ? facina indignum Chrome, Sie circumiri. D. id cum hoc agebam commodum.

G. Nam berele ego quoque id quidem agitans mecum fe-

duid.

Inceni, opinor remedium buic rei, D. quid, Geta ? Quod remedium? G. us abis abs se. fit forte obviam Mibi Phormie. C. qui Phormio ? G. is qui ifthanc. C fcie. G Vifum eft mibi, ut ein tentarem fententiam. Prendo bominem folum : cur non, inquam, Phormio, Vides, inter was fic her totim cum bona De componantur gratia, quam cum mala ? Hern' liberalis eft, & fugitans litium : Nam caters quidem berele amice omnes mode Uno ore autores fuere, ut pracipitem hanc daret, A. Quid bie coptat ? aut quo evadet hodie ? G. an legibm Daturum pænas dices, fi illam ejeceris ? Famid exploratum eft : ein, fudable fatts, Si cum illo inceptas homine : ea eloquentia eft. Verum pone effe victum eum : at tandem tamen Non capitie ejes res agitur, fed pecunia Poffgaam hominem his verbis fentio mollirier, Soli fumu' nune bie, inquam : cho! die quod velis dari Tibi in manum, ut beres bie defiftat litibus Hær bine faceffat, tu moleften ne fies. A. Satin' illi dii funt propitii ? G. nam fat fcio, Si tu aliquam parcem æqui boníq3 dixeri.

Ut ille eft bonm vir, tris non commutabitis Verba bedie inter vos. D. quis to ifthat juffit loqui ?

C. Immo non potuit melius pervenier

Eò quò nos volumes, A. accidi. C. perge eloqui.

G. At primo bomo infanibat. C. Cedo, quid postulat?

G. Quid ! nimium, quantum lubuit. C. die, G. fi quindaret Talentum

Talentum magnian; C. immo malum berele & At nit pudes ! G. Quod dixi adeo ei ; quafo, quid fi filiam Suam unicam locaret ? parvi rittulit Non fufcepiffe : inventa eft, qua dotem petat He ad pauca redeam, ac mittam illim inspriar. Has denigs ejus fuit poffrema oratio: Ego, inquit, jam à principio amici filiam Ita ut aquum fuerat, volui uxorem ducere : Nam mihi ventebat in mentem eju' incommodum, In fervitutem pauporem ad ditem dari : Sed mihi opus erat (ne aperte tibi munc fabuler) Aliquantulum que afferret, qui diffolverem Que debes : & etiam nune, fi volt Demipho Dare quantum ab has accipio, que pon a eft mihi. Nullam mibi malim quam ifthanc, uxorem dari. A. Utrum Rultisia facere ego bunc an malitia Dicam, fcientem, an imprudentem, incertu' fum. D. Quid fi animam debet ? G. ager oppofitu'ft pignari ob Decem minas, inquit, D. age, age, jam ducas : dabo. G. Ædicula item funt ob decem alias, D. bei, bui ! Nimium eft. C. ne clama : petito hafce à me decem. G. Uxori emunda ancikula eft : tum autem pluscula Supellettele opus oft ; opu' fumptu ad auptias ; His rebus pone fane, inquit, decem minas. D. Sexcentas proiss potius (cribito jam mihi dicas : Mil do : impuratus me ille ut ctiam irrideat ! C. Quefo, ego dabo, quiefce : tu modo filius Fat ut illam ducat nos quam volumus. A. bei mihi. Geta! veeidifti me tan fallatin. C. Mea caus a ejicitut : me hoc eft aquum amitter :. G. Quantum potes, me certiorem, inquit, face. Si iftam dant, hane ut omittam, ne incertus fiem : Nam illi mi dotem jam cenftituerunt dare. C. Fam accipiat : illio repudium renunciet : Hant ducat. D. qua quidem illi res vortat male. C. Opportune ades nune meeum argentum attuli, Fruitum quem Lemmi uzern reddum prædia, ld [umam : uxori, tibi cpus effe, dinero.

ACT. IV. SCENA IV.

Arg. Objurgat Antipho Getam, cujus opera, se in periculum venisse putar, si extrudatur conjux: idem ab eodem placatur.

Ejnfdem generis.

Antipho, Geta.

Eta. G. bem! A. quid egifti? G. emunxi argento fenet. U A. Sotin' est id ? G. nestio herele : tantum juffu' sum. A. Eho verbero, aliud mihi respondes ac rogo! G. Quid ergo narras. A quid ego narrem! opera tua ad Reftim mibi quidem res reditt plani fime : De te quidem ommes dit, deaque, superi, inferi Malin exemplis perdant : heni l fi quid velis, Huis mandes, qui to ad scopulum e tranquillo inferate Quid minns utile fuit, quam boc ulem tangere, Aut nominare uxorem ? injeda eft fpes patri, Poffe illam extrudi : cedo, mune porro Phormio Detem f accipiat, uxor ducenda est domum : Quid fiet ? G. non enim ducet. A. novi : caterum Cum argentum repetent, mofra caufa feilicet In nervum potim ibit. G. Nihil eft, Antipho, Quin male narrando poffit depravarier. To id qued boni eft excerpis ; dicis, quod mali eft. Audi nune cont à jam, Si argentum acceperit, Ducenda uxor ut an : concedo tibi: Spatium quidem tandem apparandi nuptias, Vocandi, facrificandi dabitur paululum : Interea amiet, quod polliciti funt, dabunt : Inde ift wreddet. A. quam ob rem ? aut quid dicet? G. rogat! Quot res pof illa monfra evenerant mibi! Introit in ades ater aliense canie : Angui' per implueium decidit de tegalis : Gallina cecinit : interdixit bariolm : Harufpen vetuit ante brumam aliquid novi Negosî inciperes que ca ila eft juftiffima. Has fient. A. ut modo fiant. G. fient : me vide. Pater exit : abi, die effe argentum Phadria,

Arg. Collequantur senes de tradendo Phormioni argento: Chremes Demiphonem instigat, ut argentum solvere festinet. Iambici ottonavii

Demipho, Geta, Chremes.

O Hiesm esto inquam: ego surabo,ne quid verborum duins.
Hos temere nunquam amittam ego à me, quin mihi testes
adhiheam,

Cui dem & quam ob rem dem, commemorabo. G. ut cautem eff.

ubi nil opu'ft!

C. Atqui ita of m eft facto: at matura, dum lubido eadem hac manet:

Nam fi altera illa magis inflabit, forfitan nos rejiciat.

G. Remiplam putaffi. D. due me ad eum ergo. G. non moror.

Tranfilo ad uxorem, ut conveniat hane priùs quam hine abeat t

Dient eam dare nos Phornioni nuptum, ne succenseat; Et mages esse illum idoneum, qui ipsi sit familiarior;

Nos nostro officio nibil egressos esse; quantum à voluerit.

Datum effe doin. D. quid, malum, tua id refert? C. magni,

D. Non fat, tuum officium feciffe, fi fion id fama approbat? C. Volo ipfin quoq voluntate hoc fieri ne fe ejectam putet

D. Idem ego ifthus facere poffum. C. mulier mulieri mag?" con-

D. Rogabo. C. ubi nuns illas ego reperire possim cogito. A C T. V. S C E N A I.

Arg. Hæc scena continet mit am agnitionem Sophrona nutricis & Chremeis. Chremes ex eadem nutrice discit filiam suam Phanium nup am esse Antiphoui, quæ res ingentem ei lætitiam aftert : cavet item ne uxor hoc rescissat.

OB marii iambici, catalecti i, & acatalectici, & iambicus quaternarius unus, mistis aliquit trochaicis octonariis.

Sophrona, Chremes.

O'ld agam ? quem amicum inventam mihi miferalaut cui

Hat referam? aut unde nune mihi auxilium petam? Nam vercor, bera nè ob moum suasum indigna injuri a afficiatur:

Ita patrem adole feentin falta hær tolerare audio violenter.

C, Nam

C. Nam qua bag if anim exanimate, à frate qua egreffa eft meo?

S. Quodut facerem, me egeftas impulie cum feirem infirmas Hafce effe nuptias : ut id confulerem, interea vita

De in tuto foret. C. certe adipol, nifi me animu fallit. Aus parum profpiciunt oculi, mea nutricem gnata video.

S. Nique ille inveftigatur. C. quid age ? S. qui eft eju' pater. C. adión'.

An manes, dum ea, qua loquitur, magis cogno [co ? S. quod fi # 54771 #1444 C

Reperire poffim mibil eft quod verear. C. en ipfa eft : colle quar. S. Quis hic lequitur? C. Sophrona. S. & meum nomen nominat! C. ad me refpice.

S. Dii, abfecto vos : éfine bie Stilpho ? C. non. S. negas !

C. Concede bine gaululum à faribes ifther fum fodes, Sogbrona: Ne me ifthe p fthas nomine appellaffis, S. quid! non is obfecro es.

Quem femper te effe dillis ifti ! C. ft S.quid has metuis fores ? C.Conclusam hic habeo wxorem favam: verien ift hoe me namine

Eò perperam elim dixi, ne vos forte imprudentes for is Effutiretu, atq; id porro aliqua uxor men refeifceret.

S. Hem IAboc pal nos te ble invenire mijera nunquam potuimus. C. Ebo! die miht, quid rei tibi oft cum familia bac unde exis ? aut mbi (gnata.

Illa funt? S.miferam me ! C.hem quid oft? vivuntne? S vivit Matrem ipfam ex agritudine mifer am mors confecuta ef.

C. Male fadu. S.ego aute, que effem anus deferta, egens, ignota, De pozni nupium virginem locavi buic adole fcenti,

Harum qui eft dominu adium. C. Ausiphonene ? S. bem ifti ipfe C. quid!

Dudfne is uxores babet ! S. au! obfecre, unam quidem hanc folam.

C. Quid illa altera, qua dicitur cognatat S.hac erge eff. C. Quid

S. Composito of factum, que modo bane amans babere pof-

Sint dote. C. dii voftram filem ! quam Sape forte temere Eveniunt, que non audem opeare; offendi adveniens, Luicum

Quicum volebam, asq; us volebam, collocatam filiam's Qued, not ambo opere maxumo dabamus operam, ut fieret, Sine noftra cura maxuma, fua cura bac fola fecit. S Nune quid fasto fit opm vide ; pater adole frentis venit. Enmq; animo in quo bos oppido ferre aiunt. C.nibil peric'li of. Sed per deos atas bomines meam effe hane, cave refeifcat quif-S. Neme en me fcibit. C. fequere met catera inte audies (quam.

ACT. V. SCENA II.

Arg. Demipho feiplum accufat, quod dum avaritiz maculam fitder effugere, in ftultitiæ reprehensionem inciderer : dolet Phormioni datum elle argentim.

lambici offonarii cataleffici.

Demipho, Geta.

ter.

d fi

ar.

12 !

G-

ne

w.

a.

is:

,

F

.

ı

Os noftrapre culpa facimm, ut malos expediat effe, Dum nimium dici nos bonos fludemen & benignos. MA fugias, ne preur cafam, quod aiuns: nonne id fat erat. Accipere ab illo injuriam . etiam argentum eft ultro object um et, Ut fit qui vivat, dum aliud aliquid flagitit conficiat.

G Plinifime. D. IIS nune pramium eft qui rella prava faciunt

G. Veriffine. D. ut ftultiffime quidem illi rem geffer imm.

G. Modo ut hor confilio poffet di cedi, ut iftam ducat.

D. Etiamere id dub um eft ? G. hand feio herele, ut homo eft, an mutet animum.

D. Hem, mutet autem ! G. nefeio : verum, fi forte, dico. D. Da faciam, ut frater confuit 3 uxorem eju buc adlucam, Cum ifta ut loquatur : tu abi, Geta : pranuncia hans venturam. G. Argentum inventum ef Phadria : de jurgio filetur : Provifum eft, ne in prafensia hac bine abeas : quid nuns porro ? Quid fint ? IN EODEM lute hafitat : ver furam folvis (feunt, Geta, prafens quod fuerat malum, in diem abite : plage cre-

Nifs profpicis : nune hine domum ibo: ac Phanium edosebo, Me quid vereatur Phormionem, aut eju' orationem.

ACT. V. SCENA III.

Arg. Apud Demiphonem querkur Nausitrata, juum viri Chremetis negligentia minui patri. onium.

lambici offonarii & cataleffici.

Demipho, Nausistrata, Chremes. Gidum, ut foles, Naufiftrata, fac illa ut placeter nobit; Ut fud voluntate id, quod eft facinndam, faciat. N. facia. D. Pariter D. Quid autem ? N. quis pol mei patris bene parta indiligen-

Tutatur : nam ex bis pradits talenta argenti bina

Statim cupiebat : bem, vir viro quid prastat! D. bina, quaso! N. Ac rebus vilioribis multo, tamen talenta bina. D. bui l

N. Quid bac videntur? D. scilicet. N. virum me natam vel-

Ego eftenderem. D. certò feio. N. quo pasto? D parce fodes, Vi possis cum illa, me te adelescens mulier defatiget.

N. Faciam, ut jubes : fed meum virum abs to exire video, C.hem Demipho.

Jam illi datum eft argentum! D. curaviillico. C. nollem datum. Hei! video uxorem: pene plu quam fat erat. D. cur nolles, Chre-

C. Jam relte. D. quid tu ? esquid locurm cum ifta es,quamob-

C. Transegi. D. quid ait tandem ? C. abduci non potest. D. quid non potest?

C. Quia uterq utriq; of cordi. D. quid if hue noftra? C. magni : prater hat.

Cognatam comperi esse nobit. D. quid! deliras! C. sic erit: Non temere dico veredi mecum in memoriam. D. sait'ne sanus es? N. Au obsero, vide nè in cognatam pecces. D. non est. C. nè

nega;

Patri aliud nomen dictum eft : boc tu erraffi. D. non nor at ça-

C. Norat. D.cur aliud dixis ? C.nunquam hodie concedes mihi,

Intelliges! D. si tu nil narres. C. pergu! N. miror quid hoc siet.
D. Equidem hercle ne scio. C. vín' scire è at ita me servet Jupiter.

Hi propior illi q dm ego sum as zu nemo est bomo. D dii vostram fidem!

Eames ad ipsam una omnes nos : aut feire, aut nescire hos volo.

D. Quid

D.

Vi

N

M

D

D

D

F

1

Dauid eft ? C. isane parwam mibi fidem effe apud te ! D. vin;

Vin' satis quasitum mihi isibuc esso t agè, siat: quid illa filia Anici nostri, quid futuru est? C. restè.D. bant igitur mittimm? C. Quidni! D.illa maneat. C. sic. D. ire igitur tibi licot, Nausitrata.

N. Sie pol commodim esse in omnes arbitror, quam ut caperas, Monere hanc: nam perliberalis visa est, cum vidi, mibi.

D. Quid ifthue negotii oft ? janine operuit oftium? D. jam.

Dii not respiciunt: gnatam inveni nuptam cum tuo filio.D. bem. Quo patto id po uit? C. non sati' tutm est ad narrandu bis locue D. At tu intrò abi. C. bem, nè filii nostri quidem boc rescissant,

2010.

773

-

0!

el-

193

m,

re-

6-

id

i:

53

nè

a-

t.

14=

173

0.

d

ACT. V. SCENA IV.

Arg. Antipho redemptam Phædriæ amicam gratulatur: féq: involutum his malis queritur, unde expediri nequeat. Iambici offonarii cataleffici.

Antipho.

L Biv' fum, ut ut mea res fefe habent, fratri obtigiffe quod

Qua, seisum est, ejusmedi parare in animo cupiditates. Qua, cum res adversa sient, paulò mederi sossis ? His simul argentum repperit, cura sese expedivit:

Egonullo poffum remedio me evolvere ex hu turbie, Quin, si hoc celetur, in metu 3 sin patesiat, in probro sim. Neg; me domu n munc reciperem, ni mihi esset spes oftensa Hujusce habendæ: sed ubinam Getam inventre possum, ut

Rogem, quod tempus conveniendi patris me capere jubrat ?

ACT. V. SCENA V.

A'g. Adnumeratam esse lenoni pecuniam narrat Phormio: & quafi

Phormio, Antipho.

A Rgentum accepi : tradidi lenoni : abduxi mulierem : Guravi, proprid ed Phalria ut potiretur : nam emissa est manu.

Nune una mihi res etiam restat, qua est conficiunda, otium A senibus ad posandum us habram; nam aliques bos sumam dies. A Sed A. Sed Phormio eft : quid ats ? P.quid! A. quidnam nunc fa-

7

A

E

E

I

1

I

I

1

7

S

2

1

S

2

Quo pallo fatietatem amoris ait fe velle fumere ?

P. Vicifim partes tuas afturon oft. A. quas ? P. nt fugitet patrem. To fuam rogavis rurfum ut ageres cam am ut pro fe diceres :

Nam potatures eft apud me : ego me ire fenibes Sunium

Dicam ad mercatum, ancikulam emptum, dudum quam dixit Geta 3

Nè, cùm bic non videant me, conficere credant argentum fuum. Sed oftium concrepuit abs te. A. vide qu'is egrediatur. P. Geta oft. ACT. V. SCENA VI.

der. Geta Antiphoni nunciat Phanium inventam effe Chremetis

Trochaici oftonarii cataleffici. & iambici fenarii Geta, Antipho, Phormio.

O Fortuna ! ô fors fortuna ! Quantu commoditatibus, Quam jubico muo hero Antiphoni epe vestra hune one-

A. Quidnam his fibi volt? G. nofq3 amicos eju exoner aftis metul.

Sod ego nunc mibi ceffo, qui non humerum buns onero pallio,
Asq3 hominem propero invenire, ut has, qua contigerins, feint.

A. Num to invelligio his quid narret? P num tu? A nil. P. san-

sundem ego.

G. Ad lenonem bine ire pergam : ibi nune funt. A, hem Geta !

Num mirum aut novum est revocari, cursum cum instituera ?
A. Goia.

G. Pergit berele : munquam su odio suo me vinces, A mon manes?

G. Vapulabis, curialis vermula eft, qui me vocat. A. Id sibi quide n jam fiet, mifi refiftis, verbero.

G. Familiariorem oportet effe hunc, qui minitatur malum.

Sed if no oft quem quaro an non? ipfu' eft. P. congredere altusum.

A. quid eft?

G.O omnium, quantu eft qui vivant hovo bomis u ornatiffime ? Nam fine controver sia à din folm diligere, Antipho.

A. Ita velim : fed qui iftus credam ita effe, mibi dici velim.

G. Sain' eft, fi te delibutum gaudio reddo ? A. emecas.

P. Luin tu bine pollicitationes aufer ; &, quod fers, cedo G. ob!
Tu quoq; bie aderas, Phormio! P.aderam: fed ceffas! G.accipo: bem!

Vemedo argentum dedimm tibi apud forum, rella domum Sumu' profetti : interea mittit berm me ad uxorem tuam. A. Quamobrem ? G. omitto proloqui : nam nihit ad bans rem

eft Antipho,

m

xit

m.

A.

tis

10-

u!

. .

1-

.

1

57

11.

1

.

Obi in gynaceum ive eccipio, puer ad me accurris Mida:
Ponè apprehendis pallio, resupinas: respicio: rego (dere:
Quamobrem retineat me. Ait esse veritum intrò ad beram accaSophrono modo fratrem hue, inquis, semb introduxit Chremem.
Eumi; nunc esse intue cum illis. Hoe ubi ego audivi, ad fores
Suspenso gradu placidà ire perrexi: accessi, astisi,

Animam compress, aurem admovi : ita animum capi attendere, Hoc modo sermonem capians. A. euge Geta. G.hic pulcherrimum Facinum audivi : itaq; pene hercle exclamavi gaudio.

P. Quod? G Quednam arbitrare? A mfeio. G, arqui mirifi-

ciffimum:

Patrum tum est pater inventm Phanio unori tum: A. hem!
Quid an!G.cum est olim consuovit matre in Lemmo clanculum.
P. Somnium: utin hacignorares suum patrem!G. aliquid credite
Phormio esse causa: sed me sansen patrem!G. aliquid credite
Intelligere extra ostium, intm qua inter ses espi egerint!
P. Aiq; bercle ego quoq; illam audivi fabulam. G. immo etiam

dabo, Quò magi' credar : parrum interea inde huc egreditur foras :

Hand multo pest cum patre idem recipit se intro demuo :

Ait uter q; tibi potest atem ejou babenda se dare:

Deniquego sum misso, te ut requirerem, atq; adducerem.

A. Hem! quin ergo rapa me teessas! G sceere. A s mi Phormio, Vale. P. vale. Antipho e bene isa me dis ament, faltum: & gaudece Tantam fortunam de improviso esse bio datam!

Summa eludendi occasso est mibi sune sene:

Et Phadria cupam adimero argentariam.

Ne cuiquam suorum aqualium supplex fice : Mam idem bos argentum ita ut datum est ingratiu,

Hu datum erit: hos qui cogam, re ipsa repperi. Nuns gestm mihi voltásq: est capiundus novus. Sed hinc concedum in angiportum hunc proxumum a Inde hisce ostendam me, ubi arums egrossi forus :

Quò me affimulaxam ire ad mercasum, non co.

ACT. V. SCENA VII.

Arg. Cognita Phanto, tenes a Phormione pecuniam repetunt. Phormio negat fe redditurum: hinc contentio inter eos oritur.

Ejustem generis.

Demipho, Phormio, Chremes:

lu magnas merito gratias babes atq3 ago, Quando evenêre hac nobis, frater, profpere. Quantum poieft, nunc conveniende Phormio ef. Prinfquam dilapidet noftras triginta minas, Us auferamus, P. Demiphonem, fi domi eft Vifam, w quod. D. at nos ad te ibamus, Phormio. P. De eadem bis fortaffe caufa. D. ita bercle, P, credidlo Quid ad me ibasu ? ridiculum ; an verebamini, Ne non id facerem, quod recepiffem femel? Hem, quanta quanta bas mes paupertos eft, tamen Adhue curavi unum hoc quidem, ut mi effet fides. C. Eftne ea ita, ut dixi, liberalis? D. eppido. P. leag; ad ves venio nunciatum, Demipho, Paratum me effe : whi volti, uxorem date : Nam ommes posthabut mihi res, ita uti par fuit Poftquam tantopere id vos velle, animum advorteram, D. At hie debortates of me, ne illam tibi darem : Nam, Qui rumer erit populi, inquit, fiid feceris! Olim cum honefte potuit, tum non ef data : Nune viduam extrudi, turpe eft ; ferme eadem omnia, Que tute dudum coran me incufaveras P Satis Superbe illuditis me. D. qui ? P. rogas ! Quia ne alteram quidem illam potere ducere : Nam que redibe ore ad eam quam contempferim! C. Tum autem Antiphonem video ab fefe amittere Invitum eam, inque. D. tum autem video filium Invitum fane mulierem ab fe amittere. Sed tranfi fodes ad forum, atq3 illud mihi Argentum jube rur fum referibi, Phermio. P .- Quod? na ego per feripfi porro illin quibu' debui: D. Quid igitur fiet ? P. fi vis mibi uxorem dare, Quam despondifti, ducam : fin eft, ut velis Manere apud to illam, hie dos maneas, Demipho:

Nan

Cun

Ren

Fug

Au

Si

Cu

P.

D.

Pa

Et

Hi

P.

Su

P.

N

A:

N

H

A

A

X

14

Nam non eft aquum me propter vos decipi ; Cum ego veftri bonoris causa repudsum alteri Remiferim, que tantundem dotis dabat. D. I bine in malam rem cum ifthac magnificentia, Fugitive : etiam nunc credu te ignorarter Aut tun falla aded! P. irritor. D. tune hans duceres, Si tibi data effet ! P. fac per i clum. D. ut filim Cum ill. habitet apud te, bos veftrum confilium fuit. P. Quafo, quid narras ! D. quin en mibi argentum cedo. P. I nino vero uxorem tu cedo. D in ju ambula. P. In jus ! enimvero fi effe odiofs pergitis. D. Quid facies ? P. egone ? vos me indotatis modo Patrounari fortaffe arburamini s Etiam dotatio foleo. C. quid id nofra ? P. nibil. His quandam noram, cujus vir uxorem. C, hem I D, quid eft ? P. Lemmi habuit aliam. G. nullus fum. P. ex qua filiam Sufcepit & cam clam educat. C. fepultu |um. P. Hat adeo ego illi jam denarrrbe. C. obfecte, Ne facias. P. oh! zun' is er as ? D. ut ludos facit ? C. Miffum to facimus. P. fatula. C. quid vis tibi ? A gentum quod habes condonamu te. P. audio: Quid vos, malum, ergo me fie ludificamini Inesti voftra puerili fententia? NOLO, volo: volo, nolo rurfum: cedo, cape: Quod dictum, indictum eft : quod modo erat ratum, irritum eft. C. Quo pacto ant unde hac hic rescivit ? D. nescio, Nifi Me dixiffe nemini, id certo fcio. C. Monftri, ita me dit ament, fimile, P. injeci fernpulum, D. hem! Histine ut à nobis hot tantum argenti auferat, Tam aperte inidens ! emori berete fatim eft: Animo virili prafentiq; ut fis, para. Vides tuum peccatum effe elatum for as, Neg; jam id celare poffe te uxorem tuan:

Nunc quod ipfa ex aliss auditura fit, Chreme,

Tum hunc impuratam poterimm noftro me le Ultifet. P. at, at, nifi mibi profpicio, b. ros:

Id no met indicare placabilim eft.

Hi gladiatorio animo ad me affectant viam. C. At vereer, ut placars poffit. D. bone anime es : Ego redigam vo. in gratiam, but fretus Chreme, Cum è medio excesstt, unde hac suscepta eft tibi. P. Itane mecum agitu ? fath aftute aggredimini : Nan berele ex se iftiu' me inftig aft, Demipho. Ain' tu ubi peregre, que libitum fuerit, feteru, Megs hujan fis veritan fæmina primaria, Novo mede et quin fateres contumelias ; Venias mihi precibm lautum peccatum tuum! Hife ego illam dictie ita tibi incenfam dabo, Ut ne reftinguas lacrumu, fi extillaveru. D. Malum, quol ifti dit, deags omnes duint. Tantáne affectum bominem quenquam effe audacia ? Mon ber publicitm fcelm binc deportarier In folas serras ? C. in id redaites fum loci, De nesciam prar for quid agane cum illo. D. ego scio: In jou camme. P. in jou! bus; fi quid lubes. D. Affequere, as resine, dum hus ego fervos eveso. C. Solus enim nequeo : accurre hus. P. una injurta est Tesum. C. lege agito ergo, P. altera eft tesum, Chrome. D. Rape hunc. P. itans agitis! enimpero voce eft opui. Naufiftrata, exi. C. os opprime. D. impurum vide, Quantum valet. P. Naufiftrata, inquam. C. non taces ! P. Taceam ! D. ni fequitur, pugnos.in ventrem ingere, Vel oculum exculpe. P. eft ubi vos ulcifear probe.

ACT, V. SCENA VIII.

Arg. Phormio Chremetem prodit uxori de altera conjuge: Chremes graviter objurgatur. Phormio exultat, tam probè se ultum esse senes. Demipho pro fratre intercedit, & orat, ut huic uxor factum condonet. Ea neq; se ignoscere dicit, neq; promittere quicquam, sed filit judicio permittere omnia.

Iambici fenarii, & tracbaici offonarii.

Naufistrata, Chremes Phormio, Demipho.

Qui nominat me ? C. hem! N. quid ist bue surba est, obfeero,

Mi vir? P. hem quid nune obticuisti? N. quis hie homo est?

Mon mihi respondes ! P. hiceine ut respondent,

241

(

Į,

P

P

P

I

1

1

S

1

E

1

1

3

I

Qui herele, ubi fit, me feit! C.cave ifti quicquam eredui. P. Abi: tange: fi non total friget, me eneca. C. Nibil eft. N. quid ergo? quid iftbic narrat ? P. jam fcies. Aufenita. C. pergin' credere! N. quid ego, obfecro, Hute eredam, qui wil dinit ? P. delirat mifer Timore. N. non pol temere eft, quod tu sam times. C. Ego timeo! P. rette (ane, quando nihil times. Et hec nibil eft qued dico ego: tu naria. D. feeles. Tibi narret! P. cho tu ? factum ef abi to fedulo Pro fratti. N. mi vir, non mi narras! C. at. N. quid at? C. Non open eft ditto. P. tibi quidem : at feite huie opu'ft. In Lemno. C. bem, quid an ! D.non taces ! P.clam te. C. bei mibi P. Uxorem duxit. N. mi bomo dii melim duimt. P. Sie fallum eft. N. peris mifera. P. & inde filiam Sufcepit jam unam, dum tu dormin. C Quid agiman ? N. Pro dis immortales ? facinm indignum & malum. P. Hot altum oft. N. an quicquam bodie oft faltum indignim? Qui mê, ubi ad uxores ventum ef, tum frunt fener. Demipho, te appello : main me cum boc ipfo diftades loqui. Haccine erant itiones crebra & mantiones dintina Lemmi | baccine erat qua noftres fruit m minuebat vilitas ! D. Ego, Naufistrata, effe in hac re culpam meritum non nego : Sid eam que fit igne fcenda. P. VERBA fiunt mertue. D. Nam negs megligentia tua, wegs odio id fecit tuo. Vinolentes fer è abbine annos quindecim muliereulam Eam compreffit unde bas nata eft, neque poft illam unquam at-

Ea mortem chist: è medie abiit: qui fit in re hac serupulm? Quamebrem te ere, ut alia falta sua suns, aque animo bes se-

es

n,

N. Quid ego aquo animo! cupio misera in bas re jam defungier.
Sed quid sperem ? atate porro minu pessaturum putem ?
Jam tum erat senex, senesam si veresundos facit:

An mea forma atq; a as nunc mages experenda eft, De nipho ? Quid mibi bic affert, quamobrem expellem aut (perem porto non fore ?

P. Exequias Chremeti: quibus eft commodum ire, bem tempus

Sie dabo: age mune, Phormionem, qui vol.t, lacessito?

Faxo tali eum mattatum, atq; bie est, infortunio.

Redeat sane ingratiam : jam supplicii satis est mini:

Hae habes, ei quod, dum vivat, usq; ad aurem obganniat.

N. At meo merito, eredo : quid ego nune commemorem, Demipho.

Singillatin quali in istum fuerim ? D. novi eque omnia Tecum. N merito hoe meo hoc videtur factum ? D. minime

gentium :

Verum, quando jam accusando fieri infectum non petest, Ignosee: erat, confuetur, purgat e quid vis amplim è P. Enimvero priùs quam hac dat veniam, mibi prospiciam, & Phadria.

Hem Naufifrata, prinis quam buic respondes temere, audi.

N. qu'd eft ?

P. Ego minas triginta ab ilo per fallaciam abstuli:

Eas dedi tuo gnato: is pro sua amica lenoni dedit.

C. Hem, quid au! N. adcon' indignum tibi videtur, filius
Homo adole scas unam si habet amicam, tu uxores duas!

Nil pudero! quo ore illum objurgabis e responde mihi.

D. Faciet, ut voles. N. immo ut meam jam scias sententiam,
Meq; ego ignosco, neq; promitto quicquam, neq; respondeo,
Prini quam gnatum video: ejus judicio permitto omnia; is

Quod jubebit, faciam. P. mulier sapiens es Nausistrata.

N. Satin' id est tibi e P. Immo verò pulchrè discedo, & probè,
Et prater spem. N. tu tuum nomen, dic, quod est? P. mihin'?
Phormio,

V. ftra familia berele amiens. & tuo fummus Phadria.

N. Phermio, at ego ecastor posthae tibi, qued potero, & qua

Faciamque, & dicam. P. benigne dien. N. pol meritum est tuum. P. Vin primum bodie facere qued ego gaud-am. Nausistrata, Et qued tue viro eculi deleaut? N cupio. P. ne ad canam voca. N. Pol verò voco. D. Eamm intrò binc. N. fiat: sed ubi est

Phadria

Judex nofter ? P. jam bic, faxo, aderit. Vos valete & plaudite.

HECYRÆ PERSONÆ

Earumque interpretatio.

Syra, anus, Syriaci generis mulier.

Philosis, meretrix, Μπο της φιλότη ος, vel Μπο το Μμα φιλέν ωτα, unde & Philosion fieri potest, ut sit in nomine aurium figni-Laches, senex. Eunuch. (ficatio.

Sofrata, mulier. Heautont. Pamphilm, adolescens. Andr. Parmeno, servus. Eunuch.

Sofia, fervus. Andr.

1771-

imè

adi.

7.

Bicebis, meretrix, Heautont,

Phidippus, senex, à parsimonia equestri; ejus enim studii, ut gloria erat ingens, ita magni sumptus.

Myrrhina, mulier matronale nomen, à myrto, qua Magistratus quondam coronabantur.

Sequentium personarum tantum hic mentio fit. Philumena, n etasuber, amabilis. Scirtus, Sto 78 ouprav, à saltatione.

※※

ECTRAM TERENTIA ARGUMENTUM.

Imphilm, Lachetie è Sostrata uxore filim, Bacchidem meretricem deperibat. Is cum aliquando noztu ad cam tenulentus iret, in Philumenam Phidippi & Myrbinæ filiam, incidit, edmq. in via per vim compressit; ita est signit, ut neq; ipse cam, neq; puella ipsum cognoscere posuerit: in illa autem lucta etiam amulum ei detraxit, eumq; Bacchidi dono dedit: paulo post pater eum, tum ut à meretricio amore averte, tum ut præsidium sue senectusi pararet, ad uxorem ducendam perpulis. Contigis, ut ea ipsa axorei daretur, quam ipse constupraverat; gaudente admodum puelle matre, quæ, quia sola conscia erat sitiam è stupro gravidam esse, quamprimum eam collocare properabat: ut si sorte post aliquoi menses pareret, nuptius, quemadmodu sepe sit, obtegeretur suprum. Cecidit res longè aliter ac putabatur; etenim Pampbilus, qui invitissimus adjecisset animum ad rem uxorit quiq; avestere se derepente à Bacchidus amore non posse, ita dormiit cum nxore, ut eam nè attigeret quidem.

Bacchis quod ca viva nunquam fe uxorem dutturum, fepe ei promiferat Pamphilus, nonnulla fibi ab eo factam injuriam putans, multo ei minus, quam folebat placida & obsequens effe capit. Ed factum eft,ut Pamphi-Ins ei fe paulatim subduxerit, quemq; prius spernebat uxorem, ejus mirificum quendam amorem animo conceperit. Interea quiddam accidit, ut iter Pamphilo in Imbrum effet : profecto eo, Philumena, que insumescere fibi merum fentiret, cum aliorum, tum focrus imprimis fue confpettum refugiebat : randem cum in eo effet,ut celare vix poffe amplim videretur, fumpta occasione, per facrificandi speciem ad matrem fe, unam omnium rerum confciam, confert. Poft dies compluscalos mittit Softrata, qui cam accer ferent respondetur, agrotam effe. It jut eam faltem viferet:non admittirur, Laches accufare uxore & dicere, becomnia illius culpa contingere. Illa contra excusare se, & culpam deprecari : nullius se rei consciam e Regeur fua confuetudo nurui odiofa effe debeat:interea redit Pamphilm, aigita fors tulit, ut quo die ipfe Athenas appulit, eo ipfo Philamena partu lev aretur. Cum igitur, videndi cupidus (ægrot are cnim acceperat, & ita amabant, ut qui vehementi fime) fabito ad eam ingre fius effet, peperiffe deprebendit : ibi eum Myrrbina exenntem profecuta, lacrumans obteflari capit, quando ei res nibil ipfi nocitura effet,ne reciperes quidem unorem, fita videretar: fed tamen ne famam illim proderet ita fe facturum recipit. Cum igitur neq; vellet uxorem recipere,neq; rurfum veram afferret caufam, suspicati funt fenes, eum Bacchidis adbuc amore impeditumet de caufa ab uxore abborrere: accersiram itaq; Bacchidem objurgat Phidippm. En,cum fe illi purgaffet, jubetur ad mulieres ingredi, & eis quoq: illam fuspicionem adimere : ingreditur annulum babens in digito, quem olim Philumenie ereptum, fibi dederat Pamphilm : is annulus effecit, ut vit at am effe ab ip fo Pamphilo Philumenam, cognosceretur. Lains Pamphilus, & uxorem & filium recipit.

C. SULP. APOLLINARIS PERIOCHA.

I:

A

In

Pe

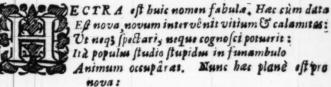
Pl

Cui quondam ignorans virgini vitium obtulit:
Ejusque per vim quem detraxit annulum,
Dederat amicæ Bacchidi meretriculæ.
Dein prosectus in Imbrum est: nupram haud attigit.
Hanc mater utero gravidam, ne id sciat socrus,
Ut ægram ad se transsert. Revertit Pamphilus;
Deprehendit; partum celat; uxorem tamen
Recipere non volt. Pater incusat Bacchidis
Amorem. Dum se purgat Bacchis, annulum
Mater vitiatæ sotte agnoscit Myrrhina.
Uxorem recipit Pamphilus cum silio, HECTRA

HECTRA TERENTII.

ROMANIS. SEX. IULIO LUDIS ACTA CORNELIO DOLABELLA, ET CN. CES. CUR. NON EST PERACTA TOTA. ÆDIL. MODOS FECIT PLACCUS CLAUDII F. TI-BIIS PARIBUS CN. OCTAVIO ET T. MAN-COSS. RELATA EST ITERUM LU-LIO FUNEBRIBUS. RELATA EST DIS TIO Q. FULVIO, ET L. MARTIO ÆDIL. CURUL.

PROLOGUS.

Et is qui scripsit hanc, ob eam rem noluit Iterum referre, ut iterum possit vendere. Alias cognôstie ejus: quaso, hanc noscite.

is, bi-

2/2

ere

£ 375

ur,

K 2773

1771

id=

R-

im W,

tr-

Je.

m,

re-

ret

ea bi-

95

372

ut

77-

ALTER PROLOGUS.

Rator ad vos venio ornatu prologit

Sinite exorator sin, eodem ut jure uti senem
Liceat, quo jure sum usm adole scentior,
Novas qui exastas seci ut inveterascerent,
Rè cum poeta scriptura evanesceret.
In hu, quas primum Cacill didici novat;
Partim sum earum exastm, partim vix steti.
Quia scibam dubiam fortunam esse scenicam.
Spe incertà, certum mibi laborem sustali.
Eastem agere capi, ut ab eodem alias discerem;
Novas studiosè, nè illum ab studio ablucerem,
Perseci, ut spestarentur: ubi suns cognita,

Prope jam remotum injuria advorsarium Ab fudio, arque ab labore, arque arte mufica. Quod fi feripturam fpreviffem in prafentia, & In deterrendo volui fem operam samere, De in otio effet, potias quam in megotio : Deterruiffem facile, ne alias feriberet. Nunc quid peram, wed causa, aquo animo attendite. Hecyram ad vos refero, quam mibi per filentium Nunquam agere licitum eft, itd eam oppreffit calamitas. Eam calamitatem voftra intelligentia Sedabit, ferit adjutris noftræ induffria. Gum primum eam agere cepi, pugilum gloria, Funambuli eddem acceffit exfpettatio, Comitum conventus, Studium, clamor mulierum Fecere, ut ante tempes exirem foras. Vetere in nova capi uti confuetudine, In experiundo ut effem ; refero denno : Primo adu placeo. Cum interea rumor venit, Datum iri gladiatores : populus convolat, Tumultuantur, clamant, pugnant de loco : Interea ego meum non potist tutari locum. Nune turba nulla eft : otium, & filentium eft : Agendi tempus mibi datum eft : vobis datur Potestas condetorandi ludos scenicos. Nolite finere per vos artem musicam Recidere ad paucos : facite, ut veftra autoritas Mea autoritati fautrix adjutrixque fit. Si nunquam avare ftatui pretium arti mea, Et eum effe quafum in animum induxi maxumum Quan maxume fervire voftris commodis : Sinite impetrare me, qui in tutelam meam Studium faum, & fe in vofram commifit fidem, Ne eum circumventum iniqui irrideant. Mea caus a caufam hanc accipite & filentium Date, ut lubeat feribere aliu, mibique ut difeere Movas expedias postbac, pretio emptas meo.

E

ACT. I. SCENA I.

Arg. Philotis & Syra indigne ferunt Pamphilum uxorem duxiffe, relicta quam amare videbatur Bacchide, & protatica funt personas nam extra fabula argumentum inducuntur, ut Parmenoni detur occasio commemorandi argumenti.

Iambici senarii. Philotis, Syra.

D Erpol quam paucos reperias meretricibus Fideles evenire amatores, Syra! Vel hic Pamphilu' jurabat quoties Bacchide Quam fantte ut quivi facile poffet eredere, Nunquam illa viva ducturum uxorem domum! En! duxit. S. ergo propteres te fedulò Et moneo & hortor, ne cujufquam mi fereat Quin Spolies, mutiles, laceres, quemquem malta fis. P. Utine eximium neminem babeam? S. neminem s Nam nemo illorum qui fquam feito, ad te venit, Quin ita paret fefe, abs to ut blanditin fuis Quan minimo pretio fuam voluptatem expleat. Histine tu amabo non contrà infidiabere ? P. Timen candem pol effe omnibut, injurium eft. 3. Injurium est autem ulcisci advorsarios 1 Ac qua via enprent te illi, eadem ipfos capi ! Ebeu me miferam! cur non aut ifhat mihi Ætas & forma eft, aut tibi bac fententia? ACT. I. SCENA II.

Arg. Redeunti peregrè Philoti Parmeno totius narrat argumentum fabula. Ejasdem generis.

Parmeno, Philotis, Syra.

Senex si quæret me, modò i sse dicito
Ad portum percontatum adventum Pamphili.
Audin' quid dicam, Scirte ? si quæret me, uti
Tum dicas: si nen quæret, nullus dixeris;
Alià ut uti possim causa bac integra.
Sed vid ò ego Philotin? unde hac advenit ?
Philotin salve multúm. Ph. o salve Parmeno.
S. Salve mecastor, Parmeno, Pa. O tu ædepel Syra.
Dic mibi Philoti', ubi te obl. stastitam diu?
Ph. Minime me equidem oblectavi, quæ cum milite

Corinthum hine fum profeda inhumaniffimo : Biennium ibi perpetuum mifera illum tuli. Pa. Ædepol te defiderium Athenarum arbittor Philotium cepiffe fape, & te tuum Confilium contempliffe. Ph. non dici poteft, Quam cupida eram buc redeundi, abeundi à milite, Vola; bic videndi, antiqua ut confuetudine Agitarem inter vos libere convivium : Nam illic baud licebat, sifi prafinito loqui Quailli placerent. Pa. haud opinor commode Finem fatuiffe orationi militem. Ph. Sed quid negoti bos ? modo que narravit mibi Hic intu Bacchi ! qued ego nunquam eredidi Fore, ut ille hac viva poffet animum inducere Uxorem babere. Pa. habere autem! Ph. eho tu, an non habet? Pa. Habet : fed firma ba vereor ut fint nuptia. Ph. Ita di deaq; faxint, fi in rem eft Bacchidis. Sed qui iftbuc credam ita effe ? die mibi, Parmeno. Pa. Non est open prolato boc t percontarier Defifte. Ph. nempe ea causa, ut ne id fiat palam. Ita me di amabient, haud propteren te roge, ut Hos proferam, fed tacita ut mecum gaudeam, Pa, Nunquam tam dies commode, ut tergum meum Tuam in fidem committam. Ph. ab! noli, Parmeno 1 Quafi nen tu multo malis narrare boc mibi. Radm ego, que perconter, feire. Pa. vera hac pradicat: Es mî illud vitium maxumum eft. Si mihi fidem Das to tacituram, dicam. Ph. ad ingenium redu, Fidem do : lequere. Pa. Aufculta. Ph ifbic fum, Pa hane Bacshidem

Amabat, ut cum maxume, tum Pamphilm, Cum pater uxorem ut ducat, orare occipit: Et hac, communia omnium qua sunt patrum, Sese senem esse, dicere ; illum autem unicum, Prasidium velle se senestuti sua. Ille se primò negare: sed postquam acriùs Pater instat, fecit animi ut incertm foret, Pudorin anne amori obsequeretur magis.

Tundendo atq; odio denig; effecit fenex : De pondit ei gnatam huju vicini proxumi. Has illud vifum eft Pamphilo neutiquam orave. Donic jam in ipfis nupties, poffquam videt Paratas, nec moram ullam, quin ducat dari s Ibi demum ita agre tulit, ut ip am Bacchidem, Si adeffet, credo ibi ejm commifere feeret. Ubicung; datum erat (patium folitudini, Ut colloqui mecum und poffet : Parmeno, Perit, quid ego egi! in quod me conject malum 1 Non potero bos ferre, Parmeno: peris mifer. Ph. At te di deaq; perduint cum ifto edio, Laches. Pa. Ad pauca ut redeam, uxorem deducit domum, Note illa prima virginem non attigit; Que confecuta eft nox, eam nibilo magis. Ph. Quid ais! cum virgine und adelescens cubuerit Plu potm, fi illae abstinere ut potuerit ? Non verifimile dicis : Bes verum arbitier. Pa. Gredo ita videri tibi : nam nemo ad te venit. Nifi cupiens tui : ille invita illam dux rat. Ph. Quid deinde fit ? Pa. diebut fane pauculis Pest Pamphilm me folum se ducit foras. Narratque, ut virgo ab fe integra etiam tum fiet : Seque, ante eam quem uxorem duxiffet domum. Speraffe eas volerare poffe mapias. Sed quam decrêrim me non poffe diutius Habere, eam ludibrio baberi, Parmeno, Quin integram itidem reddam, ut accepi à fuis, Negs boneftum mibi, negs utile ipfi virgini eft. Ph. Pium ac pudicum ingenium narras Pamphili. Pa. Hoc ego proferre incommodum effe mihi ar bisror: Reddi patri autem, cui nibil dicas viti, Superbum eft : fed illam fpero, ubi hoc cognoverit, Don poffe fe mectem effe, abituram denique. Ph. Quid interea? ibatne ad Bacchidem ? Pa. quotidie: Sed, not fit, post quam bune alienum ab fefe videt, Maligna multo & magi' procax facta illico ef. Ph. Non alepol mirum. Pa. atq; ea re multo maxume Digunxit 192

Dijunxit illum ab illa, poftquam & ipfe fe, Et illam, & hanc, que doni erat, cognovit fatis, Ad exemplum ambarum mores earum astimans. Hac, ità uti l'berali effe ingenio decet, Pudens, modefta, incommoda atque injurias Viri omnes ferre, & tegere contumelias. His animus partim uxoru mifericordi à Devilles partim villes buju injuriis, Paulatim elap fu'ft Bacchidi, arque bue tranftulit Amorem, poliquam par ingenium nalten of. Interes in Imbro meritur cognains feuex Horans's en ad hos redibat lege hareditas. Eò amantem invitum Pamphilum extrudit pater. Reliquit cum matte bic uxorem : nam fenex Ra abdidit fe : bus raro in urbem commeat. Ph. Quid adbuc babent infirmitatis nuptia ! Pa, Nune audies, primum dies compluscules Bene conveniebat fane inter eas ; interim Mira modis ediffe capit Softratam Neque lises ulla inter eas, pofulatio Nunquam. Ph quid igitur ? Pa. fi quando ad eam accefferas Confabulatum, fugere è confpettu illico, Videre nolle : denique, ubi non quit pati, Simulat fe à mat e accer fi ad rem divinam : abit. Thi ille eft dies complures, accerfigubet. Dixere caufam tunc nefito quam: iterum jubet: Memo remifit poft quam accer funt fapius, Ægram effe simulant mulierem : nofra illico It vifere ad eam : admifst neme : hoc ubi fenes Rescivit, beri ea caus à vure advenit buc, Pairem Continuò convenit Ph lumena. Quid egerint inter fe, nondum etiam feio: Nifi (ane ture oft, quor fum eventurum boc fiet. Habes omnent rem: pergam quò cæpi bic iter. Ph. Et quidem ego : wam confisus cum quodam ho pite Me effe illum conventuram. Pa. di vortant bene Qued agas. Ph. vale, Pa & in bene vale, Philotium.

U

Ita

In

T

Ti

T

T

ACT. IL SCENA I.

Arg. Softratam uxorem accufat Laches, quod nurum Philumenam, duritie ina & morum incommoditate domo ejecerit : focrus contrà nihil à le peccatum effe contendit,

Iambici octonarii, & pauci fenarii admixti trocbaicis octonariu,

Laches Soltrara.

DRO Deum atque hominum fidem ! quod boc genm eft, que hes conjuratio.

Us omnes mulieres eadem aque ftudeant, wolfnique omnia, Negs declinatam quicquam ab aliarum ingenio ullam reperias? Itaq; aded una animo emnes foctus oderunt entres 3 viris Effe adver fas aque ftudium eft, fimilieft pertinacia. In codem omnes mibi videntur ludo doct a ad malitiam : & Ei lado fi ulles eft, magifram banc effe fatts certo fcio. S. Me miferam que nunc quamobrem accufer nefcio! L. hem! Tune [cit ! S. non, ita me di bene ament, mi Laches, Itaq; und inter nos agere atatem liceat. L. di mala probibeant. S. Megs abs te immerito effe accufatam poftmodo rescisces. L. scio. Te immerizo! an quicquam pro iftin fact is dignum te dici poteff, Que me & te, & familiam dedecoras, filie luctum paras : Tum autem, ex ami. is ininitei ut fint nobis affines facis Qui illum deci erunt dignum, foos eui liberos committerent ? Tu fola exorere, que perturbes has tua impudentia.

S' Egone ? L. su, inquam, mulier, que me omnino lapidem baud

hominem, putas.

An, quia rurs effe crebrò foleo, ne scire arbitramini, Quo quaque patto bic vitam vostrarum exigat ? Multo melius, hie que funt, quam illie ubi fum affidue, fcio: Ideo quia, uti vos mihi domi eritus, proinde ego ero fama foris. Fampridem equidem audivi cepiffe odium tut Philumenam: Minimeg; aded mirum: &, ni id feciffet, mag is mirum foret. Sed non credidi ad d, ut ettam totam bane odiffet domum : Rnod fi feiffem, illa bic maneret potitis, tu binc iffes for as. At vide, quam immerità agritudo has oritur mi abs te So-Brata,

Ru habitatum abit, concedens vobis, & rei ferviens; Sumples voftros otiumq3 ut noftra res poffet pati, Mee labori hand parcens, prater aquum atq; atatem meam. Non to pro bis our affo rebm, ne quid agre effet mibi ?

S. Non

S. Non med opera, neg; pol sulpa evênit. L immo maxume.
Sola bis fuifti: in te omnis haret sulpa fold, Softrata.
Qua his erant, curares; sum ego vos folvi suris cateris.
Cam puella anum susceptise inimicitias non pudet l
Illius dices sulpa factum. S. haud equidem dico, mi Lacher.
L. Gaudeo, ita me dit ament, gnati causa, nam de te quidem Sati scio, pescando detrimenti nil fieri potest.
S. Qui scio, an ed causa, mi vir, me odisse assumaverit,
Vt sum matre und p'us esset ? L quid au ! non signi hos sates.

Quod b. ri nemo voluit visentem te ad eam intromittere!

S. Eam lassam oppido tum airbant: eò ad eam non admissa sum.

L. Tuos esse illi mores morbum magis qu'àm ullam aliam rem arbitror:

Et merità adeo: nam vostrarum nulla est, quin gnatum velit Ducere uxorem, &, qua vobis placita conditio est: datur: Ubi dunêre impulsu vostro, vostro impulsu ea sdem exigunt.

ACT, II. SCENA II.

Arg. Laches remitti cupit nurum suam: pater Phidippus dicit non posse cam perdurare apud socrum, absente Pamphilo.

Iambici ostonarii catalestici.

Phidippus, Laches, Softrata.

Tis scio, Philumena, meum jus esse, ut te cogam, Qua ego imperem, faceres : ego tamen patrio animo villus faciam,

Ut tibi concedam, neq; tu libidini advor fabor. (fiet. L. Atq; eccum Phidippum optume video: ex hoc jam fcibo quid Phidippe, esse meis omnibus scio me apprime obsequentem: Sed non aded, ut facilitas mea illorum corrumpat animos.

Qued fi tu idem facere, magis in rem & nostram, & vostram

Nune video in illarum potestate esse te. P. eia verò.
L. Adii te berì de filia ; ut veni, itidem insertum amîsti.
Haud ita decet, si perp tu am vu esse affinitatem hanc,
Celare te irac. Si quid est seccatum à nobu, profer ;
Aut ea ref llendo, aut pargando vobu corrigemm,
Te judice ipso: sin ea est causa retinendi apud vos.
Quia agra est : te mî injuriam facere arbitror, Phidippe,
Si metuu, satia ut mea domi curetur diligenter:

A

111

H

E

E

I

I

1

73

rem

it

COL

M

iid

179

At, ita me dii ament, hand tibi bor concedo, etfi illi pater es He tu illam falvam magi' velu, quam ego, id adeò gnati causa, Quem ego intellexi il'a baud minus, quam feipfum magnificare Negs aded me clam of quam offe eum graviter laturum credam, Hos fire scieris : eo domam; ftudeo hæs prins quam ille hus redeat. P. Laches, & diligentiam veftram. & benignitatem Novi : & que dicis, omnia effe ut dicis, ansmum induce ; Es te hos mihi capio credere : illam ad vos redire Audea. Si facere poffim ullo medo. L. quares te facere id probibet ? Ebo! nunquidnam accufat virum? P,minime : nam pofiqua at-Magis, & vi capi cogere ut rediret, fantte adjurat (tendi Non poffe apud vos Pamphilo fe abfente perdurare. Aliud fortaffe alit vitit eft : lent ego animo fum natus : Non poffum advorfari meit. L.hem Softrata.S. bez me miferam! L Certumne oft ift buc? P.nunc quidem,ut videtur : fed nunquid vis ? (und.

Nam est, quod me transire ad forum jam oportes. L. eo tecum
ACT. II. SCENA III.

Arg. Softrata queritur genus mulierum nimis effe suspectum viris, Trachaici oftonarii.

Softrata,

Propter paucas; que emmes faciunt digne ut videamur malo.

Nam, ita me ament dii, quod me a cusat nunc vir, sam extra

Sed non facile est expurgatus ita animum induxerunt, socrus Omnes esse iniqua. Haud pol me quidem e nam nunquam secus Habui illam, ac se ex me esset nata: nec, qui hos mi eveniar, scio. Nis pol filium multimodio jam expecto ut redeat domum.

ACT. III. SCENA I.

org. Pamphilus queritur fe absente uxorem ad suos abiisse, relicta

Octonarii iambici & trochaici : item iambici fenarii.

Pamphilus, Parmeno, Myrrhina.

Emini ego plura offo acerba en amore homini unquam eblata credo,

Quam mi. Hen me infelicem! Hanceine ego vitam parfi perdere? Haccine causa ego eram tantopere cupidm redeundi dem:em?

Cui

Cui quanto fuerat prastabiliu', ubivis gentium atatem agere, Quam buc redire, atq3 hes ita miferum me refeifeere ! Nam nos omnes, quibas eft alicunde aliquis objectus labos, Omne quod eft interes tempus, prius quam id refeitum of, luero Par As fic, citius qui te expedias bis arumnis reperies. (·A. Si non rediffes, ba ira falta effent multo ampliores : Sed nunc adventum tuum ambas, Pamphile, seie reverituras. Rem cognofces, iram expedies, reftitues rur fum in gratiam Levia funt bet que tu pergravia effe in animum indux'ii suu. Pam, Quid confolare metan quifq a ufque gentiu of aque mi-(deditum :

Prius quam hanc uxorom duxi, habebam alibi animum amori Fa in hac re ut tacca cuivi facile feitu eft quam fuerim mifer Tamen munqua aufen fum recufare ea, qua mi obtrudit pater. Vix me illine abstraxi, atq; impedi ū in ea expedivi anin.ū meum. Visque hue contulera; hem nova pes orta eft, portò ab has qua me abstrahat.

Tum matrem ex ex re me aut uxorem in culpa inventurum arbitror t

Qua cum ità effe invenero, quid reftat, misi porro ut fix mifer ? Nam matris ferre injurias me, Parmeno, pietas jubet : Tum uxori obnoxim fum : ità olim fuo me ingenio pertulit : Tot meas injurias que nunquam in ullo patefecit loco. Sed magnum ne scio quid necesse est evenisse, Parmeno, Unde ira inter eas interceffit, qua tam permanfit diu. Par. Hoe quidem berele parvum eft : fi vis veram rationem exe-

qui,

Non maxums, qua maxuma funt interdum ira, injariss Facium: na fareeft. quibm in rebm alim ne iraim quide oft, Cum de eadem caufa est iracundus factos inimicissimos. Pueri inter fefe quam pro levibus noxiu iras gerunt ! Quapropter ? quia enim qui ees gubernat animu, infirmu gerunt. Itidem mulieres funt fam, ut pueri, levi fententia : Fortaffe unum aliqued verbum hanci ter eas tram conciverit.

Pam Ali Parmeno, inti ò, ac me veniffe mancia. Par, bem quid hoe? Pam, tace.

Par. Trepidari fentio, cur fari fur fum pror fum; agedu ad fores Accede propius. Hem! fenfiftin't Pam. noli fabularier.

Pro

Pre Jupiter ! audio clangrem. Par tute loqueris, me vitat ? M.Tace, obsecto, mea gnata Pam. matri vox visa eft Philumena; Mulle fam, Par, que dum? Pam, perii. Par, quamobrem?, Pam, nefeio quod magnum malum

Profelto, Parmeno, me celas, Par, uxorem Philumenam Pavitare nescio quid dixerunt : id fi forte eft, nescio.

Pam. Interis : cur mihi id non dix'ti. Par. quia non poteram und ommia.

Pam. Quid morbi eft ? Par, no scio. Pam. quid? womone medicum adduxit ? Par, nescio.

Pam. Ceffo hinc ire intro, ut boc quamprimum, quiequid effe certum fciam ?

Quenam molo, Philumena mea, nunc te offendam affeitam ? Nam fi periculu ullu in te eft, periiffe me und baud dubiu eft. Par. Non ufet facto eft mibi wune biene intro fequi,

Nam invisos omnes nos effe illis fentio:

Here nemo voluit Softrataminti à admittere.

Si forte morbu amplior falles fut,

ro

Quod fane nolim, maxume heri causa met : Servum illico introlfe dicent Softrata,

Aliquid tuliffe comminifcentur mali,

Capiti, atque etati illorum, morbus qui audu' fit: Hera in crimen veniet, ego in magnum malum.

ACT. III. SCENA II. Arg. Pamphilus triffior egreditur à Philumena, deprehenso ejus partu, quem modis omnibis celare conatur, ac tegere.

Trochaici offonarii cataleffici.

Softrata, Parmeno, Pamphilus. Escio quid jamdudum his audio tumultuari misera? Malè metuo, ne Philumena magi morbus aggravescats Qued to Bsculapi, & to Salus, ne quid fis bujus, oro. Nunc ad eam vifam, Par, bem Softrata, S. ebem! Par, iterum iftbinc excludêre. S. Ebem Parmeno! tune bic eras! perii: quid faciam misera? Non vifam uxorem Pamphili, cum in proxumo hie fit agra ?

Par. Non vifas, nec mittas quidem vifendi causa quenquam. Nam qui amat cui odio ipfm eft, bis facere ftulte duco : Laborem inanem ipfus capir, & illi moleftiam affert.

Tum

Tam autem, filim tum introit videre, ut venit, quid agat. S. Qu'dan ! an vênit Pamphilm ! Par. vênit, S. Din gratiam habio.

Hom, ifthor verbo animos mibi rediit. & cura ex corde exceffit; Par. Fam ea te caufamaxume but nune introire nolo: Nam firemittent quippiam Philumena dolores, Omnem rem narrabit, (cio, continuò fola foli, Qua inter vos intervênit, unde ortum eft initium ira. Atq; eccum video ip fum egredi : quam trifts' eft. S. 6 mi gnate ! Pam. Mea mater, falve. S. gaudeo veniffe falvum t falvan' Philumina eft? Pam meliufcula, S. utinam ifthue ita dii faxint! Quid tu igitur lacrumas ? aut quid es tam triffi ? Pam, rette mater.

S. Quid fuit sumulti? die miht: an dolor repente invafit? Pam. Ita factum eft. S.quid morbi eft? Pam, febris. S. quotidiana? Pam. Ita aiunt.

I fodes intro : confequar jam te, men mater. S. fint. Pam. To puera curre, Parmeno, obviam, atq; bu onera adjuta. Par. Quid! non sciunt ipfi viam don u qua redeant! Pam.ceffas! ACT. III. SCENA III.

Arg. Deliberat Pamphilus, velitne uxorem recipere an repudiare. Trochaici oftonarii & iambici aliquot fenarii.

Pamphilus.

N Eques mearum rerum instium ullum invenire idoneum, Unde exordiar narrare, que nes opinanti accidunt, Partim que per fexi his eculis, partim que accepi auribm ; Qua me propter examimatum citius eduxi foras. Ramas modo me intrò ut corripui timidus, alio suspicans Morbo me visurum affectam, ac fenfe effe, uxorem: (bei mihi) Postquam me aspexère ancilla advenisse, ilico omnes simul Lata exclamant, Venit, id quod me repente afpexerant. Sed continuò voltum earum fenfi immutari omnium, Quia tam incommode illis fors obsulerat adventum meum. Una illarum interea propere pracurrit nuncians Me veniffe : ego eju' videndi cupidus rettà confequor. Postquam intrò advêni, extemplo ejus morbum cognovi mifer. Mam neque, ut celari poffet, tempus (patium ullum dabat :

Negs

A

I

H

0

A

S

A

S

N

Ti

A

111

P

N

N

So

Se

A

In

E

ism

fit:

20

nt!

atè

ia ?

ata. 35 !

arc.

4977 g

hi)

193

Vereor,

Nigs voce alia, ac res monebat, ipfa poterat conqueri. Poltquam a pexi, O facina indignum, inquam. & corribui illico Me inde lacrumans, incredibili re, atqs atroci percism. Mater confequitur : jan ut limem exitene, ad genua accidit. Lacrumans mifera. Miferitum eft : profetto boc fic eft, ut puto. OMNIBus nobis ut res dant fofe ita magni atq; humiles fumme. Hans habere orationem mesum à principio inflitit: O mi Pamphile, abs te quamobrem bac abie it, caufam vides: Nam vitium eft oblitum virgini olim ab nefcio quo improbo: Nunc but confugit, te atq; alios partum ut celaret fumm. Sed cum orata ejm remini fcor, nequeo quin lacrumem mifer. Quaq; fors forsuna eft, inquit, nobis qua te bodie obsulit, Per cam re obfecramen amba fi jou, fi fas eft, uti Advor fa ejus per te telta tacitag; apud omnes fient: Si unquam erga te animo effe amico fen fti cam, mi Pampbile, Sine labore hans gratiam, te, uti fibi des pro illo nune, regat : Caterum de reducenda id fac, quod in rem fit tuam, Parturire cam, neg; gravidam effe ex te, folus confeim : Nam atunt tecum pott duoben concubuiffe eam menfibm : Tum, poftquam ad te venis, menfis aginer bic jam foptimen : Quod to feire, ipfa indicat res : mune fi potis es Pampbile. Maxun'e volo, dogs operam, ut clain partin eveniat patrem ! Atg; adeo omnes : fed fi fieri id non poteft quin fentiant, Dicam abortum effe : scio nemini aliter suspectum fore. Quin, quod verifimile eft, ex te relle eum gnatum putent. Contin io exponitur : bic tibi mibil eft quicquam incommodi : & Illi mifera indigne faltam injuriam contexeris. Pollicism fum, & fervare in co certum eft, quoddixi, fidem, Nam de redducenda, id vero neutiquam honeftum effe arbitror; Nes fuciam : etfi amor me graviter confuetudogs tenet. Lacrumo, que posthas futura eft vita cum in mentem venis Solitudoque ; 6 FORTUNA ut nunquam perpetud es bona . Sed jam prior amor me ad banc rem exercitatum reddidit : Quem ego confilio miffum fici , idem nune operam buie dabo. Adeft Parmeno cum pueris : hunc minime eft opus

In hac re adeffe: nam olim feli credidi, Ea me coftinuisse in principio, cum data eft t Vereor, si clamorem ejm hic crebi à audiat, Ne parturire cam in telligat, alique mibi est Hinc ablegandm, dum parit Philumena.

A.CT. III, SCENA IV.

Arg. Narrat Sofia, que adierit maris pericula: servus Parmeno in accem mittitur, ne parere Philumenam interim audiat,

Iambici senarii.

Parmeno, Sosia, Pamphilus, A In tu tibi hoc incommodum eveniffe iter ? AS, Non hercle verbis, Parmeno, diei poteft Tantum, quam re ipsa navigare incommodum eft. Par, trane est ? S. O FORT UNATE, nefcis quid mali Praterieris, qui nunquam es ingressus mare. Nam alias ut omittam mi ferias, unam hans vide : Dies triginta, aut plus to, in navi fui, Cum interea femper mortem expettabam mifer : lid ufque advorsa tempestate ufi fumus. Par. Odiofum. S. haud c'a me eft : denique herele aufugerim Potius quam redeam, fi comi redetendum (ciam. Par. Olim quidem te caufa impollebant leves. Quod nune minisare facere, ut faceres, Sofin. Sed Pamphilum ip fum video fare ante oftium : Ite intro: ego bunc adibo, fi quid me velit. Here, estam tubic fas ! Pam. equide te expelle. Par. quid oft? Pam. In arie tranfcurfo opm eft. Par. cut homini ? Pam tibi. Par. In arcem! quid eo ? Pam, Callidemidem hofpitem Myconium, qui mecum und advedu's, conveni. Par. Perit, voviffe hune dicam, fi falous domum Rediffet unquam, ut me ambulando rumperet. Pam. Quid coffas ? Par. quid vis dicam? an Conveniam modo? Pam. Immo, quod conftitut me hodie conventurum eum, Non poffe ; ne frustra illie expetter: vola. Par, At non novi hominis factem. Pam, at faciam ut noveris: Magnus, rubicundas, crifpus, craffus, cafius, Cadaveresa facie. Par. di illum perdumt. Quid fi non veniet ? maneamne u que ad ve perum ? Pam. Maneto: surre. Par. non queo, ità difeffe fum. Pam. Ille abite : quid agam infel x ? prorfes nefcio

Quo

P

I

E

C

F

Si

N

10

P.

Pa

1/2

Pa.

Fie

2

Ver

Que pallo bas celem, quod me oravet Myr bina, Sua gnata partum : stam me miferet mulieris t Quod potero faciam tamen, ut pietate n colam a Nam me parenti potitis quam a nori obfequi Oportes : at at eccum Phidippum, & patrem Vidio : bor fum pergunt : quid dicam bifce, incertu' fam.

ACT. III. SCENA V.

Arg. De reducenda Philumena interfenes agitur : Pamphilus reda. durum fe negat : fert eam rem indigne Phidippus. Trochaici offonarii & Tambici fenari.

Laches Phidippus, Pamphilus.

De Faltam, L. veniffe ill em fo expellare filium?

patri .

Quamobrem non reducam, nefeio. Laquem ego hie audivi loqui? Pa. Cereum obfirmare oft viam me, quam decrevi per fequi. L. ipfus oft, de quo hoe agobem tecum Pa, falve, mi jaier. L. Gnate mi, falve. P. bene faltum, to adveniffe Pamphile. Et aded, quod maxamumelt, falvem sig; validum, Pa, ere-

L. Alvenis medo? Pa. admodū. L. cedo, quid re'iquit Phanis Confobrina nofter ? SANE bercle bomo voluptati obsequens Fuit dum vixit & G qui fic funt, baud multum baredem adju-

oft? sibi.

4:

Sibi verd hant landem reliquit, Vixit, dum vixit, bene. L Tum tu igitur mibil attu ifti buc plau una fententia? Pa. Quicquid oft id quod reliquit, profait. L immo obfuit : Nam illum vivum & (alvum vellem, Pa, impune oprare ifthue

Ille revivifcet jam nunquam : & tamen utrum malis fcio. L. Her's Philumenam ad fe accer fi bic juffit, die juffife te. P. Noli fodere : jufft. L fed eam jam remittet. P. feilicet. Pa. Omne n rem feio, ut fit geffa : ad veniens audivi omnia. Lat ifos invidos de perdant, qui bac lib nter nunciant. Pa. Ego me feio caviffe, ne ulla merito consumelia

Fieri & vobis poffet: idq3 fi nanc memorare bic vilim, Quam fideli animo & benigno in illam & clementi fui, Vere poffim, ni te ex ipfa id magi velim refcifcere:

Kam13

Mamas eo pallo maxume apud te meo erit ingenio fides, Cum illa, que nune in me iniqua est, aqua de me dixerit. Neg; med culpa boe diffidium eveniffe, id teftor Deas, Sed quando fefe effe indignam deputat matri mea, Cui concedat, enjos mores toleret fua modifia 3 Neg; alio pallo poteft componi inter eas gratias Segregand.s aut mater a me eft Phidippe, aut Philumena ? Munic me piesas matris potinis commodum fuadet fequi. L. Pampbile, ad aures hand invito forme mihi accoffit tumo Cum to post putaffe omnes res pra parente intelliga : Verum vide, ne impulfmira prave infiftas, Pamphile. Pa, Quibm irm nunc in illam impulson iniqua' fim, Qua nunquam quicquam erga me commerita eft, pater, Qued nollem, & fape, quod vellem, merisam feio ! Ambque & laudo, & vehementer defidero: Nam faiffe erga me miro ingenio, expertu' fum : Illiq3 exepto, ut reliquam vitam exigat Cum eo viro, me qui fit fortunatior : Quandoquidem illam à me dift abit nece fitas. P. T.bi in manu eft, ne fiat. L. fi fanu fies. Jube illam redire. Pa. non eft confilium, pazer : Matris fervibo commodis. L. quò abis? mane. Mane inquam: quò vadu ? P. que hat pertinacia eft ? L. Dixin', Phidipp, banc rem agre laturum effe eum? Quamobrem, te erabam, ut filiam remitteres. P. Mon credidi edepol aded inhumanum fore: Ita nune i fibi me supplicaturum putat ? Si oft, us velitreducere sexorem licet : Sin alio eft animo, renumeret dotem hue, eat. L. Ecce autem, tu quoq; proterve ir acundmi es. P. Percontumax redifti buc nobk Pamphile. L. decedes jam in a has : etfs merito irasme eft. P. Quia paululum vobis acceffit pecunia, Sublati animi funt. L. etiam mecum lisigat! P. deliberet, renunciétque bodie mibi Velitne, an non; ut alii, fi buic non fit, fiet. L. Phidippe, ades, audi paucie : abiit : quid mea? Postromd inter fe transigant ipfi, ut lubet : Quando

M

Lasndo nec gnatus, meqs bic mî quicquam obtemperant s Lua dico, parvipendunt: porto hoc jurgium ad Uxorem, cujus fiunt confilio omnia hac, Atque in sam boc omne, quod mihi agrè est, evovam.

ACT. IV. SCENA I.

A'g. Objurgat uxorem maritus ab celatum filiz partum; hoc criam quod rescissor de puero Phidippus, ad tumultum augendum facit, & ut Pam hilus uxorem recipere cog atur.

Iambiel offonavii caraleffici, & acara'effici, & unus quaternarius,item trochaici offonarii caraleffici & acaraleffici.

Myrrhina Phidippus.

PErii: quid agam? quò me vortam? quid meo respondebo

Mifera? nam audiffe vocem p veri vifu' eft vagiensis. Ità corripuis derepente sactem fefe ad filiam s

Quod fi refeiverit peperiffe, id qua causa clam habuiffe me

Disam non ndepol feio

Sed oftium concrepuit: credo ipfum ad me exire: mulla fum.

P. Haor ubi me ad filiam ire fenfit, fe duxit for as.

Atq; escam video 1 quid agu, Myrrhina ? hem;sibi dico.M. mi-

Mi vir ? P. vir ego tum ! tu virum me, aut hominem aded effe deputae !

Nam si utrumoù horum, mulier un quam tibi vissu forem, Non sis ludibrio suù fastu habitu' essen. M. quibust P. at rogas! Peperit filia ? hem tace:! ex quo ? M. isthuc rogare aquum est patrem!

Peris : ex quo censes, nifiex illo, cui data est nuptum, obsecro ?

P. Credo, neç; adeò arbitrari patru est aliter : sed demiror

Quid sis, quamobrem tantopere hunc omnes nos celare volueris

Partum, prasertim cùm & reste, & suo pepererit tempore.

Adeòn pervicaci esse animo, ut puerum praoptar es perire,

Ex quo inter nos scires post hac amicisiam fore firmiorem,

Potius quàn esse cum illo nupta advorsus animi lubidinem.

Tui è ego esiam illorum esse hanc sulpam credidi, qua te esse

M. Misera sum. P. utinam seidm is desse ist buc! sed nune mibb in mentem venit.

mee.

De haere, quam locata es olim, cum illum generum cepimus : Nam naptam filiam negabas posse te pati tuam Gum eo, qui meretricem amares, qui pernoctares serís.

M. Quamvis causam hune suspicari, quà n ipsam veram, mavolo. P. Multo prins scivi, quàmeu, illum amicam habere, Myrrhina; Verùm id vitium ezo nunquam decrevi esse adolescentia:

Nam id omnibus innatum eft ; at pol jam aderit, fe quoq: cum oderit.

Sed ut olim to oftendifti eandem effe, nihil cefsafti ufgs ad-

Ut filiam ab eo abisuceres: neu, quod ego egiffem, effet ratum. Id num res indicium hac fecit, quo patto fattum veluerie. M. Ad on me effe p rvicacom cenfes, cui mater fem.

Vi co essem animo, si ex usu esset nostro bas matrimonium? P. Tún prospicere, aut judicare, nostram in rem quod sis, potes l

Audifti ex aliquo fortaffe, qui vidiffe sum diceres

Exeuntem, aut introcuntem ad amicam : quid sum pofica, Si modeste ac raid boc fecis ? nonne ca dissimulare nos

Magis humanum eft quam dare operam id feire, qui nos oderis?

Nam fi is poffet ab ea fcfe derepente avellere,

Quicism tot consue ffet annos; non eum hominem ducerem, Neo virum sati firmum gnaia. M. mitte adolescentem, obsecto.

Es qua me pescaffe au : abi, folum folus conveni : Roga, velime an non uxorem : fieß, ut dicat velle fe, Redde 3 fin est antem, ut nolit, rede confului mea.

P. Siquidem ille ipfe won volt, & tu fen'fi effe in eo, Myrrhina,

Peccasum: aderam, cujus confilio ea par fueras prospici : Quam ob rem incendor ira, ce effe ausam bac facere injustus

Interdico, nè extulifi extra ades puersem uf juam velu.
Sed ego stultice, men dictiu par ere hans qui postulem;
Ibo intrò, atq; edicam servin, nè quoquam efferri sinant.
M. Nullam pol credo mulierem me miseriorem vivere.
Nam ut his laturum hos sit, si ip sam rem, ut siet, resciverit,
Zion apol cla me est, sum bos, quod leviu' est, sa animo iracundo
tulit:

Mec, qua via sententia ejus mutari possit, scio. Hos mi unum en plurimis miseriis reliquem fuerat malum; Si puerum ut tollam cogit, cujus qui fit ne fei nus pater : Nam cum compressa est guata, forma in tenebris no fei non qui-

ta eft :

Neq; detractum ei tum quicquam oft, qui poß poffit nosci,qui

Iple eripuit vi, in digite quem habuit, virgini abiens annulum: Simul vercor, Pamphilm ne orata neftra nequeat dintins Celare, cum feiet altenum puerum telli pro fuo.

ACT. IV. SCENA II.

Arg. Sostratz purgatio de Philumenz abicessu eadem Sostrata rus abituram se filio pollicetur, ne impedimento sit, quò minus redeat Philumena filius contrà matri, ne id faciat, dissuadere conatur, Iambici offonarii.

Sostrata, Pamphilus.

On clam me eft, mi gnate, tibi me effe fusp ftam, uxorem

Propter meos mores hine abiisse ; etsea dissimulas sedulo: Verum ità me dii ament, itaq; obtingant ex te, que exopto mibi, ut

Nunquam sciens commerui, meritò ut caperet odium illam mei : Teq; aniè quam amare rebar, ei rei sirmasti sidem : Nam mihi intm timu pater narravit modò, quo patto me babu-

eris

Prapositam amori tuo: nunt tibi me sertum est contra gratiam Referre, ut apud me pramium esse prosium pietati scius. Mi Pampbile, bos & wibu, & mea commodum sama arbitror: Egorm abituram bine cum suo me esse certò decrevi patre. Ne mea præsentia obster, neu causa ulla rester reliqua, Quin tua Phliumena ad te redeat. P. quaso, quid ist bus consilà

eft! Min' studisia vilta, ex urbe tu rm habitatum migres ? Haud facies: neg; sinam, ut qui nobu, mater, maledici ve-

Med pertinacid effe die at factum, haud tud modestid.
Tom, tuas amicas te & cognatas deserere, & festos dies
Med causa, noto, S. nibil pol jam idæres mê volupta is ferunte
Dum ætatis tempus tulis, perfuncta satis sum t sai as jam tenes

O 3 Studi-

Studiorum ifforum bac mibi nunc cura eft mazuma, ut nè cui

Longinquitas atatu obstet, mortemq; exoptet meam,

His video me effe invifam immerito : tempus eft concedere :

Sic optune, ut ego opiner, omnes caufas pracidam omnibus,

Et nee has fuffione exolvam, & illu morem geffero.

Sine me obsecto, boc effugere volgm quod male audit nu'ierum. P. Qu'am fortunaim ca ern sum rebm, absq; una has fores,

Hanc matrem habens ta'err, illam autem unorem, S, obficro, mi

Pampbile,

Non tute incommodă rem, ut quaq; eft, in amin u inducas pati. Si cater a funt il à ur tu vin, itaq; ut effe ego illam exiftimo, Mi gnate, da veniam hane mihr, reduc illam.P.va mi sero mihi! S. Et mihi quidem: nam hac res non minus me n a'è hahet, quam te, gnate mi.

ACT. IV. SCENA III.

Arg. Reconfilie t. r, & omre bellum inter fe component vir & uxor: monetur Pamphilus, ut uxorem reducat

Trochaici iambiciqueo etona ii, fenarius unus & quaterna ius unus.

Laches, Softrata, Pamphilus.

Q Vem cum ifthoc fermonem habuerin procul bine frans accepi,

Ifthuc eft sapere, qui, ubicunq; opm fit, animum poffis fictere, Qued facsundum fortaffe fit poft, idem hoe nunc fi fecerm.

S. Fors pol funt. L. Abi rut ergo binc t ibi ego te, & tu mo feres. S. Spero, ecaftor. L. Lergo intrò, & compone, qua tecum simul Ferantur a dixi. S. Ità ut jubes, faciam. P. pater.

L. Quid vis, Pamphile? P. hinc abire matrem! minine. L. Quid isa ifthue vis?

P. Quia de uxo e incertm sum etiam, quid sim fasturm. L. quid Quid a in nist reducere? P. equidem cupio, & vix continco : sed Non minuam meum consilium : en usu quod est, id per sequar.

Credo, fi non reducam, . a gratia concordes maga fore.

L. Nestim : verùm ind resert nihil, utrùm illa fecer mi, Quando bac abi vit : odiosa hac atas est adolescentulu : E medio aquum est excedere : posti eniò, nos jum sabula

Suoru' Pam: hile, fenex aiq; anm. Sed video Phidippum per tempus egredi : gecedamm.

ACT.

ACT, IV. SCENA IV.

Arg. Natum puerum Laches rescissor, Pamphilum ad reciplendam uxorem ambo senes hortantur: ille negat: meretricis amorem incusat pater.

Tambici fonarii.

Phidippus, Laches, Pamphilus.

Tibi quoqs adipol sum iratm, Philumena,
Graviter quidem: non bercle abs te fastum eft tur-

Etfitibi caufa ef de hacre 3 mater to impulit : Huir verd mulla eft. L. opportune te mibi Phidippe, in ipfo tempore oftendis. P. quid eft ? P.s. Quid respondebo bu ? aut que pacto bec aperiam ? L Die filia, rm concessuram bine Softratam : Ne revereatur minus jam quo redeat domiem. P. ab. Nullam de his rebm culpam commercit tua : A Myrrbina hat funt med uxore exista omnia, Pa. Mutatio fit. P. ea nos perturbat, Laches. Pa. Dum ne reducam, turbent porro quan velint. P. Ego, Pamphile, effe inter nos, fi fieri poteft, Affinitatem banc fane perpetuam volo : Sin eft, ut aliter tua fiet fententia, Accipias puerum. P. fenfit peperiffe : occidi. L. Puerum! quem puerum? P. natm ce nobin nepos : Nam abdutta à vobs pragnans fuerat filia, Neg; fuiffe pragnantem unquam ante bunc fcivi diem L. Bene, sid me dit ament, nuncias; & gaudeo Natum illum, & tibi illam falvam : fed quid mulieris Oxorem babes, aut quiben moratam moribue? Nofne has celatos tamdiu! nequeo fatis, Quan bos mibi videtur faltum prave, proloqui. P. Non tibi illud fact um minus places, quam mibi Laches. Pa. Eiß jamdadum fuerat ambiguum bos mihi Nune non eft, cum cam con fequitur alienm puer. L. Nulla tibi. Pamphile, bic jam consultatio oft. Pa. Perii. L. bune videre fape optabamus diem, Cam ex te effet aliquis qui te appellares patrem ; Evênie ;

*

208:

Evenit : habeo gratians die. Pa. nullse' (um. L. Reduc axorem, ac noti advorfari wihi. Pa. Pater, fi ex me ills l'beros vellet fibi. Aut fe effe mectem nupt.um, fatts certé fcio, Non me clam baberet, qua cela ffe intelligo. Nune cum ejus alienum effe à " e animum fentiam, Mee conventuram inter nos poft hac arbitrer, Quamobrem reducam? L. mater quod fuafit fua. Adolo fcons multer fecit : mirandumes id of ? Consen' te poffe reperire ullim mulierem, Qua careat culpa? an quia non delinquant viri ? P. Vofmet videte jam Lache, & tu Pamphile, Remisan com fit vobu, an reduct i domum : Vxor quid faciat, in manu non ed meas Meutra in re vobis difficul as à me erit : Sid quid facienius puerol L. ridicale rogas. Quiequid faturum oft, buic reddas, fuum feilicet Walamm noftram. Pa, quem ipfa neglen t, pater, Ego alam ? L, quid dix's: ! cho! an non alemon, Pamphile? Prodernu, quafo, potius ? que hac amentia eft ! Enimvero pror [m jam 'acere mon queo : Nam cogis en, que nel , ut prafente boc loquar. Ignar un confes tua um lacrumarum effe me ? Aut, grid fit id, quod follieitere ad huns modism ? Primum bane ubi d'a'ti caufam, te propter tuam Misrem non poffe habere bane uxorem domi ; Pollicita eft ea, fe conceffuram ex adibus. Nune, polt quam adempram hanc quoq; tibi enufam vides 3 Puer quis slam te eft natm, nathm alteram et. Erras, tui anini fi me effe ignarum patas. Alignando tandem buc animum ut adjung as tuum, Quam longum patium anandi amicam tibi dedi 1 Sumprus, quos fecifi in eam, quam animo aque tuli ! Egi atq; oravit cum, usorem ut duceres 4 Impondixi effe : impulfu duxifti meo. Que tam obfecutus mibi, fecifti ut decuerat. Nune animum rur fum-ad meretricem indux'it tuum : Cui tu obfermus, facis huis aded injuriam.

Nam

Nami

Vide

Vim Us a

Sen!

Pa.

Red

In 6

Pa.

N

N'1

P

P

Nam in eandem vitam te revolutum denuo Video effe. Pa, mene ? L, teipfum ; & facu injuriam, Cum fingi fallas caulas ad discordiam: Us cum illa vicas, toftem banc cim abs te amoveris : Sensiigs ad duxor: nam et caufa alia que fuit, Quamobrem abs te abterit ? P. plane bie div nat : mam id eff. Pa. Dabo jouj urandum nibil effe iftorum tibi. L. ab! Redut uxorem, aut quamobrem non oper fit, cedo. Pa. Non eft nunc ten pur. L. puerum accipias : nam i quidem In culpa non eft : poft de matre videro. Pa. Oinnibu' modu mifer fam : nec quid agam, fcio: Tot wune me rebus miferum concludit pater. Abibo bine, prajens quando promoveo parúm. Nam puerum injuffu, credo, mon tollet mee. P. efertim in ea re cum fit mibi adjutria for rue. L. Eugis ? ben! nec quicquam certi respondes mibi ? Kum tibi vid.tur effe apud fefe ? fine : Puerum, Phidippe, mibi cedo; ego alim, P. maxume. Non mirum fecit uno. fi boc ægre tulit: Amara multires funt, non facile has ferunt. Proprerea hes ira eft i namipfa naravis mihi : Id ego præfente hos tibi mel bam d Cere : Neg; et credebam prinio: nunc verò pa'à neft. Nam omnino abborrere animum bute vid. o d miestin. L. Quid ergo again, Phidippe ? quid das confil?? P. Quid agas ? meretricem banc primum adeundam cenfeo: Oreman : accufemm gravius : denig; Minisomur, fi cum illo habueris rem poften. L. Faciam ut mones. Puer, eh , curre ad Brechidem bane Vicinam noftram : hue evoca verhis men. Et to oro porro, in hac re adjutor fis mihi. P. ah! Famdudum dixi itidemgs nune dico, Lache, Manere affinitatem bane inter nos vola, Si idlo modo of ut poffit, qued fpero, fore. Sed vi fne adeffe me und, dum iftam convenis ? L. timo verò abi : aliquam puero nutricem para.

ACT. V. SCENA I.

Arg. Bacchis & Laches colloquentur : hie illam accusat, quod ad fe recipiat filium ; illa constanter negat: mitem autem senem, & merecricem bonam inducit, & occasio est catastrophes.

Iambici oftonarii acataleffici & cataleffici, trochaici oftonarii, & nnus quaternarius.

Bacchis, Laches.

Non hoc de nibilo est, qued Laches me nune conventam esse

Nec pol me multûm fallit, quin, quod suspicer, sie quod velit. L. Videndum eft, ne minu' propter iram banc imperem, quam possiem,

Aut ne quid faciam plus, qued poft me minu' feciffe fatiu' fit. Aggrediar. Baschie falve. B falve Laches.

L. Credo adepol te nonnibil mirait, Bacchi,

Quid fit, quapropier te huc foras pueram evocare juffi.

B. Ego pol queq; etiam timida fum, eum venit in mentem, qua

Ne nomen mihi quafti ob tet i nam mores facile tutor.

L. Si vera dicu, nihil tibl peric'li est à me mulier i nam fam atate e à sum, ut non set pescato mihi ignosci aquum:

Quò magis omnes res cautius, ne temere faciam, accure:

Nam si facu, facturave es, bonas quod par est facere:

Inscitum off tre injuriam tibi me immerenti, iniquum est.

B. Est magna ecastor gratia de hac re quam tibi babeam: na qui
Post factam injuriam se expurget, min parum prosit: sed

Quid isthuc est t. neum receptas silium ad te Pamphilum.

B. ab! L. Sine dicam : uxorem bane priùs quàm duxit, vostrum amere

Mane, nondum etiam dixi id qued volat : nune bie uxorem babet.

Quare alium firmiorem tibi, dum consulendi tempon est: Na neg; ille hoc animo erit atatem, neg; pol eadem ista atate tu.

B. Quisid ait ? L. forrau.B. mene! L. teipfam : & fil'a abduxit

Puerumq3 ob eam rem elàm voluit, natu qui eft, extinguere.

B Aliud

B

S

P

111

N

Im

N.

FA

Ve

Po

1

Sed

L.

Pb

P. B.

Lic

Opo

Sol.

B. Aliud fi feirem, qui firmare meam apud vos poffem fidem. Santiùs quam junjurandum, id pollicerer tibi, Laches 3 Me fegregatum babuiffe, unorem ut dunit, à me Pamphilum. L. Lepida es : fed fein', quid volo potins fodes facias: B quid wit sedo.

Ĉ»

To

m

a

ui

Ħ.

Ž

m

jo

is

ıd

L. Eas ad mulieres buc intrò, atq3 iftbuc jenjurandum idem Polliceare illis : exple assimum its, teq; hoc crimine expedi.

B. Faciam: quod pol, fi effet alia ex boc quaftu hand faceres, (110, He de sali caufa supta mulieri fe oftenderet : Sed noto falsa fama effe gnatum fufpettum tuum, Nec l vierem vobis, quibm of minime aquum, viderier Immerito: nam meritan de me eft, qued queam, illi ut commede. L. Facilem, benevolúmq; lingua tua jam tibi me reddidit : Nam non funt file arbitrate ba : ego quoq; boc etiam credidi. Nuns cum ego te effe prater nestram opinionem comperi. Fac endem ut fis porio : moftra utere amicitia, ut voles. Aliter fi facias : fed reprimam me, ne agre quicquam ex me audias . Verum te bos moneo unum, qualis fim amicua aut quid poffiem,

Potins qua'n inimicus, peric'lam facias. B faciam fedulo.

ACT. V. SCENA II.

Arg. Que dudum Lacheti, eadem hac Phidippo Bacchis promittit le intro abituram ad Softiatam & My rhinam, ut illis purgetur. Iambici octonarii cataledici, & unus quaternarius acatalefficus.

Phidippus, Laches Bacchis.

Thil apud me tibi defiers patiar, quin quod opa fit, Benigne prabeatur. Sed cum tu fatura, atq3 ebria eris, puer ut fatur fit, facito. L. Nofter focer video, venit: puero nutricem adducit. Phidippo, Bacchie degerat per fancte. P. beccine ea ift L. bes

P. Nes pol ifta metuunt Deos : neg; has respicere Deos opinor. B. Ancillas dedo: qualibes cruciat a per me exquire ; Licet : has res hic agitur : me facere Pamphilo ut uxor redeat, Oportes : quod fi perfisio, mon paniset me fame, Solam feeife id, quod alia meretrices facere fugitant.

L. Phi-

L. Phidippe, wofras mulieres fufpettas falso nobis In re ipfa invenimu : porro banc nunc experiamur : nam fi Compererit falfo crimine tua fe uxor credidiffe, Miffam irans faciet : fin autem oft ob eam rem iraim gnatus. Quod peperit uxor elà n, id leve eft : cità ab co bec ira abfeedet. Profetto in bac re mihil mali eft, qued fit diffidio dignum.

P. Velim quidem bercle, L. exquire : adeft : qued (ati' fit, factet

P. Quid ifthee mibi narras ? an quia non tute audifi duda, De hac re animm mem me fit, Lacher ? illie modo exple animum. L. Quefo apal, Bacchie, quod mibi es pollicita sute, ut ferves. B. Ob cam rem vie ergo intro cam? L. I, atq; exple animu his.

ut credant.

B. Eo: of (cio p. I bis fare moum conspectano invisum bodie: Nam supia meretrici boffa ed, à viro ubi fogregata ef. L. At ha amica erunt, ubi, quamobrem adveneru, resciscent,

P. atqui Faldem amicas fore tibi promitto, rem ubi cognorint : Nam illas errore, & te fimul fuspicione, exolves. B. Peris : pudet Philumene : me fequimini intro buc ambe. L. Quid mi eft quod malim, quan quod buis intellige evenire, Ut gratiam ineat fine fuo di (pendi), & miht und profit? Nam fief, ut bet nune Pamphilum vere ab fe fegregarit,

Seis fibi nobilitatem ex es, & rem natam, Ogloriam effe s Referetg; gratiam et, uni q; oper a nos fibi amicos junget :

ACT. V. SCENA III.

Arg. Per annuli, quem Pamphilus dederat Bacchidi, cognitionem Philumena ab eo compressa estenditur. Trochaici iambicique offonarii cataleffici.

Parmeno, Bacchis.

A Dopol na effe meam berm operam deputat, parvi preti, Qui ob rem nullam mifit, fi uftra ubi totum desê di diem, Mycontum hofpitem dum expecto in arce Callidemidem, Itaq3 wiepten bodie dum ille feden, ut qui |q3 venerat. Accedebam : adolefcens, die dum que jo, Tune es Myconius ? Mon fum, At Callidemides ? Non, Hofpitem ecquem Pamphiium

H

T

A B

P

P P

G

T

S

Ind

В.

U.

Q

N

Con

Cu 2

Di Ne

Ho

Di Eu

Pb Ha

E

He

Na

Eg

Hit babes ? Omnes negabans; neq; enim quenquam effe ar-

Denigs herele jam pudebat : abit. Sed, quid Bucchidens Ab nestro affine excuntem video ? quid buic bie eft rei ?

t,

22

đ,

n.

v,

1.

em

,

hi-

110

B. Parmeno, ofportune te offer , propere curre ad Pamphilum,

P. Quid ed ? B. die me orare, ut veniat. P. ad te ? B. immo ad ... Philumenam.

P. Quid rei est ? B. tua quod nil refert, percontari definas.

P. Nil aliud dicam ? B. esiam : cog. offe annulum illum Myr-

Gnata faæ fuiffe, quem olim mi ip fus dederat. P. fcio.

Tautumne eft ? B. tantiem ; aderit continue, bec ubi ex te au-

Sed ceffas ! P. minime equidem : nam hodie mib: poteftas baud

data est,

lià cur sando atq; ambulando totum hunc contrivi diem.

B. Quantam obtuli adventu meo lacitiam Pamphilo bodie!

Quot commodas re: attuli! quot autem ademi curas!

Guatum ei restituo, qui pene harum ipsusq; opera periit?

Uxoren, quam nunquam est ratus posthac se babiturum, reddo:

Qua re suspettus suo patri, & Phidippo fuit, exclui:

His aded his rebus annulus fuit initium inveniundis. Nam memini, abbine menses decem fer è ad me node prima

Confugere anhelantem domum, fine comite, wini plenum, Cum hoc annulo : extimui illico i mi Pan phile, inquam, amabe,

Quid examimatus es, obsecto ? aus unde annulum istum nadus? Die mi. ille alias res agere, se si nulare. Postquam id videe,

Nescio quid suspicarier: magi capi instare, ut dicat. Homo se fatetur vi in via nescio quam compressis :

Dietiq; fefe illi annulum, dum lultat, detraxiffe :

Eum hac cognovit Myrrbina in digito modo me babentem :

Rogat unde fit i narro omnia hat: inde eft cognitio falta, Philumenam compressam effe ab eo, & filium inde hunc natum.

Hat tot propter me gaudia illi contigiffe lator :

Etft ber meretrices alia nolunt : negs enim eft in rem noftram, Ut qui quam amator nuptin la tetur : verum ecaftor

Nunquam animum quafti gratia ad malas adducam partes.

Ego, dum ille licitum est, ufa fum benigno & lepido, & comi.

P

A

0

Sc

B.

Fi

SI

P

A

Te

P.

F

Incommode mibi muptim evenit : faltum fateor:
At pol me fecisse arbitror, me id merito mi bi eveniret.
Mu LIA en quo fuerint commoda, eju' incommida aquum est

ACT. V. SCENA IV.

olim dederat Bacchidi: ejuldem mirifice laudatur uxor.

Iambici ostonarii & fenarti, quaternarius unus, trochaici aliquo t.

Pamphilus, Parmeno, Bacchis.

Vide, mi Parmeno, etiam fodes, ut mi bac certa & clara

Mè me in breve hoc conficias tempm, gaudio hos falso frui. Par, Visum est. P. certonet Par, certo. P. Dem sum, si hos ità oft. Par, verum reperies.

P. Manedum, sodes:timeo nè aliud esse credam, atqualiud nuncies. Par. Maneo. P. sie te dixisse spinor, invenife Myrrhinam,

Suum annulum habere Bacchidem, Par. fallum. P. eum quem

Edq; boc to munciare mibi just: ! itame factum ? P. ita inquam. P. Quk me est fortunatior, venustatifq; aded plentor! Egóne to Pro boc nuncio quid donem? quid? quid? nescio.P. at ego scio. P. quid?

Par. Nibil enim: nam neq; in nuncio, neq3 in me ipfo boni quid
fit, scio.

P. Egóne, qui ab orco mortuum me redutem in lucem fecerie, Sinam fine munere à me abire? ah! nimium me ingratu putas. Sed Bacchidem eccam video ftare ante oftium t

Me expeltat, eredo : adibo. B. Salve, Pamphile.

P O Bacchie, 6 mea Bacchie, fervatrix mea! B. Bene fallum, & volupe eft. P. fallie us credam facie:

Antiquamque aded tuam vouuftatem obtines,

Ht voluptati obitm, fermo, adventus tam, quocunque advenerit, Semper fiet. B. at tu ecaster morem antiquum, atq3 ingenium obtines.

Ve unu omnium homo te vivat nunquam qui quam blandior.
P. Ha, ba, ba, tun' mibi ifthut! B. r. de amifti, Pamphile, uxo-

Mam nunquam ante bunc diem men oculis eam, quod noffem, videram : PerPerliberalis vifa oft. P. die verum. B. ted me dit ament, Pam" phile.

P. Die mibi, barum rerum nunquid dix'ti jam patri ! B. mil.

P. neque opm eft. Aded mutito : placet hoc non fieri itidem, ut in comædin. Omnia ubi onines rescifcunt : hi, quos par fuerat resciscere, Sciunt: ques non autem feire aquil eft neggre feifeunt meggfeient. B. Immo etiam, hoc qui occultari poffe facilius credar dabo: Myrrbina ità Phidippo dixit, jurejurando fe mee Eidem habuiffe, & propierea to fibi purgatum. P. est optume : Speroq; rem hans effe eventuram nobie ex fententia Par. Here, licetne me feire ex te bodie quid fit qued feci boni ? Aut quid ifthuc fit, quod vos agitu ? P non. Par. fufpicor tamen. Egone ab O co hune mortuum ! quo patto ! P. mefcie. Parmene, Quantu bodie pro fueris mihi, & ex quanta arumna extraxeris.

Par. Immo verd feie, meg; hoe imprudens feci. P. ego ifthuc fais (cio. Par. an

ent

ft.

es.

119

M.

10

10.

id

Temere quicquam Parmenonem pratereat, quod faituufu' fit ? P. Sequere me intro, Parmeno. Par. Sequer, Equidem plas bodie boni

Fees imprudent, quan friens ante bane diem unquam.

PLAUDITE.

VOLCATII SEDIGITI de Comicis Latinis, Iambi.

Gell. lib, 15

Multos incertos certare hanc rem vidimus,
Malmam poetæ comico cui deferant:
Hunc meo judicio errorem diffolvam tibi;
Ut contrà si quis sentiat, nihil sentiat.
Cæcilio palmam Statio do comico:
Plautus secundus facilè exuperat cæteros:
Dein Nævius, qui servet pretium, tertius est:
Si erit quod quarto detur, dabitur Licinio:
Post insequi Licinium facio Atslium.
In sexto consequitur loco hos Terentius:
Turpilius septimum, Trabea octavum obtinet.
Nono loco esse facilè facio Luscium.
Antiquitatis causà, decimum addo Ennium.

爺爺爺爺爺爺爺爺爺爺爺爺爺爺爺

DE PUB. TERENTII
vita, & ejusdem Comædiis ex
ipsius persona, Hexasticon.

Excelle Carthaginis Edibus altis. Asm in excelfis rellie Carthaginie alta,
Romanie ducibm bellica prada fui.
Descripsi mores hominum juwenumg; senún que,
Qualiter & servi decipiant dominos:
Quid meretrix, quid leno dolie consingat avarm.
Hat quicunque leges: se puto, cautm crit.

H

Hi

Hi

In laudem ejusdem Octonarius.

Onidas quisquis Musas, Latiumque desorem Artibus ingenuis excoluisse cupit : Quifquis lascivi fugisse Cupidinis arma, Et quicquid suadet fæda libido mali : Urbanos quisquis mores, vitamque probatam, Aut magnum quidquam voce sonare cupit : Huc sua convertat celeri vestigia gressu: Hunc unum & multis edidicisse juvet. Hic posuere suos Nympha Libethrides hortos : Hic refond doctus ludit Apollo chely. Hic est, occultas qui te transire Charybdes Instruat, & placidas aquore reddat aquas. Hic ille est, per quem tuto disrumpere vafros Scortorum nisus & malefacta quess. Ausculta monitis hujus, lenonis avari A turpi tutus si cupis effe dolo.

JOANNIS MURMELII Ruræmundensis ad Latinitatis studiosum Hendecasyllabi.

Na vis opera polire linguam, Pulchris moribus erudire pectas? Vis tanquam speculo videre visam Humanam? legito Terentianas, Atque ediscito sabulas ad unguem.

Index verborum veterum & raro ulitatorum apud Terentium.

Primus numerus Actum. socundus Scenam, tertius versum indicat.

A Bligurire, Eunu.	2. 2.4	Afymbolus, Phor.	2.1.25
ABligurire, Eunu.	Eunu.	Attemperate, Andr.	5.4.13
	4.3.7	В	
Abstineo cum Accusat.1		Babylo, Adelph.	5.7.17
	2.132	Benevolens, Phor.	1.2.47
Abutor cum Accufativ		C	
log. Andr.	5	Cadere fermones, Hea	ut. 2.2.1
	4. 2.43	Caprificus, Adelph.	4.2.38
Adventi, Phorm.	1.3.2	Careo cum Genitivo	
	. 1. 15		2.3.20
Æsculapius, & Salus		Caria, Eunuch,	1.2.46
0-1	3. 2. 3.	Heaut.	3-3-47
Atatem adverbium,		Catus, Andr.	5.2.14
	4. 5. 8	Caudex, Heaut.	5.1.4
Agellus, Adelph	5.8.26	Cedo dum, Phor	2,1,15
Ago me, Andr.	4.2.25	Celere, Phot.	Fed. I
Ain' ta, Heaut.	2. 2. 1	Certe quidem Pol, Eu	
	2. 2. 50	Cistella, Eunu.	4.6.16
	4.1.29		culativo
Amittere pro dimitter		Adelph.	1.1.27
aut.	3.1.71	Coirio, Phor.	1. 1.32
Andros, Andr.	5.4.20	Colaphus, Adelph.	2.2.37
Angiport.mafc. Phor.	5.6.52	Colet vitam, Heaut.	1.1.84
Annicula, Phor.	1.2.48	Columen, Phor.	1.5.57
Anuis, Heaut.	4.2.46	Comeffator, Adelph.	5.2.8
Apollinis responsum,	Andr.	Comeffarum, Buruch	3.1.52
	4,2.15	Commorat, Phor.	1,2.51
Appellere fe, Andri	4.5.12	Comotas in aliqua, Eu	. 3.5.19
Arrhabo, Heaut,	3.3.42	Comparari ad aliquen	
Aftu, Eunuch.	5.6.17		4.4.14
			Compla-
			-

INDEX.

	1 14	DEA.	
Complacita eft, Andr.	4.1.21	Dispudet, Eunuch.	5.1.16
Complufculi, Hecyr.		Distades, Phor.	5.8.22
Composito, Phor.	5.1.30	T	4.2.7
Compressus pro vitio,	Adelph.	Dividuum, Adelph.	2.2.33
	3.5.29	Divitiores, Phor.	11.8
Concorda, Phor.	2.2.86	Duco, Hecyr.	4.1.7
Condono cum ge.accul		Duint, And. 4.1.43.Ph	
8	5.7.54	E	.,,+
Congruo, Heaut,	3.1.91	Eccam ipfam, Eunu.	4.5.12
Confit, Adelph.	5.8.23	Eccere, Phor.	2.1.5
Conger, Adelph.	3.4.14	Educere, Eunu.	1.3.37
Consuescere alicui, Ade		Ebodum, Andr. 1.2	
Consuescere cum alique			.2.4.68
	4.1.40	Elephanti Indici, Eunu	
Convafare, Phor.	1.4.13	Emergo active, And.	3.3.30
Greduas, Phor	5.8.4	Emoriri, Eunuch.	3.1 42
Curriculo, Heaut.	4.3.11	Emungere, Phor.	4.4.1
Cum maxime, Hec,	1,2.40	Ergo, Phor.	5.1.29
Cyprus, Adelph. 2.2.1		Ergo propterea, Hec.	1.1.6
D		E re nata, Adelph.	3.1.8
Danae, Eunuch,	3-5-37	Erumpo active, Eunuc	
Dare bibere, Andr.	3.2.4	Exadvorsum, Adelph.	4.2.45
Debacchatus, Adelph.	2.1.30	Phor.	1.2.38
	Adelph	Exossare, Adelph.	3.4.15
	& 5.8.5	Exporge, Adelph.	3.5.53
De die, Adelph.	5.9.7	F	3-7-7
Deduce, Eunuch,	3.3.32	Fabrica pro fallacia, H	eaut a
Deferviffe, Adelph.	1.2.72	1 ,	2. 34
Defetiscar, Phor.	4.1.23	Facito dum, Heaut.	3.2.39
Delibutus, Phor.	5.6.17	Falsus animi, Eunuch.	
Demensum, Phor.	1.1.9	Famê, Heaut,	5.2.27
Despicatus, Eunuch,	2.3.92	Fænero, Adelph.	2.2.II
Diecula, Andr.	4.2.27	Fervet, Adelph.	4.1.18
in diem, Eunuch,	5.7.19	Flabellum, Eunuch.	3.5.47
Digitulus, Eunuch.	2.2.54	Fors fortuna, Hecyr.	3.3.26
Diphilus, Prolog. Ad		Foris nominat. fingul	aris A-
Dis Adelph	5.1.1	delph.	2.3.11
Discordare, Andr.	3.3.43	Fructi, Adelph.	5.4.16
- Journal of service	3.3.43	P 2	Fuat -

3

7

INDEX.

а	the state of the s		
1	Fuat, Hecyr. 4.3.4	Interloqui cum accus. Heaut	
	Funzor, cum accuf. Adelph. 3	4-2.13	
	5. 18. Phor. 1.5.51	Irruo, active, Adel. 4.2.11	
	G	Fusta, pro jura, Phor. 1.5.50	,
	Gynæreum, Phor. 5.6.23	Fusta injusta, Adel. 5.9.32	
	Hæc, pro hæ, Eunuch. 3.5.34	Labos, Hecyr. 3.1.6	
	Heaut. 4. 6. 10	Latere tetto, Heaut. 4.1.59	
	Hariolor, Adel. 2.1.48. Phor.	Lavatum, Eunuch, 3.5.44	
	3.2.7	Lemnus, Phor. 1.2 16	
	Hercules, Eunuch. 5.8.3	Liberûm, Adelph. 5. 3.7'	,
	Hicce, nominativus, Eunuch.	Licitum effe, Andr. 2.6.12'	
	2.2:38	Hecyr. 5. 3. 39	
	Hilarus, Adelph. 5.3.56	Limis, Eunuch. 3.5.53	
	1 4	Logi, Phor. 3.2.8	
	Illi, pro illic, Adelph. 1.2.36	Luccfeit, Heaut. 3.1.1'	
ě	Phor. 1.2.41	Luctat, Hecyr. 5.3.31	
	Ilignus, Adelph. 4.2.46	Ludere, Adelph. 3.4.14	
	Illude aliquem, Heau 4.3.19	M	
	Phor. 5. 7: 22. in aliquem,	Magnificare, Hec. 2.2.18	
	Eunuch. 5.4.20	Mancipium, Eunu. 2.2.43	
	Imbrus, Hecyr. 1.2.96	Manfum, Heaut. 1.2.26	
	Immisericorditer, Ade. 4.5.29	Mastigia, Adelph. 5.2.6	
	Impendere cum accuf. Phor.	Mavolo, Hecyr. 4.1.25	
	1.4.2	Maximo opere, Eunu. 3.3.26	
	Indicente me, Adel. 3.5.62	Mea tu, Adel. 3.1.2	
	Indulgeo cum accuf. Eunuch.	Meditata paffive, Pho. 1.5.18	
	2.1.16. Heaut. 5.2.36	Mercenarius à villa, Ad.4.2.2	
	Inscitia, Eunu. 5.9.41	Miletum, Adel. 4.5.20	
	In honorem effe, Eunu. 2.2.29	Minerva, Heaut. 5.4.13	
	Ingratiis, Eunu. 2.1.14	Mirifici fimes; Phor. 5.4.32	
	Heaut. 3.1.37	Miscritum, Hen. 3.1.54. Phor.	
	Inque, Heau. 4.6.1. Phorm. 5.	3.2.16. Hecyr. 3.3.19	
	7. 26	Misst orare, Eunu. 3.3.22	
	Insisto cum accus. Eunv. 2.3.3	Modo non Phor. 1.2.18	
	Intrespicere, Andr. 2.2.28	Merigera, Andr. 1.5.60	
	Interea loci, Eunuc. 1.2 46	Multare, Eunu. 4.7.4. Adelph.	
	2. 2. 24 Heaut. 2.2.16	1.2,10	
		Multi-	
	The state of the s	and the second of the second	

INDEX.

IND	E X.	
Multimodis, An. 5,4,37, Hea. 2	Pessunda, Phor.	1,4,5
2,79, Phor. 3,11, Hec. 2,3,7	Phalerata dicta, Pho	1.2.2.15
Mussitare, Adel. 2,3,25	Phy, Adelph	3,4,49
Mutire, Andr. 3,2,15	Piracum, Eu. 2,2,59	18 2.41
Hecyr. 5,4,25	Pistrilla, Adelph.	4,2,45
N ,,,,,,	Plerique omnes, And,	1,1,28
Nam quæ, Phor. 5,1,5	Phor.	1,3,20
Nifi fi, And. 1.5, 15, Eu5, 2,63	Pluscula, Phor.	4,3,60
Non sciunt, Hecyr. 3,2,25	Pojt illa, Eun. 1,2,4	Heaut.
Nulli, pro nullus, Andr. 3,5,2	4, 1,38, Phor. 2,1	22 & A.
Nullus, Andr. 2, 2, 33, Eunu. 2,	4,14 & 5,8,29.	,,,, ,,
1,10,Hec.1,2,4	Postremum, Andr.	2,1,24
0	Pote, Eunuch.	2,2,32
Obitus, Hecyr. 5,4,18	Poteretur, Phor.	5,5,2
Obsitus annis, Eunu. 2,2,5	Potesse, Eunuch.	
Obsitus pannis, Eunu. 2,2,5	Potior cum acc. Ade	4,3,24
Obsita pannis, Heaut. 2,2,53	Prater, Heaut.	1,2,27
Oedipus, Andr. 1,2,30	Praut, Eunuch.	2,3,9
Olet unguenta, Adel. 1,2,37	Pracator, Heaut.	5, 2, 23
Omphala, Eunu. 5,8,3	Primulum, Adel.	3,1,2
Ornare fugam, Eunu. 4,4,6		\$ 5,6,10
Ornati, And. 2,2,28,Eu.2,2,6	Prodeambulare, Ade	5,1,4
Ostensa, Phor. 5,4,7	Prodûxe, Adel.	4,2,22
D)343/	Prolubium, Adel.	5,9,27
Padagogus, Phor. 1,2,94	Promittere, pro mina	
Pape, Sunu. 2,1,23 & 2,2,48	1 romatic copi o mini	
Parcere, Adel. 5,3,21	Pro-patre, Adel.	5,8,28
D C 11	Proruo active, Eunu	
- 10 611	Protelo, Phor.	
Patrisso, Adel. 4,2,25 Pax, Heaut. 2,2,50 & 4,2,39	Protinam, Phor.	1,4,37
	Publicitus, Phor.	1,4,13
		5,7,85 accufati-
Penus masculinum, Eu. 2,3,18	vo Adelph.	
Provide communications		4,7,36
Percussit animum, An. 1,1,98	Pulpamentum, Eunu	
Perduint, Heaut. 4,5,7, Phor. 1	Pulto, Heaut. 2,2	
2,73, Hec.1,2,59 & 3,4,27		1,1
Perpetuum, Adelph, 4,1,6	Purhus Ennuch	4,2,4
Pertendere, Heaut. 5,5,9	Pyrrhus, Eunuch.	4,7,13 Qualti

	-		1
Q		Similis cum gen Eu.	3,2,43
Questi, Hec. 5,1,9 &	5,3,38	Socors rerum, Adelpi	1.4,5,61
Quantus quantus, Ad	elph. 3,	Sole, pro soli, Eunuch	5,7,3
	4,31	Sorbillans, Adel.	4,2,52
Quemquem, Hecyr.	1,1,8	Sperare pro timere, An	2.3.2I
Quidem berele certe,	Phorm.	St, filentii nota, Andr	4,1,59
	1,3,12	Phor.	5,1,17
Quisquam genere for	em, Eu-	Statim, Phorm.	5,3,7
nuch, 2,3,82 &	4. 4.11	Sterquilinium, Phor.	3,2,41
Quita eft, Hecyr.	4,1,57	Studet se, Prolog. Eu	nuch, I
Latuk pro quovis, A		Suffarcinata, Andr.	4,5,31
R		Subagitare, Heaut.	3,3,6
Raptio, Adelph.	3,3,2	Subtegmen, Heaut.	2,2,52
Referire, Adelph.	4,2,28	Succenturiatus, Phor.	1.4.54
Rifcus, Eunuch.	4,6,17	Sunium, Eu. 1,2,35 &	3,3,13
Ruo active, Heaut.	2,2,128	Sycophanta, Andr.	4,6,20
S		Symbolum, Andr.	1,1,61
Salus, Adc. 4,7,43, &	3, 4, 3	de Symbolis esse, Eunue	3,4,2
Sagit, Heaur.	1,2,51	T	
Sati'as, Eunuc.	5,6,3	Tantidem, Adelph.	2,1,46
Satrapes Heaut.	3,1,43	Techna, Eunuch.	4,4,51
Scribam, Eunuc. 1,2,3		Templa cæli, Eunuc.	3,5,42
	2,2,68	Tetulit, Andr.	4,6,13
Sciri, And. 2,1,39 8	25,4,19	Traducere, Adelph.	6,7,19
Scribus, Andr.	5,4,39	Transdare, Prolog. Ph	orm, 2
Scireus, Hecyr.	1,2,3	Tumulti, Andr, 2, 2, 28	Hecyr.
Senium cum accuf, m	af. Eu-		3,2,21
nuch.	2,3,10	V	
Sintus, Eunuch.	2,2,5	Vecti, Eunuch.	4,7,4
Serie, Heaut.	3,1,51	Ventulus, Eunuch.	3,5,47
Servat domum, Eunu,	4,7,10	Videre somnum, Heaut	.3,1,82
Servibo, Hecyr.	3,5,45	Villum, Adelph.	5,2,11
Sibi abundat, Adel.	5,8,35	Volupe, Hecyr.	5,4,16
Silicernium, Adel.	4,2,48	us, pro opus, Heaut	,1,1,28
Parally a	1	(2170)	

